

FAITHFUL MEN · ISANG AKLATAN NG MGA KLASIKONG
KRISTIYANO

Mga Aral sa Sulat sa mga Taga-Galacia

Lectures on the Epistle to the Galatians

H. A. Ironside

Isinalin sa Tagalog mula sa orihinal na Ingles

Faithful Men

PlymouthBrethren.org · KEE Philippine Missions

Orihinal na pamagat sa Ingles: *Lectures on the Epistle to the Galatians*, ni H. A. Ironside.

Orihinal na edisyon: Originally published in 1920. Reprinted in 2006 by Kregel Publications, Grand Rapids, Michigan.

Salin sa Tagalog, 2026. Ang mga sipi mula sa Kasulatan ay isinalin mula sa edisyong Ingles ng aklat na ito; ang mga talata ay maaaring basahin sa Ang Dating Biblia.

Faithful Men, mula sa PlymouthBrethren.org at KEE Philippine Missions. Libreng basahin at ibahagi; huwag ipagbili.

“Ang mga bagay na iyong narinig sa akin sa harap ng maraming saksi, ay ipagkatiwala mo sa mga taong tapat, na makapagtuturo naman sa iba.” (2 Timoteo 2:2)

Paunang Salita

Ang mga mensaheng kasunod nito ay ibinigay bilang isang serye sa Moody Church, Chicago, at inilalathala namin sa pag-asang makatulong ang mga ito sa ilang nalilito tungkol sa Kautusan at biyaya.

Hindi ito isinulat para sa mga marurunong o sa mga teologo, kundi para sa mga karaniwang tao na nagpapahalaga sa simple at malinaw na pagpapaliwanag ng Salita ng Diyos.

H. A. Ironside

Unang Bahagi: Personal (Galacia 1–2)

Aral 1: Panimula (Galacia 1:1-5)

Si Pablo, na apostol (hindi mula sa mga tao, ni sa pamamagitan man ng tao, kundi sa pamamagitan ni Jesu-Cristo, at ng Diyos Ama, na bumuhay na muli sa Kanya mula sa mga patay), at ang lahat ng mga kapatid na kasama ko, sa mga iglesya sa Galacia: Biyaya at kapayapaan nawa ang sumainyo mula sa Diyos Ama, at sa ating Panginoong Jesu-Cristo, na nagbigay ng Kanyang sarili dahil sa ating mga kasalanan, upang tayo'y mailigtas Niya sa kasalukuyang masamang sanlibutang ito, ayon sa kalooban ng ating Diyos at Ama: sumakanya nawa ang kaluwalhatian magpakailanman. Amen. (tt. 1-5)

Ang Sulat sa mga taga-Galacia ay malapit na malapit ang kaugnayan sa Sulat sa mga taga-Roma. May mabubuting dahilan para paniwalaang halos sabay na isinulat ang dalawang sulat na ito, malamang mula sa Corinto habang naglilingkod si Pablo sa malaking lungsod na iyon. Sa Roma makikita natin ang pinakabuo at pinakakumpletong pagpapaliwanag ng Ebanghelyo ng biyaya ng Diyos sa buong Bagong Tipan. Sa Sulat sa mga taga-Galacia naman, makikita natin ang maluwalhating mensaheng iyon ng Ebanghelyo na ipinagtatanggol laban sa mga gustong ipalit ang pagsandal sa Kautusan sa biyaya. Maraming pananalita sa dalawang sulat ang halos magkapareho. Ang dalawa, pati na ang Sulat sa mga Hebreo, ay nakasalig sa iisang talata sa Lumang Tipan na nasa ikalawang kabanata ng aklat ni Habakuk: “Ang matuwid ay mabubuhay sa kanyang pananampalataya.” Puwede ko bang ulitin ang nabanggit ko na sa aking *Lectures on Romans* at sa aking *Notes on Hebrews*? Sa Sulat sa mga taga-Roma, ang diin ay nasa unang dalawang salita. Paano magiging matuwid ang

tao sa harap ng Diyos? Ang sagot: “Ang *matuwid ay mabubuhay* sa pananampalataya.” Pero kung ang isang tao ay inaring-ganap na sa pananampalataya, paano siya iniingatan sa kalagayang iyon sa harap ng Diyos? Ang sagot ay nasa Sulat sa mga taga-Galacia, at dito ang diin ay nasa sumunod na dalawang salita: “Ang *matuwid ay mabubuhay* sa pananampalataya.” Pero ano naman ang kapangyarihang nagpapamatuwid sa tao at nagpapanatili sa kanyang buhay? Sinasagot iyan ng Sulat sa mga Hebreo sa pamamagitan ng pagdiin sa huling dalawang salita ng parehong talata: “Ang *matuwid ay mabubuhay sa pananampalataya.*” Kaya makikita natin na ang tatlong sulat na ito ay isang kahanga-hangang tatluhan, at kahit marami pang iskolar ang sumulat ng salungat dito, ako mismo ay lubos na kumbinsido na iisang kamay ng tao ang sumulat ng tatlo, ang kamay ni apostol Pablo. Ibinigay ko na ang mga dahilan ko sa paniniwalang ito sa aklat ko tungkol sa Hebreo, kaya hindi ko na kailangang talakayin pa iyon dito.

Ngayon, pag-usapan natin nang kaunti ang mga dahilan kung bakit isinulat ang sulat na ito. Dalawang beses naglingkod si Pablo sa Galacia. Sa ikatlong pagkakataon ay balak sana niyang pumunta ulit doon, pero malinaw na ipinakita ng Espiritu ng Diyos na hindi iyon ang Kanyang kalooban, at inakay Niya si Pablo sa ibang lugar, hanggang sa makatawid siya sa Europa. Sa ika-13 at ika-14 na kabanata ng Mga Gawa, mababasa natin ang ministryo ni Pablo sa Antioquia ng Pisidia, sa Iconio, sa Listra, at sa Derbe. Bagaman sinasabing nasa Pisidia ang Antioquia at nasa Licaonia naman ang tatlong iba pang lungsod, ayon sa pinakamahuhusay na talaang hawak natin, ang mga lalawigan ng Pisidia at Licaonia ay kapwa nakasanib sa Galacia nang panahong iyon. Kaya ang mga ito talaga ang mga lungsod ng

Galacia kung saan naglingkod si Pablo at kung saan kumilos ang Diyos nang napakamakapangyarihan. Ang mga naninirahan sa Galacia ay kalahe ng mga sinaunang taga-Ireland, taga-Wales, at taga-Highlands ng Scotland, pati na ng France at hilagang Spain, ang mga Gaul. Ang Galacia ay talagang lupain ng mga Gaul, at ang malalalim na damdaming makikita sa mga lahing nabanggit ko—ang mapagnilay na mga Scot; ang magigiliw na mga taga-Wales; ang madaling mag-init na mga Pranses; at ang matatalino at masisiglang mga Irish—ay makikita rin sa mga Gaul noong unang panahon. Mula sa Galacia, kumalat sila hanggang kanlurang Europa at nanirahan sa France at hilagang Spain, at saka tumawid sa mga pulo ng Britanya. Dahil marami sa atin ang may kaugnayan sa mga grupong ito na nabanggit natin, dapat ay may espesyal tayong interes sa Sulat sa mga taga-Galacia, na siya nga palang tumatapos sa tinatawag na British-Israelism. Ang mga Gaul ay mga Hentil, hindi mga Israelita.

Nang unang dumating si Pablo sa kanila, silang lahat ay sumasamba sa mga diyos-diyosan. Pero sa pamamagitan ng ministryo ng Salita, ginamit siya ng Diyos para madala ang marami sa kanila sa nakapagliligtas na pagkakilala sa Panginoong Jesu-Cristo, at napamahal sila nang lubos sa taong umakay sa kanila para makilala ang Panginoong Jesu-Cristo bilang kanilang Tagapagligtas. Napakagandang bagay para sa kanila ang mailabas sa kadiliman ng paganismo papunta sa maluwalhating liwanag at kalayaan ng Ebanghelyo. Pero kung minsan, kapag tinanggap ng mga tao ang mensahe ng Ebanghelyo nang may malaking tuwa at sigla, dumaraan sila pagkatapos sa napakabibigat na pagsubok, at ganoon nga ang nangyari sa mga taga-Galacia. Pagkaalis ni Pablo, may ilang lalaking dumating mula sa Judea na nagsasabing sinugo sila ni

Santiago at ng grupo ng mga apostol sa Jerusalem. Sinabi nila sa mga taga-Galacia na kung hindi nila iingatan ang Kautusan ni Moises, susundin ang tipan ng pagtutuli, at ipagdiriwang ang iba't ibang banal na araw at mga itinakdang panahon ng sistemang Judio, hindi sila maliligtas. Nang mabalitaan ito ni Pablo, labis siyang nabagabag, kaya sa ikalawa niyang pagdalaw ay sinikap niyang palayain ang mga taong ito sa pagsandal sa Kautusan. Pero ewan ba, may kung anong bagay sa kamalian na kapag nakakapit na sa isip ng tao, nagiging mas mahalaga pa ito sa kanila kaysa sa naging halaga ng katotohanan mismo. Kakaiba talaga iyan. Puwedeng ang isang tao ay tahimik at panatag na sumusunod sa katotohanan ng Diyos, tapos makakapit siya sa isang bagay na mali, at itutulak niya iyon hanggang sukdulan. Madalas na nating nakitang mangyari ito.

Ang tinutukoy ko rito ay ang maling turo lamang. Hindi ko alam ang mga pangalan ng mga lalaking pumasok sa Galacia para ilayo ang mga taga-Galacia sa katotohanan ng Ebanghelyo na itinuro ni apostol Pablo, pero alam ko kung ano ang turo nila. Ipinapalit nila ang Kautusan sa biyaya. Inilalayo nila ang puso at isip ng masisigasig na Cristianong ito sa kanilang maluwalhating kalayaan kay Cristo, at inaalipin sila sa mga ritwal at seremonya ng Kautusan. Para magawa ito, kailangan nilang sikaping sirain ang tiwala ng mga tao sa dakila nilang guro na umakay sa kanila kay Cristo, kay apostol Pablo mismo, kaya kinuwestiyon nila ang kanyang awtoridad. Ang pagka-apostol niya ang inatake nila, at hindi rin sila nag-atubiling dungisan ang kanyang katapatan.

Unti-unti silang nakapasok sa tiwala ng mga mananampalataya sa pamamagitan ng pagsira sa pananalig nila sa taong umakay sa kanila kay Cristo, sa pag-asang sa ganitong paraan ay

masisira ang pagsandal nila sa Ebanghelyo ng biyaya ng Diyos at mapapalitan ito ng pagsunod sa mga utos ng Kautusan.

Nang marinig ito ni Pablo, lubha siyang nalungkot. Para sa kanya, ang doktrina ay hindi lamang usapin ng mga opinyon. Hindi ito tungkol sa pagtatanggol sa sarili niyang posisyon anuman ang mangyari. Alam niyang ang tao ay pinababanal ng katotohanan ng Diyos, at sa kabilang banda, nasisira naman sila ng kamalian. Kaya napakahalaga sa kanya na ang mga nadala niya sa Panginoon ay kumapit sa katotohanang nagpapatibay at umaakay sa mga daan na kay Cristo. Nang dumating sa kanya ang balita ng kanilang paglihis, umupo siya at isinulat ang sulat na ito. Hindi niya ginawa ang karaniwan niyang ginagawa. Sa pagkakaalam ko, wala nang ibang halimbawa sa Bagong Tipan na si Pablo ang mismong sumulat ng isang sulat sa sarili niyang kamay. Karaniwan ay idinidikta niya ang kanyang mga sulat sa isang kalihim na sumusulat para sa kanya. May uri sila ng shorthand noong panahong iyon, at may mga kopyang umabot hanggang sa atin, kaya nakikita natin kung paano sila gumawa. Pagkatapos, inihahanda nang maayos ang mga sulat na ito at ipinapadala ng kanyang iba't ibang tagasulat. Pero sa pagkakataong ito, sa tindi ng kanyang pagkabagabag at damdamin, mukhang hindi na niya mahintay ang isang tagasulat. Sa halip, humingi siya ng pergamino, panulat, at tinta, umupo, at sa nanginginig na kamay ay isinulat ang buong sulat na ito. Sinabi niya sa dulo nito, “Tingnan ninyo kung gaano kalalaking titik ang isinulat ko sa inyo ng sarili kong kamay.” Iyan ang tamang salin ng kanyang mga salita. Halatang may problema si Pablo sa kanyang mga mata at hindi siya gaanong nakakakita, kaya gaya ng taong halos bulag, hinawakan niya ang panulat at pinuno ang pergamino ng malalaki at nanginginig na mga titik, at mukha itong mahabang

sulat. Pagkatapos ay dali-dali niya itong ipinadala sa Galacia, sa pag-asang gagamitin ito ng Diyos para maibalik ang mga taong ito mula sa mga kamaliang kinahulugan nila. Sa ilang paraan, ito ang pinakakawili-wili sa lahat ng kanyang mga sulat, dahil inihahayag nito nang husto ang kanyang sarili. Para bang nagbukas siya ng bintana sa kanyang puso para masilip natin ang mismong kaluluwa ng taong ito at makita ang mga motibong naghahari at kumokontrol sa kanya. Simple lang ang balangkas ng sulat. Sa halip na hatiin ito sa napakaraming maliliit na bahagi, tinitingnan ko itong may tatlong malalaking bahagi.

Unang Bahagi: Personal (Galacia 1–2)

Ikalawang Bahagi: Doktrinal (Galacia 3–4)

Ikatlong Bahagi: Praktikal (Galacia 5–6)

Kapag naitanim na natin ito nang matibay sa ating isip, hindi na natin ito malilimutan. Ang paksa ng sulat ay “Kautusan at Biyaya.” Ganito ito ipinaliwanag ng apostol: ang mga kabanata 1 at 2 ay personal. Sa mga kabanatang ito, karamihan ay tungkol sa sarili niyang mga karanasan. Ipinapakita niya kung paanong siya, na dating mahigpit at legalistang Judio, ay nadala sa pagkakilala sa biyaya ng Diyos, at kung paano niya kinailangang ipagtanggol ang paninindigang iyon laban sa mga legalista. Ang mga kabanata 3 at 4 ay doktrinal. Sa mga kabanatang ito, na siyang puso ng sulat, ipinaliliwanag niya, gaya sa Sulat sa mga taga-Roma, ang dakilang katotohanan ng kaligtasan sa biyaya lamang. Ang mga kabanata 5 at 6 ay praktikal. Ipinapakita nito sa atin ang mga moral at etikal na bagay na bunga ng pagkakilala sa kaligtasan sa pamamagitan ng libreng biyaya. Napakasimple ng mga bahaging ito.

Tingnan natin ngayon ang panimula ng sulat sa personal na bahagi. Ang unang tatlong talata ay ang pagbati ng apostol: “Si Pablo, na apostol.” Basahin ninyo ang iba pa niyang mga sulat, at makikita ninyong hindi niya kailanman tinatawag ang sarili na “apostol” maliban kung sumusulat siya sa mga taong kumuwestiyon sa kanyang pagka-apostol, o kung may dakilang doktrina siyang ipaliliwanag na malamang ay hindi tatanggapin ng mga tao kung hindi nila kikilalaning may tiyak siyang atas na ipahayag iyon. Halatang mas gusto niyang tawagin ang sarili na “ang lingkod ni Jesu-Cristo,” at ang salitang “lingkod” ay nangangahulugang alipin, isang binili at binayaran. Gustung-gusto ni Pablo na isipin iyan. Binili at binayaran siya ng mahalagang dugo ni Cristo, kaya siya ay alipin ni Cristo. Pero sa pagkakataong ito, nakita niyang kailangang idiin ang kanyang pagka-apostol dahil dakilang mga katotohanan ang pinag-uusapan, at napakalapit ng kaugnayan ng mga ito sa personal niyang atas mula sa Diyos kaya kailangang idiin na siya ay tiyak na hinirang na sugo. Ang salitang *apostol*, sa totoo lang, ay nangangahulugang “sugo,” o “ministro,” pero ginagamit ito sa pormal na kahulugan para sa labindalawa na mga apostol lalo na sa mga Judio, bagaman sa mga Hentil din, at pagkatapos ay kay Pablo mismo, na higit sa lahat ay apostol sa mga Hentil, pero laging nauuna sa mga Judio sa bawat lugar na kanyang pinaglingkuran.

Si Pablo ay apostol, “hindi mula sa mga tao, ni sa pamamagitan man ng tao.” Sa tingin ko ay may espesyal siyang dahilan para isulat ito nang ganito. Sinasabi ng mga naninira sa kanya, “Saan niya nakuha ang pagka-apostol niya? Saan niya nakuha ang atas niya? Hindi kay Pedro, hindi kay Juan. Saan niya nakuha ang awtoridad niya?” Naku, sabi niya, ipinagmamapuri ko na wala akong nakuhang anuman mula sa tao. Ang tinanggap ko

ay tinanggap ko nang direkta mula sa Langit. Hindi ako apostol mula sa mga tao ni sa pamamagitan man ng tao. Hindi mga taong may awtoridad ang nagbigay sa akin ng awtoridad; hindi isang paaralan, o isang obispo, o isang lupon ng mga obispo sa Jerusalem, ang nagbigay sa akin ng awtoridad na ito. “Hindi mula sa mga tao, ni sa pamamagitan man ng tao.” Kahit ang Diyos ang humirang sa akin, ang awtoridad ko ay hindi ibinigay ng tao. Sabi ni St. Jerome, “Ang totoo, may apat na uri ng ministeryo sa iglesyang nagpapakilalang Cristiano. Una, ang mga sinugo hindi mula sa mga tao, ni sa pamamagitan ng mga tao, kundi direkta mula sa Diyos.” Pagkatapos ay ipinakita niya na totoo ito sa mga propeta sa panahon ng Lumang Tipan. Hindi sila inatasan ng mga tao, ni binigyan ng awtoridad ng mga tao, kundi inatasan sila nang direkta ng Diyos, at siyempre totoo rin ito kay apostol Pablo. “Ikalawa,” sabi ni Jerome, “ang mga tumatanggap ng atas mula sa Diyos at sa pamamagitan ng tao. Halimbawa, nadarama ng isang lalaki na malinaw siyang tinawag ng Diyos para mangaral, at sinuri siya ng kanyang mga kapatid at nasiyahan sila na tinawag nga siya para mangaral, kaya ipinagkatiwala nila siya sa gawain, marahil sa pagpapatong ng mga kamay. Kaya siya ay lingkod ng Diyos, ministro ng Diyos, mula sa Diyos at sa pamamagitan ng tao. Sa ikatlong uri naman ay ang mga may atas mula sa tao, pero hindi mula sa Diyos. Sila ang mga lalaking pinili ang ministeryong Cristiano bilang propesyon; marahil ay hindi pa sila kailanman ipinanganak na muli, pero dahil pinili nila ang ministeryo bilang propesyon, lumalapit sila sa obispo, o sa presbiteryo, o sa iglesya, para sila ay ordenahan.” Pero gaya ng sinabi ni Spurgeon, “Walang magagawa ang ordinasyon para sa taong hindi tumanggap ng tawag mula sa Diyos. Para lang itong pagpapatong ng mga kamay na walang laman sa isang

ulong walang laman.” Lumalabas ang lalaki na ipinakikilalang ministro, pero hindi siya ministro ng Diyos. At sabi pa ni Jerome, “May ikaapat na uri. May mga lalaking nagkukunwaring mga ministro ni Cristo, at hindi tumanggap ng awtoridad mula sa Diyos ni mula sa tao, kundi basta sila kumikilos nang mag-isa. Kailangan mo na lang paniwalaan ang sarili nilang salita na tiyak silang hinirang. Wala nang ibang nakakita ng anumang patunay nito.” Si Pablo ay nasa unang uri. Tinanggap niya ang kanyang atas nang direkta mula sa Diyos, at walang taong may kinalaman kahit sa pagpapatibay nito. Pero paano naman ang pagpapatong ng kamay sa kanya ng mga banal sa Antioquia nang siya at si Bernabe ay mangangaral na sa mga Hentil? baka itanong ninyo. Hindi iyon pagpapatibay ng tao sa kanyang pagka-apostol, dahil pumunta siya roon bilang apostol ng Panginoon.

Paano nakuha ni Pablo ang kanyang atas? Sinasabi niya ito sa atin sa ika-26 na kabanata ng aklat ng Mga Gawa. Nang bumagsak siya sa daan papuntang Damasco, nagpakita sa kanya ang muling nabuhay na Cristo at sinabi sa kanya, “Ako’y si Jesus na iyong pinag-uusig. Ngunit bumangon ka, at tumayo ka: sapagkat dahil dito ako’y napakita sa iyo, upang ikaw ay gawin kong ministro at saksi ng mga bagay na iyong nakita, at ng mga bagay na doo’y pakikita ako sa iyo; na ililigtas kita sa bayan, at sa mga Hentil, na sa kanila’y sinusugo kita ngayon, upang buksan ang kanilang mga mata, at sila’y magsibalik mula sa kadiliman tungo sa liwanag, at mula sa kapangyarihan ni Satanas tungo sa Diyos, upang sila’y magsitanggap ng kapatawaran ng mga kasalanan, at ng mana sa gitna ng mga pinabanal sa pamamagitan ng pananampalataya sa akin” (tt. 15-18). Sabi ni Pablo, diyan niya nakuha ang kanyang atas. “Kaya nga, O Haring Agripa, ako’y hindi naging masuwayin sa

pangitaing makalangit” (t. 19), kundi ayon sa mga tagubiling ibinigay sa kanya ng Diyos, humayo siya at nagturo “sa Damasco, at sa Jerusalem, at sa buong lupain ng Judea, at gayundin sa mga Hentil, na sila’y magsisi at magbalik-loob sa Diyos, at gumawa ng mga gawang karapat-dapat sa pagsisisi” (t. 20). Kaya si Pablo ay apostol “hindi mula sa mga tao, ni sa pamamagitan man ng tao, kundi sa pamamagitan ni Jesu-Cristo, at ng Diyos Ama, na bumuhay na muli sa Kanya mula sa mga patay.”

Sa tingin ko ay may espesyal siyang dahilan para idiin ang muling pagkabuhay. May mga nagsasabi, “Hindi puwedeng maging apostol si Pablo, dahil hindi naman niya kailanman nakita ang Panginoong Jesus. Hindi siya isa sa labindalawa, hindi siya tinuruan ni Cristo. Paano niya matatawag nang tama ang sarili na apostol?” Sabi niya, “Hindi ba nakita ko si Jesu-Cristo? Nakita ko Siya sa paraang hindi Siya nakita ng iba. Nakita ko Siya sa kaluwalhatian bilang ang Muling Nabuhay, at narinig ko ang Kanyang tinig mula sa Langit, at tinanggap ko ang aking atas mula sa Kanyang mga labi.” Kaya sa isang bahagi ay tinawag niya ang kanyang mensahe na “maluwalhating Ebanghelyo ng mapalad na Diyos.” Puwede itong isalin na, “Ang Ebanghelyo ng kaluwalhatian ng masayang Diyos.” Napakasaya ng Diyos ngayon dahil naayos na ang usapin ng kasalanan at maipadadala na Niya ang mensahe ng Kanyang biyaya sa buong sanlibutan, at ito ay “ang Ebanghelyo ng kaluwalhatian ng masayang Diyos” dahil galing ito sa kaluwalhatian.

Pagkatapos, isinama ni Pablo ang iba sa kanyang sarili. Hindi siya nag-iisa, at lagi siyang natutuwang kilalanin ang kanyang mga kamanggagawa, kaya sinabi niya, “Ang lahat ng mga kapatid na kasama ko, sa mga iglesya sa Galacia: Biyaya at

kapayapaan nawa ang sumainyo mula sa Diyos Ama, at sa ating Panginoong Jesu-Cristo.” Ang “Biyaya” ay pagbati ng mga Griyego; ang “Kapayapaan” ay pagbati ng mga Hebreo. Ipinagmamapuri ni Pablo na giniba na ang pader na naghihiwalay sa Judio at Hentil sa bagong nilalang, kaya pinagsama niya ang dalawang pagbating ito. Napakagandang tugma nila sa pahayag na Cristiano. Hindi ito ang biyayang nagliligtas, kundi ang biyayang nag-iingat. Hindi ito ang kapayapaan sa Diyos, na ginawa sa pamamagitan ng dugo ng Kanyang krus at na sa kanila na, kundi ang kapayapaan ng Diyos na madali nilang mawawala kung mawawalan sila ng pakikisama sa Kanya.

Pagkatapos, sa mga talatang 4 at 5, idinidiin niya ang gawa ng ating Panginoong Jesus. Pagnilayan natin ang mga salitang ito nang buong ingat, buong lambing, buong pagbubulay. “Ang ating Panginoong Jesu-Cristo, na nagbigay ng Kanyang sarili dahil sa ating mga kasalanan.” Naku, huwag sana nating kalimutan kailanman ang tiniis ni Cristo para sa atin! “Na nagbigay ng Kanyang sarili.” Sino ang tinutukoy ng panghalip na ito? Ang Siyang Walang-hanggang Anak ng Ama, na kasama ng Ama bago pa ang lahat ng sanlibutan, pero yumuko sa walang-hanggang biyaya para maging Tao. Bilang Tao, hindi Siya tumigil sa pagiging Diyos; Siya ay Diyos at Tao sa iisang maluwalhating Persona, kaya sagana Siya sa karapatan para mabayaran ang napakalaking utang natin sa Diyos. Inayos Niya ang usapin ng kasalanan para sa atin sa paraang walang ibang makagagawa. Sabi ng isang maikling himno:

Walang anghel na sa ati'y makapapalit,

Kahit siya'y pinakamataas sa langit;

Ang Minamahal, sa krus ay pinabayaan,

Isa sa Tatlong Persona ng Kadiyosan!

Tungkol sa lahat ng tao ay nasusulat, “Walang sinuman sa kanila na sa anumang paraan ay makatutubos sa kanyang kapatid, ni makapagbibigay man sa Diyos ng pantubos para sa kanya: (sapagkat ang pagtubos sa kanilang kaluluwa ay [napakamahal, kaya pabayaang na] magpakailanman)” (Awit 49:7-8). Pero narito ang Isang naging Tao para tubusin ang ating kaluluwa: “Ang Anak ng tao ay naparito hindi upang paglingkuran, kundi upang maglingkod, at ibigay ang Kanyang buhay na pantubos sa marami” (Mateo 20:28).

“Na nagbigay ng Kanyang sarili.” Isipin ninyo iyan! Kapag naaalala natin ang ating sariling pagkamakasalanang, ang kabulukan ng ating puso, ang kasamaan ng ating mga labi, kapag iniisip natin kung ano ang nararapat sa ating mga kasalanan at kung gaano tayo kawalang-magawa para iligtas ang sarili sa hatol na talagang nararapat sa atin, at pagkatapos ay iniisip natin Siya, ang Banal, ang Matuwid,

Ang Hari ng kalangitan,

Na yumuko sa kalagayan at alabok ng tao,

Upang ang mga uod na makasalanan ay maitaas,

dapat ay talagang umaapaw ang ating puso sa pag-ibig at pagsamba sa Kanya. Sa palagay ko ay mahirap para kay Pablo na pigilan ang luha habang isinusulat niya ito: “Na nagbigay ng Kanyang sarili dahil sa ating mga kasalanan.” Gusto sana nating kalimutan na ang mga kasalananang iyon, pero mabuti rin kung minsan na maalala natin ang hukay na pinaghukayan sa atin, dahil ang ating mga kasalanan ang magiging itim na likuran na magpapakita sa maluwalhating hiyas ng biyaya ng Diyos magpakailanman. Hindi lamang para iligtas tayo sa walang-

hanggang hatol, hindi lamang para hindi tayo kailanman mapahamak sa madilim na madilim na hukay ng kapighatian na binabanggit ng Kasulatan nang napakataimtim at seryoso, kundi para kahit dito pa lang ay lubos na tayong maging Kanya, “upang tayo’y mailigtas Niya sa kasalukuyang masamang sanlibutang ito.” Ang tao ang nagpasama rito dahil sa kanyang pagkamakasalanan at kawalang-katapatan sa Diyos, pero tayong mga ligtas ay dapat mailigtas mula rito, para tayo ay maibukod para sa Diyos.

“Ayon sa kalooban ng ating Diyos at Ama.” Sa mga salitang ito ay ibinubuod niya ang layunin ng pagparito ng ating Panginoon sa sanlibutan. Naparito Siya para mamatay dahil sa ating mga kasalanan, para tayo ay mailigtas sa kapangyarihan ng kasalanan at lubos na maging Kanya. “Sumakanya nawa ang kaluwalhatian magpakailanman. Amen.” Ito ang bumubuo sa pagbati, at kasunod naman ang panimula.

Aral 2: Walang Ibang Ebanghelyo (Galacia 1:6-9)

Nagtataka ako na kayo'y lubhang madaling nalipat mula sa Kanya na tumawag sa inyo sa biyaya ni Cristo tungo sa ibang ebanghelyo: na hindi naman iba; kundi may ilang nanggugulo sa inyo, at nais baluktutin ang Ebanghelyo ni Cristo. Ngunit kahit kami, o isang anghel mula sa Langit, ang mangaral sa inyo ng ibang ebanghelyo maliban sa ipinangaral namin sa inyo, sumpain siya. Gaya ng sinabi namin noong una, gayundin sinasabi ko ngayon muli, kung ang sinuman ay mangaral sa inyo ng ibang ebanghelyo maliban sa inyong tinanggap, sumpain siya. (tt. 6-9)

Napakatitinding salita nito, at naiintindihan ko na may ilang mahihirapang pagtugmain ito sa biyayang nasa kay Cristo Jesus. Dalawang beses binibigkas ng apostol ang sumpa sa mga nangangaral ng anumang ebanghelyo na iba sa ipinangaral niya mismo sa mga taga-Galacia noong sila'y mga kawawang makasalanang pa, ang Ebanghelyong ginamit ng Diyos para dalhin sila sa Panginoong Jesu-Cristo. Baka may magtanong, "Ganito ba dapat ang isang lingkod na Cristiano, na naglilibot at nagsusumpa sa mga taong hindi sumasang-ayon sa kanya?" Hindi, at tiyak na hindi iyon ang ugali ni Pablo. Bakit, kung gayon, napakatindi ng kanyang pananalita? Hindi sa siya mismo ang tumatawag ng sumpa sa kaninuman; ipinahahayag niya, sa pagkasi ng Espiritu Santo ng Diyos, na ang hatol ng Diyos ay tiyak na babagsak sa sinumang nagtatangkang baluktutin ang Ebanghelyo ni Cristo o ilayo ang mga tao mula rito. Sa madaling salita, alam ni apostol Pablo na ang Ebanghelyo ang tanging mensahe ng Diyos sa taong naliligaw,

at ang baluktutin ito, ang mag-alok sa mga tao ng iba bilang kapalit nito, ang ipilit sa kanila ang isang pekeng ebanghelyo, ay paglalagay sa panganib sa mga kaluluwa ng mga nakikinig. Idiniin ito ng ating Panginoong Jesu-Cristo nang sabihin Niyang ang mga nagtuturo sa mga tao na umasa sa sariling pagsisikap para maligtas ay mga bulag na umaakay sa bulag, at sa bandang huli, kapwa ang umaakay at ang inaakay ay mahuhulog sa hukay. Napakabigat na bagay ang iligaw ang tao sa mga bagay na espirituwal; napakasamang bagay ang magbigay ng maling direksiyon kapag ang mga kaluluwa ay naghahanap ng daan patungong Langit.

Naaalala ko ang isang kuwentong nabasa ko tungkol sa isang babae na kasama ang kanyang maliit na sanggol ay sakay ng tren paakyat sa isa sa mga estado sa silangan. Napakalamig ng araw na iyon. Sa labas ay may matinding bagyo, bumabagsak ang niyebe, at nababalot ng yelo ang lahat. Mabagal ang takbo ng tren dahil sa yelo sa riles, at nauuna ang panghawi ng niyebe para linisin ang daan. Halatang kinakabahan ang babae. Bababa siya sa isang maliit na istasyon kung saan susunduin siya ng ilang kaibigan, at sinabi niya sa konduktor, "Sasabihan n'yo po talaga ako kapag nasa tamang istasyon na, ha?"

"Opo naman," sabi nito, "diyan lang po kayo hanggang sabihin ko sa inyo ang tamang istasyon."

Kinakabahan pa rin siyang nakaupo, at muli niyang kinausap ang konduktor, "Hindi n'yo po ako makakalimutan?"

"Hindi po, magtiwala lang kayo sa akin. Sasabihin ko sa inyo kung kailan bababa."

May isang negosyanteng naglalako na nakaupo sa kabila ng pasilyo, at yumuko siya at nagsabi, "Pasensiya na po, pero

napansin kong kinakabahan kayo tungkol sa pagbaba sa inyong istasyon. Kabisado ko ang rutang ito. Ang istasyon n'yo ay ang unang hinto pagkatapos ng ganito-at-ganoong lungsod. Makakalimutin ang mga konduktor na ito; napakarami nilang inaasikaso, at baka makaligtaan niya ang hiling n'yo, pero ako na ang bahala na makababa kayo nang maayos. Tutulungan ko kayo sa mga dala-dalahan n'yo."

"Naku, salamat po," sabi niya. At sumandal siya, gumaan nang husto ang loob.

Maya-maya pa, isinigaw na ang pangalan ng lungsod na binanggit niya, at yumuko ang lalaki at nagsabi, "Ang susunod na hinto ay sa inyo na."

Habang papalapit sila sa istasyon, palinga-linga siyang hinahanap ang konduktor, pero hindi ito dumating. "Nakita n'yo na," sabi ng lalaki, "nakalimutan na kayo. Ako na ang magbababa sa inyo," at tinulungan niya siya sa kanyang mga dala, at dahil hindi dumating ang konduktor para buksan ang pinto, siya na ang nagbukas nito, at nang huminto ang tren ay bumaba siya, ibinaba ang kanyang bag, inalalayan siyang bumaba, at ilang saglit lang ay umandar na muli ang tren.

Makalipas ang ilang minuto, dumating ang konduktor at palinga-lingang nagsabi, "Aba, nakapagtataka! May babae rito na gustong bumaba sa istasyong ito. Nasaan kaya siya?"

Nagsalita ang negosyante, "Oo, nakalimutan mo siya, pero tiniyak kong nakababa siya nang maayos."

"Saan siya bumaba?" tanong ng konduktor.

"Noong huminto ang tren."

"Pero hindi istasyon iyon! Pang-emerhensiyang hinto iyon! Ako ang nagbabantay sa babaeng iyon. Naku, pare, ibinaba mo siya sa isang liblib na lugar sa gitna ng bagyong ito, at walang susundo sa kanya roon!"

Lisa lang ang puwedeng gawin, at kahit medyo mapanganib, kinailangan nilang paatrasin ang makina at bumalik nang ilang milya, at saka sila lumabas para hanapin ang babae. Hanap sila nang hanap, at sa wakas ay may natisod sa kanya, at naroon siya, nanigas sa lamig sa lupa habang yakap ang patay na niyang sanggol. Biktima siya ng maling impormasyon.

Kung napakabigat na bagay ang magbigay sa mga tao ng maling impormasyon tungkol sa mga bagay ng buhay na ito, paano pa kaya ang taong nagliligaw sa mga lalaki at babae sa napakalaking tanong tungkol sa kaligtasan ng kanilang mga kaluluwang hindi namamatay? Kung ang tao ay maniwala sa huwad na ebanghelyo, kung ilagak nila ang kanilang tiwala sa isang bagay na salungat sa Salita ng Diyos, ang mawawala sa kanila ay hindi lang para sa panahong ito kundi para sa walang hanggan. At iyan ang dahilan kung bakit si apostol Pablo, na nagsasalita sa pagkasi ng Espiritu Santo, ay gumagamit ng ganito katinding pananalita tungkol sa kasamaan, sa kakilakilabot na pagliligaw sa mga kaluluwa tungkol sa mga bagay na walang hanggan. Ang mga taga-Galacia ay namumuhay sa kanilang mga kasalanan, sa pagsamba sa diyus-diyosan, sa dilim ng paganong pamahiin, nang dumating sa kanila si Pablo at ipinangaral ang maluwalhating Ebanghelyo na nagsasabi kung paanong "si Cristo ay namatay dahil sa ating mga kasalanan ... at Siya'y inilibing, at Siya'y muling binuhay nang ikatlong araw ayon sa mga Kasulatan" (1 Corinto 15:3-4). Naligtas sila, sapagkat alam ninyo, gumagana ang Ebanghelyo

ng biyaya ng Diyos. Napakaganda kapag nakakita ka ng taong namuhay sa lahat ng uri ng kasalanan, at sa pamamagitan ng Espiritu Santo ay dinala siya ng Diyos sa pagsisisi at inakay siyang manampalataya sa Ebanghelyo; nagbabago ang lahat, ang mga lumang bisyo ay nalalagas na parang tuyong dahon, bagong buhay ang kanya. May kapangyarihan na siyang magtagumpay laban sa kasalanan, may pag-asa siya sa Langit, at may katiyakan siya ng kaligtasan. Iyan ang ibinibigay ng Ebanghelyo ng Diyos.

Ang mga taga-Galacia, matapos gamitin si Pablo para dalhin sila sa kalayaan ng biyaya, ay iniligaw ng mga bulaang guro, mga lalaking dumating mula sa Judea, na nagpapanggap na mga Cristiano pero hindi kailanman napalaya mula sa pagsandal sa Kautusan. Sinabi nila sa mga batang Cristianong ito, "Kaunting bahagi lang ng Ebanghelyo ang alam ninyo; kailangan ninyong idagdag sa mensaheng tinanggap ninyo ang turo ng Kautusan ni Moises, 'Malibang kayo'y tuliin ayon sa kaugalian ni Moises, hindi kayo maliligtas'" (Mga Gawa 15:1). Sa ganito'y ibinalik nila sila sa sariling pagsisikap, inilayo ang kanilang mata kay Cristo at itinutok sa kanilang sarili at sa kakayahan nilang tuparin ang Kautusan. Sinasabi ni Pablo, "Ang bagay na ito ang wawasak sa mga taong umaasa sa sarili nilang pagsisikap para makarating sa Langit; hindi nila mararating ang mga pintuang perlas." Gaano man sila kataimtim, kung aasa sila sa sarili nilang mga gawa, hindi sila kailanman magiging kabahagi sa mana ng mga banal sa liwanag. Para sa mga taga-Galacia na tunay na ipinanganak na muli, hindi magiging dahilan ng kanilang walang hanggang kapahamakan ang huwad na doktrinang ito, pero aagawin nito sa kanila ang kagalakan at saya na dapat taglay ng Cristiano. Paano magkakaroon ng kapayapaan ang sinumang naniniwalang ang kaligtasan ay

nakasalalay sa sarili niyang pagsisikap? Paano siya makatitiyak na sapat na ang pagsunod niya sa mga hinihingi ng Kautusan o ng ritwal? Ang Ebanghelyo ng biyaya ng Diyos, kapag pinaniwalaan, ang nagbibigay sa tao ng ganap na katiyakan. Kaya't galit na galit si apostol Pablo nang makita niyang may mga taong nagpapasok ng ibang bagay kapalit ng Ebanghelyo ng biyaya ng Diyos, at nagtataka siya na ang mga taga-Galaciang ito na nagalak sa kalayaan kay Cristo ay ganoon kabilis na handang bumalik sa pagkaalipin sa Kautusan.

"Nagtataka ako," sabi niya, "na kayo'y lubhang madaling nalipat mula sa Kanya na tumawag sa inyo sa biyaya ni Cristo tungo sa ibang ebanghelyo." Nagtataka siya na ganoon kabilis silang nailihis mula sa mensahe ng biyaya. Ano ang biyaya? Ito ang malaya at hindi nararapat na kagandahang-loob ng Diyos sa mga taong ang nararapat sa kanila ay ang mismong kabaligtaran. Ang mga taga-Galaciang ito, gaya natin, ay nararapat sa walang hanggang hatol; karapat-dapat silang mahiwalay sa presensiya ng Diyos magpakailanman, gaya natin, pero sa pamamagitan ng pangangaral ng biyaya ay naipakita sa kanila na may katuwiran ang Diyos na malaya Niyang iniaalok sa mga makasalanang hindi matuwid na nananampalataya sa Kanyang pinagpalang Anak. Pero ngayon, abala sa mga seremonya ng Kautusan, mga batas, mga patakaran at mga regulasyon, nawala ang kanilang galak sa biyaya at nalubog sila sa sariling pagsisikap. Sinasabi ni Pablo, "Hindi ko ito maintindihan," pero sa totoo lang, natural na natural ito sa kawawang puso natin. Gaano kadalas ninyong makita ang mga taong mukhang kahanga-hanga ang pagbabalik-loob, at pagkatapos ay nawawala ang lahat ng iyon habang nagiging abala sila sa lahat ng uri ng tanong, patakaran, seremonya at ritwal. Nais ng Diyos na ang bawat puso ay

maging abala sa Kanyang pinagpalang Anak, "na sa Kanya'y nakatago ang lahat ng kayamanan ng karunungan at kaalaman" (Colosas 2:3).

"Nagtataka ako na kayo'y lubhang madaling nalipat mula sa Kanya na tumawag sa inyo sa biyaya ni Cristo tungo sa ibang ebanghelyo." Sa ating King James Version ay mababasa natin, "Ibang ebanghelyo," at saka itinutuloy ng talatang 7, "Na hindi naman iba." Parang magkasalungat iyon, pero dalawang magkaibang salitang Griyego ang ginamit dito. Ang una ay ang salitang *heteron*, isang bagay na salungat sa wastong aral, isang bagay na iba ang uri. Sinasabi ng apostol, "Nagtataka ako na kayo'y lubhang madaling nalipat mula sa Kanya na tumawag sa inyo sa biyaya ni Cristo [tungo sa *ibang uring*] ebanghelyo." Ang paghahalong ito ng Kautusan at biyaya ay hindi Ebanghelyo ng Diyos, hindi isang bagay na idaragdag sa natanggap na ninyo, hindi isang bagay na bubuo sa mensahe ng Ebanghelyo; salungat ito roon, isang mensaheng heterodoxo, salungat sa wastong aral. Iisa lang ang Ebanghelyo.

Basahin ninyo ang Aklat mula Genesis hanggang Apocalipsis at iisa lang ang Ebanghelyo—iyon ding unang ipinangaral sa Halamanan ng Eden nang lumabas ang mensahe na dudurugin ng Binhi ng babae ang ulo ni Satanas. Iyon ang Ebanghelyo, kaligtasan sa pamamagitan ng darating na Cristo, ang Anak ng Diyos na ipanganganak ng isang babae. Iyon din ang Ebanghelyong ipinangaral kay Abraham. Mababasa natin sa Aklat na ito na ang Ebanghelyo ay ipinangaral na noon pa kay Abraham. Inilabas siya ng Diyos isang gabi at sinabi, "Tingnan mo ang mga bituin; bilangin mo sila."

At sinabi ni Abraham, "Hindi ko po sila mabilang." Sinabi Niya, "Tingnan mo ang alabok ng lupa, at bilangin mo ang alabok."

Sinabi ni Abraham, "Hindi ko po ito mabilang." "Kung gayon, isipin mo ang buhangin sa dalampasigan; bilangin mo ang mga butil ng buhangin." At sinabi ni Abraham, "Hindi ko po sila mabilang."

At sumagot ang Diyos, "Sa iyong binhi ay pagpapalain ang lahat ng bansa sa lupa" (Genesis 22:18). "At gagawin Kong parang alabok ng lupa ang iyong binhi" (Genesis 13:16). Puwede sanang sinabi ni Abraham, "Imposible! Ang binhi ko! Wala akong anak, at matanda na ako, at matanda na rin ang asawa ko. Imposible!" Pero ibinigay na ng Diyos ang salita, "Sa iyong binhi [na si Cristo] ay pagpapalain ang lahat ng bansa sa lupa." Iyon ang Ebanghelyo—pagpapalain ang lahat ng bansa sa pamamagitan ni Cristo, ang Binhi ni Abraham. At "sumampalataya si Abraham sa Diyos, at ito'y ibinilang sa kanya na katuwiran" (Roma 4:3). Inaring-ganap siya sa pananampalataya dahil sinampalatayanan niya ang Ebanghelyo. Iyon din ang Ebanghelyong makikita nating dumadaloy sa buong aklat ng Mga Awit. Si David, na may bahid ng kasalanan, ng magkakambal na kasalanan ng pangangalunya at pagpatay, ay dumaing, "Sapagkat hindi Ka nalulugod sa hain; kung hindi ay ibibigay ko: hindi Ka nalulugod sa handog na susunugin. Ang mga hain sa Diyos ay bagbag na espiritu: ang bagbag at nagsisising puso, O Diyos, ay hindi Mo hahamakin" (Awit 51:16-17). "Linisin Mo ako ng isopo, at ako'y magiging malinis: hugasan Mo ako, at ako'y magiging lalong maputi kaysa niyebe" (Awit 51:7). At iisa lang ang paraan para malinis ang isang kawawang makasalanan, at iyon ay sa pamamagitan ng mahalagang dugo ng Panginoong Jesu-Cristo. Tumanaw si

David sa pananampalataya kay Cristo, ang Anak ng Diyos, at ang kanyang pag-asa ay nasa iisang Ebanghelyong ito.

Ito ang Ebanghelyong ipinahayag ni Isaias nang tumanaw siya sa paglipas ng mga panahon at sumigaw, "Siya'y nasugatan dahil sa ating mga pagsalangsang, Siya'y nabugbog dahil sa ating mga kasamaan: ang parusang nagdulot sa atin ng kapayapaan ay nasa Kanya; at sa Kanyang mga latay ay gumaling tayo" (Isaias 53:5). Ito ang Ebanghelyong ipinangaral ni Jeremias nang sabihin niya, "Ito ang Kanyang pangalan na itatawag sa Kanya, ANG PANGINOON AY ATING KATUWIRAN" (Jeremias 23:6). Ito ang Ebanghelyo ni Zacarias, "Gumising ka, O tabak, laban sa Aking pastol, at laban sa lalaking Aking kasama, sabi ng PANGINOON ng mga hukbo: saktan mo ang pastol, at ang mga tupa ay mangangalat" (Zacarias 13:7).

Ito ang Ebanghelyong ipinangaral ni Juan Bautista. Dumating siyang ipinangangaral ang Ebanghelyo ng kaharian, at habang itinuturo niya si Jesus ay sinabi niya, "Narito ang Kordero ng Diyos, na nag-aalis ng kasalanan ng sanlibutan" (Juan 1:29). At ito ang Ebanghelyong ipinahayag mismo ni Jesus nang sabihin Niya, "Sapagkat gayon na lamang ang pag-ibig ng Diyos sa sanlibutan, na ibinigay Niya ang Kanyang bugtong na Anak, upang ang sinumang sumampalataya sa Kanya ay hindi mapahamak, kundi magkaroon ng buhay na walang hanggan" (Juan 3:16). Ito ang Ebanghelyo ni Pedro nang magsalita siya tungkol kay Jesus, "Sa Kanya'y nagpapatotoo ang lahat ng propeta, na sa pamamagitan ng Kanyang pangalan, ang sinumang sumampalataya sa Kanya ay tatanggap ng kapatawaran ng mga kasalanan" (Mga Gawa 10:43). Ito ang Ebanghelyo ni apostol Juan na nagsabi, "Kung tayo'y lumalakad sa liwanag, gaya ng Siya'y nasa liwanag, may pakikisama tayo sa

isa't isa, at nililinis tayo ng dugo ni Jesu-Cristo na Kanyang Anak sa lahat ng kasalanan" (1 Juan 1:7). Ito ang Ebanghelyo ni apostol Santiago na nagsabi, "Sa Kanyang sariling kalooban ay ipinanganak Niya tayo sa pamamagitan ng salita ng katotohanan" (Santiago 1:18). Ito ang Ebanghelyong ipagdiriwang sa lahat ng darating na panahon habang milyun-milyon at milyun-milyong tinubos ang umaawit ng kanilang awit ng papuri, "Sa Kanya na umiibig sa atin, at kumalag sa atin mula sa ating mga kasalanan sa pamamagitan ng Kanyang sariling dugo" (Apocalipsis 1:5 RV). At ito ang Ebanghelyo ni Pablo nang ipahayag niya, "Sa pamamagitan ng Taong ito ay ipinangangaral sa inyo ang kapatawaran ng mga kasalanan: at sa pamamagitan Niya ang lahat ng sumasampalataya ay inaaring-ganap sa lahat ng bagay" (Mga Gawa 13:38-39). Iisang Ebanghelyo! At wala nang iba!

Madalas akong nalulungkot kapag naririnig ko ang ilan sa aking mga kapatid na natutunan kong mahalín sa katotohanan, at marami kaming pinagkakaisahan, na nagtatangkang ipaliwanag ang ilang tila pagkakaiba sa paglipas ng mga siglo ng Ebanghelyo at nagsasalita na para bang maraming iba't ibang ebanghelyo. Sinasabi ng ilan na noong narito sa lupa si Cristo at sa unang bahagi ng aklat ng Mga Gawa, ipinangaral nila ang Ebanghelyo ng kaharian pero hindi nila kilala ang biyaya ng Diyos. Naiisip ko kung naaalala pa kaya nila ang mga salita ng Juan 3:16 at Juan 1:29, at kung natatandaan nila na ang Panginoon mismo ang nagsabi, "Katotohanan, katotohanang sinasabi Ko sa inyo, Ang nakikinig ng Aking salita, at sumasampalataya sa Kanya na nagsugo sa Akin, ay may buhay na walang hanggan, at hindi mapapasailalim sa paghatol; kundi lumipat na mula sa kamatayan tungo sa buhay" (Juan 5:24). Kay ikli talaga minsan ng ating alaala, kung sasabihin nating hindi

nangaral si Jesus ng biyaya noong narito Siya sa lupa, gayong sinasabi ng Kasulatan, "Ang Kautusan ay ibinigay sa pamamagitan ni Moises, ngunit ang biyaya at katotohanan ay dumating sa pamamagitan ni Jesu-Cristo" (Juan 1:17). Masasabi ba nating hindi nangaral ng biyaya si Pedro at ang kanyang mga kapwa apostol sa unang bahagi ng Mga Gawa, gayong si Pedro mismo ang nagpahayag, "Sa Kanya'y nagpapatotoo ang lahat ng propeta, na sa pamamagitan ng Kanyang pangalan, ang sinumang sumampalataya sa Kanya ay tatanggap ng kapatawaran ng mga kasalanan" (Mga Gawa 10:43)? Iisa lang ang Ebanghelyo!

Sinasabi nila na may isang ebanghelyo ng kaharian, isa pang ebanghelyo ng biyaya ng Diyos, saka ang ebanghelyo ng kaluwalhatian, at balang araw ay magkakaroon ng walang hanggang ebanghelyo, at na lahat ng ito ay magkakaibang ebanghelyo. Kung totoo ang mga ganitong pahayag, mawawalan ng saysay ang mga salitang ito ni Pablo, "Kung ang sinuman ay mangaral sa inyo ng ibang ebanghelyo maliban sa inyong tinanggap, sumpain siya." May isang babaeng sumulat sa akin na nagulat daw siya na ang isang taong dapat sanang mas nakaaalam ay nagsasabing iisa lang ang Ebanghelyo. "Aba," sabi niya, "kahit si Dr. C. I. Scofield ay may mas mabuting maituturo sa inyo, dahil sa kanyang Biblia ay ipinakikita niyang may apat na ebanghelyo." Gusto kong basahin sa inyo ang sinasabi ni Dr. Scofield sa kanyang mga tala sa Apocalipsis 14:6: Ang dakilang paksang ito ay maaaring ibuod nang ganito:

1. Sa ganang sarili, ang salitang ebanghelyo ay nangangahulugang mabuting balita.
2. Apat na *anyo* ng Ebanghelyo ang dapat makilala:

(1) Ang Ebanghelyo ng kaharian. Ito ang mabuting balita na layunin ng Diyos na magtatag sa lupa, bilang katuparan ng Tipan kay David, ng isang kaharian, pampulitika, espirituwal, pang-Israel, pandaigdig, na doo'y ang Anak ng Diyos, ang tagapagmana ni David, ang magiging Hari, at magiging, sa loob ng isang libong taon, ang pagpapakita ng katuwiran ng Diyos sa mga gawain ng tao.

Dalawang pangangaral ng Ebanghelyong ito ang binabanggit, ang isa ay nakaraan na, nagsimula sa ministeryo ni Juan Bautista, ipinagpatuloy ng ating Panginoon at ng Kanyang mga alagad, at nagwakas nang tanggihan ng mga Judio ang Hari. Ang isa pa ay sa hinaharap pa, sa panahon ng malaking kapighatian, at kaagad bago dumating ang Hari sa kaluwalhatian.

(2) Ang Ebanghelyo ng biyaya ng Diyos. Ito ang mabuting balita na si Jesu-Cristo, ang Haring tinanggihan, ay namatay sa krus dahil sa mga kasalanan ng sanlibutan, na Siya'y muling binuhay mula sa mga patay para sa ating pag-aaring-ganap, at na sa pamamagitan Niya ang lahat ng sumasampalataya ay inaaring-ganap sa lahat ng bagay. Ang anyong ito ng Ebanghelyo ay inilalarawan sa maraming paraan. Ito ang Ebanghelyo "ng Diyos" sapagkat nagmumula ito sa Kanyang pag-ibig; "ni Cristo" sapagkat dumadaloy ito mula sa Kanyang hain, at sapagkat Siya lamang ang Layunin ng pananampalataya sa Ebanghelyo; ng "biyaya ng Diyos" sapagkat inililigtas nito ang mga isinusumpa ng Kautusan; ng "kaluwalhatian" sapagkat tungkol ito sa Kanya na nasa kaluwalhatian, at nagdadala sa maraming anak sa kaluwalhatian; ng "ating kaligtasan" sapagkat ito ang "kapangyarihan ng Diyos sa ikaliligtas ng

bawat sumasampalataya"; ng "di-pagtutuli" sapagkat nagliligtas ito nang lubusang hiwalay sa mga anyo at mga ordenansa; ng "kapayapaan" sapagkat sa pamamagitan ni Cristo ay pinagkakasundo nito ang makasalanan at ang Diyos, at nagbibigay ng kapayapaan sa kalooban.

(3) Ang walang hanggang Ebanghelyo. Ito ay ipangangaral sa mga naninirahan sa lupa sa pinakadulo ng malaking kapighatian at kaagad bago ang paghatol sa mga bansa. Hindi ito ang Ebanghelyo ng kaharian, ni ng biyaya. Bagaman ang laman nito ay paghatol, hindi kaligtasan, ito ay mabuting balita sa Israel at sa mga naligtas sa panahon ng kapighatian.

(4) Ang tinatawag ni Pablo na, "aking ebanghelyo." Ito ang Ebanghelyo ng biyaya ng Diyos sa pinakaganap nitong paglalahad, ngunit kasama ang paghahayag ng bunga ng Ebanghelyong iyon sa pagtawag palabas sa Iglesya, sa kanyang mga kaugnayan, kalagayan, mga pribilehiyo, at pananagutan. Ito ang natatanging katotohanan ng Efeso at Colosas, ngunit tumatagos sa lahat ng isinulat ni Pablo.

Napakalinaw ng mga salitang ito. Iisa lang ang Ebanghelyo, at iyon ang mabuting balita ng Diyos tungkol sa Kanyang Anak; pero nag-iiba ang anyo nito sa iba't ibang panahon ayon sa mga kalagayan at sitwasyon ng mga tao. Noong panahon ng Lumang Tipan, tumatanaw sila sa pagdating ng Tagapagligtas, pero ipinahayag nila ang kaligtasan sa pamamagitan ng Kanyang kamatayang pantubos. Noong panahon ni Juan Bautista, idiniin ang darating na kaharian, at ang Hari ay mag-aalay ng Kanyang buhay. Noong panahon ng ministeryo ng Panginoon sa lupa, iniharap Niya ang Kanyang sarili bilang

Hari, pero tinanggihan Siya at nagtungo Siya sa krus, sapagkat Siya mismo ang nagsabi na Siya'y "naparito hindi upang paglingkuran, kundi upang maglingkod, at ibigay ang Kanyang buhay na pantubos sa marami" (Mateo 20:28). Sa mga unang kabanata ng aklat ng Mga Gawa, makikita nating ipinahayag ang Ebanghelyong ito sa mga Judio at Hentil, nag-aalok ng libreng kaligtasan sa lahat ng bumabalik sa Diyos nang may pagsisisi, pero nang ibangon ng Diyos si apostol Pablo, binigyan Niya siya ng mas malinaw na pananaw sa Ebanghelyo kaysa sa sinumang nauna. Ipinakita niya na hindi lang pinatatawad ang mga tao sa pamamagitan ng pananampalataya sa ating Panginoong Jesu-Cristo, kundi inaaring-ganap sila sa lahat ng bagay, at nakatayo sila kay Cristo sa harap ng Diyos bilang bahagi ng isang bagong nilalang. Mas ganap na paghahayag ito ng mabuting balita, pero iisang Ebanghelyo pa rin.

Balang araw, sa panahon ng malaking kapighatian, ipahahayag ang walang hanggang Ebanghelyo, na magsasabi sa mga tao na ang Cristong minsang tinanggihan ay babalik upang itatag ang Kanyang maluwalhating kaharian, pero kahit sa araw na iyon ay ituturo sa mga tao na ang kaligtasan ay sa pamamagitan ng Kanyang mahalagang dugo, sapagkat bunga ng pangangaral na iyon, isang napakaraming tao mula sa lahat ng angkan at wika ang madadala, na "naglaba ng kanilang mga damit, at pinaputi ang mga ito sa dugo ng Kordero" (Apocalipsis 7:14).

Oo, iisa lang ang Ebanghelyo, at kung may dumating na nangangaral ng ibang ebanghelyo, na nagsasabi sa inyo na may ibang daan ng kaligtasan maliban sa gawaing pantubos ng Panginoong Jesus, iyon ay ebanghelyong heterodoxo. May ilang ganoon na dumating sa Galacia at binaluktot ang

Ebanghelyo ni Cristo, at ito ang nagtulak kay Pablo, sa tindi ng kanyang sigasig para sa Ebanghelyong iyon, na sumigaw, sa patnubay ng Espiritu Santo na kumasi sa kanya, "Kahit kami, o isang anghel mula sa Langit, ang mangaral sa inyo ng ibang ebanghelyo maliban sa ipinangaral namin sa inyo, siya'y [Anathema]" (italaga siya sa paghatol), kung may ipinapalit siyang anuman sa mahalagang Ebanghelyo ng biyaya ng Diyos. Pansinin ninyo, kung ang anghel na magpapahayag ng walang hanggang Ebanghelyo sa panahon ng malaking kapighatian ay mangaral ng ibang ebanghelyo maliban sa kaligtasan sa pamamagitan ng pananampalataya kay Cristo lamang, ang anghel na iyon ay mapapasailalim sa sumpa, sapagkat sinasabi ni Pablo, "Kahit ... isang anghel mula sa Langit, ang mangaral sa inyo ng ibang ebanghelyo maliban sa ipinangaral namin sa inyo, sumpain siya."

Doon sa Kanluran ay madalas akong makatagpo ng mga tagasunod ni Joseph Smith, at kapag nasukol ko na sila gamit ang Salita ng Diyos at hindi na sila makalusot, sasabihin nila, "Basta, may hawak kami na wala kayo. Isang anghel ang dumating kay Joseph Smith at ibinigay sa kanya ang aklat ni Mormon." Kaya't nangatwiran sila na hindi sapat ang Biblia, dahil may anghel na naghayag ng ibang bagay. Hindi ako naniniwala kay propeta Joseph Smith, at hindi ako naniniwalang may anghel na nagpakita sa kanya, maliban na lang kung sa bangungot. Pero kung nagpakita nga, ang anghel na iyon ay galing sa hukay at nasa ilalim siya ng sumpa, sapagkat, "Kahit ... isang anghel mula sa Langit, ang mangaral sa inyo ng ibang ebanghelyo maliban sa ipinangaral namin sa inyo, sumpain siya." Baka sabihin ng mga tao, "Pero Pablo, masyado kang nadadala, nawawalan ka na ng pasensiya." Alam ninyo, kapag naging masigasig kayo para sa katotohanan,

sasabihin ng mga tao na nawawalan na kayo ng pasensiya. Kapag nagsalita kayo nang matindi para ipagtanggol ang katotohanan, sasabihin nilang hindi kayo mabait; pero gumagamit ang mga tao ng napakainit na pananalita tungkol sa pulitika at iba pang bagay, at walang nagtatanong kung nawawalan sila ng pasensiya, pero sa tingin nila ay dapat tayong maging kalmado habang pinagpupunit ng mga tao ang Biblia! Kung may bagay mang nangangailangan ng masigasig at matinding damdamin, iyon ay ang pagtatanggol sa Ebanghelyo laban sa huwad na aral.

Para walang makapagsabi, "Naku, Pablo, hindi mo sana isinulat iyan kung mas kalmado ka; hindi ka sana gumamit ng ganoon katinding pananalita," inulit ni Pablo ang kanyang sarili sa talatang 9, at sinabi, "Gaya ng sinabi namin noong una, gayundin sinasabi ko ngayon muli, Kung ang sinuman ay mangaral sa inyo ng ibang ebanghelyo maliban sa inyong tinanggap, siya'y [Anathema]." Kalmado na iyan. Hindi na siya nagsasalita ngayon bilang taong nadadala ng damdamin. Nagkaroon na siya ng panahong pag-isipan ito at maingat niyang tinimbang ang kanyang mga salita. Oo, sa mahinahon at muling pag-iisip, iginiit niyang muli ang ipinahayag niya noong una, na ang hatol ng Diyos ay nakabitin sa sinumang nagtatangkang iligaw ang naliligaw na sangkatauhan sa pamamagitan ng pagsasabi sa kanila ng ibang daan ng kaligtasan maliban sa mahalagang dugong pantubos ng Panginoong Jesu-Cristo.

Sa pagtatapos, itinatanong ko sa inyo: Saan *ninyo* inilalagak ang inyong pag-asa para sa walang hanggan? Sa Panginoong Jesu-Cristo ba kayo nakasandig? Nagtitiwala ba kayo sa Ebanghelyo ng biyaya ng Diyos? "Sapagkat sa biyaya kayo'y

naligtas sa pamamagitan ng pananampalataya; at ito'y hindi mula sa inyong sarili: ito'y kaloob ng Diyos" (Efeso 2:8).

Aral 3: Ang Pagbabalik-loob at Pagka-apostol ni Pablo (Galacia 1:10-24)

Sapagkat ngayon ba'y tao ang aking hinihikayat, o ang Diyos? O naghahangad ba akong magbigay-lugod sa mga tao? Kung nagbibigay-lugod pa ako sa mga tao, hindi ako magiging lingkod ni Cristo. Sapagkat ipinatatalastas ko sa inyo, mga kapatid, na ang Ebanghelyong ipinangaral ko ay hindi ayon sa tao. Sapagkat hindi ko ito tinanggap sa tao, ni itinuro man sa akin, kundi sa pamamagitan ng pahayag ni Jesu-Cristo. Sapagkat narinig na ninyo ang aking pamumuhay noong una sa relihiyon ng mga Judio, kung paanong walang sukat kong pinag-usig ang iglesya ng Diyos at sinira ito; at nangunguna ako sa relihiyon ng mga Judio nang higit sa marami kong kapanahon sa aking sariling bansa, palibhasa'y lubhang masigasig ako sa mga sali't saling sabi ng aking mga ninuno. Ngunit nang ikalugod ng Diyos, na humirang sa akin mula pa sa sinapupunan ng aking ina, at tumawag sa akin sa pamamagitan ng Kanyang biyaya, na ihayag sa akin ang Kanyang Anak, upang Siya'y aking ipangaral sa mga Hentil; hindi ako agad sumangguni sa laman at dugo: ni umahon man ako sa Jerusalem sa mga naging apostol na una sa akin; kundi pumunta ako sa Arabia, at muling bumalik sa Damasco. Pagkatapos ng tatlong taon ay umahon ako sa Jerusalem upang dalawin si Pedro, at tumira akong kasama niya nang labinlimang araw. Ngunit wala akong nakitang iba sa mga apostol, maliban kay Santiago na kapatid ng Panginoon. Ngayon, ang mga bagay na isinusulat ko sa inyo, narito, sa harapan ng Diyos, ay hindi ako nagsisinungaling. Pagkatapos ay napunta ako sa mga lupain ng Siria at Cilicia; at hindi ako kilala

sa mukha ng mga iglesya sa Judea na nasa kay Cristo: narinig lamang nila na ang dating umuusig sa atin ay nangangaral na ngayon ng pananampalatayang dati niyang sinisira. At niluwalhati nila ang Diyos dahil sa akin. (tt. 10-24)

Sa bahaging ito, napilitan si apostol Pablo na ipagtanggol ang kanyang pagka-apostol. May nakakaawa sa bagay na iyan. Pumunta siya sa mga taga-Galaciang ito noong sila'y mga pagano pa, noong sumasamba pa sila sa mga diyus-diyosan, at siya ang naging mensahero ng Diyos sa kanila. Sa pamamagitan niya ay nadala sila sa Panginoong Jesu-Cristo. Ngunit nahulog sila sa impluwensya ng mga bulaang guro, at ngayon ay minamaliit na nila ang taong nagdala sa kanila kay Cristo; hinamak nila ang kanyang ministryo at inakala nilang mas marami pa silang alam kaysa sa kanya. Hindi lang ito ang pagkakataon sa kasaysayan ng iglesya na nangyari ang ganitong mga bagay. Madalas nating makita ang mga bagong mananampalataya na masaya at nagliliwanag ang mukha dahil alam nilang pinatawad na ang kanilang mga kasalanan, hanggang sa, dahil sa impluwensya ng mga bulaang guro, ay tingnan na nila nang may pagwawalang-halaga ang mga taong nagdala sa kanila ng Ebanghelyo.

Una, ipinakita ni Pablo kung paano siya naging apostol sa mga Hentil. Sa talatang 10 sinabi niya, “Sapagkat ngayon ba'y tao ang aking hinihikayat, o ang Diyos?” Ano ang ibig niyang sabihin? Ang hinahanap ko ba ay ang pagsang-ayon ng tao o ng Diyos? Malinaw na ang sa Diyos. Hindi sumasabay sa agos si apostol Pablo; hindi lang niya hinahangad na pasayahin ang mga taong sa maikling panahon ay haharap sa Diyos sa paghuhukom, kung mamamatay sila sa kanilang mga kasalanan. Ang malinaw niyang layunin ay gawin ang kalooban

ng Isang nagligtas sa kanya at nag-utos sa kanyang ipangaral ang Ebanghelyo ng Kanyang biyaya. Kaya sinabi niya, “Hindi ko hinahangad ang pagsang-ayon ng tao, kundi ng Diyos. Hindi ko hinahangad na magbigay-lugod sa mga tao,” ibig sabihin, hindi ko sinisikap na makuha ang kanilang papuri. Totoo na sa ibang talata ay sinabi niya, “Bawat isa sa atin ay magbigay-lugod sa kanyang kapwa sa ikabubuti niya, sa ikatitibay” (Roma 15:2), ngunit walang salungatan doon. Tama at nararapat na sikapin ko sa lahat ng paraan na mapasaya at matulungan ang aking kaibigan, ang aking kapwa, ang aking kapatid; ngunit sa kabilang banda, kapag ipinangangaral ko ang Salita ng Diyos, dapat ko itong gawin “hindi upang bigyang-lugod ang mga tao, kundi ang Diyos na sumusubok sa ating mga puso” (1 Tesalonica 2:4). Ang mangangaral na ang layunin ay ang pagsang-ayon ng tao ay hindi tapat sa tungkuling ibinigay sa kanya. “Kung nagbibigay-lugod pa ako sa mga tao, hindi ako magiging lingkod ni Cristo.” Ginagawa lang niyang lingkod ng tao ang kanyang sarili.

“Sapagkat ipinatatalastas ko sa inyo, mga kapatid, na ang Ebanghelyong ipinangaral ko ay hindi ayon sa tao. Sapagkat hindi ko ito tinanggap sa tao, ni itinuro man sa akin, kundi sa pamamagitan ng pahayag ni Jesu-Cristo.” Iba ang Ebanghelyo sa lahat ng sistemang panrelihiyon na gawa ng tao. Sa ilan sa ating mga unibersidad ay pinag-aaralan ang tinatawag na “The Science of Comparative Religions,” ang paghahambing ng mga relihiyon. Ang pag-aaral na ito ay napaka-interesante at maraming matututunan, kung titingnan mo, halimbawa, ang malalaking relihiyon ng mundong pagano gaya ng Budismo, Brahmanismo, at Islam. Marami silang pagkakatulad, at marami ring pagkakaiba sa isa’t isa. Ngunit kapag isinama mo ang Kristiyanismo sa mga relihiyong ito, nagkakamali ka; ang

Kristiyanismo ay hindi lamang isang relihiyon, ito ay isang pahayag mula sa Diyos. Sinabi ni Pablo, “Hindi ko nakuha sa tao ang aking Ebanghelyo. Walang taong nagsabi nito sa akin. Tinanggap ko ito nang tuwiran mula sa Langit.” Siyempre, hindi nating lahat ito natatanggap sa ganitong paraan, bilang tuwirang pahayag, gaya ng kay Pablo; gayunman, sa bawat pagkakataon, kapag ang isang tao ay nakauunawa sa katotohanan ng Ebanghelyo, iyon ay dahil binubuksan ng Espiritu Santo, na siyang Espiritu ng karunungan at pahayag sa pagkakilala kay Cristo, ang puso, isip at pang-unawa ng taong iyon upang maunawaan ang katotohanan. Kung hindi, hindi niya ito tatanggapin. “Ang taong ayon sa laman ay hindi tumatanggap ng mga bagay ng Espiritu ng Diyos: sapagkat ang mga ito’y kamangmangan sa kanya; at hindi niya nauunawaan ang mga ito, sapagkat ang mga ito’y sinisiyasat ayon sa espiritu” (1 Corinto 2:14), at siyempre, hindi natutuwa ang taong ayon sa laman sa pahayag na ito ng Diyos. Natutuwa ang mga tao kapag pinagtataktan ng mangangaral ang kanilang mga kasalanan, kapag ipinagdadahilan niya ang kanilang mga maling gawa, kapag kinukunsinti niya ang kanilang mga kahinaan o binobola sila habang sinisikap nilang gumawa ng sarili nilang katuwiran. Ngunit kapag ipinangaral ng isang tao ang Ebanghelyo ng biyaya ng Diyos at iginiit na lubos na nawawala at wasak ang kalagayan ng tao, at ipinahayag na wala siyang kakayahang gumawa ng kahit isang bagay upang ilitas ang sarili, kundi kailangan siyang maligtas sa pamamagitan ng nagbabayad-salang kamatayan ng Panginoong Jesu-Cristo, walang anuman diyan na magpapasaya sa taong ayon sa laman. Ang biyaya ng Diyos ang nagbubukas ng puso upang tanggapin ang pahayag na iyan. Iyan ang pahayag na dumating kay Pablo.

May panahon na kinamuhian ng apostol ang Kristiyanismo, na ginawa niya ang lahat ng makakaya niya upang wasakin ang batang iglesya, at ngayon ay sinabi niya sa mga taga-Galaciang ito, “Narinig na ninyo ang aking pamumuhay [ibig sabihin, ang aking pag-uugali] noong una sa relihiyon ng mga Judio, kung paanong walang sukat kong pinag-usig ang iglesya ng Diyos, at sinira ito.” Dalawang beses niyang ginamit dito ang pananalitang “ang relihiyon ng mga Judio” (tt. 13-14). Ang orihinal na salita ay nangangahulugan lamang ng Judaismo, at hindi dapat ipagkamali sa salitang ginamit sa sulat ni Santiago, “Ang dalisay at walang dungis na relihiyon sa harapan ng Diyos at Ama ay ito: dalawin ang mga ulila at mga balo sa kanilang kapighatian, at ingatan ang sarili na walang dungis mula sa sanlibutan” (Santiago 1:27). Doon, ang “relihiyon” ay ginamit sa wastong kahulugan, at tayong mga ligtas ay dapat makilala sa ganyang pamumuhay; ngunit sa paggamit ng apostol dito, ito ay lubos na naiiba. Ang dalawang salitang Ingles na “Jews' religion” ay isinalin mula sa iisang salitang Griego na ang ibig sabihin ay “Judaismo.” Sa pamamagitan nito ay umasa si Pablo na maililigtas niya ang kanyang kaluluwa at makakamit ang lingap ng Diyos, hanggang sa, sa pamamagitan ng pahayag ng Diyos, ay nagkaroon siya ng lubos na ibang pagkaunawa sa mga bagay-bagay. Habang naniniwala siya sa Judaismo ay “pinag-usig niya ang iglesya ng Diyos, at sinira ito.” Isa sa mga nakakaawang bagay na nangyari mula noon ay ang mga miyembro ng nagpapakilalang iglesya ng Diyos ay bumaling naman upang usigin ang mga taong nasa Judaismo. Kakaiba ito, gayong sinabi ni Jesus, “Gawan ninyo ng mabuti ang mga napopoot sa inyo, at ipanalangin ninyo ang mga lumalait sa inyo at umuusig sa inyo” (Mateo 5:44).

Kinamuhian ni Pablo ang Kristiyanismo. Pinag-usig niya ang mga Cristiano at sinikap na bunutin ang Kristiyanismo mula sa lupa, at sinabi niyang siya'y "nangunguna sa relihiyon ng mga Judio nang higit sa marami kong kapanahon sa aking sariling bansa, palibhasa'y lubhang masigasig ako sa mga sali't saling sabi ng aking mga ninuno." Masasabi niya, "Ayon sa pinakamahigpit na sekta ng aming relihiyon ay namuhay ako bilang isang Fariseo" (Mga Gawa 26:5). Mas mahal pa sa buhay niya ang Judaismo. Inakala niyang ito lamang ang katotohanan, na ang lahat ng tao, kung nais nilang makilala ang Diyos, ay dapat Siyang matagpuan sa pamamagitan ng Judaismo. Lubha siyang masigasig sa mga sali't saling sabi ng mga ninuno, hindi lamang sa nakasulat sa Biblia, sa Kautusan ni Moises, sa ipinahayag ng mga propeta, kundi idinagdag pa niya roon ang napakaraming tradisyon na umabot hanggang sa mga Judio sa kasalukuyan sa Talmud. Nabuhay at namatay sana siyang tagapagtanggol ng Judaismo kung hindi dahil sa himala ng biyaya. Paano nangyari na ang Judiong ito na walang makitang mabuti sa Kristiyanismo ay tumalikod at naging pinakadakilang tagapagpahayag nito? Walang ibang paliwanag kundi ang walang kapantay at may-kapangyarihang biyaya ng Diyos. May nangyari sa puso at buhay ng taong iyon na bumago sa buo niyang pananaw, na ginawa siyang pangunahing tagapagtaguyod na naglaan ng mahigit tatlumpung taon ng kanyang buhay upang ipakilala si Cristo sa mga Judio at sa mga Hentil. Sinabi niya sa atin kung ano ang nagdulot ng pagbabago: "Ngunit nang ikalugod ng Diyos, na humirang sa akin mula pa sa sinapupunan ng aking ina, at tumawag sa akin sa pamamagitan ng Kanyang biyaya, na ihayag sa akin ang Kanyang Anak, upang Siya'y aking ipangaral sa mga Hentil; hindi ako agad sumangguni sa laman at dugo" (tt. 15-16). Nang

dumating ang takdang panahon, nang ang Diyos, sa Kanyang may-kapangyarihang biyaya, ay parang nagsabing, “Hulihin ang taong iyan,” at pinahinto siya sa malaking daan patungong Damasco, at nang magpakita sa kanya si Cristo sa kaluwalhatian, namulat si Saulo na taga-Tarso na ang nilalabanan pala niya ay ang Mesiyas ng Israel at ang pinagpalang Anak ng Diyos. Mula noon, si Cristo ay hindi lamang inihayag sa kanya, kundi inihayag si Cristo sa loob niya.

Mayroon tayong dalawang panig ng katotohanan: ang panlabas at ang panloob. Nang ako, isang kawawang makasalanan, ay nakita ang Panginoong Jesus na nagdurusa, nagdurugo, at namamatay para sa akin, nang makita ko na Siya'y “sinugatan dahil sa aking mga pagsalangsang, Siya'y binugbog dahil sa aking mga kasamaan,” nang maunawaan ko na Siya'y “ibinigay dahil sa aking mga kasalanan at muling binuhay para sa aking pag-aaring-ganap,” nang ilagak ko ang tiwala ng aking puso sa Kanya, nang paniwalaan ko ang panlabas na katotohanang iyon, may nangyari sa aking kalooban. Dumating si Cristo upang manirahan sa mismong puso ko. “Si Cristo sa inyo,” sabi ng apostol, “ang pag-asa ng kaluwalhatian.” Ikinalugod ng Diyos na ihayag ang Kanyang Anak hindi lamang sa akin kundi sa loob ko. Nadala ako upang makilala Siya nang mas mayaman at mas malalim kaysa sa pagkakilala ko sa pinakamamahal kong kaibigan dito sa lupa. Para kay Pablo, hindi na ito usapin ng isang relihiyon laban sa isa pa. Ngayon ay may utos siya mula sa Diyos na humayo at ipakilala sa ibang tao ang Cristong naging napakatotoo sa kanya. Kaya nang mangyari ang maluwalhating pangyayaring ito, nang sa pamamagitan ng may-kapangyarihang biyaya ng Diyos ay nakilala niya ang Panginoong Jesu-Cristo, sinabi niya, “Naunawaan ko na ang maluwalhating pagkaunawang ito ay hindi para sa akin lamang

kundi upang maipakilala ko Siya sa iba; ikinalugod ng Diyos 'na ihayag sa akin ang Kanyang Anak, upang Siya'y aking ipangaral sa mga Hentil.” Nang iligtas ng Panginoon si Pablo, sinabi Niya sa kanya na iyon ang Kanyang layunin.

Sa Mga Gawa 9, sa kuwento ng pagbabalik-loob ng apostol, mababasa natin na nagsalita ang Diyos kay Ananias at isinugo siya upang puntahan si Pablo sa daang tinatawag na Matuwid sa Damasco. Ayaw niyang pumunta noong una; natakot siyang baka mapahamak ang kanyang buhay; ngunit sinabi sa kanya ng Panginoon, “Yumaon ka: sapagkat siya'y isang sisidlang hinirang ko, upang dalhin ang Aking pangalan sa harapan ng mga Hentil, at ng mga hari, at ng mga anak ng Israel: sapagkat ipakikita Ko sa kanya kung gaano kalaking hirap ang dapat niyang tiisin dahil sa Aking pangalan” (Mga Gawa 9:15-16). Kaya pumunta si Ananias bilang pagsunod sa pangitain at ipinaalam kay Pablo ang kalooban ng Diyos. Nauna nang sinabi ng Panginoon, “Nagpakita Ako sa iyo dahil dito, upang gawin kang ministro at saksi ng mga bagay na iyong nakita, at ng mga bagay na doo'y magpapakita pa Ako sa iyo; na ililigtas kita mula sa bayan, at mula sa mga Hentil, na sa kanila'y isinusugo kita ngayon” (Mga Gawa 26:16-17). Higit sa lahat ay siya ang apostol sa mga Hentil, ngunit nagkaroon din siya ng kahanga-hangang ministryo sa sarili niyang bayan, at sa buong buhay niya ang kanyang naging panuntunan ay, “Sa Judio muna, at gayundin sa Griego” (Roma 1:16). Pumasok siya sa bawat lungsod, hinahanap ang mga sinagoga o ang mga Judio, isa-isa man o pangkat-pangkat, at ikinukuwento sa kanila ang malaking pagbabagong dumating sa kanya at nakikiusap sa kanila na magpasakop din sa kahanga-hangang Tagapagligtas na iyon. Kapag tinanggihan nila ang kanyang mensahe, bumabaling siya sa mga Hentil at ipinangangaral sa kanila ang Ebanghelyo.

Kinuwestiyon ng ilan sa mga taga-Galaciang ito kung talaga bang apostol siya, dahil hindi niya nakita ang Panginoon noong Siya'y narito pa sa lupa; hindi niya nakuha ang kanyang tungkulin mula sa labindalawa. Sinabi niya, "Hindi nga, at ipinagmamapuri ko na ako'y apostol, hindi mula sa tao, ni sa pamamagitan man ng tao, kundi sa pamamagitan ni Jesu-Cristo. Tinanggap ko ang aking tungkulin mula sa Langit nang makita ko ang muling nabuhay na Cristo sa kaluwalhatian at dumating Siya upang manirahan sa aking puso. Inutusan Niya akong humayo at ipangaral ang Kanyang mensahe." "Hindi ako agad sumangguni sa laman at dugo." Inakala nila na dapat sana'y pumunta muna siya sa Jerusalem upang umupo at pag-usapan ang bagay na ito kasama ng ibang mga apostol, at alamin kung sang-ayon sila sa kanya at handa silang iordena siya sa ministryong Cristiano, o anumang tulad niyon. Ngunit sinabi niya, "Hindi, wala akong hinanap, ni sinangguni man ang sinuman. Ang aking tungkulin ay mula sa Langit, upang tuparin ito nang nakasandal sa Diyos na buhay." Kaya idinagdag niya, "Ni umahon man ako sa Jerusalem sa mga naging apostol na una sa akin; kundi pumunta ako sa Arabia, at muling bumalik sa Damasco" (t. 17). Hindi siya pumunta sa simula sa itinuturing nilang punong-tanggapan ng iglesyang Cristiano, ang Jerusalem, upang kumuha ng pahintulot. Sa halip, tila tahimik siyang umalis. Sa pagbasa ng Mga Gawa ay hindi natin ito malalaman, ngunit dito ay ipinahiwatig niya na pumunta siya sa Arabia Petra, at doon sa isang tahimik na lugar, marahil ay nakatira sa isang kuweba, gumugol siya ng panahon sa paghihintay sa Diyos upang maging malinaw ang mga bagay sa kanyang isipan. Kailangan niya ng panahon upang pag-isipan ang mga bagay, panahon upang makapagsalita sa kanya ang Diyos, at upang makapagsalita rin siya sa Diyos. Doon

nabuksan sa kanya ang katotohanan sa buong kapuspusan, kagandahan at kaluwalhatian nito. Hindi doon niya tinanggap ang pahayag tungkol sa katawan ni Cristo. Tinanggap niya iyon sa daan patungong Damasco nang sabihin sa kanya ng Panginoon, “Saulo, Saulo, bakit mo Ako inuusig?” Napakalaking pahayag iyon tungkol sa katawang binubuo ng lahat ng mananampalataya sa lupa! Napakalapit ng kaugnayan nila sa kanilang maluwalhating Ulo sa Langit kaya hindi maaaring galawin ang isang bahagi nang hindi naaapektuhan ang kanilang Ulo. Marami pa siyang kailangang maunawaan, kaya pumunta siya sa ilang.

Napansin mo na ba kung gaano karami sa mga minamahal na lingkod ng Diyos ang nagtapos ng kanilang pag-aaral sa unibersidad ng ilang? Nang nais ng Diyos na ihanda si Moises upang maging pinuno ng Kanyang bayan, ipinadala Niya siya sa ilang. Nadaanan na niya ang lahat ng paaralan ng Egipto, at inakala niyang handa na siyang maging tagapagligtas ng bayan ng Diyos. Nang umalis siya sa unibersidad ng Egipto, marahil ay sinabi niya, “Ngayon ay handa na akong simulan ang dakilang gawain ng aking buhay.” Ngunit agad-agad ay pumatay siya ng Egipcio at itinago ito sa buhangin, at sinabi ng Diyos, “Hindi ka pa handa, Moises; kailangan mo pa ng mas mataas na pag-aaral.” Apatnapung taon siyang nag-aral ng karunungan ng Egipto, at apatnapung taon din niyang kinalimutan ito habang natututo ng karunungan ng Diyos, at sa wakas, nang matanggap niya ang kanyang mas mataas na diploma, isinugo siya ng Diyos upang iligtas ang Kanyang bayan.

Nagkaroon din si Elias ng kanyang panahon sa ilang.

Nagkaroon din si David ng kanyang panahon doon. Ay, ang mga taon na iyon sa ilang nang tugisin siya ni Haring Saul na parang

pugo sa gilid ng bundok! Ginamit ang mga iyon upang ihanda siya sa kanyang dakilang gawain. At isipin din natin ang ating pinagpalang Panginoon mismo! Binautismuhan Siya sa Jordan, iniharap ang Kanyang sarili roon ayon sa Salita ng Diyos bilang Siyang pupunta sa krus upang tuparin ang buong katuwiran para sa mga nangangailangang makasalanan, at bumaba sa Kanya ang Espiritu Santo na parang kalapati. Pagkatapos ay pumunta Siya sa ilang sa loob ng apatnapung araw, nanalangin at nag-ayuno bilang paghahanda sa dakilang ministryong Kanyang papasukin. Pagkatapos ay dumaan Siya sa mabigat na pagtukso ni Satanas, lumabas na nagtagumpay, at humayo upang ipangaral ang Ebanghelyo ng kaharian. Ngayon, narito ang taong ito na namuhi sa Kanyang pangalan, na nasuklam sa Kristiyanismo, ngunit matapos makita ang muling nabuhay na Cristo ay pumunta sa ilang para sa isang panahon ng pagbubulay-bulay, panalangin, at pagkatuto bago niya simulan ang kanyang dakilang gawain. Pagkatapos ay sinabi niyang siya'y "muling bumalik sa Damasco," at ipinangaral niya si Cristo sa mga sinagoga, "na Siya ang Anak ng Diyos." Kung babasahin mong mabuti ang aklat ng Mga Gawa, makikita mo na hindi pa nangyari, hanggang sa pagbabalik-loob ni Pablo, na may nangaral kay Cristo bilang Anak ng Diyos. Alam ko na ginamit ang pananalitang "Ang Iyong banal na Anak na si Jesus," ngunit ang mas mabuting salin ay "Lingkod." Ipinangaral ni Pedro si Jesus bilang ang Mesiyas, ang Lingkod, ngunit si Pablo ang nagpasimula ng patotoo na si Jesus ay tunay ngang Anak ng Diyos. Nang tanungin ng Panginoong Jesus si Pedro, "Ngunit sino Ako ayon sa inyo?" sumagot si Pedro, "Ikaw ang Cristo, ang Anak ng Diyos na buhay" (Mateo 16:15-16). Ngunit hindi pa noon panahon ng Diyos upang ipaalam iyon, sapagkat ang mensahe ay nakatuon, sa isang antas, sa bayang Israel sa

unang bahagi ng Mga Gawa. Ngunit nang magbalik-loob si Saulo, walang takot sa tao ay ipinangaral niya sa mismong mga sinagogang iyon na si Jesus ang Anak ng Diyos, at siya mismo ngayon ay mapait na inusig ng mga dating humahanga sa kanya bilang pinuno sa kanilang mga gawaing panrelihiyon.

Lumipas ang tatlong taon bago pumunta ang taong ito sa Jerusalem. Nagpalipat-lipat siya ng lugar at sa wakas ay pumunta nga roon, ngunit hindi upang iordena o kilalanin bilang apostol. Sa talatang 18 ay sinabi niya kung bakit siya umahon: “Pagkatapos ng tatlong taon ay umahon ako sa Jerusalem upang dalawin si Pedro, at tumira akong kasama niya nang labinlimang araw.” Napaka-interesante ng salitang *dalawin* sa orihinal. Ito ang salitang Griego na pinagmulan ng salitang Ingles na *history*, kasaysayan, ang pagkukuwento, ang pag-uusap tungkol sa mga bagay-bagay; kaya sinasabi ni Pablo na pagkatapos ng tatlong taon ay umahon siya sa Jerusalem upang ikuwento kay Pedro ang kanyang kasaysayan, upang makipag-usap sa kanya, upang sabihin sa kanya ang ginawa ng Panginoon. Napakagandang pagkikita niyon! Kahanga-hanga sanang nakaupo nang tahimik sa isang sulok ng silid, nang walang nakapapansin, at marinig ang kanilang usapan. Si Pedro, na nakakilala sa Panginoon, na nagkaila sa Panginoon, na kahanga-hangang naibalik, na nangaral nang may gayong kapangyarihan noong araw ng Pentecostes at lubhang ginamit upang buksan ang pinto sa mga Judio at pagkatapos ay sa mga Hentil, ikinuwento ni Pedro ang kanyang kuwento at ikinuwento rin ni Pablo ang kanya. At nang matapos sila, iniisip ko na sasabihin ni Pedro, “Pablo, iisa ang mensahe natin, ngunit sa palagay ko ay mas marami ang ibinigay sa iyo ng Panginoon kaysa sa ibinigay Niya sa akin, at nais kong iabot sa iyo ang kanang kamay ng pakikisama. Nagagalak ako sa iyong

ministeryo, at sabay tayong magpapatuloy sa pagpapahayag ng masaya at maluwalhating Ebanghelyong ito.” Labinlimang araw ng kahanga-hangang pakikisama!

Tungkol sa iba pang mga apostol, sinabi ni Pablo, “Ngunit wala akong nakitang iba sa mga apostol, maliban kay Santiago na kapatid ng Panginoon.” Hindi tayo tiyak kung aling Santiago ang tinutukoy niya. Maaaring siya ang taong tinutukoy na Santiago na anak ni Alfeo, ang pinsan ng Panginoon, na maaaring tawaging Kanyang kapatid. Ang personal kong palagay ay siya ang Santiago na may malaking bahagi sa aklat ng Mga Gawa—si Santiago na kapatid ng ating Panginoong Jesu-Cristo, na hindi sumampalataya habang narito pa sa lupa ang Tagapagligtas, ngunit nadalang sumampalataya sa Kanya sa pagkabuhay na muli, at siyang nanguna sa iglesya ng Diyos sa Jerusalem. Nakita siya ni Pablo, ngunit wala sa kanila ang nagbigay sa kanya ng anumang natatanging pagsang-ayon o pahintulot. Nakipagkita siya sa kanila bilang kapantay. Sila’y mga apostol ng Panginoong Jesu-Cristo; gayundin siya, sa pagtatalaga ng Diyos.

“Ngayon, ang mga bagay na isinusulat ko sa inyo, narito, sa harapan ng Diyos, ay hindi ako nagsisinungaling.” Kakaiba na kailangan pa niyang sabihin ito! Kakaiba na ang mga taga-Galaciang ito, na siya mismo ang nagdala sa Panginoon, ay mag-isip kahit sandali na maaari siyang magsinungaling! Ngunit kapag ang isang tao ay napasailalim sa kapangyarihan ng bulaang aral, kadalasan ay handa siyang magbintang ng lahat ng uri laban sa katapatan at integridad ng ibang tao. Ganyan ang nangyari dito, at kinailangan pang sabihin ng apostol, “Totoo ang mga sinasabi ko sa inyo. Hindi ako nagsisinungaling.”

Pagbalik niya mula sa Jerusalem ay sinimulan niya ang kanyang dakilang gawaing misyonero. “Pagkatapos ay napunta ako sa mga lupain ng Siria at Cilicia; at hindi ako kilala sa mukha ng mga iglesya sa Judea na nasa kay Cristo.” Kilala siya sa ibang mga kapulungan sa Judaismo; kilalang-kilala siya ng mga kapulungan ng mga Judio; ngunit ang mga Cristiano sa Judea, ang mga mananampalatayang humiwalay na sa Judaismo, ay hindi pa siya nakikita kailanman. “Narinig lamang nila na ang dating umuusig sa atin ay nangangaral na ngayon ng pananampalatayang dati niyang sinisira.” At napakalaking kapangyarihan ang taglay niyon! Narito ang taong gumawa ng lahat ng paraan upang ilayo ang tao kay Cristo, na sinikap pa ngang pilitin silang lumapastangan, at binantaan sila ng kamatayan kung hindi nila tatalikuran ang Ebanghelyo ng Panginoong Jesu-Cristo. Ngayon ay dumating ang malaking pagbabagong ito, at kumakalat ang balita sa mga iglesya, “Ang dakilang mang-uusig ay naging ebanghelista na; hindi na siya natin kaaway, kundi ipinangangaral na niya sa iba ang mismong pananampalatayang napakahalaga sa atin.” “At niluwalhati nila ang Diyos dahil sa akin.” Tunay, ang pagbabalik-loob ni Pablo ay gawa ng may-kapangyarihang biyaya ng Diyos, at ang papuri at kaluwalhatian ay napunta sa Isang humirang, nag-utos, at nagsugo sa kanya.

Ang masaganang bungang idinulot nito ay para sa Kanyang kaluwalhatian. Wala nang nagbibigay ng ganoong kapangyarihan sa paglilingkod kay Cristo kaysa sa tunay na pagbabalik-loob. Hindi ko maunawaan kung paanong ang isang tao ay mangangahas na maging ministro gayong hindi niya alam ang katotohanan ng personal na pagbabalik-loob at ang katotohanan ng Ebanghelyo.

Hindi nawalan ng kahit kaunting kapangyarihan ang Ebanghelyong iyon. Kaya pa rin nitong gumawa ng gayon ding kahanga-hangang mga himala ngayon para sa mga taong magtitiwala sa Panginoong Jesu-Cristo. Nagtiwala ka na ba sa Kanya? Sumampalataya ka na ba sa Kanya? Siya ba ang iyong Tagapagligtas? Alam mo ba kung ano ang ibig sabihin ng pagbabalik-loob? Masasabi mo ba, “Salamat sa Diyos, ligtas na ang aking kaluluwa; inihayag ng Diyos ang Kanyang Anak sa loob ko”?

Aral 4: Ang Ebanghelyo na Ipinangaral sa Judio at sa Hentil (Galacia 2:1-10)

Pagkatapos ng labing-apat na taon ay umahon akong muli sa Jerusalem na kasama si Bernabe, at isinama ko rin si Tito. At umahon ako dahil sa isang pahayag; at isinaysay ko sa kanila ang Ebanghelyong ipinangangaral ko sa mga Hentil, ngunit nang sarilinan sa mga kinikilalang pinuno, baka sakaling ako'y tumatakbo, o tumakbo na, nang walang kabuluhan. Ngunit kahit si Tito na kasama ko, bagaman siya'y Griego, ay hindi pinilit na magpatuli: at iyon ay dahil sa mga huwad na kapatid na lihim na ipinasok, na pumasok nang palihim upang tiktikan ang ating kalayaan na taglay natin kay Cristo Jesus, upang tayo'y kanilang alipinin: na sa kanila'y hindi kami napasakop, hindi, kahit isang oras man lamang; upang ang katotohanan ng Ebanghelyo ay manatili sa inyo. Ngunit tungkol sa mga waring may kinalaman, (anuman sila noon, ay walang anuman sa akin: ang Diyos ay hindi nagtatangi ng tao:) sapagkat ang mga waring may kinalaman ay walang idinagdag sa akin sa aming pag-uusap: kundi sa kabaligtaran, nang makita nilang ipinagkatiwala sa akin ang Ebanghelyo ng di-pagtutuli, gaya ng kay Pedro ang Ebanghelyo ng pagtutuli; (sapagkat ang gumawa nang may kapangyarihan kay Pedro sa pagka-apostol sa pagtutuli, ay Siya ring gumawa nang may kapangyarihan sa akin para sa mga Hentil:) at nang makilala nina Santiago, Cefas, at Juan, na waring mga haligi, ang biyayang ibinigay sa akin, ay ibinigay nila sa akin at kay Bernabe ang kanang kamay ng pakikisama; upang kami'y pumunta sa mga Hentil, at sila'y sa pagtutuli. Ang hiling lamang nila ay alalahanin namin ang mga dukha; na siya ko ring pinagsisikapang gawin. (tt. 1-10)

Sa ikalawang kabanatang ito ay ikinukuwento ni Pablo ang isa pang pagdalaw niya sa Jerusalem, isang napakahalagang pagdalaw, na binabanggit sa Mga Gawa 15. “Pagkatapos ng labing-apat na taon ay umahon akong muli sa Jerusalem na kasama si Bernabe, at isinama ko rin si Tito.” Nangyari ito matapos dumating ang ilang tao mula kay Santiago sa Antioquia, kung saan naglilingkod noon ang apostol, at ipinilit nila ang mga bagay na binabanggit sa sulat na ito—na ang mga mananampalatayang Hentil ay dapat ipasakop sa mga ritwal at seremonya ng mga Judio, na dapat silang magpatuli, dapat nilang sundin ang Kautusan ni Moises, kung hindi ay hindi sila maliligtas. Nang makaharap sila ni Pablo, naghintay muna siya hanggang sa magkaroon siya ng tiyak na pahayag na nag-uutos sa kanyang pumunta sa Jerusalem. Sabi niya, “Umahon ako dahil sa isang pahayag.” Hindi siya umalis nang mag-isa; isinama niya si Bernabe.

Si Bernabe ang dumating mula sa Jerusalem upang hanapin siya sa Tarso, upang hikayatin siyang pumunta sa Antioquia at tumulong sa paglilingkod doon. Noong una, si Bernabe ang nangunguna, at si Pablo ang sumusunod. Ngunit habang lumilipas ang panahon, si Bernabe ang pumuwesto sa mababang lugar at si Pablo ang napunta sa unahan. Kay Bernabe ay totoo ang salitang, “Siya’y kailangang dumakila, ngunit ako’y kailangang bumaba.” Mababasa natin sa ibang bahagi tungkol sa kanya, “Siya’y isang mabuting tao, at puspos ng Espiritu Santo at ng pananampalataya” (Mga Gawa 11:24). Ang ganyang tao ay kayang tanggapin na makitang iba ang pinararangalan habang siya’y naiisantabi. Kaya umatras si Bernabe sa likuran at si Pablo ang napunta sa unahan. At sinabi pa ni Pablo, “At isinama ko rin si Tito.” Bakit pa niya ito binanggit? Dahil ito ang magiging pagsubok. Ang mga huwad

na kapatid na dumating sa Galacia ay nagpipilit na sa Jerusalem at sa Judea ay walang sinumang sasang-ayon sa paniniwalang maliligtas ang isang Hentil kung hindi niya tatanggapin ang tanda ng tipan kay Abraham at hindi siya magpapatuli. Ngunit sabi ni Pablo, “Isinama ko rin si Tito,” at siya ay isang Hentil. Hindi siya kailanman nagpasakop sa ritwal na ito, at hindi rin kailanman iminungkahi ni Pablo na gawin niya ito, kaya isinama niya siya sa Jerusalem, na para bang sa mismong punong-himpilan ng mga legalista. “At umahon ako dahil sa isang pahayag; at isinaysay ko sa kanila ang Ebanghelyong ipinangangaral ko sa mga Hentil, ngunit nang sarilinan sa mga kinikilalang pinuno, baka sakaling ako’y tumatakbo, o tumakbo na, nang walang kabuluhan.” Ibinigay niya sa kanila ang buod ng mabuting balitang ipinangangaral niya sa mga Hentil, ngunit ginawa niya ito nang sarilinan “sa mga kinikilalang pinuno.” Kapag binalikan natin ang Mga Gawa 15, makikita nating tinipon ni Pablo ang mga apostol na nasa Jerusalem noon, sina Santiago, Cefas, at Juan, kasama ang matatanda ng iglesya roon, at sa kanila ay ikinuwento niya ang kanyang paglilingkod at mga ginawa. Inilahad niya sa kanila ang laman ng mensahe ng Ebanghelyo na dinadala niya sa mga Hentil. Habang nakikinig sila, tinanggap nila siya bilang kaisa nila sa pagpapahayag ng iisang Ebanghelyong ipinangangaral din nila, kahit na ang Ebanghelyong iyon ay mas buo at mas mayaman kaysa sa naabot na nila, sapagkat may ilang bagay na ipinaalam kay Pablo na hindi pa naihahayag sa kanila.

Ilang taon bago nito, kinailangan ng Diyos na bigyan si Pedro ng isang natatanging pahayag upang maunawaan niya ang kahanga-hangang hiwagang iyon, na ang Judio at Hentil, kapag naligtas, ay kikilalanin na ngayon bilang iisang katawan kay Cristo. Hindi kailanman ginamit ni Pedro ang salitang “ang

katawan,” ngunit iyon din ang kaisipang ipinararating niya. Ang pagpapala para sa Judio at Hentil ay batay sa biyaya, at inihayag iyon ng Panginoon sa kanya sa bubungan sa Joppe nang makakita siya ng pangitain ng isang kumot na bumababa sa kanya, “na kinaroroonan ng lahat ng uri ng mga hayop na may apat na paa sa lupa, at mga hayop na mailap, at mga gumagapang, at mga ibon sa himpapawid” (Mga Gawa 10:12). At may tinig mula sa langit na nagsabi, “Tumindig ka, Pedro; magpatay ka, at kumain” (Mga Gawa 10:13). Ngunit si Pedro, bilang isang mabuting Judio, ay nagsabi, “Hindi gayon, Panginoon; sapagkat kailanman ay hindi ako kumain ng anumang bagay na karaniwan o marumi” (Mga Gawa 10:14). At sinabi sa kanya ng Panginoon, “Ang nilinis ng Diyos, ay huwag mong tawaging karaniwan” (Mga Gawa 10:15), at sa gayon ay ipinakita ang pagpapabanal sa mga Hentil. Iyon ang naghanda kay Pedro para sa pagpunta sa bahay ni Cornelio, kung saan ipinangaral niya si Cristo at binuksan ang pinto ng kaharian sa mga Hentil, gaya ng ilang panahon bago nito ay ginamit siya upang buksan ito sa mga Judio sa Jerusalem. Malayang nakipag-usap sina Pablo at Bernabe sa mga kapatid, at isinalaysay ang ginawa ng Diyos, at pagkatapos ng mahabang pagtatalo, ikinuwento ni Pedro ang pakikitungo ng Diyos sa biyaya, at si Santiago naman ay bumaling sa Kasulatan upang pagpasyahan ang bagay tungkol sa mga Hentil. Masaya silang nagkasundo. Si Pablo, gaya ng napansin na natin, ay nagkaroon ng mas buo at mas malinaw na paglalahad kaysa sa ibinigay kay Pedro, ngunit sa ugat nito ay iisang Ebanghelyo lamang, at upang ipakitang wala sa isip nila ang ipasakop ang mga Hentil sa mga seremonya ng Kautusan, sinabi niya, “Ngunit kahit si Tito na kasama ko, bagaman siya’y Griego, ay hindi pinilit na magpatuli.” Napakatinding sagot iyon sa mga Judaizanteng ito

na nagliligaw sa mga taga-Galacia at naglalayo sa kanila sa kasimplehan ng biyaya ng Diyos. Sabi nila, “Ang taong hindi tuli ay hindi maaaring kilalaning kabilang sa pamilya ng Diyos.” Sabi naman ni Pablo, “Isinama ko si Tito, at pinag-usapan namin ang bagay na ito kasama ang matatanda sa Jerusalem, at wala silang sinabi kahit isang salita tungkol sa pagpapasakop kay Tito sa pagtutuli. Tinanggap siya bilang kapwa Cristiano kung ano siya.” Napakagandang sagot iyon sa mga pumupuna sa kanya at nagliligaw sa mga nadala niya sa Panginoon!

“At iyon ay dahil sa mga huwad na kapatid na lihim na ipinasok, na pumasok nang palihim upang tiktikan ang ating kalayaan na taglay natin kay Cristo Jesus, upang tayo’y kanilang alipinin: na sa kanila’y hindi kami napasakop, hindi, kahit isang oras man lamang; upang ang katotohanan ng Ebanghelyo ay manatili sa inyo.” Sino ang tinutukoy niya? Ang mga Judaizanteng ito na palihim na sumingit sa kapulungan ng mga Cristiano sa Galacia. Sabi ni Pablo, “Kahit alang-alang sa kapayapaan ay hindi kami nagpasakop sa kanila, sapagkat kung ginawa namin iyon ay para na rin naming ninakaw sa inyo ang inyong mana kay Cristo na binili ng Kanyang dugo. Kaya dahil sa aming pag-ibig sa inyo at sa aming pagkaunawa sa halaga ng biyaya ng Diyos, tumanggi kami, kahit sa ngalan pa ng pag-ibig Cristiano, na magpasakop sa mga taong ito. Kailanman ay hindi kami nagpasakop sa kanila.”

At sa mga sumunod na talata ay ikinukuwento niya sa atin ang isang kawili-wiling maikling kuwento tungkol sa isang kasunduang ginawa habang nasa Jerusalem sila tungkol sa paghahati ng kani-kanilang larangan ng paglilingkod, isang kasunduang ginawa sa ganap na pakikisamang Cristiano at masayang pagkakaisa (tt. 6-10). “Ngunit tungkol sa mga waring

may kinalaman, (anuman sila noon, ay walang anuman sa akin: ang Diyos ay hindi nagtatangi ng tao:) sapagkat ang mga waring may kinalaman ay walang idinagdag sa akin sa aming pag-uusap.” Nakapagsalita siya nang ganoon, nakikita ninyo, dahil tinanggap niya ang kanyang pahayag nang tuwiran mula sa langit. Ang nabuhay na muli at niluwalhating Cristo ang nagpakita sa kanya sa daan patungong Damasco, ang Siya ring pinagpalang Panginoon na nagturo sa kanya noong mga buwang iyon sa Arabia, kung saan siya lumayo upang pagnilayan ang mga bagay-bagay at magkaroon ng malinaw na pagkaunawa sa kahanga-hangang mensaheng dadalhin niya sa sanlibutan ng mga Hentil. Kaya kahit nakisalamuha siya sa mga apostol at matatandang naligtas na ilang taon bago pa niya nakilala si Cristo, hindi siya natakot o nasindak sa kanila. Maaaring sila’y kinikilalang mga pinuno, ngunit ang Diyos ay hindi nagtatangi ng tao, at sila’y mga kapatid lamang kay Cristo. Kinailangan din silang turuan ng Diyos, at ganoon din siya. Hindi niya hiniling na bigyan nila siya ng anumang kapangyarihan o ipaliwanag sa kanya ang katotohanang ipangangaral niya sa mga Hentil, kahit natutuwa siyang maupo kasama nila nang pantay-pantay at pag-usapan ang mga bagay-bagay bilang magkakapatid. At sinabi nila, “Aba, siyempre, kinikilala namin na ibinangon ka ng Diyos para sa isang natatanging misyon, at kaisa mo kami riyan.” “Kundi sa kabaligtaran, nang makita nilang ipinagkatiwala sa akin ang Ebanghelyo ng di-pagtutuli, gaya ng kay Pedro ang Ebanghelyo ng pagtutuli”; pansinin ang pang-ukol na isinalin dito na “ng.” Ang salitang Griego ay maaaring isalin na “para sa,” at ito ang punto—nakita nila na binigyan siya ng Diyos ng natatanging pahayag, ng natatanging pagkaunawa sa Ebanghelyo para sa mga Hentil. Inihanda siya ng Diyos sa pamamagitan ng

kanyang pagsasanay noong kabataan, at pagkatapos ay sa pamamagitan ng pagliliwanag sa kanya matapos ang kanyang pagbabalik-loob, upang gumawa ng gawain sa gitna ng mga Hentil na sa palagay nila ay hindi sila handa. Sa kabilang dako, inihanda ng Diyos si Pedro upang gumawa ng natatanging gawain sa gitna ng mga Judio at ginamit siya sa kahanga-hangang paraan noong araw ng Pentecostes, at sa paglipas ng mga taon mula noon ay tinatakan ng Diyos ang paglilingkod ni Pedro sa Israel. Kaya pinag-usapan nila ang mga bagay-bagay, at sinabi nila, “Napakalinaw, Pablo, na itinalaga ka ng Diyos upang dalhin ang mensahe sa mga Hentil gaya ng pagdadala ni Pedro nito sa mga Judio.” Sabi niya, “Sapagkat ang gumawa nang may kapangyarihan kay Pedro sa pagka-apostol sa pagtutuli, ay Siya ring gumawa nang may kapangyarihan sa akin para sa mga Hentil.”

“At nang makilala nina Santiago, Cefas, at Juan, na waring mga haligi [sila pala ang mga pinuno], ang biyayang ibinigay sa akin, ay ibinigay nila sa akin at kay Bernabe ang kanang kamay ng pakikisama; upang kami’y pumunta sa mga Hentil, at sila’y sa pagtutuli.” Hindi ba’t nakapagtataka na may mga taong nagbasa sa mga salitang ito ng kakaibang ideya na ang sinasabi raw dito ni apostol Pablo ay na habang nag-uusap sila ay natuklasan nilang may dalawang Ebanghelyo?—na si Pedro at ang iba pang apostol na pinili ng Panginoon ay may isang Ebanghelyo, ang Ebanghelyo ng pagtutuli, at sina Pablo at Bernabe ay may iba, ang Ebanghelyo ng mga Hentil. Kaya raw magpapatuloy sila sa pangangaral ng isang Ebanghelyo sa mga Judio, at sina Pablo at Bernabe naman ay mangangaral ng lubos na naiibang Ebanghelyo sa mga Hentil! Napakalaking kamangmangan sa plano ng Diyos ang magtutulak sa sinuman upang humantong sa ganyang konklusyon! Sinabi na sa atin ng apostol, “Ngunit

kahit kami, o isang anghel mula sa langit, ay mangaral sa inyo ng ibang Ebanghelyo maliban sa ipinangaral namin sa inyo, siya'y sumpain" (1:8). Si Pedro ay nakarating na sa mga taga-Galacia at ipinangaral sa kanila ang Ebanghelyo ring ipinangangaral niya saanman. Sinumpa ba siya? Ang mga anghel ay magpapahayag ng walang-hanggang Ebanghelyo sa darating na araw. Mapapasailalim ba sila sa sumpa? Tiyak na hindi. Iisa lamang ang Ebanghelyo, kahit nag-iiba ang anyo nito sa iba't ibang panahon. Ang Ebanghelyo ni Pedro ay ang Ebanghelyo ng ganap, libre, at walang-hanggang kaligtasan sa pamamagitan ng kamatayan, muling pagkabuhay, at dinagbabagong buhay ng ating Panginoong Jesu-Cristo, at ang Ebanghelyo ni Pablo ay eksaktong ganoon din. Balikan natin at tingnan ang ilang bagay tungkol sa Ebanghelyo ni Pedro at pagkatapos ay ihambing ito sa kay Pablo.

Noong araw ng Pentecostes ay pakinggan natin ang pangangaral ni Pedro. Sinabi niya, habang nagsasalita tungkol sa ating Panginoong Jesu-Cristo, na si David ay nagpatotoo tungkol sa Kanya, "Siya, sa pagkakita nito nang una, ay nagsalita tungkol sa muling pagkabuhay ni Cristo, na ang kanyang kaluluwa ay hindi iniwan sa Hades, ni ang kanyang laman ay hindi nakakita ng pagkabulok. Ang Jesus na ito ay muling binuhay ng Diyos, na kaming lahat ay mga saksi. Kaya't sa pagkakataas sa kanya sa kanang kamay ng Diyos, at pagkatanggap sa Ama ng pangako ng Espiritu Santo, ay ibinuhos niya ito, na inyong nakikita at naririnig ngayon... Kaya't alamin nang walang pag-aalinlangan ng buong sambahayan ng Israel, na ginawa ng Diyos na Panginoon at Cristo ang Jesus ding ito na inyong ipinako sa krus" (Mga Gawa 2:31-33, 36). Parang may pagkakaiba ba ito sa Ebanghelyong ipinangaral ni apostol Pablo? Tiyak na wala. Ito rin ang

mensahe tungkol sa Tagapagligtas na ipinako sa krus, nabuhay na muli, at itinaas.

Ano ang naging bunga ng pangangaral na ito? Tandaan ninyo, ito ang Ebanghelyong ipinangaral ni Pedro. Sumigaw ang mga tao, “Mga kapatid, ano ang aming gagawin?” Hindi sila sumigaw gaya ng bantay ng bilangguan sa Filipos, “Mga ginoo, ano ang kailangan kong gawin upang maligtas?” (Mga Gawa 16:30), kundi, “Mga kapatid, ano ang aming gagawin?” Para bang sinasabi nila, “Pedro, ilang taon na kaming naghihintay sa pagdating ng Mesiyas; naniwala kami na Siya ang mag-aalis ng aming mga kasalanan at magdadala sa amin sa walang-hanggang pagpapala, at ngayon ay naunawaan namin sa sinabi mo na dumating na pala Siya at ipinako sa krus at umakyat na sa kanang kamay ng Diyos. Ano ngayon ang gagawin namin? Wala na ba kaming pag-asa? Wala na ba kaming magagawa? Tinanggihan namin ang aming Mesiyas; ano ang aming gagawin?” At sinabi ni Pedro, “Magsisi kayo, at magpabautismo ang bawat isa sa inyo sa pangalan ni Jesu-Cristo para sa kapatawaran ng mga kasalanan, at tatanggapin ninyo ang kaloob ng Espiritu Santo. Sapagkat ang pangako ay para sa inyo, at sa inyong mga anak, at sa lahat ng nasa malayo, sa lahat ng tatawagin ng Panginoon nating Diyos” (Mga Gawa 2:38-39). Ang sinasabi ni Pedro ay, “Kung pananampalatayanan ninyo ang mensaheng ipinangaral ko sa inyo na may kapatawaran ng mga kasalanan, may kaligtasan para sa inyo; hindi na ninyo kailangang mapasailalim sa paghatol kapag ang bansa ay hinatulan. Ngunit kailangan ninyong magsisi.” At ano ang magsisi? Ito ay lubos na pagbabago ng saloobin. Sa madaling salita, baguhin ninyo ang inyong isip, baguhin ninyo ang inyong saloobin, at magpabautismo kayo, bilang pag-amin na tinatanggap ninyo ang Tagapagligtas na tinanggihan ng

bansa, at kapag ginawa ninyo iyon, nakatayo na kayo sa lubos na bagong lupa. Napakaangkop na mensahe para sa mga mananampalatayang Judiong iyon! Nang araw na iyon ay tatlong libo sa kanila ang gumawa ng hakbang na iyon, at sa pamamagitan ng kanilang bautismo ay inihiwalay nila ang kanilang sarili sa bansang tumanggi kay Cristo at pumanig kay Cristo, at nakilala bilang kabilang sa mga anak ng Diyos. Pakinggan nating muli si Pedro.

Kaya nga magsisi kayo, at magbalik-loob, upang mapawi ang inyong mga kasalanan, upang dumating ang mga panahon ng kaginhawahan mula sa harapan ng Panginoon; at maisugo Niya si Jesu-Cristo, na noon pa'y ipinangaral sa inyo: na Siyang dapat tanggapin ng langit hanggang sa mga panahon ng pagsasauli ng lahat ng bagay, na sinalita ng Diyos sa pamamagitan ng bibig ng lahat Niyang mga banal na propeta mula pa nang pasimula ng sanlibutan...Sa inyo muna, nang maibangon ng Diyos ang Kanyang Anak na si Jesus, ay isinugo Niya Siya upang pagpalain kayo, sa paglalayo sa bawat isa sa inyo mula sa kanyang mga kasamaan. (Mga Gawa 3:19-21, 26)

Ano ang ipinangangaral ni Pedro rito? Ang Ebanghelyo ring ipinangaral ni Pablo pagkatapos. Sinasabi niya sa kanila na tinanggihan ng bansang Judio si Cristo at kaya'y nasa ilalim ito ng paghatol. At napakabigat ng paghatol na dumating sa bansang iyon! Ngunit, sabi niya, kung nais ninyong maligtas mula roon, magsisi kayo, baguhin ninyo ang inyong saloobin, manumbalik kayo, tanggapin ninyo ang Cristong tinatanggihan ng bansa, at magiging handa kayong salubungin Siya sa Kanyang pagbabalik. Hindi pa ibinibigay ni Pedro sa kanila ang pahayag tungkol sa pagbabalik ng Panginoon para sa Kanyang iglesia, ngunit sinasabi niya sa kanila na kapag nagpakita si

Cristo, sila bilang mga indibidwal ay magiging handang sumalubong sa Kanya, kahit na kailangang maranasan ng bansa ang kapangyarihan ng Kanyang paghatol.

Malaman nawa ninyong lahat, at ng buong bayan ng Israel, na sa pangalan ni Jesu-Cristo na taga-Nazaret, na inyong ipinako sa krus, na binuhay ng Diyos mula sa mga patay, sa pamamagitan Niya ay nakatayo ang taong ito sa harapan ninyo nang buo at magaling [kapagagaling pa lamang niya sa isang lumpo]. Ito ang batong itinakwil ninyong mga tagapagtayo, na naging pangulong batong panulok. At walang kaligtasan sa kaninumang iba: sapagkat walang ibang pangalan sa silong ng langit na ibinigay sa mga tao, na sa pamamagitan nito ay dapat tayong maligtas. (Mga Gawa 4:10-12)

Iba ba ito sa Ebanghelyo ni Pablo? Eksaktong pareho, ngunit inihaharap ito ni Pedro sa paraang lubos na mauunawaan ng mga Judio, na may daan-daang taon ng pagtuturo sa likuran nila.

Ngayon ay naririnig ninyo ang taong ito ring nangangaral sa bahay ni Cornelio (Mga Gawa 10). Ikinukuwento niya ang buhay at kamatayan at muling pagkabuhay ni Jesus.

Pinahiran ng Diyos si Jesus na taga-Nazaret ng Espiritu Santo at ng kapangyarihan: na naglibot na gumagawa ng mabuti, at nagpapagaling sa lahat ng pinahihirapan ng diyablo; sapagkat ang Diyos ay sumasa Kanya. At kami ay mga saksi sa lahat ng bagay na Kanyang ginawa sa lupain ng mga Judio, at sa Jerusalem; na Siya ay kanilang pinatay sa pagbibitin sa isang punongkahoy: Siya'y binuhay ng Diyos sa ikatlong araw, at ipinakita Siya nang hayagan; hindi sa buong bayan, kundi sa mga saksing pinili ng Diyos noon pa man, sa amin nga, na kumain at uminom na kasama Niya pagkatapos na Siya'y

bumangon mula sa mga patay. At inutusan Niya kami na mangaral sa bayan, at magpatotoo na Siya ang itinalaga ng Diyos na maging Hukom ng mga buhay at ng mga patay. Sa Kanya ay nagpapatotoo ang lahat ng propeta, na sa pamamagitan ng Kanyang pangalan ang sinumang sumasampalataya sa Kanya ay tatanggap ng kapatawaran ng mga kasalanan. (Mga Gawa 10:38-43)

Iba bang Ebanghelyo ito sa dapat nating ipangaral ngayon? Iba bang Ebanghelyo ito sa ipinahayag ni apostol Pablo? Tiyak na hindi. Ito rin ang Ebanghelyo, ang Ebanghelyo ng biyaya ng Diyos, kaligtasan sa pamamagitan lamang ng tapos na gawain ng ating Panginoong Jesus.

Ngunit ngayon ay buksan natin ang sulat ni Pedro, na isinulat sa mga Judiong nagbalik-loob, ang Ebanghelyo para sa pagtutuli.

Yamang nalalaman ninyo na kayo'y tinubos, hindi ng mga bagay na nasisira, gaya ng pilak at ginto, mula sa inyong walang-kabuluhang pamumuhay na minana ninyo sa inyong mga magulang; kundi ng mahalagang dugo ni Cristo, gaya ng sa korderong walang kapintasan at walang dungis: na tunay na itinalaga na bago pa itinatag ang sanlibutan, ngunit inihayag sa mga huling panahong ito alang-alang sa inyo. (1 Pedro 1:18-20)

Ito ang Ebanghelyong ipinangaral ni Pedro sa pagtutuli.

Ihambing ito sa Ebanghelyong ipinangaral ni Pablo sa Judio at sa Hentil.

At ipinahahayag namin sa inyo ang mabuting balita, na ang pangakong ginawa sa mga magulang, ay tinupad na ng Diyos sa amin na kanilang mga anak, nang muli Niyang buhayin si Jesus; gaya rin ng nasusulat sa ikalawang awit, Ikaw ay Aking Anak,

Kita'y ipinanganak Ko ngayon. At tungkol sa pagbuhay Niya sa Kanya mula sa mga patay, na hindi na babalik pa sa pagkabulok, ay ganito ang sinabi Niya, Ibibigay Ko sa inyo ang tiyak na mga kaawaan kay David. Kaya sinabi rin Niya sa ibang awit, Hindi Mo pababayaang makakita ng pagkabulok ang Iyong Banal. Sapagkat si David, nang mapaglingkuran niya ang kanyang sariling salinlahi ayon sa kalooban ng Diyos, ay natulog, at inilibing kasama ng kanyang mga magulang, at nakakita ng pagkabulok: ngunit Siya, na muling binuhay ng Diyos, ay hindi nakakita ng pagkabulok. Malaman nga ninyo, mga kapatid, na sa pamamagitan ng taong ito ay ipinangangaral sa inyo ang kapatawaran ng mga kasalanan: at sa pamamagitan Niya ang lahat ng sumasampalataya ay inaaring-ganap sa lahat ng bagay, na hindi kayo maaaring ariing-ganap sa pamamagitan ng Kautusan ni Moises. (Mga Gawa 13:32-39)

May iba ba rito sa ipinangaral ni Pedro? Walang iba, kundi mas buong paglalalahad. Hindi kailanman sinabing ipinangaral ni Pedro ang pag-aaring-ganap, kundi ang kapatawaran at pagpapatawad ng kasalanan. Idinagdag ni Pablo ang pag-aaring-ganap. Kapag nagpapatawad ang Diyos sa pamamagitan ng nabuhay na muli at niluwalhating si Jesus, hindi lamang Siya nagpapatawad kundi inaaring-ganap din Niya. Imposible para sa isang hukom sa lupa na kapwa patawarin at ariing-ganap ang isang tao. Kung ang tao ay inaring-ganap, hindi na niya kailangang patawarin. Isipin ninyo ang isang taong pinaratangan ng krimen na humarap sa korte, at matapos maiharap ang lahat ng ebidensya ay idineklara siyang walang sala, at pinalaya siya ng hukom. May lumapit sa kanya paglabas niya ng gusali at nagsabi, “Binabati kita; napakabait ng hukom na pinatawad ka niya.”

“Anong pinatawad! Hindi niya ako pinatawad; inaring-ganap ako. Walang dapat patawarin.”

Hindi ninyo maaaring ariing-ganap ang isang tao kung gumawa siya ng masama, ngunit maaari ninyo siyang patawarin. Ngunit ang Diyos ay hindi lamang nagpapatawad kundi inaaring-ganap pa ang masama, sapagkat iniuugnay Niya ang mananampalataya kay Cristo, at tayo ay ginawang “tanggap sa Minamahal” (Efeso 1:6). Nakatayo tayo sa harapan ng Diyos na malinis sa bawat paratang na para bang hindi tayo kailanman nagkasala. Ang dalawang mensahe ay iisa; ngunit ang kay Pablo ay medyo mas buo kaysa sa kay Pedro. Ang isa ay may mensaheng lalong angkop sa mga Judio at ang isa naman ay sa mga Hentil, kaya nagpasya sila sa magkahiwalay na larangan ng paglilingkod. May katulad nito sa mga larangan ng misyon ngayon. Nagtitipon ang mga pinuno ng mga lupon ng misyon, at sabi ng isa, “Paano kung ang ganito at ganitong grupo sa inyo ay maglingkod sa distritong ito, at ang iba naman ay sa isang ito.” Sasabihin ba ninyo, “Naku, apat o limang magkakaibang Ebanghelyo pala ang mayroon sila?” Hindi naman; iisa ang Ebanghelyo. Ang isa ay pupunta sa Nigeria, ang isa sa Uganda, ang isa sa Tanzania, at ang iba sa iba pang mga lugar, ngunit iisa ang maluwalhating mensahe. At napakasimple nito, maliban na lamang kung sinisikap ng isang tao na basahin dito ang mga bagay na hindi man lamang pinangarap ng mga apostol. Hindi kailanman nagkaroon ng pagkakataon sina Pablo at Pedro na pag-aralan ang mga makabagong sistema ng ilan sa ating mga ultradispensationalist, kaya wala sa kanila ang mga ideyang sinisikap ng ilang tao na ipilit sa mga Cristiano ngayon.

Kawili-wili ang talatang 10: “Ang hiling lamang nila ay alalahanin namin ang mga dukha; na siya ko ring pinagsisikapang gawin.” Iniisip ko kung hindi kaya napangiti si Pablo nang marinig niya iyon. Sabi nila, “Pumunta ka sa mga Hentil, Pablo, ngunit huwag mong kalimutan na maraming dukhang banal dito sa Judea, at kahit hindi ka nangangaral sa gitna namin, padalhan mo kami ng abuloy paminsan-minsan.” Ginawa nga niya ito, at sa gayon ay ipinakita na iisang katawan at iisang Espiritu sila, gaya ng pagkatawag sa kanila sa iisang pag-asa ng kanilang pagkatawag.

Aral 5: Ang Paglihis ni Pedro sa Antioquia (Galacia 2:11-21)

Datapuwat nang dumating si Pedro sa Antioquia, ay sinalansang ko siya nang mukhaan, sapagkat siya'y dapat sisihin. Sapagkat bago dumating ang ilang mula kay Santiago, siya'y nakikisalo sa mga Hentil; ngunit nang sila'y dumating, siya'y umurong at humiwalay, sa takot sa mga nasa pagtutuli. At ang ibang mga Judio ay nagkunwari ring kasama niya; anupat pati si Bernabe ay nadala ng kanilang pagkukunwari. Datapuwat nang makita kong hindi sila lumalakad nang matuwid ayon sa katotohanan ng Ebanghelyo, ay sinabi ko kay Pedro sa harap nilang lahat, Kung ikaw, na isang Judio, ay namumuhay ayon sa kaugalian ng mga Hentil, at hindi gaya ng mga Judio, bakit mo pinipilit ang mga Hentil na mamuhay na gaya ng mga Judio? Kami na mga Judio sa katutubo, at hindi mga makasalanang Hentil, palibhasa'y nalalaman namin na ang tao ay hindi inaaring-ganap sa pamamagitan ng mga gawa ng Kautusan, kundi sa pamamagitan ng pananampalataya kay Jesu-Cristo, ay sumampalataya rin kami kay Cristo Jesus, upang kami'y ariing-ganap sa pamamagitan ng pananampalataya kay Cristo, at hindi sa pamamagitan ng mga gawa ng Kautusan: sapagkat sa pamamagitan ng mga gawa ng Kautusan ay walang laman na aariing-ganap. Datapuwat kung, samantalang hinahanap naming kami'y ariing-ganap kay Cristo, kami rin naman ay nasumpungang mga makasalanang, si Cristo baga'y tagapangasiwa ng kasalanan? Huwag nawang mangyari. Sapagkat kung itayo kong muli ang mga bagay na aking iginiba, ay ipinakilala kong ako'y isang mananalangang. Sapagkat ako, sa pamamagitan ng Kautusan,

ay patay na sa Kautusan, upang ako'y mabuhay sa Diyos. Ako'y napako sa krus na kasama ni Cristo; gayunma'y nabubuhay ako; at gayon ma'y hindi na ako, kundi si Cristo ang nabubuhay sa akin: at ang buhay na ikinabubuhay ko ngayon sa laman ay ikinabubuhay ko sa pananampalataya sa Anak ng Diyos, na umibig sa akin, at ibinigay ang Kanyang sarili dahil sa akin. Hindi ko niwawalang-kabuluhan ang biyaya ng Diyos: sapagkat kung ang katuwiran ay sa pamamagitan ng Kautusan, ay walang kabuluhan ang pagkamatay ni Cristo. (tt. 11-21)

Maraming kawili-wiling bagay ang ipinaiisip sa atin ng talatang ito. Una sa lahat, baka magulat tayo na makita sina Pablo at Pedro, kapwa kinasihang mga tao, kapwa inatasan ng Panginoong Jesu-Cristo na humayo sa sanlibutan upang ipangaral ang Kanyang Ebanghelyo, kapwa mga apostol, ngayon ay matinding nagkakasalungat. Tiyak na ipinahihiwatig nito na si apostol Pedro, ang siyang may kasalanan dito, ay hindi ang bato na pinagtayuan ng iglesya. Napakaugong-ugong na bato naman siya kung gayon, sapagkat narito ang mismong taong pinagkalooban ng Ama ng kahanga-hangang pahayag na si Cristo ang Anak ng Diyos na buhay, at ngayon ay kumikilos sa Antioquia sa paraang nagbibigay-kahihyan sa Ebanghelyo ng biyaya ng Diyos. Kung si Pedro ang unang Papa, napakadaling magkamali niyang Papa, hindi siya dinagkakamali. Pero siya mismo ay walang alam sa ganoong katungkulan, sapagkat sinasabi niya sa atin sa ikalimang kabanata ng kanyang unang sulat na siya ay kapwa matanda ng iba pang matatanda sa iglesya ng Diyos, hindi isang inilagay sa kapangyarihan sa ibabaw ng kapulungan ng matatanda sa iglesya ng Diyos. At saka, ipinapaalala rin sa atin ng pagbasa ng Kasulatang ito kung gaano kahalaga na lagi tayong

nagbabantay, baka sa anumang paraan ay makipagkompromiso tayo tungkol sa mahalagang katotohanan ng Diyos.

Nakita na natin kung gaano kahalaga ang katotohanang iyon sa paningin ni apostol Pablo, kaya nga naitawag niya ang karapat-dapat na hatol sa sinumang tao, o maging anghel man, na mangaral ng ibang ebanghelyo maliban sa banal na pahayag na ipinagkatiwala sa kanya. Alam nating hindi lang dahil sa init ng ulo kaya siya sumulat nang ganito, kundi dahil nauunawaan niya kung gaano kahalaga na panghawakan ang “pananampalatayang minsan [magpakailanman] ay ibinigay sa mga banal” (Judas 3). Iyan ang nagpapaliwanag sa kanyang pakikitungo rito kay Pedro, isang kapwa apostol.

Napagkasunduan na, gaya ng nakita natin, sa malaking pulong sa Jerusalem, na si Pedro ay pupunta sa mga Judio at si Pablo sa mga Hentil; pero nang paghambingin nila ang kanilang mensahe, nakita nilang hindi nagsasalungatan ang isa sa isa, na kapwa nila itinuturo at pinaniniwalaan na ang kaligtasan ay sa pamamagitan lamang ng pananampalataya sa Panginoong Jesu-Cristo, at kapwa nila kinikilala na walang saysay ang mga gawa ng Kautusan para magbigay ng katuwiran sa makasalanang tao.

Sa Antioquia, isang lungsod ng mga Hentil na may malaking iglesya na binubuo karamihan ng mga mananampalatayang Hentil, kung saan matagal nang naglilingkod sina Pablo at Bernabe, ay dumalaw si Pedro. Sa palagay ko ay buong-pusong tinanggap siya. Tiyak na napakasaya para kay apostol Pablo na salubungin si Pedro, at maging kamanggagawa niya sa paglilingkod ng Salita ng Diyos sa mga taga-Antioquia. Noong una ay napakasaya ng kanilang pagsasama. Magkasama silang naglalabas-pasok sa mga tahanan ng mga mananampalataya at

umuupo sa iisang hapag kasama ang mga Cristianong Hentil. Noong una ay napakahigpit na Judio ni Pedro, kaya hindi niya maisip man lang na pumasok sa bahay ng isang Hentil para makisama sa anumang paraan. Napakagandang tanawin na makita ang iba't ibang mananampalatayang ito, ang ilan ay dating mga Judio at ang iba ay dating mga Hentil, na ngayon ay mga sangkap ng iisang katawan, ang katawan ni Cristo, na nagtatamasa ng pakikisama sa isa't isa, hindi lang sa hapag ng Panginoon kundi pati sa kanilang mga tahanan. Sapagkat nang banggitin ni Pablo ang pakikisalo sa mga Hentil, ang pagkaunawa ko ay sa sarili nilang mga hapag, kung saan nagkakaroon sila ng pinakamatamis na pakikisamang Cristiano, nag-uusap tungkol sa mga bagay ng Diyos habang tinatamasa ang mabubuting bagay na ibinibigay ng Panginoon. Pero sa kasamaang-palad, may pumasok na humadlang, na sumira sa banal na pakikipag-isang iyon.

May ilang kapatid na dumating mula sa Jerusalem na mahihigpit na tulad ng mga Fariseo, at bagaman tinatawag nila ang kanilang sarili na mga Cristiano (at maaaring totoo ngang Cristiano sila), hindi pa sila kailanman napalaya mula sa legalismo. Naisip ni Pedro na nakataya ang kanyang pangalan. Kung makita siya nilang nakikisalo sa mga mananampalatayang Hentil at bumalik sila sa Jerusalem at iulat ito, baka masarhan siya ng pinto roon; kaya sa inaakala niyang matalinong pag-iingat, umurong siya mula sa kanila, hindi na siya nakisalo sa kanila. Kung pinili niyang hindi makisalo sa mga Hentil, may makapipintas ba sa kanya dahil doon? Kung iginalang niya ang mga paniniwala ng mga kapatid na ito, hindi ba't nagpapakita siya ng kaunting kagandahang-asal na Cristiano? Malaya siyang gawin ang mga bagay na ito, pero hindi kung makababagabag ito sa iba. Pero mas malalim ang nakita ni

Pablo; nakita niya na ang ating kalayaan kay Cristo ay talagang nakasalalay sa tanong kung uupo ba ang isa sa hapag-kainan o hindi kasama ng mga nanggaling sa mga Hentil patungo sa pangalan ng ating Panginoong Jesus, kaya nagkaroon ng pagtatalong ito. “Nang dumating si Pedro sa Antioquia,” sabi ni Pablo, “ay sinalansang ko siya nang mukhaan, sapagkat siya’y dapat sisihin.” Walang pagpapakaalipin dito sa panig ni Pablo, walang pagkilala kay Pedro bilang ulo ng iglesia. Nauunawaan ni Pablo na may banal na kapangyarihang ipinagkatiwala sa kanya, at malaya siyang tutulan ang asal mismo ni Pedro kahit isa ito sa orihinal na Labindalawa. “Sapagkat bago dumating ang ilang mula kay Santiago”—si Santiago ang nangunguna sa Jerusalem—“siya’y nakikisalo sa mga Hentil: ngunit nang sila’y dumating, siya’y umurong at humiwalay, sa takot sa mga nasa pagtutuli.” Mababasa natin sa Lumang Tipan, “Ang takot sa tao ay nagdadala ng silo,” at dito ay nagugulat tayo na makita si apostol Pedro, ilang taon pagkaraan ng Pentecostes, na natatakot sa mukha ng tao. Madalas sabihin na si Pedro bago ang Pentecostes ay isang duwag, pero nang tanggapin niya ang bautismo ng Pentecostes ay nagbago ang lahat. Tumayo siya sa harap ng mga tao sa Jerusalem at idiniin sa kanila ang katotohanan, “Inyong ... pinatay ang Prinsipe ng buhay,” at siya na nagkaila sa kanyang Panginoon dahil sa takot sa tao ay ngayon ay buong-tapang na nagdidiin sa katotohanang kanilang “ikinaila ang Banal at Matuwid, at hiningi ninyo na ipagkaloob sa inyo ang isang mamamatay-tao” (Mga Gawa 3:14). May ilang naghinuha na kapag tinanggap ng isang tao ang bautismo ng Pentecostes ay hindi na siya kailanman magiging duwag, at na lahat ng likas na kasalanan ay nasunog na ng dumadalisay na apoy ng Diyos. Pero wala tayong makikitang ganoon sa Salita ng Diyos. Totoo na sa ilalim ng impluwensiya

ng bautismong iyon ng Pentecostes ay hindi natakot si Pedro sa mukha ng tao, pero ngayon ay nagsisimula na siyang madulas. Ang pagtanggap ng isang tao ng dakilang espirituwal na pagpapala sa isang partikular na panahon ay hindi garantiya na hindi na siya kailanman matatakot muli.

Ngayon ay nakikita natin si Pedro na ginugulo ng dati ring kahinaang iyon na nagpahamak sa kanya noon, ang takot sa sasabihin ng iba tungkol sa kanya; at nang makita niya ang mga legalistang ito ay nalimutan niya ang lahat tungkol sa Pentecostes, ang lahat tungkol sa pagpapalang dumating, ang lahat tungkol sa kahanga-hangang pahayag na natanggap niya nang ibaba ang kumot mula sa langit at sabihin ng Panginoon, “Ang nilinis ng Diyos, ay huwag mong ipalagay na marumi” (Mga Gawa 10:15). Nalimutan niya kung paano siya mismo ay tumayo sa sambahayan ni Cornelio at nagsabi, “Hindi matuwid na ang isang taong Judio ay ... lumapit sa isang taga-ibang bansa; ngunit ipinakita sa akin ng Diyos na huwag kong tawaging karaniwan o marumi ang sinumang tao” (Mga Gawa 10:28). Nalimutan niya na sa pulong sa Jerusalem ay siya ang tumayo sa harap nilang lahat, at pagkatapos isalaysay ang mga nangyari kaugnay ng pagdalaw niya kay Cornelio, ay napabulalas, “Kami [kaming mga Judio sa katutubo] ay naniniwala na sa pamamagitan ng biyaya ng Panginoong Jesu-Cristo ay maliligtas *kami*, gaya rin nila” (Mga Gawa 15:11, idinagdag ang diin). Napakagandang pahayag niyon. Baka inasahan nating sabihin niya, “Naniniwala kami na sa pamamagitan ng biyaya ng Panginoong Jesu-Cristo ay maliligtas *sila*, gaya rin namin,” ibig sabihin, “ang mga Hentil na ito ay maaaring maligtas sa biyaya gaya naming mga Judio na naligtas sa biyaya.” Pero hindi, nagkaroon siya ng kahanga-hangang pahayag tungkol sa tunay na kahulugan ng

Pentecostes at ng maluwalhating panahong ito ng biyaya ng Diyos. Ano ang nagpalimot sa kanya sa lahat ng ito? Ang nakasimangot na mga tingin ng mga lalaking ito mula sa Jerusalem. Nabalitaan nila na gumagamit siya ng kalayaang hindi nila pinaniniwalaan, at dumating sila para bantayan siya. Naisip niya, “Hindi talaga puwedeng pumasok ako sa mga bahay ng mga Hentil para kumain habang narito ang mga taong ito.” Kaya nang hindi iniisip kung paano niya masasaktan ang mga simpleng Cristianong Hentil na ito na maikling panahon pa lang nakakakilala sa Panginoon, at para lang mapalugdan ang mga legalistang ito mula sa Jerusalem, umurong siya mula sa mga Hentil pagdating sa malapit na pakikisama. Hindi siya nag-iisa rito, sapagkat siya ay taong may impluwensiya at may iba pang sumunod sa kanya. “At ang ibang mga Judio ay nagkunwari ring kasama niya.” Para bang malapit nang magkaroon ng dalawang iglesya sa Antioquia, isa para sa mga Judio at isa para sa mga Hentil, na para bang hindi pa naigiba ang pader na namamagitan.

“Ang ibang mga Judio ay nagkunwari ring kasama niya.” At ang tiyak na tumagos sa puso ni Pablo: ang sarili niyang matalik na kasama, ang kanyang kamanggagawa, ang taong nakaunawang mabuti mula pa sa simula sa gawaing dapat niyang gampanan —“pati si Bernabe ay nadala ng kanilang pagkukunwari.” Napakarami ng isinisilid niya sa mga salitang iyon! Si Bernabe na mas nakaaalam, si Bernabe na nakakita kung gaano kamakapangyarihang gumawa ang Diyos sa gitna ng mga Hentil, at nakaaalam na ang buong lumang sistemang legalistiko ay bumagsak na at hindi na kailanman muling itatayo—maging si Bernabe ay nadala ng kanilang pagkukunwari.

Ang “pagkukunwari” (sa Ingles, “dissimulation”) ay medyo magandang pakinggang salita. Nagtataka ako kung bakit hindi isinalin ng mga tagapagsalin ang salitang Griego na ito gaya ng karaniwan nilang pagsasalin dito sa ibang bahagi ng Biblia. Maaaring ayaw nilang gamitin ang ibang salitang iyon para sa isang taong tulad ni Bernabe. Ito’y ang karaniwang salita lamang para sa pagpapaimbabaw. “Ang ibang mga Judio ay [naging mapagpaimbabaw] ring kasama niya; anupat pati si Bernabe ay nadala ng kanilang [pagpapaimbabaw].” Maaaring sinabi ni Pedro, “Ginagawa namin ito para luwalhatiin ang Diyos,” pero hindi iyon ganoon; ito ay tahasang pagpapaimbabaw sa paningin ng Diyos. Kinilala ito ni Pablo kung ano talaga ito, at sinabi, “Datapuwat nang makita kong hindi sila lumalakad nang matuwid ayon sa katotohanan ng Ebanghelyo, ay sinabi ko kay Pedro sa harap nilang lahat ...” Hindi ito palihim na pulong, walang paninirang-puri sa likuran. Ang kailangan niyang sabihin ay sinabi niya nang hayagan, at mukhang hindi niya inalagaan ang damdamin ni Pedro. Dapat lagi nating tandaan ang Salita, “Tunay na sasawayin mo ang iyong kapwa, at huwag kang magtataglay ng kasalanan dahil sa kanya” (Levitico 19:17). Ilang taon pagkaraan ay sumulat siya kay Timoteo, “Ang mga nagkakasala ay sawayin mo sa harap ng lahat, upang ang iba naman ay matakot” (1 Timoteo 5:20). Masyadong malaki ang nakataya para palampasin na lang ito. Masyadong mabigat na usapin ito para ayusin nang tahimik kasama si Pedro sa isang sulok, sapagkat ito ay naging hayagang iskandalo, at kinukuwestiyon nito ang kalayaan ng mga Hentil kay Cristo, kaya dapat itong ayusin nang hayagan. Maiisip natin ang damdamin ni Pedro, ang marangal na lingkod ng Diyos na iyon, pero nadala pa rin siya ng silong ito. Noong una ay nagulat siya habang nakatingin kay Pablo, at saka, sa

palagay ko, nakayuko ang ulo, namumula ang mukha sa hiya, napagtanto niya kung gaano siya nagkasala sa paghahangad na mapalugdan ang mga legalistang ito na aagaw sana sa iglesia ng kahanga-hangang Ebanghelyo ng biyaya. “Kung ikaw, na isang Judio, ay namumuhay ayon sa kaugalian ng mga Hentil, at hindi gaya ng mga Judio, bakit mo pinipilit ang mga Hentil na mamuhay na gaya ng mga Judio?” Nabunyag na ang lihim. Para bang nakikita ko ang mga lalaking Judiong iyon na tumingala at nagsabi, “Ano ito? Namumuhay pala siya ayon sa kaugalian ng mga Hentil?” Oo, dapat ay alam na nila iyon, sapagkat may karapatan siyang gawin iyon. Ibinigay ng Diyos sa lahat ng tao ang kalayaang ito at ginagamit ito ni Pedro, pero ngayon ay inilalagay niya ang sarili sa pagkaalipin. Sinabi ni Pedro, “Kaming mga Judio ay nakaaalam na ang tao ay hindi inaaring-ganap sa pamamagitan ng mga gawa ng Kautusan, kundi kailangan kaming maligtas sa biyaya gaya rin ng mga Hentil, kaya bakit ipipilit na ilagay ang mga Hentil na ito sa pagkaalipin sa mga anyo at seremonya ng mga Judio?”

Nagpatuloy si Pablo: “‘Kami na mga Judio sa katutubo, at hindi mga makasalanang Hentil, palibhasa’y nalalaman namin na ang tao ay hindi inaaring-ganap sa pamamagitan ng mga gawa ng Kautusan, kundi sa pamamagitan ng pananampalataya kay Jesu-Cristo, ay sumampalataya rin kami kay Cristo Jesus, upang kami’y ariing-ganap sa pamamagitan ng pananampalataya kay Cristo, at hindi sa pamamagitan ng mga gawa ng Kautusan: sapagkat sa pamamagitan ng mga gawa ng Kautusan ay walang laman na aariing-ganap.’ Tinalikuran na natin ang lahat ng pagtitiwala sa pagtupad ng Kautusan bilang paraan ng kaligtasan nang bumaling tayo kay Cristo, at ngayon, Pedro, sasabihin mo ba sa pamamagitan ng iyong asal sa mga kapatid na Hentil, ‘Dapat kayong pumailalim sa pagkaalipin sa

pagtupad ng Kautusan, na siyang pinalaya na tayo, para tunay kayong maaring-ganap?” Isang taimtim na pagkakataon iyon, sapagkat may mahalagang usaping nakataya, at hinarap ito ni Pablo bilang matapang na taong gaya niya.

Ikaw ba, gaya ng marami pang iba, ay nagsisikap na gawin ang lahat ng makakaya mo para makamit ang kaligtasan ng Diyos? Kung gayon ay pakinggan mo ang sinasabi Niya, “Sa pamamagitan ng mga gawa ng Kautusan ay walang laman na aariing-ganap.”

Kung luha ko'y walang humpay man,

Sigasig ko'y di manlupaypay man,

Kasalana'y di matutubos;

Ikaw lamang, Ikaw ang tutubos.

Ilang taon na ang nakararaan, matapos makinig sa pangangaral ko sa isang kanto ng kalye, sinabi sa akin ng isang lalaki, “Kinasusuklaman ko ang ideyang sa pamamagitan ng kamatayan at katuwiran ng Iba ay maliligtas ako. Ayokong magkautang kaninuman para sa aking kaligtasan. Hindi ako lalapit sa Diyos bilang pulubi; naniniwala ako na kung isinasabuhay ng tao ang Sermon sa Bundok at tinutupad ang Sampung Utos, wala nang hinihingi pa ang Diyos sa kanya.”

Tinanong ko siya, “Kaibigan, naisabuhay mo na ba ang Sermon sa Bundok at natupad mo na ba ang Sampung Utos?”

“Ay,” sabi niya, “marahil ay hindi nang ganap; pero ginagawa ko ang lahat ng makakaya ko.”

“Pero,” sagot ko, “sinasabi ng Salita ng Diyos, ‘Sinumang tumupad sa buong Kautusan, at gayunma'y matisod sa isang punto, ay nagkasala sa lahat’ (Santiago 2:10). At, ‘Nasusulat,

Sumpain ang bawat isa na hindi nananatili sa *lahat* ng mga bagay na nasusulat sa aklat ng Kautusan upang gawin ang mga ito' (Galacia 3:10); at dahil hindi ka nanatili, ikaw ay nasa ilalim ng sumpa."

Iyan lang ang magagawa ng Kautusan para sa sinumang kawawang makasalanan. Makahahatol lamang ito, sapagkat humihingi ito ng sakdal na katuwiran mula sa makasalanang tao, isang katuwirang hindi kailanman maibibigay ng sinumang makasalanan; kaya nang maipakita na sa atin ng Diyos sa Kanyang Salita na ang tao ay salat sa katuwiran, sinasabi Niya, "Mayroon Akong katuwiran para sa mga nagkasalang makasalanan, pero dapat nila itong tanggapin sa pananampalataya," at isinasalaysay Niya sa atin ang kahanga-hangang kuwento ng kamatayan at muling pagkabuhay ng ating Panginoong Jesu-Cristo—" [Siya] ay ibinigay dahil sa ating mga pagsuway" (Roma 4:25). At ngayong nagtiwala na tayo sa Kanya, *babalik* pa ba tayo sa mga gawa ng Kautusan?

"Kung," sabi ni Pablo, "samantalang hinahanap naming kami'y ariing-ganap kay Cristo, kami rin naman ay nasumpungang mga makasalanan"—kung kaming nagtiwala kay Jesus ay mga makasalanan pa rin na naghahanap ng daan ng kaligtasan—"si Cristo baga'y tagapangasiwa ng kasalanan?" Si Moises ang tagapamagitan ng Kautusan, at gagamitin ito ng Diyos upang ang kasalanan ay maging lubhang makasalanan. Iyan lang ba ang silbi ni Cristo? Iyon lang ba, na ang Kanyang maluwalhating halimbawa ay para ipakita sa akin kung gaano kalalim ang aking kasalanan, kung gaano kaligaw ang aking kalagayan, at pagkatapos ay ililigtas ko ang aking sarili sa sarili kong pagsisikap? Tiyak na hindi. Gagawin lang niyon si Cristo na tagapangasiwa ng kasalanan, pero si Cristo ay

tagapangasiwa ng katuwiran sa lahat ng sumasampalataya. Sa palagay ko, ang talatang 17, at marahil ang talatang 18, ang nagtatapos sa sinabi ni Pablo kay Pedro. “Kung itayo kong muli ang mga bagay na aking iginiba, ay ipinakikilala kong ako'y isang mananalangsang.” Walang panipi sa sinaunang tekstong Griego, kaya wala tayong paraan para malaman nang eksakto kung saan nagtatapos ang mga salita ni Pablo kay Pedro, pero marahil ay tinapos niya ang kanyang pangaral kay Pedro sa salitang ito.

“Sapagkat ako, sa pamamagitan ng Kautusan, ay patay na sa Kautusan, upang ako'y mabuhay sa Diyos.” Ano ang ibig niyang sabihin doon? Ang ibig niyang sabihin ay hinatulan ako ng Kautusan ng kamatayan, pero si Cristo ang pumalit sa akin at naging aking Kahalili. Namatay ako sa Kanya. “Ako, sa pamamagitan ng Kautusan, ay namatay sa Kautusan, upang ako'y mabuhay sa Diyos.” Ngayon ay kabilang na ako sa isang lubos na bagong paglalang. At, ang kahanga-hanga ng bagong paglalang na iyon! Ang lumang paglalang ay bumagsak sa kanyang ulo, si Adan, at ang bago ay nakatayo magpakailanman sa kanyang Ulo, ang Panginoong Jesu-Cristo. Hindi tayo nagsisikap na pagtrabahuhan ang ating kaligtasan; naligtas tayo sa pamamagitan ng gawaing Siya mismo ang tumapos. Makatitingin tayo pabalik sa krus na iyon na pinagbitinan Niya, ang nagdurugong Handog, bilang kapalit natin, at masasabi natin sa pananampalataya, “Ako'y napako sa krus na kasama ni Cristo.” Para bang kinuha na ang aking buhay; Siya ang pumalit sa akin; “Ako'y napako sa krus na kasama ni Cristo: gayunma'y nabubuhay ako.” Kung paanong ako'y kaisa Niya sa Kanyang kamatayan sa krus, ngayon ay kaugnay ako Niya sa buhay ng muling pagkabuhay, sapagkat ginawa Niya akong kabahagi ng Kanyang sariling maluwalhati at walang-hanggang buhay.

“Gayunma’y nabubuhay ako; at gayon ma’y hindi na ako.” Hindi ito ang dating “ako” na nabuhay muli, “kundi si Cristo ang nabubuhay sa akin.” Siya, ang Maluwalhati, ang tunay kong buhay, at ang “buhay na ikinabubuhay ko ngayon sa laman,” ang aking karanasan dito sa ibaba bilang isang Cristiano sa katawan, ay “ikinabubuhay ko”—hindi sa paglalagay sa aking sarili sa ilalim ng mga tuntunin at patakaran at pagsisikap na tuparin ang Kautusan ng Sampung Utos, kundi—“sa pananampalataya sa Anak ng Diyos, na umibig sa akin, at ibinigay ang Kanyang sarili dahil sa akin.” Habang ang isip ko ay nakatuon sa Kanya, ang buhay ko ay magiging uri ng buhay na sinasang-ayunan Niya. “Ang Anak ng Diyos, na umibig sa akin, at ibinigay ang Kanyang sarili dahil sa akin.” Sana ay sabihin ng bawat isa sa atin ang mga salitang iyon nang paulit-ulit sa kanyang puso. Masasabi mo ba ito sa iyong puso? Hindi, “Ang Anak ng Diyos, na umibig sa *sanlibutan*, at ibinigay ang Kanyang sarili dahil sa *sanlibutan*,” kundi, “Ang Anak ng Diyos, na umibig sa *akin*, at ibinigay ang Kanyang sarili dahil sa *akin*.” Ang mga nagtitiwala lamang sa Kanya ang makapagsasalita nang ganyan. Masasabi mo ba ito mula sa iyong puso? Kung hindi mo pa ito nasasabi kailanman, maaari kang tumingala sa Kanyang mukha ngayon, at sabihin ito sa unang pagkakataon. At ganito tinatapos ni Pablo ang bahaging ito: “Hindi ko niwawalang-kabuluhan ang biyaya ng Diyos”—o, hindi ko ito isasantabi—“sapagkat kung ang katuwiran ay sa pamamagitan ng Kautusan, ay walang kabuluhan ang pagkamatay ni Cristo.” Pero dahil hindi masusumpungan ang katuwiran sa pamamagitan ng legalismo, sa pamamagitan ng sariling pagsisikap, ibinigay ni Cristo ang Kanyang sarili sa biyaya para sa mga nangangailangang makasalanan, at Siya mismo ang katuwiran ng lahat ng naglalagak ng kanilang tiwala sa Kanya.

Ikalawang Bahagi: Doktrinal (Galacia 3–4)

Aral 6: “Sino ang Gumayuma sa Inyo?” (Galacia 3:1-9)

Oh mga hangal na taga-Galacia, sino ang gumayuma sa inyo, upang hindi kayo sumunod sa katotohanan, kayo na sa harap ng inyong mga mata ay maliwanag na inilarawan si Jesu-Cristo na ipinako sa krus sa gitna ninyo? Ito lamang ang ibig kong malaman sa inyo, Tinanggap ba ninyo ang Espiritu sa pamamagitan ng mga gawa ng Kautusan, o sa pakikinig na may pananampalataya? Gayon na lamang ba kayo kahangal? Nang pasimulan ninyo sa Espiritu, ngayon ba'y pinasasakdal kayo sa laman? Nagtiis бага kayo ng gayong maraming bagay nang walang kabuluhan? kung tunay ngang walang kabuluhan. Siya nga na nagbibigay sa inyo ng Espiritu, at gumagawa ng mga himala sa gitna ninyo, ginagawa ba Niya ito sa pamamagitan ng mga gawa ng Kautusan, o sa pakikinig na may pananampalataya? Gaya ni Abraham na sumampalataya sa Diyos, at ito'y ibinilang sa kanya na katuwiran. Talastasin nga ninyo na ang mga sa pananampalataya, ay siyang mga anak ni Abraham. At ang Kasulatan, sa pagkakita nang una pa na aariing-ganap ng Diyos ang mga Hentil sa pamamagitan ng pananampalataya, ay ipinangaral nang una pa ang Ebanghelyo kay Abraham, na sinasabi, Sa iyo ay pagpapalain ang lahat ng mga bansa. Kaya nga ang mga sa pananampalataya ay pinagpapala na kasama ng tapat na si Abraham, (tt. 1-9)

Ngayon ay papasok na tayo sa talagang doktrinal na bahagi ng sulat na ito. Sa talatang 1 ng kabanatang ito ay gumagamit si apostol Pablo ng napakakakaibang pananalita. Ito talaga ang ibig niyang sabihin: “Paano nangyari na para bang nagayuma kayo, kaya nawala ang hawak ninyo sa katotohanan at ang

inyong puso at isip ay pinalabo ng kamalian?” Ganyan ang epekto ng kamalian sa mga tao. Posibleng ang isang tao ay tunay na nagbalik-loob at nagsimula nang may malinaw at tiyak na kaalaman sa nagliligtas na biyaya ng Panginoong Jesus, at pagkatapos, dahil hindi siya nagpatuloy sa pag-aaral ng Salita at sa pananalangin tungkol dito, ay napasailalim siya sa impluwensiya ng isang huwad na sistema, isang turong salungat sa Kasulatan. At kadalasan, kapag napasailalim na ang mga tao sa ganoong impluwensiya, halos imposibleng mailigtas sila. Para bang nagayuma sila.

Siyempre, hindi sinasabi ng apostol na ang isang tao ay may kapangyarihang gumayuma sa iba, kundi ginagamit niya iyon bilang paglalarawan. Sinasabi niya, “Ang mga lalaking ito na dumating mula sa Jerusalem, na nagtuturong hindi kayo maliligtas malibang kayo’y tuliin at tuparin ang Kautusan ni Moises, ay nagkaroon ng ganoong impluwensiya sa inyo na para kayong mga taong ginayuma at nasa ilalim ng engkanto; hindi na ninyo kayang pag-isipan nang maayos ang mga bagay-bagay, o makilala kung ano ang totoo at ano ang huwad.” Hindi naman eksaktong sila ay “ibinigay na sa malakas na pagkadaya.” Kapag iniaalok ng Diyos sa tao ang katotohanan at sadya nila itong tinatalikuran, nanganganib silang ibigay bilang hatol sa ganap na kasinungalingan; pero dito ay iba ang nasa isip niya. Malamang na ang mga taong ito ay tunay na mga Cristiano, pero tunay na mga Cristianong kumikilos na parang mga taong ginayuma.

“Oh mga hangal na taga-Galacia, sino ang gumayuma sa inyo, upang hindi kayo sumunod sa katotohanan, kayo na sa harap ng inyong mga mata ay maliwanag na inilarawan si Jesu-Cristo na ipinako sa krus sa gitna ninyo?” Kapag nahawakan na ng

isang tao ang pinagpalang katotohanan na ang Panginoong Jesus ay ipinako sa krus para sa atin, iyon na mismo ang dapat maging paraan para mailigtas tayo magpakailanman sa ganoong kamalian na kinahulugan ng mga taong ito. Kung talagang ibinigay ni Cristo ang Kanyang sarili para sa akin, iyon ay dahil imposibleng may magawa ako kahit isang bagay para iligtas ang aking sarili. Dahil hindi ko maihahanda ang aking sarili para sa harapan ng Diyos, dahil hindi ko malilinis ang aking puso mula sa kasalanan, dahil walang gawang katuwiran ko ang makapaghahanda sa akin para sa isang lugar kasama ng Panginoon, kinailangan Niyang bumaba mula sa Langit at ibigay ang Kanyang sarili para sa akin sa krus. Paano ko maiisip, kung gayon, na bumalik sa batayan ng sariling kabutihan ng tao bilang paraan para matamo ang kaligtasan, o para manatili ako sa kalagayan ng kaligtasan sa harap ng Diyos? Karapat-dapat akong mamatay, pero si Jesu-Cristo ang pumalit sa akin, at Siya ang nagbayad para sa akin. Natugunan Niya ang lahat ng hinihingi ng banal na katuwiran, at sa pamamagitan Niya ay ligtas ako magpakailanman. Babalik pa ba ako sa Kautusan para kumpletuhin ang gawaing natapos na Niya? Tiyak na hindi.

Ngayon ay binabanggit ng apostol ang pasimula ng kanilang buhay Cristiano at sinasabi, “Ito lamang ang ibig kong malaman sa inyo, Tinanggap ba ninyo ang Espiritu sa pamamagitan ng mga gawa ng Kautusan, o sa pakikinig na may pananampalataya?” Sa naunang kabanata ay ipinakita niya kung paano inaaring-ganap ang tao sa harap ng Diyos sa pamamagitan lamang ng pananampalataya, at ipinahayag niya na mas napararangalan talaga ang Kautusan sa pagkilala na ang parusa nito ay natugunan na sa krus ng ating Panginoong Jesus, kaysa sa anumang kaawa-awang pagsisikap ng tao na

tuparin ito bilang paraan ng kaligtasan. Ngayon ay idinadagdag niya sa pag-aaring-ganap sa pananampalataya ang katotohanan ng pagtanggap ng Espiritu Santo. Para bang sinasabi niya, “Balikan ninyo ang sarili ninyong karanasan bilang Cristiano. Tinanggap ninyo ang Espiritu Santo nang sumampalataya kayo sa Panginoong Jesus, nang tanggapin ninyo ang mensahe ng Ebanghelyo gaya ng pagdadala ko nito sa inyo (tinutukoy niya ang sarili niyang paglilingkod sa gitna nila). Ibinigay sa inyo ng Diyos ang Espiritu Santo, hindi batay sa anumang sarili ninyong kabutihan, hindi dahil sa anumang mabuting bagay na nagawa ninyo, at tiyak na hindi dahil sa pagtupad ng Kautusan o pagsunod sa mga ritwal, sapagkat kayo ay mga Hentil na di-tuli. Gayunman, nang sumampalataya kayo sa Panginoong Jesus, ibinigay sa inyo ng Diyos ang Espiritu Santo.” Ngayon ay sinasabi niya, “Pag-isipan ninyo; tinanggap ba ninyo ang Espiritu sa pamamagitan ng mga gawa ng Kautusan? Tiyak na hindi. Kung gayon ay paano? ‘Sa pakikinig na may pananampalataya.’”

“Gayon na lamang ba kayo kahangal? Nang pasimulan ninyo sa Espiritu, ngayon ba’y pinasasakdal kayo sa laman?” Sa madaling salita, kung ang Espiritu Santo ay dumating para manahan sa inyo sa kalagayan ninyo nang lumapit kayo kay Cristo, inaakala ba ninyong kailangan pa ninyong kumpletuhin ang gawain sa sarili ninyong pagsisikap at sa paglalagay ng inyong sarili sa ilalim ng mga tuntunin at patakaran ng Kautusan? Kayong nakakikilala sa pag-ibig ng Panginoong Jesu-Cristo ay nakatanggap na ng Espiritu Santo. Baka sabihin ng ilan sa inyo, “Sana ay tiyak ako ryan.” Pero tiyak na sinasabi ng Kasulatan, “Nang kayo’y sumampalataya, ay tinatakan kayo ng Espiritu Santo ng pangako” (Efeso 1:13)—kayo ay ipinanganak ng Espiritu. Itatanong ninyo, “Ibig mo bang sabihin na nang ako’y

ipinanganak na muli, iyon na ang pagtanggap ko ng Espiritu Santo?” Pinagbubukod ng Kasulatan ang bagong kapanganakan sa pamamagitan ng Espiritu at ang pagtanggap ng Espiritu Santo, pero hindi kailangang may agwat sa pagitan ng ating bagong kapanganakan at ng pagtanggap ng Espiritu Santo. Ang bagong kapanganakan ay gawa ng Espiritu. Ang Espiritu mismo ang gumagawa ng gawain; dumarating Siya para manahan sa taong ipinanganak na muli. Ang bagong kapanganakan ay bagong paglalang, at ang Espiritu Santo ang Manlalalang. Ang bagong kapanganakan ay gawa ng Diyos, pero ang Espiritu Santo ay Diyos. May pagkakaiba ang ipinanganak ng Diyos at ang tinatahanan ng Espiritu ng Diyos. Sa mga nakaraang panahon, may mga taong ipinanganak ng Diyos pero hindi tinatahanan ng Kanyang Espiritu; pero sa pagdating ng panahon ng biyaya ng Diyos, kapag ipinanganak na muli ang mga tao, ang Espiritu Santo mismo ay dumarating para manahan sa kanila. Sa kaso ng mga taga-Galaciang ito, kung hindi Niya sinang-ayunan ang gawaing ginawa ni Pablo, kung hindi Niya sinang-ayunan ang paninindigan nila sa pagtanggap sa Panginoong Jesu-Cristo, hindi sana Siya kailanman dumating para manahan sa kanila sa kalagayan nila noon. Kung kailangan ang pagpapasakop sa ritwal ni Moises, nilinaw sana Niya iyon at sinabi, “Hindi Ako makapananahan sa inyo hangga’t hindi naaayos ang mga bagay na ito, hangga’t hindi kayo nagpapasakop sa mga patakaran at tuntuning ito,” pero wala Siyang ginawang ganoon. Sumampalataya sila, tumayo sila sa harap ng Diyos bilang mga ligaw na makasalanan, bumaling sila sa Kanya nang may pagsisisi, tinanggap nila si Cristo sa pananampalataya bilang kanilang Tagapagligtas, at para bang sinasabi ng Espiritu Santo, “Ngayon ay makapananahan na Ako sa kanila; nahugasan na sila mula sa kanilang mga kasalanan sa

mahalagang dugo ni Cristo, at gagawin Kong templo Ko ang kanilang mga katawan.” Hindi ba ninyo nakikita kung gaano kalinaw na katwiran iyon laban sa turo ng mga taong ito?

“Nang pasimulan ninyo sa Espiritu, ngayon ba'y pinasasakdal kayo sa laman?” Ipinaalala niya sa kanila ang mga dinanas nila noong mga unang araw. Malaking bagay para sa mga taong nasa kalagayan nila ang lumabas mula sa paganismo at manindigan laban sa kanilang mga kaibigan at kamag-anak, tanggapin ang Panginoong Jesu-Cristo bilang kanilang Tagapagligtas, at ipahayag na ang mga diyus-diyosang dati nilang sinasamba ay mga piping larawan at walang kapangyarihang magligtas. Ang paglabas mula sa lahat ng nilahukan nila nang napakaraming taon ay malaking bagay, at inilantad sila nito sa paghihirap, matinding pag-uusig, at malubhang di-pagkakaunawaan mula sa kanilang kapwa tao. Gayunman, alang-alang kay Jesus ay masaya nilang ginawa ang hakbang na iyon; alang-alang kay Jesus ay tiniis nila ang kadustaan; nagdusa sila, ang marami sa kanila, hanggang kamatayan pa nga, at itinuring ng mga buhay pa na lubos na kagalakan ang makibahagi kay Cristo sa Kanyang pagkatakwil. Pero ngayon ay inilalagay sila sa ilalim ng kapangyarihan ng isang masamang sistema, na nagtuturong hindi pa talaga sila ligtas hangga't hindi sila nagpapasakop sa mga iniharap sa kanila ng mga Judiong legalistang ito.

“Nagtiis бага kayo ng gayong maraming bagay nang walang kabuluhan?” Ang lahat ng pinagdaanan nila alang-alang kay Cristo—wala bang kabuluhan iyon? Pagpapanggap lang ba iyon? Kung hindi, paano nangyaring parang nawala ang kanilang katiyakan? At saka niya idinagdag, “kung tunay ngang walang kabuluhan.” Hindi niya mapaniwalaan na wala iyong

kabuluhan, sapagkat binabalikan niya at naaalala ang mga pinagdaanan nila, ang kagalakang dumating sa kanila nang ipahayag nilang tinanggap nila si Cristo, at ang pag-ibig na tila bumubukal sa kanilang mga puso para sa isa't isa, para sa kanya bilang lingkod ng Diyos, at para sa Tagapagligtas mismo. Sinasabi niya, “Naaalala ko ang mga kapighatiang handa ninyong tiisin alang-alang sa Ebanghelyo; hindi ko mapaniwalaang hindi kayo nagbalik-loob, na hindi iyon totoo. Nailigaw kayo, napasok kayo sa isang makapal na ulap, at kung kaya ko, sa biyaya ng Diyos, ay nais ko kayong iligtas.” Wala siyang masamang loob sa kanila, at wala rin sa mga lalaking dumating mula sa Jerusalem, pero kinasusuklaman niya ang doktrinang dala nila. May mga taong nahihirapang pagbukurin ang pagkapoot sa huwad na doktrina at ang pag-ibig sa mga tao mismong napasailalim sa impluwensiya nito. Kapag ipinagtatanggol natin ang katotohanan ng Diyos at binabalaan ang mga tao laban sa huwad na turo, hindi iyon nangangahulugan kahit sandali na may masama tayong damdamin sa mga nadala ng huwad na turong iyon. Iniibig natin ang ganoong tao bilang isang pinagkamatayan ni Cristo, at ipinapanalangin natin na mailigtas siya mula sa kanyang kamalian at madala sa liwanag ng katotohanan.

Pagkatapos ay ipinaalala sa kanila ng apostol na nang dumating siya sa gitna nila para ipangaral ang Ebanghelyo ng biyaya ng Diyos, may mga kahanga-hangang tanda at pagpapakita na sumunod. Sila mismo ay nakakita sa kanya at kay Bernabe na gumagawa ng mga kamangha-manghang himala, at ang ilan sa kanila ay pinagkalooban din ng gayong mga kaloob. Ang mga mahimalang patunay na ito ay kasama ng patotoo. “Siya nga na nagbibigay sa inyo ng Espiritu, at gumagawa ng mga himala sa gitna ninyo, ginagawa ba Niya ito sa pamamagitan ng mga

gawa ng Kautusan, o sa pakikinig na may pananampalataya?” Sa palagay ko ay nais niyang paghambingin nila ngayon ang paglilingkod ng mga huwad na gurong ito na dumating sa gitna nila at ang paglilingkod niya at ni Bernabe nang dumating sila sa kasimplehan at kapuspusan ng Ebanghelyo ni Cristo. May mga mahimala bang patunay ang mga huwad na gurong ito? Pinatutunayan ba ng mahimalang kapangyarihan ang kanilang patotoo? Hindi kailanman. Pero nang humayo si Pablo na ipinangangaral si Cristo at Siya na ipinako sa krus, ang Diyos mismo ang naglagay ng Kanyang tatak ng pagsang-ayon sa patotoong iyon sa pagbibigay sa kanila ng kapangyarihang gumawa ng mga himala. Sinasabi ng mga tao, “Bakit hindi ganoon din ngayon?” Kahit ngayon ay may mga mahimalang tanda na kasama ng pangangaral ng katotohanan na hindi makikita kapag kamalian ang iniharap. Kapag ipinangangaral ang Ebanghelyo ng biyaya ng Diyos, ang mga lalaki at babaeng sumasampalataya rito ay napalalaya mula sa kanilang mga kasalanan; gumagawa ang Espiritu Santo, lumilikha ng bagong buhay, bagong kalikasan, at pinalalaya sila. Nakikinig ang lasenggo sa Ebanghelyo at sumasampalataya rito, at natutuklasan niyang napatid na ang mga tanikala ng kanyang bisyo. Ang mahalay na taong nagpapakasasa sa kanyang karumihan gaya ng baboy sa putikan ay nakakita sa Panginoong Jesus; naantig ang kanyang puso habang pinagmamasdan ang kabanalan at kadalisayan ng Tagapagligtas, at yumuyuko siya nang may pagsisisi sa harap ng Diyos, kinasusuklanan ang kanyang sarili at ang kanyang kasalanan, at nagiging dalisay, malinis at mabuti. Ang sinungaling na ilang taon nang hindi makapagsalita ng tapat na salita ay nakarinig ng Ebanghelyo ng biyaya ng Diyos at umibig sa Kanya na siyang katotohanan, at natuto mula noon na

magsalita ng tamang salita, ng tapat na salita. Ang mainitin ang ulong lalaking iyon na kinatatakutan ng kanyang pamilya, kaya umiiwas sa kanya ang kanyang asawa at natatakot ang kanyang mga anak kapag pumapasok siya sa bahay, ay napaamo ng banal na biyaya at ang leon ay naging kordero. Ito ang mga himalang nagawa sa paglipas ng mga siglo saanman ipinangaral ang Ebanghelyo ng biyaya ng Diyos. Hindi nagbubunga ng ganitong mga bagay ang kamalian. Binibigyan nito ang tao ng ilang kaisipang ipinagmamalaki nila, pero hindi nito ginagawang malinis ang maruruming buhay, ni hindi nito napalalaya mula sa karumihan at kasamaan. Pero ito ang kaluwalhatian ng Ebanghelyo: kapag tunay na sumampalataya ang tao, talagang nagiging bagong nilalang siya kay Cristo Jesus. Walang ganoong mga tanda at kababalaghan na kasama ng pangangaral na ito ng Kautusan. Kaya bumalik siya kay Abraham. Sinabi ng mga huwad na gurong ito, “Tinawag ng Diyos si Abraham mula sa gitna ng mga Hentil at ibinigay sa kanya ang tipan ng pagtutuli, kaya malibang sundan siya ng mga Hentil na ito rito ay hindi sila maliligtas.” Gaya rin ni Abraham na “sumampalataya sa Diyos, at ito'y ibinilang sa kanya na katuwiran.” Si Abraham ay isang Hentil gaya ng mga taga-Galaciang ito, at inihayag ng Diyos ang Kanyang katotohanan sa kanya. Sa talatang 8 ay mababasa natin, “Ang Diyos ... ay ipinangaral nang una pa ang Ebanghelyo kay Abraham, na sinasabi, Sa iyo ay pagpapalain ang lahat ng mga bansa.” At sinampalatayanan iyon ni Abraham, at inaring-ganap siya ng Diyos sa pananampalataya. Kailan ipinangaral ng Diyos ang Ebanghelyo sa kanya? Inilabas Niya siya sa kanyang tolda isang gabi at sinabi, “Tumingala ka ngayon sa langit, at bilangin mo ang mga bituin” (Genesis 15:5). At sinabi ni Abraham, “Hindi ko sila mabilang; lubhang lampas sa kaya ko ang kanilang

bilang.” At saka sinabi Niya sa kanya na bilangin ang buhangin at ang alabok sa ilalim ng kanyang mga paa, at sinabi ni Abraham, “Hindi ko magagawa iyan.” At sinabi ng Diyos, “Magiging gayon ang iyong binhi. Sa iyong Binhi ay pagpapalain ang lahat ng mga bansa sa lupa.”

Ibinigay ng Diyos kay Abraham ang pangako ng isang samang binhi, na di-mabilang gaya ng mga bituin sa langit, gaya ng buhangin sa dagat, gaya ng alabok sa lupa, at gayundin ng isang tanging Binhi, ang Panginoong Jesu-Cristo mismo, ang anak ni Abraham, sapagkat sa Kanya ay pagpapalain ang lahat ng mga bansa sa lupa. Si Abraham ay isang matandang lalaking walang anak, pero “hindi siya nag-alinlangan sa pangako ng Diyos dahil sa kawalan ng pananampalataya, kundi lumakas siya sa pananampalataya, na nagbibigay-luwalhati sa Diyos; at lubos na naniniwala na ang Kanyang ipinangako ay maisasagawa rin naman Niya” (Roma 4:20-21). At nang makita ng Diyos ang pananampalatayang ito ni Abraham, inaring-ganap Niya siya. Hindi pa naibibigay sa kanya ang tipan ng pagtutuli, pero inaring-ganap siya sa pananampalataya. Ano ang mahihinuha natin? Kung kayang ariing-ganap ng Diyos ang isang Hentil sa pananampalataya, hindi ba Niya kayang ariing-ganap ang sampung milyon sa pananampalataya? Kung si Abraham ang ama ng lahat ng sumasampalataya sa espirituwal na kahulugan, hindi tayong mga Hentil dapat matakot na sumunod sa kanyang mga yapak. Kaya nagpapatuloy ang kasunod na talata, “Talastasin nga ninyo na ang mga sa pananampalataya, ay siyang mga anak ni Abraham.” Nakikita ninyo, si Abraham ay may espirituwal na binhi at gayundin ng likas na binhi. Ang mga ipinanganak sa lahi ni Abraham ayon sa laman ay hindi talaga mga anak ni Abraham malibang ipanganak na muli; kailangan nilang magkaroon ng

pananampalataya ni Abraham para maging mga anak niya. Pero saanman sa buong mundo, saanman makarating ang mensahe, saanman ang mga tao, Judio man o Hentil, ay maglagak ng kanilang tiwala sa Binhing iyon ni Abraham, ang ating Panginoong Jesu-Cristo, at tanggapin Siya bilang Tagapagligtas at Panginoon, sinasabi ng Diyos, “Isulat mo siya bilang anak ni Abraham.” Kaya si Abraham ay may napakalawak na espirituwal na binhi. Sa paglipas ng lahat ng siglo, ang milyun-milyong taong sumampalataya sa Diyos gaya niya, at nagtiwala sa Tagapagligtas na pinagtiwalaan niya, ay makikibahagi sa kanyang mga pagpapala, at makakasama ni Abraham magpakailanman.

“At ang Kasulatan, sa pagkakita nang una pa na aariing-ganap ng Diyos ang mga Hentil sa pamamagitan ng pananampalataya [hindi sa pananampalataya at mga gawa, hindi sa pananampalataya at mga ordenansa, hindi sa pananampalataya at pagsunod sa mga sakramento], ay ipinangaral nang una pa ang Ebanghelyo kay Abraham, na sinasabi, Sa iyo ay pagpapalain ang lahat ng mga bansa.” Ang Ebanghelyo ay ang mabuting balita ng Diyos tungkol sa Kanyang Anak. Tinanggap ni Abraham ang mabuting balitang iyon at sinampalatayan ito, at kung ikaw at ako ay tumanggap at sumampalataya rito, kaugnay tayo niya; tayo ay mga anak ni Abraham.

“Kaya nga ang mga sa pananampalataya ay pinagpapala na kasama ng [sumasampalatayang] si Abraham.” Sa ano ka nagpapahinga para sa iyong kaligtasan? Nakatanggap ako ng mga sulat mula sa mga taong galit dahil sinabi kong ang kaligtasan ay sa pamamagitan lamang ng pananampalataya. Kung minsan ay nakagugulat na matuklasan na sa kabila ng lahat ng ating pangangaral ng Ebanghelyo, napakaraming

taong nagpapahayag na Cristiano ang hindi pa natututo na ang kaligtasan ay lubos na sa biyaya sa pamamagitan ng pananampalataya. Halos nalilimutan natin na may daan-daang tao na hindi naniniwala sa mga bagay na ito. Pero paano masasabi ng sinuman na naniniwala siya sa Aklat na ito at gayunma'y ipipilit ang kaligtasan sa pamamagitan ng sariling pagsisikap ng tao? Sa Roma ay mababasa natin, “Kung sa biyaya, ay hindi na sa mga gawa: sa ibang paraan ang biyaya ay hindi na biyaya. Ngunit kung sa mga gawa, ay hindi na biyaya: sa ibang paraan ang gawa ay hindi na gawa” (Roma 11:6). Hindi mo ba nakikita kung paano tayo ikinukulong ng Espiritu Santo ng Diyos dito, na ang kaligtasan ay alinman sa lubos na sa biyaya o lubos na sa mga gawa? Hindi ito maaaring pinagsamang dalawa. May magsasabi, “Pero hindi mo ba naaalala ang lumang kuwento tungkol sa dalawang mangangaral na nasa isang bangkang de-sagwan, na nagtatalo kung ang kaligtasan ba ay sa biyaya o sa mga gawa, sa pananampalataya o sa mga gawa? Nakikinig sa kanila ang bangkero, at nang hindi sila makarating sa kalutasan ng problema, sinabi ng isa sa bangkero, ‘Narinig mo ang aming usapan; ano ang palagay mo rito?’

“‘Kuwang,’ sabi niya, ‘naiisip ko na ganito iyan—may dalawa akong sagwan. Tatawagin ko ang isang ito na *Pananampalataya* at ang isang ito na *Mga Gawa*. Kung itong sagwan lang ang hihilahin ko, paikot-ikot lang ang bangka at walang mararating. Kung iyon lang ang hihilahin ko, paikot-ikot lang ito at walang mararating. Pero kung pareho kong hihilahin, nakatatawid ako ng ilog.’”

At sinasabi ng mga tao na iyan ay magandang paglalarawan na ang kaligtasan ay sa pananampalataya at mga gawa. Magiging

ganoon nga kung pupunta tayo sa Langit sakay ng bangkang de-sagwan, pero hindi ganoon. Makararating tayo sa walang-hanggang biyaya ng ating Panginoong Jesu-Cristo, at gaya ng nawawalang tupang naligaw at natagpuan ng pastol, tayo ay pinapasan ng Tagapagligtas pauwi sa kaluwalhatian, at hindi ito usapin ng pagtatrabaho para makarating doon. Kaya bumabalik tayo sa sinasabi ng Kasulatan, “Sapagkat sa biyaya kayo’y nangaligtas sa pamamagitan ng pananampalataya; at ito’y hindi sa inyong sarili: ito’y kaloob ng Diyos: hindi sa mga gawa, upang ang sinuman ay huwag magmapuri” (Efeso 2:8-9). Kung kailangan kong gawin kahit ang iangat lang ang aking hinliliit para iligtas ang aking kaluluwa, makapagmamalaki akong naglalakad sa mga gintong lansangan na nagsasabi, “Luwalhati sa Panginoon at sa akin, sapagkat sa aming pinagsamang pagsisikap ay naligtas ako.” Hindi, walang anumang gawa ko, walang anumang pagsisikap ko, kaya kay Jesus mapupunta ang lahat ng kaluwalhatian.

Binayaran ni Jesus lahat,

Sa Kanya utang ko ang lahat;

Kasalana’y nag-iwan ng pulang mantsa,

Pinaputi Niya ito na tulad ng niyebe!

Ikaw ba ay naguguluhan at nagnanais ng katiyakan ng kaligtasan? Maaaring nanalangin ka na at nagbasa ng iyong Biblia, nagsimba, nabautismuhan at nakibahagi sa sakramento, sinikap mong gawin ang iyong tungkuling panrelihiyon, pero wala kang kapayapaan at kapahingahan at hindi mo alam kung ligtas ang iyong kaluluwa. Tumalikod ka sa sarili at sa pagkaabala sa sarili, at ituon mo ang iyong mga mata sa pinagpalang Cristo ng Diyos; ilagak mo ang buong tiwala ng

iyong puso sa Kanya at makatiyak ka na, “Ang sinumang sumampalataya sa Kanya ay hindi mapapahamak, kundi magkakaroon ng buhay na walang hanggan” (Juan 3:16).

Aral 7: Tinubos Mula sa Sumpa ng Kautusan (Galacia 3:10-18)

Sapagkat ang lahat ng umaasa sa mga gawa ng kautusan ay nasa ilalim ng sumpa: sapagkat nasusulat, Sumpain ang bawat isa na hindi nananatili sa lahat ng bagay na nasusulat sa aklat ng kautusan, upang gawin ang mga iyon. At malinaw na walang taong inaaring-ganap sa harap ng Diyos sa pamamagitan ng kautusan: sapagkat, Ang ganap ay mabubuhay sa pananampalataya. At ang kautusan ay hindi sa pananampalataya: kundi, Ang gumagawa ng mga ito ay mabubuhay sa mga ito. Tinubos tayo ni Cristo mula sa sumpa ng kautusan, nang Siya'y maging sumpa dahil sa atin: sapagkat nasusulat, Sumpain ang bawat binibitay sa punong kahoy: upang ang pagpapala ni Abraham ay dumating sa mga Hentil sa pamamagitan ni Jesu-Cristo; upang tanggapin natin ang pangako ng Espiritu sa pamamagitan ng pananampalataya. Mga kapatid, nagsasalita ako ayon sa kaugalian ng tao; bagaman tipan lamang ng tao, kapag napagtibay na, walang sinumang makapagpapawalang-bisa o makapagdaragdag dito. Ngayon, kay Abraham at sa kanyang binhi ginawa ang mga pangako. Hindi sinabing, At sa mga binhi, na parang marami; kundi parang sa iisa, At sa iyong binhi, na ito'y si Cristo. At ito ang sinasabi ko: ang tipang pinagtibay na ng Diyos noong una kay Cristo ay hindi mapapawalang-bisa ng kautusan, na dumating pagkaraan ng apat na raan at tatlumpung taon, upang gawing walang kabuluhan ang pangako. Sapagkat kung ang mana ay sa pamamagitan ng kautusan, hindi na ito sa pamamagitan ng pangako: ngunit ibinigay ito ng Diyos kay Abraham sa pamamagitan ng pangako. (tt. 10-18)

Natural lang na may magtanong, "Ano ba ang ibig nating sabihin kapag sinasabi nating 'ang sumpa ng kautusan'?" Sumpa ba ang magkaroon ng mabubuting batas? Sumpa ba nang ibigay ng Diyos sa bayang Israel ang Sampung Utos, ang pinakamataas na pamantayang moral na natanggap ng alinmang bayan at naibigay kailanman sa sangkatauhan, hanggang ipahayag ng ating Panginoong Jesu-Cristo ang Sermon sa Bundok? Sumpa ba iyon? Hinding-hindi. Malaking pagpapala sa Israel na magkaroon ng ganoong turo, na nagpapakita sa kanila kung paano mamuhay at kumilos, at iniligtas sila nito sa maraming kasalanang kinahuhumalingan ng mga bansang Hentil sa palibot nila. Gayunman, may ganitong pananalita sa Kasulatan, "Ang sumpa ng kautusan," at mababasa natin, "Sapagkat ang lahat ng umaasa sa mga gawa ng kautusan ay nasa ilalim ng sumpa: sapagkat nasusulat, Sumpain ang bawat isa na hindi nananatili sa lahat ng bagay na nasusulat sa aklat ng kautusan, upang gawin ang mga iyon."

Nang ibigay ng Diyos ang kautusang iyon, ipinahayag Niya ang pagpapala sa lahat ng tutupad dito, at sinabi Niyang tatanggap sila ng buhay sa pamamagitan nito. "Ang taong gumagawa ng mga bagay na iyon ay mabubuhay sa pamamagitan ng mga iyon" (Roma 10:5). Ngunit sa kabilang banda, sinabi rin Niya, gaya ng sinipi rito, "Sumpain ang bawat isa na hindi nananatili sa lahat ng bagay na nasusulat sa aklat ng kautusan, upang gawin ang mga iyon." Ang bawat taong nakikilala sa kautusang iyon ang kalooban ng Diyos para sa buhay ng tao rito sa lupa, pero hindi naman umaabot dito, ay napapasailalim sa sumpa nito. At sino ba ngayon ang nakatupad na kailanman sa kautusang ito? Alam kong sinasabi ng mga tao, "Kung gagawin naman namin ang aming makakaya, hindi pa ba sapat iyon?" Tinatanggihan ng Kasulatan ang ganyang kaisipan. Sa Santiago

ay mababasa natin, "Sapagkat ang sinumang tumupad sa buong kautusan, ngunit natisod sa isang punto, ay nagkasala sa lahat" (2:10). Alam nating totoo iyan pagdating sa batas ng tao.

Halimbawa, bilang mamamayan ng Estados Unidos, wala akong nilabag sa mga batas ng aking bansa maliban sa isa. Dahil nilabag ko ang isang batas na iyon, lumabag na ako sa batas, kaya't sakop na ako ng parusa ng batas na nilabag. Kapag sinasabi nating ang mga tao ay nasa ilalim ng "sumpa ng kautusan," ang ibig nating sabihin ay sakop sila ng parusa ng nilabag na kautusan, at ang parusang iyon ay kamatayan, espirituwal at walang hanggan. "Ang kaluluwang nagkakasala ay mamamatay" (Ezekiel 18:20). Kaya angkop na tawagin ang kautusan na "ministeryo ng kamatayan" at "ministeryo ng paghatol" (2 Corinto 3:7, 9), sapagkat ang lahat ng nasa ilalim ng kautusan na hindi nakatupad dito ay nasa ilalim ng paghatol; hinatulan sila ng kamatayan, kaya't nasa ilalim sila ng sumpa. Ngunit namatay ang ating Panginoong Jesu-Cristo upang iligtas tayo mula sa sumpa ng kautusan.

Hindi ba natin kayang iligtas ang ating sarili? Kahit nilabag natin ito noon, hindi ba puwedeng magpasya tayo na mula ngayon ay "magbabagong-buhay" na tayo, at magiging maingat na sundin ang bawat utos ng moral na kautusan ng Diyos? Una sa lahat, hindi natin iyon kaya. Imposible para sa taong may makasalanang kalikasan na lubos na tuparin ang banal na kautusan ng Diyos. Halimbawa na lang ang utos na iyon, "Huwag kang mag-iimbot"; hindi mo mapipigilan ang sarili mo sa pag-iimbot kahit alam mong mali ito. Tumingin ka sa isang bagay na pag-aari ng kapitbahay mo, at kusang sasabihin ng puso mo, "Sana akin na lang iyan." Pagkatapos mong mag-isip, sasabihin mo, "Hindi tama iyon; dapat nga akong matuwa para sa kapitbahay ko"; pero hindi ba nag-iimbot ka na rin? Sinabi ni

apostol Pablo na kung sa ibang mga utos, wala siyang maipipintas sa panlabas niyang pamumuhay. Buhay siya noon nang walang kautusan hanggang dumating ang utos, "Huwag kang mag-iimbot." "Ngunit ang kasalanan, sa pagsasamantala sa utos, ay gumawa sa akin ng lahat ng uri ng masamang pagnanasa" (Roma 7:8). Kaya pinatay siya ng kautusang hindi niya matupad. Pero sabihin nating kaya mo itong tuparin mula sa araw na ito hanggang sa huling araw ng buhay mo, hindi ba iyon makapagbubura at makababawi sa lahat ng nagawa mong mali noon? Hindi talaga. Nakatala pa rin sa aklat ng Diyos ang mga pagkukulang noon. "Hinahanap ng Diyos ang nakaraan" (Eclesiastes 3:15).

"At malinaw na walang taong inaaring-ganap sa harap ng Diyos sa pamamagitan ng kautusan: sapagkat, Ang ganap ay mabubuhay sa pananampalataya." Pansinin ninyo, walang taong inaaring-ganap sa pamamagitan ng kautusan ng Diyos, walang taong inaring-ganap kailanman sa pamamagitan ng kautusan ng Diyos, at walang taong aaring-ganapin kailanman sa pamamagitan ng kautusan ng Diyos. Sa Roma 3 ay mababasa natin, "Ngayon, nalalaman natin na anumang sinasabi ng kautusan ay sinasabi nito sa mga nasa ilalim ng kautusan: upang matikom ang bawat bibig, at ang buong sanlibutan ay mapatunayang may sala sa harap ng Diyos. Kaya sa pamamagitan ng mga gawa ng kautusan ay walang laman na aaring-ganapin sa Kanyang paningin: sapagkat sa pamamagitan ng kautusan ay ang pagkakilala sa kasalanan" (Roma 3:19-20). Sa madaling salita, hindi ibinigay ng Diyos ang kautusan para iligtas ang tao; ibinigay Niya ito para subukin siya, para ilantad ang tunay na kalagayan ng tao. At iyan ang paliwanag sa isang talatang nakapagtataka sa ilan, "Ang kautusan ... ay idinagdag dahil sa mga pagsalangsang" (Galacia

3:19). Ibinigay talaga ito upang ang kasalanan ay magkaroon ng tiyak na anyo ng pagsalangsang.

Naglalakad ako sa parke noong isang araw nang bigla akong napatingin sa ibaba at nakita ko, halos nasa paanan ko, ang isang karatula: "Bawal tumapak sa damuhan." Nasa damuhan ako, pero nang makita ko ang karatula, nagmadali akong pumunta sa daanan. Kung nagpatuloy pa akong maglakad sa damuhan matapos kong makita ang karatula, lumalabag na ako. Hindi pa ako lumalabag bago noon, dahil hindi ko alam na mali ang ginagawa ko. Nakita kong naglalakad din sa damuhan ang ibang tao, at hindi ko napansin na may ilang bahagi palang bawal tapakan. Hindi ko alam na ipinagbabawal iyon sa partikular na lugar na iyon. Bago dumating ang kautusan, nasa sanlibutan na ang kasalanan, at gumagawa na ng mali ang mga tao sa pagsunod sa sarili nilang lakad, ngunit "kung saan walang kautusan, ay wala ring pagsalangsang" (Roma 4:15). Itinayo ng Diyos ang Kanyang kautusan na para bang sinasabi, "Bawal tumapak sa damuhan." Ngayon, kung tatapak pa sila sa damuhan, lumalabag na sila. Kapag sinuway ng tao ang Diyos, sumasalangsang sila. Nakikita ang kasamaan ng puso ng tao sa katotohanang sinasadya at kusang sumusuway ang mga tao. Imposibleng maaring-ganap sa pamamagitan ng kautusan, sapagkat ang maaring-ganap ay ang malinis mula sa bawat paratang ng pagkakasala. Ang kautusan ang nagdidiin ng paratang, ang kautusan ang nagpapatunay ng aking pagkakasala, at ang kautusan ang humahatol sa akin dahil sa pagkakasalang iyon.

Nasusulat sa mga propeta, "Ang ganap ay mabubuhay sa kanyang pananampalataya" (Habakuk 2:4), kaya't ipinaalam na kahit noong panahon ng Lumang Tipan na ang tao ay aaring-

ganapin, hindi sa pagsisikap ng tao, kundi sa pananampalataya. Tatlong beses na sinipi para sa atin ang mga salitang iyon sa Bagong Tipan. Sa sulat sa mga taga-Roma, sinabi ng apostol, "Sapagkat hindi ko ikinahihiya ang Ebanghelyo ni Cristo: sapagkat ito'y kapangyarihan ng Diyos sa ikaliligtas ng bawat sumasampalataya; una sa Judio, at gayundin sa Griyego. Sapagkat dito'y nahahayag ang katuwiran ng Diyos mula sa pananampalataya tungo sa pananampalataya: gaya ng nasusulat, Ang ganap ay mabubuhay sa pananampalataya" (Roma 1:16-17). Sa sulat sa mga Hebreo ay sinipi rin ang eksaktong mga salitang iyon, "Ang ganap ay mabubuhay sa pananampalataya" (Hebreo 10:38). At narito naman sila sa sulat sa mga taga-Galacia. Napakagandang sinabi na ang tatlong sulat na ito ay nagpapaliwanag sa tekstong iyon na may anim na salita sa Ingles, "The just shall live by faith" (Ang ganap ay mabubuhay sa pananampalataya).

Paano nagiging ganap ang tao sa harap ng Diyos? Gaya ng nabanggit na natin, sinasagot iyan ng Roma at ipinapaliwanag nito ang unang dalawang salita, "Ang ganap." Sinasabi nito sa atin kung sino ang mga ganap: sila ang mga sumasampalataya sa Panginoong Jesu-Cristo. Pero kung inaring-ganap sa pananampalataya, paano naman siya pinananatili sa kalagayang iyon sa harap ng Diyos? Hindi ba ngayon ay sa pamamagitan na ng sarili nilang mga gawa? Sinasagot iyan ng Galacia at idinidiin nito ang sumunod na dalawang salita, "Ang ganap ay mabubuhay sa pananampalataya." At ano ang kapangyarihang umaalalay, nagpapalakas at nagbibigay-kakayahan sa mga taong ganap na lumakad kasama ng Diyos sa sanlibutang ito, namumuhay nang hindi makamundo, gaya ni "Enoc na lumakad na kasama ng Diyos: at nawala siya; sapagkat kinuha siya ng Diyos" (Genesis 5:24)? Muli, dumarating sa atin ang sagot,

sapagkat sa Hebreo ay ipinapaliwanag ang huling dalawang salita, "Ang ganap ay mabubuhay sa *pananampalataya*."

Kailangan ng tatlong sulat sa Bagong Tipan para ipaliwanag ang isang teksto sa Lumang Tipan na anim na salita lamang, "Ang ganap ay mabubuhay sa *pananampalataya*." Ipinapakita nito sa atin kung gaano kayaman at kapuno ang Salita ng Diyos.

Ngunit kung "Ang ganap ay mabubuhay sa *pananampalataya*," hindi kailanman maaaring maaring-ganap ang tao sa pamamagitan ng sarili niyang pagsisikap, sapagkat sinasabi sa atin ng talatang 12, "At ang kautusan ay hindi sa *pananampalataya*: kundi, Ang gumagawa ng mga ito ay mabubuhay sa mga ito." Hindi sinabi ng kautusan, "Ang taong *sumasampalataya* ay mabubuhay," kundi, "Ang taong *gumagawa* ay mabubuhay." Baka sa tingin natin, tama naman ang huli; kung tama ang ginagawa ng tao, dapat lang siyang mabuhay. Ang problema, hindi gumagawa ng tama ang tao. Mababasa natin, "Sapagkat ang lahat ay nagkasala, at hindi nakaabot sa kaluwalhatian ng Diyos" (Roma 3:23). Kung nalabag ang isang utos sa sampu, nawalan na ang taong iyon ng anumang karapatan sa buhay. Halimbawa, may isang taong nahulog sa bangin, at habang nahuhulog ay iniabot niya ang kamay at nakahawak sa isang kadenang nakatali sa isang tuod sa gilid ng bangin, at doon siya kumapit sa kadena. May sampung kawing ang kadena. Ilan ang kailangang maputol para mahulog ang tao sa kailaliman? Isa lang. Ganyan ang kautusan, gaya ng kadenang iyon; nang magkasala ka sa unang pagkakataon, naputol mo ang kawing at nahulog ka, at nasa kalagayan ka ng paghatol kung hindi ka ligtas. Hindi mo kailanman maihahanda ang sarili mo para sa presensya ng Diyos sa anumang gawa ng katuwiran na kaya mong gawin. Sinasabi ng kautusan, "Ang

taong gumagawa ng mga bagay na ito ay mabubuhay sa mga ito," ngunit nabigo ang tao na gawin ang mga ito, kaya't hinatulan sila ng kamatayan.

Ngayon, tingnan ninyo ang maluwalhating mensahe ng pakikipagkasundo! "Tinubos tayo ni Cristo mula sa sumpa ng kautusan!" Paano Niya ito ginawa? "Nang Siya'y maging sumpa dahil sa atin: sapagkat nasusulat, Sumpain ang bawat binibitay sa punong kahoy." Narito ang Isang hindi kailanman lumabag sa kautusan ng Diyos; narito ang banal at walang hanggang Anak ng Diyos, ang kagalakan ng puso ng Ama mula pa sa walang hanggan, na naparito sa sanlibutan, na naging Tao, sa tiyak na layuning tubusin ang mga nasa ilalim ng sumpa ng kautusan. Siya mismo ang nagsabi, "Ang Anak ng tao ay naparito hindi upang paglingkuran, kundi upang maglingkod, at ibigay ang Kanyang buhay na pantubos sa marami" (Mateo 20:28). Ngunit kung Siya mismo ay lumabag sa kautusang iyon, sakop din Siya ng parusa nito at hindi Niya tayo matutubos kailanman; pero napakaingat ng Salita ng Diyos na ipakitang hindi Siya kailanman napasailalim sa parusang iyon. Banal ang Kanyang kalikasan mula sa sandaling dumating Siya sa sanlibutan. Sinabi ng anghel kay Maria, ang Kanyang ina, "Ang banal na isisilang sa iyo ay tatawaging Anak ng Diyos" (Lucas 1:35). Lubos na dalisay ang Kanyang buhay habang dumaraan Siya sa mundong ito. Dinakila Niya ang kautusan at pinarangalan ito sa pamamagitan ng buhay na nakatalaga sa kalooban ng Diyos. "[Siya] ay tinukso sa lahat ng paraan na gaya natin, gayunma'y walang kasalanan" (Hebreo 4:15). Walang kasalanan, bagaman tinukso; at sa wakas, "Siya na hindi nakakilala ng kasalanan ay ginawa [ng Diyos] na kasalanan dahil sa atin; upang tayo'y maging katuwiran ng Diyos sa Kanya" (2 Corinto 5:21). Siya na walang anumang maipaparatang ang Diyos laban sa Kanya ay

kusang pumalit sa ating lugar, pumunta sa krus, at doon binayaran ang parusang tayo sana ang dapat magbayad. Kung ako ang magbabayad, kulang ang walang hanggan para dito; ngunit Siya, ang Walang Hanggan, ay nabitin sa krus, at binayaran hanggang sa huling sentimo ang bawat singil ng nasaktang kautusan laban sa akin. At ngayon, tinatanggap ko Siya, nagtitiwala ako sa Kanya bilang aking Tagapagligtas, at ano ang resulta? Ligtas na ako mula sa sumpa ng kautusan.

Malaya sa kautusan, O maligayang kalagayan!

Dumanak ang dugo ni Jesus, at may kapatawaran,

Ininumpa ng kautusan at sugatan ng pagkahulog,

Tinubos tayo ni Cristo minsan para sa lahat.

Ngayon tayo'y malaya na—walang paghatol na anuman,

Si Jesus ang nagbibigay ng lubos na kaligtasan;

"Lumapit kayo sa Akin," o, dinggin ang Kanyang tawag!

Lumapit, at ililigtas Niya tayo minsan para sa lahat.

Naranasan na ba ito ng iyong kaluluwa?

Hindi ko malilimutan, matapos ang napakatagal na pagpupumilit kong gumawa ng sarili kong katuwiran, ang kagalakang dumating sa akin nang akayin akong tumingin sa pananampalataya sa krus na iyon, isang krus na wala nang nakabitin ngayon.

Nakita ko ang Isang nakabitin sa kahoy,

Sa mga pangitain ng aking kaluluwa,

Na ibinaling sa akin ang Kanyang mapagmahal na mata

Habang palihim akong lumapit sa Kanyang krus.

Alam kong naroon Siya para sa akin. Siya, ang Walang Kasalanan, ay nagdurusa roon para sa akin, ang makasalanan, at tumingala ako sa Kanya. Sa pananampalataya ay masasabi ko, "Panginoong Jesus, ako ang Iyong kasalanan; ako ang Iyong kalikuan. Wala Kang sariling kasalanan, ngunit pinapasan Mo ang akin." At muli akong tumingin, at wala nang nakabitin sa krus na iyon, at ang katawan ng aking Panginoon ay inilagay na sa libingan. "Siya'y ibinigay dahil sa ating mga pagsuway," at inilibing nang hindi na makita, gaya ng nararapat sanang ilibing ako nang hindi na makita. Ngunit muli akong tumingin, at wala na ring laman ang libingang iyon, at lumabas Siya nang matagumpay, "[Siya] ay muling binuhay dahil sa ating pag-aaring-ganap" (Roma 4:25). Hindi na sa krus ako tumingin ngayon kundi sa trono ng Diyos, at sa pananampalataya ay nakita ko Siyang nakaupo roon, isang Taong itinaas sa kanang kamay ng Diyos, ang Tao ring iyon na tahimik na nakatayo sa bulwagan ng paghuhukom ni Pilato, at hindi nagsalita ni isang salita para ipagtanggol ang Sarili, sapagkat hindi ako mapapawalang-sala malibang mamatay Siya para sa akin.

Sino pa ang gugustuhing magtrabaho para sa sariling katuwiran kung mayroon siyang makakamit na lalong mabuti sa pamamagitan ng pananampalataya sa Panginoong Jesu-Cristo? "Tinubos tayo ni Cristo mula sa sumpa ng kautusan, nang Siya'y maging sumpa dahil sa atin: sapagkat nasusulat, Sumpain ang bawat binibitay sa punong kahoy."

At ngayon, dahil diyan, ang pagpapala ni Abraham ay maaaring dumating sa mga Hentil kay Cristo Jesus; matatanggap natin ang pangako ng Espiritu sa pamamagitan ng pananampalataya. "Upang ang pagpapala ni Abraham ay dumating sa mga Hentil sa pamamagitan ni Jesu-Cristo; upang tanggapin natin ang

pangako ng Espiritu sa pamamagitan ng pananampalataya." Ano ang "pagpapala ni Abraham"? Noong unang panahon ay sinabi ng Diyos, "Sa iyo at sa iyong binhi ay pagpapalain ang lahat ng bansa sa lupa." Ngunit lumipas ang mga siglo at naiwan sa labas ang mga bansang Hentil; nasa labas sila ng hangganan, mga dayuhan sa tipan ng pangako, walang alam sa pagpapala ni Abraham, ni sa ipinangako ng Diyos sa pamamagitan ng kanyang binhi. Ngunit ngayon ay namatay na si Cristo, hindi lamang para sa mga Judio kundi para rin sa mga Hentil, at dahil sa Kanyang ginawa, lumalaganap sa buong sanlibutan ang mensahe na kayang iligtas ng Diyos ang bawat sumasampalataya sa Panginoong Jesus, at ang lahat ng mananampalataya ay nagiging mga anak ni Abraham sa pananampalataya at tinatatakan ng Espiritu Santo ng Diyos. Ang pagpapala ni Abraham ay ang pag-aaring-ganap sa pamamagitan ng pananampalataya para sa bawat mananampalataya, gaya ng "Sumampalataya si Abraham sa Diyos, at ito'y ibinilang sa kanya na katuwiran" (Roma 4:3). Ipinapansin ng apostol na nang sabihin ng Diyos kay Abraham, "Sa iyong binhi ay pagpapalain ang lahat ng bansa sa lupa," hindi lamang ang bansang magmumula sa kanya ang tinutukoy. Niya kundi ang isang tanging Persona, sapagkat itinakda na sa layunin ng Diyos mula sa walang hanggan na ang Cristo ay isisilang mula sa lahi ni Abraham.

"Mga kapatid, nagsasalita ako ayon sa kaugalian ng tao; bagaman tipan lamang ng tao, kapag napagtibay na, walang sinumang makapagpapawalang-bisa o makapagdaragdag dito." Kapag gumagawa ng kasunduan ang tao, inaasahan nating tutuparin nila ito. Gumawa ang Diyos ng tipan ng biyayang walang kondisyon kay Abraham maraming taon bago noon. Pagkatapos ay dumating ang kautusan, pero pinawalang-bisa

ba nito ang tipan ng dalisay na biyaya na ginawa kay Abraham? "Kay Abraham at sa kanyang binhi ginawa ang mga pangako. Hindi sinabing, At sa mga binhi, na parang marami; kundi parang sa iisa, At sa iyong binhi, na ito'y si Cristo." Kaya sa pamamagitan ng Panginoong Jesus, ang pagpapala ng tipan ay umaabot sa bawat kawawang makasalanan na sasampalataya sa Kanya. "At ito ang sinasabi ko: ang tipang pinagtibay na ng Diyos noong una kay Cristo ay hindi mapapawalang-bisa ng kautusan, na dumating pagkaraan ng apat na raan at tatlumpung taon, upang gawing walang kabuluhan ang pangako." Hindi naglalaro ang Diyos kay Abraham nang ibigay Niya sa kanya ang walang kondisyong tipan ng biyaya. Hindi Niya sinabing, "Kung gagawin mo ito at iyon, at kung hindi mo gagawin ang ganito at ganoon, pagpapalain ang buong sanlibutan sa pamamagitan ng iyong binhi." Kundi sinabi Niya, nang walang kondisyon, "Sa iyo at sa iyong binhi ay pagpapalain ang lahat ng bansa sa lupa." Hindi ito usapin ng pagsisikap ng tao; hindi ito usapin ng isang bagay na pinaghihirapan nating kitain.

Nang talakayin ng apostol ang paksang ito sa Roma 4, sinabi niya sa mga unang talata,

Ano nga ang ating sasabihin na natamo ni Abraham na ating ama ayon sa laman? Sapagkat kung si Abraham ay inaring-ganap dahil sa mga gawa, may maipagmamapuri siya; ngunit hindi sa harap ng Diyos. Sapagkat ano ang sinasabi ng Kasulatan? Sumampalataya si Abraham sa Diyos, at ito'y ibinilang sa kanya na katuwiran. Ngayon, sa gumagawa, ang gantimpala ay hindi ibinibilang na biyaya, kundi utang. (Roma 4:1-4)

Ano ang ibig sabihin niyan? Ang ibig sabihin, kung may kailangan kang gawin para kitain ang iyong kaligtasan, hindi ka maliligtas sa biyaya. Halimbawa, nagtrabaho ka nang anim na araw sa isang amo, at pagkatapos noon ay dumating siya na parang nagmamataas, iniabot sa iyo ang isang sobre, at sinabing, "Mahusay ang trabaho mo nitong nakaraang anim na araw; narito ang kaunting regalo, gusto kong ibigay ito sa iyo bilang tanda ng aking kagandahang-loob." Tiningnan mo ito at nakita mong ang laman ay ang sahod mo, at sinabi mo, "Ginoo, hindi ko po maintindihan; hindi po ito regalo. Pinagtrabahuhan ko po ito." Pero sabi ng tao, "Gusto kong maramdaman mo na ito'y tanda ng pagpapahalaga ko sa iyo." "Hindi po," sasabihin mo, "utang n'yo po ito sa akin; may utang kayo sa akin, dahil pinagtrabahuhan ko ang perang ito." Kung may magagawa ako para iligtas ang aking kaluluwa, para ko na ring ginawang may utang sa akin ang Diyos na iligtas ako; ngunit ang lahat ng ginagawa ng Diyos para sa akin ay ginagawa Niya sa dalisay na biyaya. Kaya mababasa natin, "Ngunit sa hindi gumagawa, kundi sumasampalataya sa Kanya na umaaring-ganap sa masama, ang kanyang pananampalataya ay ibinibilang na katuwiran" (Roma 4:5). At bagaman dumating ang kautusan apat na raan at tatlumpung taon pagkaraan ng pangakong ito ng biyaya para sa lahat ng bansa sa pamamagitan ng binhi ni Abraham, hindi nito binago ang layunin ng Diyos; ibinigay lamang ito upang palalimin ang pagkadama ng tao sa kanyang pangangailangan, upang mapagtanto niya ang kanyang pagkamakasalan at kawalang-kakayahan, at akayin siyang ipaubaya ang sarili sa walang hanggang biyaya ng Diyos.

"Sapagkat kung ang mana ay sa pamamagitan ng kautusan, hindi na ito sa pamamagitan ng pangako: ngunit ibinigay ito ng Diyos kay Abraham sa pamamagitan ng pangako." Kung

dumarating ito sa pamamagitan ng sariling pagsisikap, hindi na ito usapin ng pangako. Ngunit ibinigay ito ng Diyos kay Abraham sa pamamagitan ng pangako, at, "Ang pangako," sabi ni Pedro, "ay para sa inyo, at sa inyong mga anak, at sa lahat ng nasa malayo, sa lahat ng tatawagin ng Panginoon nating Diyos" (Mga Gawa 2:39). Baka ikaw, mambabasa, ay ilang taon nang nagpupumilit na ihanda ang sarili para sa presensya ng Diyos, nagsisikap nang husto na gumawa ng sarili mong katuwiran, "sinusubukang maging Cristiano." Nakikiusap ako sa iyo, tumigil ka na sa pagsubok, sukuan mo na iyan! Hindi ka magiging Cristiano sa pagsubok, gaya ng hindi ka magiging Prinsipe ng Wales sa pagsubok. Kung ano ka ay dahil sa kapanganakan. Kung ano ka bilang makasalanan ay dahil sa likas na kapanganakan, at nagiging anak ka ng Diyos sa pamamagitan ng ikalawang kapanganakan, sa pamamagitan ng pagsampalataya sa Panginoong Jesu-Cristo. Sa iyo na ang pagpapala ni Abraham kapag tinanggap mo ito sa pananampalataya.

Aral 8: Ang Kautusan Bilang Tagapag-alaga Hanggang kay Cristo (Galacia 3:19-29)

Ano nga ang layunin ng kautusan? Idinagdag ito dahil sa mga pagsalangsang, hanggang sa dumating ang binhing pinangakuan; at itinakda ito sa pamamagitan ng mga anghel sa kamay ng isang tagapamagitan. Ngayon, ang tagapamagitan ay hindi tagapamagitan ng iisa lamang, ngunit ang Diyos ay iisa. Kung gayon, laban ba ang kautusan sa mga pangako ng Diyos? Huwag nawang mangyari: sapagkat kung may kautusang ibinigay na makapagbibigay ng buhay, tunay na ang katuwiran ay manggagaling sana sa kautusan. Ngunit ikinulong ng Kasulatan ang lahat sa ilalim ng kasalanan, upang ang pangako sa pamamagitan ng pananampalataya kay Jesu-Cristo ay maibigay sa mga sumasampalataya. Ngunit bago dumating ang pananampalataya, iningatan tayo sa ilalim ng kautusan, nakakulong hanggang sa pananampalatayang ihahayag pagkatapos. Kaya ang kautusan ay naging tagapag-alaga natin upang dalhin tayo kay Cristo, upang tayo'y maaring-ganap sa pananampalataya. Ngunit ngayong dumating na ang pananampalataya, wala na tayo sa ilalim ng tagapag-alaga. Sapagkat kayong lahat ay mga anak ng Diyos sa pamamagitan ng pananampalataya kay Cristo Jesus. Sapagkat ang lahat sa inyo na binautismuhan kay Cristo ay nagbihis kay Cristo. Wala nang Judio o Griyego, wala nang alipin o malaya, wala nang lalaki o babae: sapagkat kayong lahat ay iisa kay Cristo Jesus. At kung kayo'y kay Cristo, kayo nga'y binhi ni Abraham, at mga tagapagmana ayon sa pangako. (tt. 19-29)

Sa pag-aaral natin sa naunang bahagi ng kabanatang ito, tinalakay natin ang kaugnayan ng kautusan, ang kautusang ibinigay sa Sinai, sa walang kondisyong pangako ng biyaya na ibinigay ng Diyos kay Abraham 430 taon bago noon, at nakita natin na ang kautusang dumating pagkatapos ay hindi makapagdaragdag o makapagbabawas sa tipang nagawa na. Natural na humahantong iyan sa tanong ng talatang 19, "Ano nga ang layunin ng kautusan?" Kung walang naidagdag ang kautusan sa ibinigay ng Diyos kay Abraham sa pamamagitan ng pangako, at tiyak na wala rin itong maibabawas, ano ang layunin nito? Bakit pa ito ibinigay ng Diyos? Sagot ng apostol, "Idinagdag ito dahil sa mga pagsalangsang, hanggang sa dumating ang binhing pinangakuan; at itinakda ito sa pamamagitan ng mga anghel sa kamay ng isang tagapamagitan." Sa palagay ko, baka mas maintindihan natin ito kung babasahin natin nang ganito: "Idinagdag ito alang-alang sa mga pagsalangsang," upang makita ng tao ang tiyak na anyo ng pagsalangsang, at sa gayon ay lumalim sa bawat kaluluwa ang pagkadama sa kanyang pagkamakasalanan at pangangailangan.

Napakabilis nating lahat na magdahilan, na sabihing kung alam lang sana natin ang mas mabuti, hindi sana natin ginawa ang mali. Gaano kadalas ninyong marinig ang mga taong nagsasabi, "Ginagawa ko ang pinakamabuting alam ko, at sinisikap kong gawin ang lahat ng makakaya ko." Pero saan nga ba may natagpuang lalaki o babae na tapat na makapagsasabi ng mga pangungusap na iyon? Lagi mo bang ginawa ang pinakamabuting alam mo? Lagi mo bang ginawa ang lahat ng makakaya mo? Kung lubos kang tapat sa harap ng Diyos, alam mong hindi. Paulit-ulit tayong lahat na nagkasala laban sa liwanag at kaalaman; mas marami tayong alam kaysa sa ating

ginawa. Kaya nabigo tayong luwalhatiin ang Diyos, at sa pagsalungat sa Kanyang inihayag na kalooban, pinatunayan nating hindi lamang tayo mga makasalanan kundi mga lumalabag din.

Kapwa sa orihinal na wika ng Bagong Tipan at sa wika ng Lumang Tipan, may salita para sa "kasalanan" na ang literal na kahulugan ay "hindi tumama sa target." Naaalala kong naipakita sa akin ito noong naglilingkod ako sa mga Indiyang Laguna sa New Mexico. Isang araw, sinabi sa akin ng aking tagasalin, isang matalinong Indiyano, "Mangangaso ako buong araw; gusto mo bang sumama?"

Hindi ako mangangaso, pero sumama ako para makapag-ehersisyo. May bago siyang magandang riple na sabik na sabik niyang subukan. Ipinakita niya kung gaano siya kahusay sa armas na iyon. Nakatayo sa isang gilid ng bangin, sasabihin niya, "Nakikita mo ba ang hayop na gumagalaw doon?"

Noong una ay hindi ko talaga ito makita, pero nang ituro niya, may nakikita akong parang maliit na tuldok na gumagalaw sa malayong kabilang pader ng bangin.

Sasabihin niya, "Sandali lang," at itututok ang kanyang riple, at sa susunod na sandali ay makikita kong ang hayop na parang maliit na tuldok ay lulundag sa hangin at babagsak nang patay. Napakahusay niyang bumaril sa riple, pero pag-uwi namin ay sinabi niya sa akin, "Gusto kong ipakita sa iyo ang kaya kong gawin sa luma naming armas, dahil hindi ko pinabayaan ang pana at palaso. Parang tatak na iyon ng aming lahi kaya gusto kong panatilihin."

Kaya pumunta kami sa bukid, at nagtayo ang Indiyang mangangaso ng napakaliit na sanga ng wilow, at ginawa niya

ang isang tagpong kahawig ng inilarawan sa *Ivanhoe* ni Scott. Ikinabit niya ang palaso sa pisi at sinabing, "Ngayon, hahatiin ko sa dalawa ang sangang iyan." Pinakawalan niya ang palaso, at dumaan ito sa tabi mismo ng sanga pero hindi ito tinamaan. "Naku," sabi niya, "nagkasala ako."

Nang sandaling iyon, hindi ko muna siya tinanong kung bakit iyon ang ginamit niyang salita.

Pagkatapos ay sinabi niya, "Hindi ko isinaalang-alang ang hangin, gaya ng dapat sana." Ikinabit niya ang isa pang palaso sa pisi, pinakawalan ito, at nahati nga sa dalawa ang sanga. Halos hindi ako makapaniwala na may taong makagagawa ng ganoon.

Sabi niya, "Ayan! Hindi ako nagkasala sa pagkakataong iyon."

Sinabi ko sa kanya, "Bakit mo ginamit ang salitang *nagkasala*? Wala ka namang ginagawang masama nang hindi mo matamaan ang sangang iyon. Bakit mo sinabing, 'Nagkasala ako,' at nang tamaan mo naman, 'Hindi ako nagkasala sa pagkakataong iyon'?"

"Ah," sabi niya, "nag-iisip kasi ako sa Gowaik (iyan ang wika ng mga Indiyang Laguna) at nagsasalita sa Ingles. Sa aming wika, ang 'magkasala' ay nangangahulugang 'hindi tumama sa target.'"

"Kakaibang bagay iyan," sabi ko, "sapagkat sa Griyego at Hebreo, ang 'magkasala' ay 'hindi tumama sa target.'"

Iyan ang nilalaman ng pananalitang, "Sapagkat ang lahat ay nagkasala, at hindi nakaabot sa kaluwalhatian ng Diyos" (Roma 3:23). Ngunit sa kautusan ay may higit pa riyan. Nagtakda ang Diyos ng pamantayan ng katuwiran. Ang kautusan, sa sampung tiyak na utos nito, ang mga "Gagawin mo" at "Huwag mong

gagawin," ay nagpapaalam sa tao kung ano mismo ang hinihingi ng Diyos sa kanya. Ngayon, kung magkasala ang tao habang alam niya ang inihayag na kalooban ng Diyos, kung hindi niya sundin ang kautusang iyon, malinaw na hindi lamang siya makasalanan kundi lumalabag. Tiyak niyang nilabag ang isang tiyak na utos ng Diyos; tumawid siya sa guhit, wika nga, at "ang kasalanan sa pamamagitan ng utos ay naging lubhang makasalanan" (Roma 7:13). Iyan ang isang dahilan kung bakit ibinigay ng Diyos ang kautusan: upang mas madama ng tao ang bigat ng pagsunod sa sariling kalooban, na siyang mismong ubod ng kasalanan, ng paghihimagsik laban sa Diyos. Nang ibigay ng Diyos ang kautusan, ibinigay Niya ito sa kamay ng isang tagapamagitan, at winisikan ni Moises ang aklat ng tipan at ang bayan ng dugo ng tipan, bilang patotoo na kung hindi tutuparin ng tao ang kanyang bahagi sa tipan ay dapat siyang mamatay, ngunit nangangahulugan din ito na maglalaan ang Diyos ng isang Tagapagligtas, isang Manunubos.

"Ngayon, ang tagapamagitan ay hindi tagapamagitan ng iisa lamang, ngunit ang Diyos ay iisa." Kapag may dalawang panig na nagkakasundo, naiisip natin na kailangan ng tagapamagitan, ngunit nang ibigay ng Diyos ang Kanyang pangako kay Abraham, iisa lamang ang panig. Ang Diyos ang nagbigay ng Salita, at walang ibang gagawin si Abraham kundi tanggapin ito. Hindi siya nakipagtipan sa Diyos na gagawin niya ang ganito at ganoon upang matupad ang pangako ng Diyos; kundi ang Diyos mismo ang direktang nagsalita sa kanya at nangako nang Kanyang sabihin, "Sa iyo pagpapalain ang lahat ng bansa" (Galacia 3:8). Lumilitaw ang tanong: Laban ba ang kautusan sa mga pangako ng Diyos dahil nagdala ito ng ilang kondisyong wala sa orihinal na pangako? Isinasantabi ba ng kautusan ang mga pangako? Huwag nawang mangyari. Ngunit may isang

prinsipyong itinakda sa kautusan na nagsasabing "ang gumagawa ng mga ito ay mabubuhay sa mga ito" (t. 12), at kung may natagpuang taong gumawa ng mga ito nang perpekto, makakamit sana niya ang buhay batay sa kautusan. Ngunit sinabi ng kautusan sa tao, "Ang kaluluwang nagkakasala ay mamamatay" (Ezekiel 18:4), at walang taong natagpuan kailanman na nakatupad dito. "Kung may kautusang ibinigay na makapagbibigay ng buhay, tunay na ang katuwiran ay manggagaling sana sa kautusan."

Isang ginoo ang nagsabi sa akin isang gabi sa California, "Hindi ko gusto ang ideyang ito na maligtas sa pamamagitan ng Iba. Buong buhay ko, ayaw kong magkautang ng loob kaninuman sa anumang bagay. Ayaw ko ng limos ninuman, at pagdating sa espirituwal na mga bagay, ayaw kong maligtas sa pamamagitan ng kabutihan ng iba. Ayon sa sinabi mo ngayong gabi, kung tutuparin ko nang perpekto ang kautusan, mabubuhay ako at wala akong utang kaninuman. Tama ba iyon?"

Sabi ko, "Oo, tama iyon."

Sabi niya, "Sisimulan ko na iyon."

Sabi ko, "Ilang taon ka na?"

"Mga apatnapu."

"Sabihin nating umabot ka sa edad ng pananagutan noong mga labindalawang taon ka; halos tatlumpung taon ka nang huli para magsimula, at sinasabi ng Kasulatan, 'Sumpain ang bawat isa na hindi nananatili sa lahat ng bagay na nasusulat sa aklat ng kautusan, upang gawin ang mga iyon' (t. 10). Kaya, dahil hindi makapagbibigay ng buhay ang kautusan, hindi ka kailanman makakakita ng anuman sa batayang iyon." Umalis siyang masamang-masama ang loob.

"Ngunit ikinulong ng Kasulatan ang lahat sa ilalim ng kasalanan." Kung ikinulong ng Diyos ang lahat sa ilalim ng kasalanan, kailangan bang mapahamak ang lahat ng tao? Hindi; ikinulong ang lahat sa ilalim ng kasalanan "upang ang pangako sa pamamagitan ng pananampalataya kay Jesu-Cristo ay maibigay sa mga sumasampalataya." Nais ng Diyos na kilalanin ng lahat ng tao ang kanilang pagkamakasalanan upang mapagtanto ng lahat ang kanilang pangangailangan at lumapit sa Kanya at maranasan ang Kanyang biyaya. Inilalagay Niya ang lahat ng tao sa iisang antas. Sinasabi ng Roma, "Walang pagkakaiba: sapagkat ang lahat ay nagkasala" (3:22-23). Akala ng mga tao ay napakaraming pagkakaiba. Sabi ng isang tao, "Ibig mo bang sabihin na walang pagkakaiba ang isang taong may mabuting asal at ang isang kawawang lasengong nakahandusay sa kanal?" Siyempre, malaki ang pagkakaiba, hindi lamang ayon sa pamantayan ng lipunan, kundi pati sa sarili nilang kaligayahan at sa tingin ng kanilang mga kapitbahay; ngunit pagdating sa usapin ng katuwiran, "Walang pagkakaiba: sapagkat ang lahat ay nagkasala." Maaaring hindi pare-pareho ang paraan ng pagkakasala ng lahat, maaaring hindi eksaktong pareho ang mga nagawa nilang paglabag, ngunit "ang lahat ay nagkasala," ang lahat ay lumabag sa kautusan ng Diyos.

Minsan ay sinabi ng isang ginoo sa kanyang pinsan, "Hindi ko gusto ang ideyang iyan na walang pagkakaiba; nakasusuklam iyan sa akin. Ibig mo bang sabihin na matapos kong sikaping mamuhay nang disente at kagalang-galang sa buong buhay ko, wala palang nakikitang pagkakaiba ang Diyos sa akin at sa mga taong namumuhay sa kasalanan at kasamaan?"

Sinabi niya sa kanya, "Halimbawa, magkasama tayong naglalakad sa kalye, at nadaanan natin ang isang kawili-wiling lugar, siguro isang museo, na sabik nating makita. Lumapit tayo sa bintana at nagtanong tungkol sa bayad sa pagpasok, at sinabi sa atin na \$1.00 ito. Tumingin ako sa aking pitaka at sinabing, 'Naku, naiwan ko sa bahay ang pera ko; 25 sentimo lang ang dala ko.' Tiningnan mo naman ang pera mo at nakita mong 70 sentimo lang ang mayroon ka. Sino sa atin ang unang makapapasok?"

"Aba," sabi niya, "kung ganoon, wala sa atin ang makapapasok."

"Walang pagkakaiba, kahit mas marami kang pera kaysa sa akin; pero pagdating sa pagkakaroon ng kinakailangang pambayad para makapasok, walang pagkakaiba."

Hinihingi ng Diyos sa mga makasalanan ang lubos na katuwiran bago sila makapasok sa Langit. "At hindi papasok doon ang anumang bagay na nakarurumi" (Apocalipsis 21:27). Maaaring may 95 sentimo kang halaga ng katuwiran habang ako'y walang kahit limang sentimo nito, ngunit wala sa atin ang makapapasok malibang mayroon tayong buong isandaang sentimo, at walang pagkakaiba. "Walang matuwid, wala, wala kahit isa" (Roma 3:10). Tandaan ninyo na ang Diyos ang nagsabi niyan, hindi ang isang masigasig at maalab na mangangaral o ebanghelista, kundi ang Diyos mismo sa pamamagitan ng Espiritu Santo. At ibinigay ang kautusan upang patunayan ang katotohanang iyon. Ngunit kung tatanggapin ng tao ang kalagayan ng di-pagkamatuwid sa harap ng Diyos, kung tatanggapin nila na sila'y mga makasalanang ligaw, at aaminin ang kanilang kasalanan at pagkakasala, ano ngayon? "Ikinulong ng Kasulatan ang lahat sa ilalim ng kasalanan, upang ang pangako sa pamamagitan ng pananampalataya kay Jesu-Cristo

ay maibigay sa mga sumasampalataya." Sa madaling salita, kapag dumating ang tao sa puntong napagtanto niyang hindi niya makakamit ang buhay na walang hanggan sa anumang sariling pagsisikap, at handa na siyang tanggapin ito bilang libreng kaloob, sa sandaling iyon ay kanya na ito. "Ang sumasampalataya sa Anak ay may buhay na walang hanggan" (Juan 3:36). "Katotohanan, katotohanang sinasabi Ko sa inyo, ang nakikinig ng Aking salita, at sumasampalataya sa Kanya na nagsugo sa Akin, ay may buhay na walang hanggan, at hindi hahatulan; kundi nakalipat na mula sa kamatayan tungo sa buhay" (Juan 5:24).

Ngunit ngayon ay ipinapakita ng apostol ang isa pang gamit ng kautusan. Sinabi ni Pablo sa talatang 23, "Ngunit bago dumating ang pananampalataya," ibig sabihin, "bago dumating *ang* pananampalataya," sapagkat ipinaalam nang malinaw at tiyak na inaaring-ganap ng Diyos ang tao sa pamamagitan lamang ng pananampalataya sa Kanyang pinagpalang Anak, "iningatan tayo sa ilalim ng kautusan" (nagsasalita siya ngayon bilang isang Judio), "iningatan tayo sa ilalim ng kautusan, nakakulong hanggang sa pananampalatayang ihahayag pagkatapos." Wala pang kautusan ang mga Hentil noon, pero mayroon ang mga Judio. Ibinigay ng Diyos sa Judio ang kautusang iyon, at itinuring siyang isang batang menor de edad na nasa ilalim ng mga tuntunin at patakaran. "Kaya ang kautusan ay naging tagapag-alaga natin upang dalhin tayo kay Cristo, upang tayo'y maaring-ganap sa pananampalataya." Ang salitang isinaling "schoolmaster" ay siya mismong salitang ginawa nating Ingles bilang "pedagogue," isang guro sa paaralan. Ngunit ang orihinal na salita ay hindi talaga guro sa paaralan; ang tunay na kahulugan nito ay tagapag-akay ng bata, tagapangalaga ng bata (*paidagogos*), at iyon ang tawag sa

sinaunang mga sambahayang Griyego sa isang alipin na nangangalaga sa mga batang menor de edad. Siya ang nagbabantay sa asal ng bata, nag-iingat sa kanya mula sa pakikisama sa iba na hindi karapat-dapat niyang kasamahin, at araw-araw ay naghahatid sa kanya mula sa bahay patungo sa silid-aralan. Doon ay ipinapasa niya ang bata sa guro, ngunit sa pagtatapos ng araw ay susunduin niya ito at iuuwi muli sa bahay. Sinasabi rito ng apostol, at napakaganda nito sa palagay ko, "Ang kautusan ang naging tagapag-alaga natin, ang tagapangalaga natin, hanggang kay Cristo." Ibig sabihin, hindi iniwan ng Diyos ang Kanyang bayan nang walang pamantayang moral hanggang dumating si Jesus upang ilahad sa atin ang pinakakahanga-hangang pamantayang moral na nakilala kailanman ng sanlibutan, at tunay na nagsilbi ang kautusan upang ingatan at ilayo sila sa marami sa kahalayan, kasamaan, karumihan at kabulukang makikita sa buhay ng mga pagano sa palibot nila. Hangga't namumuhay ang bayan sa pagsunod, kahit sa anumang sukat, sa kautusang iyon, naiiwas sila sa napakaraming kasamaan at masama.

"Ang kautusan ay naging [tagapag-alaga] natin," maaaring hindi talaga upang *dalhin* tayo kay Cristo, kundi, "Ang kautusan ay naging [tagapag-alaga natin *hanggang*] kay Cristo." "Sapagkat ang kautusan ay ibinigay sa pamamagitan ni Moises, ngunit ang biyaya at katotohanan ay dumating sa pamamagitan ni Jesu-Cristo" (Juan 1:17). Ngayong dumating na si Cristo, nakarating na tayo sa pintuan ng silid-aralan ng biyaya, at natutuhan na natin ang pinagpalang katotohanan ng pag-aaring-ganap sa pamamagitan lamang ng pananampalataya sa Kanya na inilagay ng Diyos bilang pampalubag-loob para sa ating mga kasalanan. Wala na tayo sa ilalim ng tagapag-alaga.

Sinasabi rito sa atin na hindi lamang tayo pinalaya mula sa kautusan bilang paraan ng pagsisikap na makamit ang pag-aaring-ganap, kundi pinalaya rin tayo mula sa kautusang iyon bilang paraan ng pagpapakabanal, sapagkat mayroon tayong mas mataas na pamantayan kay Cristo na nabuhay mula sa mga patay, at sa Kanya tayo dapat nakatuon. Habang nakatuon tayo sa Kanya, tinuturuan tayo ng biyaya ng Diyos na, "sa pagtangga sa kasamaan at sa makamundong mga pita, ay mamuhay tayo nang may pagpipigil, matuwid, at maka-Diyos, sa kasalukuyang panahong ito" (Tito 2:12). Halimbawa, sabihin nating ako, bilang Cristiano, dahil sa kung anong kakaibang pangyayari, ay hindi man lang nakarinig kailanman ng Sampung Utos. Sabihin nating posible na hindi ko ito nalaman kailanman, ngunit sa kabilang banda ay naituro sa akin ang kahanga-hangang kuwento ng Ebanghelyo, at naipagkatiwala sa akin ang ilan sa mga aklat ng Bagong Tipan na nagpapakita kung paano dapat mamuhay ang isang Cristiano. Kung lalakad ako sa pagsunod sa kapahayagang ito, mamumuhay ako sa mas mataas at mas banal na antas kaysa sa taong ang tanging hawak ay ang Sampung Utos. Ang sinumang may kahanga-hangang turo na nagmula sa mga labi ng Panginoong Jesu-Cristo, at ang kamangha-manghang paglalahad ng mga sulat na nagpapakita kung ano dapat ang isang Cristiano, ay may bagong pamantayang ito ng kabanalan, na hindi ang kautusang ibinigay sa Sinai, kundi ang nabuhay na mag-uling Cristo sa kanang kamay ng Diyos; at habang lumalakad ako sa pagsunod sa Kanya, magiging matuwid ang aking buhay, kaya nga, "Ngayong dumating na ang pananampalataya, wala na tayo sa ilalim ng tagapag-alaga."

Pagkatapos ay idinagdag niya, "Kayong lahat ay mga anak [mga anak na lalaki] ng Diyos sa pamamagitan ng pananampalataya

kay Cristo Jesus"; mula sa Kanya ay tumatanggap tayo ng buhay. Kanino ibinibigay ng Diyos ang buhay na walang hanggan? Sa lahat ng nagtitiwala sa Kanyang pinagpalang Anak. "Ang may Anak ay may buhay; at ang walang Anak ng Diyos ay walang buhay" (1 Juan 5:12). Kaya nakikita natin kung bakit idinidiin ng ating Panginoong Jesus, "Malibang ipanganak na muli ang tao, hindi niya makikita ang kaharian ng Diyos" (Juan 3:3). Kailangang maibahagi ang buhay ng Diyos. Ito ang nagpapasok sa atin bilang mga kaanib ng pamilya ng Diyos, isang bago at kahanga-hangang kaugnayan.

"Sapagkat ang lahat sa inyo na binautismuhan kay Cristo ay nagbihis kay Cristo." Malamang dalawang kaisipan ang nasa isip niya rito. Sa panlabas, nagbibihis tayo kay Cristo sa ating bautismo. Ipinapakita ng ordenansang iyon na ipinapahayag nating tinanggap na natin ang Panginoong Jesu-Cristo; ngunit sa palagay ko ay nasa isip din niya ang bautismo ng Espiritu Santo, at sa pamamagitan niyon ay tunay tayong ginagawang mga bahagi ni Cristo, at sa pinakabuo at pinakamalalim na kahulugan ay nagbibihis tayo kay Cristo. At ngayon, bilang mga bahagi ng bagong nilalang na iyon, "wala nang Judio o Griyego"; wala nang puwang ang pagkakaiba ng lahi. Sa kaugnayang ito ay "wala nang Judio o Griyego, wala nang alipin o malaya, wala nang lalaki o babae: sapagkat kayong lahat ay iisa kay Cristo Jesus." Hindi niya binabalewala ang likas na mga pagkakaiba. Siyempre, nananatili pa rin tayo sa ating likas na lugar sa lipunan; nananatili tayong mga lingkod o mga amo, nananatili tayong lalaki o babae; ngunit pagdating sa ating lugar sa bagong nilalang, wala sa mga pagkakaibang ito ang isinasaalang-alang ng Diyos. Ang lahat ng sumasampalataya sa Panginoong Jesu-Cristo ay ginagawang iisa sa Kanya, "mga

bahagi ng Kanyang katawan, ng Kanyang laman, at ng Kanyang mga buto" (Efeso 5:30). Gaano natin kailangang tandaan ito!

"Kayong lahat ay iisa kay Cristo Jesus. At kung kayo'y kay Cristo, kayo nga'y binhi ni Abraham, at mga tagapagmana ayon sa pangako." Ang maging "kay Cristo" at ang maging "pag-aari ni Cristo" ay iisa lang ang ibig sabihin, "lahat ay iisa kay Cristo Jesus." "At kung kayo'y kay Cristo [kung kayo'y pag-aari Niya], kayo nga'y binhi ni Abraham, at mga tagapagmana ayon sa pangako." Dahil ikaw rin ay sumampalataya sa Diyos gaya ni Abraham (si Abraham ay "sumampalataya sa Diyos, at ito'y ibinilang sa kanya na katuwiran." [Roma 4:3]), ibinibilang din ito sa iyo na katuwiran. Kaya ang bawat mananampalataya ay bahagi ng espirituwal na binhi ni Abraham. May espirituwal at may likas na binhi si Abraham. "Ang mga sa pananampalataya ay pinagpapala kasama ng [sumasampalatayang] si Abraham" (Galacia 3:9). Sana ay malinaw sa atin ang pagkakaibang ito ng kautusan at biyaya.

Ilang taon na ang nakararaan, may isinama ako sa Oakland, California, na isang Indiyang Navajo. Isang Linggo ng gabi, dumalo siya sa pulong ng aming mga kabataan. Pinag-uusapan nila ang sulat na ito sa mga taga-Galacia, ang tungkol sa kautusan at biyaya, pero hindi gaanong malinaw sa kanila, at sa huli ay bumaling ang isa sa Indiyano at sinabing, "Ewan ko kung may masasabi ang kaibigan nating Indiyano tungkol dito."

Tumayo siya at sinabing, "Mga kaibigan, nakikinig akong mabuti, dahil narito ako para matuto ng lahat ng kaya ko at maiuwi ito sa aking mga kababayan. Hindi ko maintindihan ang pinag-uusapan ninyo, at sa palagay ko ay hindi rin ninyo naiintindihan. Pero tungkol sa kautusan at biyayang ito, tingnan natin kung kaya kong linawin. Sa palagay ko ay ganito.

Nang isama ako ni Mr. Ironside mula sa aking tahanan, iyon ang pinakamahabang biyahe sa tren na nagawa ko. Bumaba kami sa Barstow, at doon ko nakita ang pinakamagandang istasyon ng tren na may hotel sa itaas na nakita ko kailanman. Naglakad-lakad ako sa paligid at nakita ko sa isang dulo ang isang karatula, 'Bawal dumura rito.' Tiningnan ko ang karatulang iyon, saka tumingin sa lupa at nakitang marami ang dumura roon, at bago ko pa naisip ang ginagawa ko, dumura na rin ako. Hindi ba kakatwa iyon, gayong sabi ng karatula, 'Bawal dumura rito'? Dumating ako sa Oakland at pumunta sa bahay ng ginang na nag-imbata sa akin sa hapunan ngayong araw, at ako'y nasa pinakamagandang bahay na napasukan ko sa buong buhay ko. Napakagaganda ng mga muwebles at alpombra, kaya ayaw kong tapakan ang mga iyon. Lumubog ako sa isang komportableng upuan, at sinabi ng ginang, 'O, John, maupo ka muna riyan habang titingnan ko kung handa na ng katulong ang hapunan.' Tumingin-tingin ako sa magagandang larawan, sa malaking piyano, at nilibot ko ang mga silid na iyon. Naghahanap ako ng karatula; ang karatulang hinahanap ko ay, 'Bawal dumura rito,' pero nilibot ko ng tingin ang dalawang magandang salas na iyon, at wala akong makitang ganoong karatula. Naisip ko, Sayang naman, napakagandang bahay pa naman nito, tapos dudurahan lang ng mga tao kung saan-saan; sayang at hindi sila naglagay ng karatula! Kaya tiningnan ko ang buong alpombra, pero wala akong makitang may dumura roon. Nakakatawang bagay! Kung saan sinasabi ng karatula, 'Bawal dumura,' maraming tao ang dumura; dito na walang karatula, walang dumura. Ngayon naiintindihan ko na! Ang karatulang iyon ay kautusan, pero sa loob ng tahanan ay biyaya. Mahal nila ang kanilang magandang tahanan at gusto nilang panatilihin itong malinis. Sa palagay ko, iyan ang

paliwanag sa usaping ito ng kautusan at biyaya," at naupo na siya.

Aral 9: Ang Pagkukupkop Bilang mga Anak (Galacia 4:1-7)

Ngunit sinasabi ko, na ang tagapagmana, habang siya'y bata pa, ay walang ipinagkakaiba sa isang alipin, bagaman siya'y panginoon ng lahat; kundi siya'y nasa ilalim ng mga tagapag-alaga at mga katiwala hanggang sa panahong itinakda ng ama. Gayundin naman tayo, nang tayo'y mga bata pa, ay naaalipin sa ilalim ng mga pasimulang aral ng sanlibutan: ngunit nang dumating ang kaganapan ng panahon, sinugo ng Diyos ang Kanyang Anak, na ipinanganak ng isang babae, ipinanganak sa ilalim ng Kautusan, upang tubusin ang mga nasa ilalim ng Kautusan, upang matanggap natin ang pagkukupkop bilang mga anak. At sapagkat kayo'y mga anak, sinugo ng Diyos ang Espiritu ng Kanyang Anak sa ating mga puso, na sumisigaw, Abba, Ama. Kaya't hindi ka na alipin, kundi anak; at kung anak, ay tagapagmana naman ng Diyos sa pamamagitan ni Cristo. (tt. 1-7)

Sa bahaging ito ng sulat, gumagawa ang apostol ng isang napakakawili-wiling pagkakaiba. Kapag naunawaan natin ito nang lubos, malaki ang maitutulong nito para makita natin ang kani-kaniyang kalagayan ng mga mananampalataya sa Lumang Tipan at ng mga nasa kasalukuyang maluwalhating panahon ng biyaya ng Diyos. Kailangan nating tandaan na sa lahat ng panahon, kinailangang ipanganak na muli ang tao para maging anak ng Diyos, at ang bagong pagsilang ay laging sa pamamagitan ng pananampalataya sa pahayag ng Diyos, kahit man lang sa mga nasa hustong gulang na. Sinasabi sa atin sa Santiago 1:18, “Sa Kanyang sariling kalooban ay ipinanganak Niya tayo sa pamamagitan ng salita ng katotohanan, upang

tayo'y maging isang uri ng mga unang bunga ng Kanyang mga nilalang.” Ang totoo sa atin sa panahong ito ay totoo rin sa mga mananampalataya sa lahat ng panahon. Bawat isa ay ipinanganak sa pamamagitan ng Salita ng katotohanan. Siyempre, sa kaso ng mga sanggol na hindi pa umaabot sa edad ng pananagutan, kumikilos ang Diyos ayon sa Kanyang pagkasoberano, binabago Niya sila sa Kanyang makadiyos na kapangyarihan kahit wala silang personal na pananampalataya sa Salita, dahil napakabata pa nila para malaman ito. Sinabi ni Jesus, “Hindi kalooban ng inyong Ama na nasa Langit na mapahamak ang isa sa maliliit na ito” (Mateo 18:14), pero kailangan ding ipanganak na muli ang mga bata gaya ng mga nasa hustong gulang, sapagkat, “Ang ipinanganak ng laman ay laman; at ang ipinanganak ng Espiritu ay espiritu” (Juan 3:6). Kailangang ipanganak na muli ang bawat taong gustong pumasok sa kaharian ng Diyos. Pero may malalaking pagkakaiba ng mga panahon na itinatakda sa Banal na Kasulatan. Noong panahon ng Lumang Tipan, ang mga mananampalataya ay pawang mga anak ng Diyos, pero hindi sila tiyak na kinikilalang Kanyang mga anak na tagapagmana. Iba na sa panahong ito. Lahat ng anak ng Diyos ay kinikilalarin Kanyang mga anak na tagapagmana. Itatanong ba ninyo kung ano ang pagkakaiba? Ganito iyan: ang pagkakaibang ito ay baka hindi na natin naiisip ngayon, pero noong isulat ni Pablo ang Sulat sa mga taga-Galacia, malinaw na malinaw itong maiintindihan ng lahat ng kanyang mga mambabasa. Noong panahong iyon, ang mga batang menor de edad ay hindi pa kinikilalang tagapagmana ng kanilang ama hanggang sa sumapit sila sa hustong gulang, at dadalhin sila ng ama sa forum, na katumbas ng ating korte, at doon ay opisyal niya silang kukupkupon bilang kanyang mga anak. Mula noon, hindi

na sila itinuturing na mga batang menor de edad, kundi kinikilala nang mga tagapagmana. Ipinapakita sa atin ng apostol na ang mga banal sa Lumang Tipan ay nasa kalagayan ng mga bata. Ang mga banal sa Bagong Tipan, mula nang dumating ang Espiritu Santo noong Pentecostes, ay kinikilala ng Diyos bilang Kanyang mga anak sa pamamagitan ng pagkukupkop. Ang Espiritu Santo mismo ang Espiritu ng pagkukupkop. Kapag tinanggap Siya sa pananampalataya, sa mismong sandali ng ating pagbabalik-loob, itinatanda na tayo bilang mga anak at tagapagmana ng Diyos. Pinatutunayan ito sa Roma 8:14-17:

Sapagkat ang lahat ng pinapatnubayan ng Espiritu ng Diyos, sila ang mga anak ng Diyos. Sapagkat hindi ninyo tinanggap muli ang espiritu ng pagkaalipin upang matakot; kundi tinanggap ninyo ang Espiritu ng pagkukupkop, na sa pamamagitan Niya ay sumisigaw tayo, Abba, Ama. Ang Espiritu mismo ang nagpapatotoo kasama ng ating espiritu, na tayo'y mga anak ng Diyos: at kung mga anak, ay mga tagapagmana rin; mga tagapagmana ng Diyos, at mga kasamang tagapagmana ni Cristo; kung tunay na tayo'y nagtitiis na kasama Niya, upang tayo naman ay luwalhatiing kasama Niya.

Kapansin-pansin at napakaganda ang pangangatwiran ng apostol, na pinatnubayan ng Diyos, sa unang pitong talatang ito ng Galacia 4, dahil sa maayos na paglalahad nito ng paksa. Sinasabi niya sa atin, “Ngunit sinasabi ko, na ang tagapagmana, habang siya'y bata pa, ay walang ipinagkakaiba sa isang alipin [ibig sabihin, isang aliping binili], bagaman siya'y panginoon ng lahat.” Isipin ninyo ang isang maliit na bata sa tahanan na hindi pa umaabot sa hustong gulang. Puwedeng siya talaga ang tagapagmana ng napakalaking kayamanan, pero hindi siya

pinapayagang masunod ang gusto niya, ni makuha ang kanyang mana. Kailangan siyang panatilihing nasa ilalim ng awtoridad para sa disiplina at pagsasanay. Ang lugar niya sa tahanan ay halos walang ipinagkaiba sa lugar ng isang alipin. Ang totoo, siya mismo ay kailangang sumunod sa alipin, gaya ng sinasabi ng talatang 2; nasa ilalim siya ng mga tagapag-alaga at mga katiwala, o mga tagapagturo, hanggang sa panahong itinakda ng ama. Lahat ng ito ay malinaw na malinaw at hindi na kailangan ng napakatalinong isip para maunawaan. Ngayon, pansinin ninyo ang aplikasyon. Ipinapakita ng apostol na ang bayang Israel, ang makalupang bayan ng Diyos, ay nasa ganitong kalagayan ng pagkabata. Isinasama ni apostol Pablo ang sarili niya sa kanila bilang isang Judio at sinasabi, “Gayundin naman tayo, nang tayo’y mga bata pa, ay naaalipin sa ilalim ng mga pasimulang aral [o mga simulain] ng sanlibutan.” Ibig sabihin, nasa ilalim sila ng Kautusan, at ang Kautusan ay nagsasalita sa tao na nasa laman. Ibinigay ito ng Diyos para itanim sa kanya ang kanyang mga tungkulin at pananagutan. Wala itong kapangyarihan sa sarili nito na magbigay ng bagong buhay, bagaman kaya nitong gabayan ang mga anak ng Diyos at ipakita sa kanila ang landas na dapat nilang tahakin sa sanlibutan. Pero ang totoo, halos hindi matiis na pagkaalipin ito para sa mga hindi nakapasok sa espirituwal na bahagi nito. Pero ngayon, mula nang dumating ang bagong panahon, ang panahon ng biyaya, isang kahanga-hangang pagbabago ang nangyari. Mababasa natin: “Ngunit nang dumating ang kaganapan ng panahon, sinugo ng Diyos ang Kanyang Anak, [na ipinanganak] ng isang babae, [ipinanganak] sa ilalim ng Kautusan, upang tubusin ang mga nasa ilalim ng Kautusan, upang matanggap natin ang pagkukupkop bilang mga anak.” Ang “kaganapan ng panahon” ay, siyempre, ang

pagkatapos ng mga panahong inihula sa Lumang Tipan. Lalo nating maiisip ang dakilang hula tungkol sa pitumpung sanlinggo ni Daniel. Nang sa wakas ay dumating na ang panahong itinakda para magpakita ang Mesiyas, tinupad ng Diyos ang Kanyang Salita sa pamamagitan ng pagsusugo sa Kanyang Anak sa mundong ito para ipanganak ng isang babae, at ang babaeng iyon ay isang Israelitang nasa ilalim ng Kautusan.

Ngayon, pansinin ninyo ang isang bagay dito. May nakakasalamuha tayong ilang nagpapakilalang Cristiano ngayon na tumatanggi sa tinatawag na Walang-hanggang Pagka-Anak ni Cristo. Sinasabi nila na hindi Siya Anak mula sa walang hanggan. Inaamin nilang Siya ang Salita, gaya ng nakasaad sa Juan 1:1, pero sinasabi nilang naging Anak lamang Siya nang ipanganak Siya sa lupa. Ang talatang 4 ay tiyak na tumatanggi sa ganitong turo. “Sinugo ng Diyos ang Kanyang Anak, [para ipanganak] ng isang babae.” Siya ay Anak na bago pa Siya bumaba mula sa kaitaasan ng kaluwalhatian papunta sa sinapupunan ng birhen. Ang Anak ang dumating sa biyaya para maging Tao upang tayo ay maligtas. Ang katotohanang ito rin ang itinuturo sa 1 Juan 4:9-10: “Dito nahayag ang pag-ibig ng Diyos sa atin, sapagkat sinugo ng Diyos ang Kanyang bugtong na Anak sa sanlibutan, upang tayo'y mabuhay sa pamamagitan Niya. Narito ang pag-ibig, hindi sa tayo'y umibig sa Diyos, kundi Siya ang umibig sa atin, at sinugo ang Kanyang Anak upang maging pampalubag-loob para sa ating mga kasalanan.” Wala nang lilinaw pa sa dalawang tiyak na pahayag sa mga talatang ito. Sinugo ng Diyos ang Kanyang Anak, sinugo Siya sa sanlibutan, sinugo Siya mula sa Langit, gaya ng sinasabi ng Juan 3:16: “Gayon na lamang ang pag-ibig ng Diyos sa sanlibutan, na ibinigay Niya ang Kanyang bugtong na Anak.”

Nilalapastangan natin ang Panginoong Jesu-Cristo kapag itinatangi natin ang Kanyang Walang-hanggang Pagka-Anak. Kung hindi Siya ang Walang-hanggang Anak, hindi rin ang Diyos ang Walang-hanggang Ama. May nagtanong nang napakahusay, “Wala bang dibdib ang Ama hanggang sa ipanganak si Jesus sa Bethlehem?” Nanggaling Siya sa sinapupunan ng Ama, para ipanganak sa sanlibutang ito, upang Siya ang maging ating Kamag-anak na Manunubos.

Ipinanganak Siya sa ilalim ng Kautusan. Kinuha Niya ang Kanyang lugar sa harap ng Diyos dito sa lupa bilang isang Israelita, na nasa ilalim ng Kautusan ng Diyos. Iningatan Niya nang ganap ang Kautusang iyon; dahil wala Siyang kasalanan, hindi Siya kailanman masasailalim sa sumpa nito dahil sa sarili Niyang pagkukulang. Kaya nakapunta Siya sa krus at naibigay ang Kanyang sarili sa kamatayan para pasanin ang sumpa ng nilabag na Kautusan, upang tubusin ang mga nasa ilalim ng Kautusan, “upang tayo,” sabi ng apostol, “ay matanggap ang pagkukupkop bilang mga anak.” Hinarap Niya ang lahat ng laban sa Kanyang bayan at inilabas sila sa lugar ng ganap na kalayaan kung saan sila hayagang makikilala ng Diyos bilang Kanyang mga anak, hindi na mga batang nasa lugar ng alipin kundi mga tagapagmana ng Diyos, mga kasamang tagapagmana ni Jesu-Cristo. Ang patotoo rito ay ang pagbibigay ng Espiritu Santo. Kaya sa talatang 6 ay mababasa natin, “At sapagkat kayo’y mga anak, sinugo ng Diyos ang Espiritu ng Kanyang Anak sa inyong mga puso, na sumisigaw, Abba, Ama.” Totoo ito sa lahat ng mananampalataya, dahil kailangan nating tandaan na mula nang ipasok ang bagong panahon sa buong kaganapan nito, bawat mananampalataya ay tinatahanan ng Espiritu Santo, at sa gayon ay tinatakan at pinahiran. “Kung ang sinuman ay walang Espiritu ni Cristo,”

sabi sa atin, “siya'y hindi sa Kanya” (Roma 8:9). Kaya walang sinuman sa sanlibutan ngayon na tunay na Cristiano na hindi tinatahanan ng Espiritu ng Diyos. Nasa atin ang Espiritu ng Anak, at dahil tumatahan Siya sa ating mga puso, tumitingala na tayo ngayon nang may pag-ibig at pagsamba sa mukha ng Diyos at sumisigaw ng “Abba, Ama.” Ang “Abba” ay salitang Hebreo para sa “Ama.” Ang salita naman natin ay salin ng Griyegong *pateer*, kaya nakikita natin ang Judio at Hentil na pinag-isa ng biyaya, na tumatawag sa Diyos bilang mga kaanib ng iisang pamilya, bilang Kanyang mga anak sa kapanganakan at Kanyang mga anak na tagapagmana sa pagkukupkop, at sumisigaw, “Abba, Ama.”

Natural na natural ang kasunod na konklusyon ng apostol: “Kaya't hindi ka na alipin, kundi anak; at kung anak, ay tagapagmana naman ng Diyos sa pamamagitan ni Cristo.” Ang lumang kalagayan, na umiral sa loob ng maraming siglo bago dumating si Jesus sa sanlibutan at namatay dahil sa lahat ng ating mga kasalanan sa krus, muling nabuhay para sa ating pag-aaring-ganap, umakyat sa Langit, at kaisa ng Ama ay nagsugo ng Espiritu Santo—ang kalagayang iyon ay natapos na. Ang mga mananampalataya ay wala na sa lugar ng alipin, kundi sa pagtanggap sa Espiritu ay kinikilala na silang mga anak ng Diyos, at kaya tagapagmana ng lahat ng Kanyang pag-aari sa pamamagitan ni Cristo Jesus na ating Panginoon.

Kaugnay nito, kawili-wiling pansinin na pagkatapos ng muling pagkabuhay ng Panginoong Jesus mula sa mga patay, sinabi Niya kay Maria, “Pumunta ka sa Aking mga kapatid, at sabihin mo sa kanila, Aakyat Ako sa Aking Ama at inyong Ama, at sa Aking Diyos at inyong Diyos” (Juan 20:17). Dito ay tinupad Niya ang hulang isinulat noong matagal na panahon, “Ipahahayag Ko

ang Iyong pangalan sa Aking mga kapatid” (Awit 22:22). Kahit hindi pa dumarating ang Espiritu Santo, inaabangan na ng Panginoon ang buong kaluwalhatian ng bagong panahon sa pagkilala sa lahat ng tinubos bilang Kanyang mga kapatid, kaya sinabi Niya, “Aking Ama at inyong Ama, Aking Diyos at inyong Diyos.” Pansinin ninyo, hindi Niya sinabing *ating* Ama at *ating* Diyos. May mabuting dahilan ito. Ang Diyos ay Kanyang Ama sa natatanging paraan; Siya ay Kanyang Ama mula sa walang hanggan. Hindi ito totoo sa atin. Nagiging Ama natin Siya kapag tinanggap natin si Cristo sa pananampalataya bilang ating Tagapagligtas. Ganoon din sa isa pang pananalita, “Aking Diyos.” Nasusulat, “Nang pasimula ay ang Salita, at ang Salita ay kasama ng Diyos, at ang Salita ay Diyos.” Kaya ang Diyos ay Kanyang Diyos sa paraang iba sa pagiging Diyos Niya sa atin. Siya ay ating Diyos dahil Siya ang ating Manlilikha. Tayo ay mga nilalang lamang, samantalang Siya mismo ang lumikha ng lahat ng bagay. Kaya kahit hindi eksaktong magkapareho ang relasyon, ang iisang Persona na Kanyang Ama at Kanyang Diyos ay siya na ring ating Ama at ating Diyos ngayon, dahil tayo ay mga anak ng Diyos sa pamamagitan ng pananampalataya kay Cristo Jesus. Naku, sana ay lalo pang madama ng ating mga puso ang kahalagahan nito, at habang naiintindihan natin kahit kaunti ang dangal ng kahanga-hangang lugar na ito na ibinigay sa atin ng Diyos, sana ay humingi tayo ng biyaya para mamuhay sa mundong ito sa paraang magdadala ng kaluwalhatian sa Kanyang pangalan.

Tandaan ninyo, sa isang paraan ay ipinagkatiwala Niya sa atin ang karangalan ng Kanyang pangalan. Sinabi Niya sa Israel noong unang panahon, “Huwag mong gagamitin sa walang kabuluhan ang pangalan ng PANGINOON mong Diyos.” Hindi ito tumutukoy sa tinatawag nating pagmumura o

paglapastangan sa pananalita; ang ibig sabihin, sila ay tinatawag sa pangalan ng Panginoon at may pananagutan silang dakilain ang Kanyang pangalan. Sa halip na ganoon, sinabi ni apostol Pablo tungkol sa kanila, “Ang pangalan ng Diyos ay nilalapastangan sa gitna ng mga Hentil dahil sa inyo.” Ibig sabihin, napakaraming kasamaan at kabulukan ang nakita ng mga Hentil sa pag-uugali ng makalupang bayan ng Diyos kaya sinabi nila, “Kung ganito ang mga taong ito, gaya ng kanilang Diyos, aba, talagang napakawalang-kabanalan pala ng Diyos nila.” Naku, mga kapatid ko, ganito ba ang pamumuhay natin, na ang mga tao, “pagkakita sa ating mabubuting gawa, ay luwalhatiin ang ating Ama na nasa Langit?” Sinasabi ba nila, habang nakikita nila ang biyaya ng Diyos sa ating buhay, “Napakadakila siguro ng pag-ibig at kabanalan ng Diyos na pag-aari ng mga taong ito, at na sinasabi nilang sila'y Kanyang mga anak!” Sa paglakad natin sa pagsunod sa Kanyang Salita ay dinadakila natin ang biyayang nagligtas sa atin at naglagay sa atin sa mapalad na kalagayang ito bilang mga anak at tagapagmana.

Aral 10: Ang mga Pasimulang Aral ng Sanlibutan (Galacia 4:8-20)

Gayon man nang panahong yaon, nang hindi pa ninyo nakikilala ang Diyos, kayo'y naglingkod sa mga yaong hindi mga diyos ayon sa kanilang likas na kalagayan. Datapuwat ngayon, pagkatapos na inyong makilala ang Diyos, o lalong mabuting sabihin, kayo'y nakilala ng Diyos, bakit kayo'y nagsisipanumbalik na muli sa mahihina at walang kabuluhanang mga pasimulang aral, na ibig ninyong muling paalipin sa mga yaon? Ipinangingilin ninyo ang mga araw, at mga buwan, at mga panahon, at mga taon. Ako'y nangangamba sa inyo, baka sa anomang paraan ay nagpagal ako sa inyo nang walang kabuluhan. Mga kapatid, ipinamamanhik ko sa inyo, kayo'y maging gaya ko, sapagkat ako nama'y gaya ninyo: hindi ninyo ako inapi kailanman. Nalalaman ninyo na dahil sa kahinaan ng laman ay ipinangaral ko sa inyo ang Ebanghelyo nang una. At ang tukso na nasa aking laman ay hindi ninyo hinamak, ni itinakuwil man; kundi ako'y tinanggap ninyong tulad sa isang anghel ng Diyos, tulad din naman kay Cristo Jesus. Nasaan nga ang kapalaran na inyong sinabi? sapagkat ako'y nagpapatotoo sa inyo, na, kung maaari, ay dinukit sana ninyo ang inyong sariling mga mata, at ibinigay sa akin. Ako baga'y naging kaaway ninyo, dahil sa sinasabi ko sa inyo ang katotohanan? Kayo'y pinagmamalasakitan nila, nguni't hindi sa mabuting paraan; oo, ibig nila kayong ihiwalay, upang kayo'y magmalasakit sa kanila. Datapuwat mabuti ang pagmalasakitan sa mabuting bagay sa lahat ng panahon, at hindi lamang kung ako'y kaharap ninyo. Maliliit kong mga anak, na dahil sa inyo'y muli akong nagdaramdam ng sakit sa panganganak hanggang

si Cristo ay mabuo sa inyo, ibig ko sanang makaharap ninyo ngayon, at baguhin ang aking tinig; sapagkat ako'y nag-aalinlangan tungkol sa inyo. (tt. 8-20)

“Gayon man nang panahong yaon, nang hindi pa ninyo nakikilala ang Diyos, kayo'y naglingkod sa mga yaong hindi mga diyos ayon sa kanilang likas na kalagayan.” Nakita na natin sa sulat na ito na ang mga taga-Galacia, na inilabas mula sa kadiliman ng paganismo tungo sa liwanag at kalayaan ng Ebanghelyo sa pamamagitan ng ministeryo ni apostol Pablo, ay nahulog sa gayuma—masasabi ko bang ganoon?—ng ilang gurong Judaizante (mga nagpipilit ng Kautusan) na nagdadala sa kanila sa pagpapasakop sa Kautusan ni Moises. Sinasabi ng mga gurong ito na malibang sila'y tulin at tuparin ang Kautusan ni Moises ay hindi sila maliligtas; na bagama't nagsimula sila sa pananampalataya, kailangan nilang buuin ang kanilang kaligtasan sa pamamagitan ng sarili nilang mga gawa, at magkamit ng merito sa pagsunod sa mga utos ng Kautusan. Ipinakikita na sa kanila ng apostol na ang Kautusan ay makapagpaparusa lamang, makapapatay lamang; hindi ito makapag-aaring-ganap, hindi makapagbibigay ng buhay, ni hindi rin makapagpapabanal; at ang ating pagpapakabanal ay tunay na sa pananampalataya rin, gaya ng ating pag-aaring-ganap.

Ngayon ay nangangatwiran siya sa kanila, sinisikap ipakita ang kahangalan ng kanilang ginagawa—ang pagtalikod sa pagka-Cristiano, na may buong kalayaan at liwanag, para sa takip-silim at pagkaalipin ng Judaismo. “Aba,” sabi niya, “mga pagano kayo nang dumating ako sa inyo. Alipin kayo ng mga kaugaliang pagano; naglingkod kayo sa mga inaakala ninyong diyos na hindi naman talaga diyos; sumasamba kayo sa mga diyus-

diyosan, at alam ninyo na noong mga panahong iyon ay nailigaw kayo ng panlilinlang ng mga paganong pari. May mga bagay na hindi ninyo makain, mga lugar na hindi ninyo mapuntahan, mga bagay na hindi ninyo mahipo. May iba't ibang uri ng handog na kailangan ninyong dalhin; may mga anting-anting laban sa masasamang espiritu, may mga agimat at mga talisman. Alipin kayo ng mga kaugalian ng sanlibutan noong mga araw ng inyong paganismo. Ang ikinamamangha ko ay handa kayong pumasok sa ibang pagkaalipin matapos ninyong matikman ang kalayaan ng biyaya.” “Datapuwat ngayon, pagkatapos na inyong makilala ang Diyos, o lalong mabuting sabihin, kayo'y nakilala ng Diyos, bakit kayo'y nagsisipanumbalik na muli sa mahihina at walang kabuluhan mga pasimulang aral, na ibig ninyong muling paalipin sa mga yaon?” Pansinin ninyo ang pananalitang iyan: “Pagkatapos na inyong makilala ang Diyos, o lalong mabuting sabihin, kayo'y nakilala ng Diyos.” Dalawa ang panig nito. Madalas nating itanong sa mga tao, “Kilala mo ba si Jesus?” Pero mas malalim ang kahulugan kapag naunawaan mong kilala ka ni Jesus, at masasabi mo, “Salamat sa Diyos, kilala Niya ako; alam Niya ang lahat tungkol sa akin noong ako'y nasa kasalanan, at minahal Niya ako at ibinigay Niya ang Kanyang sarili para sa akin.” Minsan ay sinasabi natin, “Natagpuan mo na ba si Jesus?” Totoo, sinasabi ng Salita ng Diyos, “Magsihanap kayo, at kayo'y makasusumpung,” at inuutusan tayo ng Panginoon na “tumawag sa Kanya habang Siya'y malapit,” pero lalong kahanga-hangang katotohanan na Siya ang humahanap sa atin. Narinig na natin ang tungkol sa isang batang lalaki na nilapitan ng isang manggagawang Cristiano at tinanong, “Anak, natagpuan mo na ba si Jesus?” Tumingala ang bata na parang naguguluhan at sumagot, “Ay, pasensiya na po, hindi ko po

alam na nawala pala Siya. Ako po ang nawala, at Siya ang nakatagpo sa akin.” Iyan nga.

Ako'y naligaw, nguni't hinanap ni Jesus,

Ang tupang lumayo sa daan;

Niyakap ako ng Kanyang mapagmahal na bisig,

Ibinalik ako sa Kanyang daan.

Kilala na ako ng Diyos bago ko pa Siya nakilala. Kilala Niya ako ngayon, mula nang magtiwala ako kay Cristo, bilang Kanyang anak. At sinasabi ni Pablo, “Hindi ba nakakahiya na matapos ninyong makilala ang Diyos, o lalong mabuting sabihin, matapos kayong makilala ng Diyos, matapos kayong pumasok sa pinagpalang kaugnayang ito sa Kanya bilang inyong Ama—kung talagang alam ninyo kung ano ang ipanganak na muli—hindi ba kakatwa na babaling kayo ngayon sa isang sistemang kasing-legalistiko ng sistemang pinagligtas sa inyo nang una kayong dalhin sa nakapagligtas na pagkakilala sa Panginoong Jesu-Cristo?” “Bakit kayo'y nagsisipanumbalik na muli sa mahihina at walang kabuluhang mga pasimulang aral, na ibig ninyong muling paalipin sa mga yaon?” Maaaring may magsabi, “Pero ano ang ibig mong sabihin? Bumabaling sila sa Kautusan, sa pangingilin ng mga kapistahan ng mga Judio, ng Sabbath ng mga Judio, ng mga seremonya ng mga Judio. Pero hindi naman nila nakilala ang mga bagay na iyon noong sila'y mga pagano pa. Bakit niya sinasabing, ‘Bakit kayo'y nagsisipanumbalik na muli?’ Ang prinsipyo ay iisang-iisa. Bakit dumaraan ang mga pagano sa kanilang mga anyo at seremonya? Dahil umaasa silang magkakamit ng merito at maliligtas ang kanilang kaluluwa. Bakit dumaan ang mga Judio sa lahat ng kanilang mga rito at seremonya? Upang mapalugdan nila ang Diyos sa

ganoong paraan, at sa gayo'y magkamit ng merito at sa wakas ay maligtas ang kanilang kaluluwa. Iisa lang ang prinsipyo—ihandog mo man ang sarili mong anak o ang pinakamahal mong bagay sa isang paganong dambana para iligtas ang sarili mo; ipangilin mo man ang Sabbath sa ikapitong araw, gaya ng ginagawa ng ilan ngayon, sa pag-asang maliligtas sila sa ganoon; o ipangilin mo man ang mga araw ng kapistahan ng mga pagano sa pag-asang mapapalugdan mo ang mga diyos ng mga pagano. Ang mga kapistahan ng mga Judio ay natupad na kay Cristo, at hindi na tayo babalik sa mga iyon sa pag-asang mapapalugdan natin ang Diyos sa pangingilin ng mga iyon. May lugar ang mga iyon noon, at ang mga taong may pananampalataya ay maaaring mangilin ng mga iyon bilang pagsunod sa Salita ng Diyos, pero hindi na iyon ang lugar nila ngayon, sapagkat “si Cristo ang kawakasan ng Kautusan sa ikatuwiran ng bawat sumasampalataya” (Roma 10:4). Ang lahat ng mga seremonyang ito ay mga anino lamang ng mga bagay na darating. Ngayong dumating na ang tunay, bakit pa babalik sa anino? Hindi na tayo magpapakaabala sa larawan ngayong nasa atin na ang Katuparan; hindi na tayo magpapakaabala sa mga larawan kung nasa atin na ang Tunay. Ang prinsipyo ng sanlibutan, siyempre, ay ang pagsisikap na pagtrabahuhan ang kaligtasan sa sarili mong mga gawa.

Dalawa lamang ang relihiyon sa mundo: ang tunay at ang huwad. Magkakatulad ang lahat ng anyo ng huwad na relihiyon; lahat sila ay nagsasabing, “May dala ako sa aking kamay,” at ang pagkakaiba lang ay kung ano ang dalang iyon. Pero ang tunay na relihiyon, ang kapahayagang mula sa Langit, ay nagpapaawit sa tao ng, “Wala akong dala sa aking kamay.” Sinasabi ng pagka-Cristiano, “Hindi dahil sa mga gawa ng katuwiran na ginawa natin, kundi ayon sa Kanyang awa ay

iniligtas Niya tayo, sa pamamagitan ng paghuhugas ng muling kapanganakan, at ng pagbabago ng Espiritu Santo” (Tito 3:5). Nakikita natin ngayon ang mga Cristiano na bumabaling sa mga simbolo at mga larawan bilang tulong daw sa kanilang espirituwal na buhay, pero ang totoo ay bumabalik lang sila sa mga pasimulang aral ng sanlibutan. Kung tatanungin mo ang isang pagano, “Ang diyus-diyosang ito ba ang diyos mo?” ang ilan ay sasagot ng, “Oo,” pero ang isang matalinong pagano ay sasagot ng, “Hindi, hindi ko naman talaga itinuturing na diyos ko ang diyus-diyosang iyan, pero kumakatawan ito sa diyos ko; tinutulungan ako nitong makipag-ugnayan sa diyos ko.”

Ganoon din mismo ang makikita mo sa Sangkakristiyanuhan, kung saan ang ilang simbahan ay punong-puno ng mga imahen. Hindi sila mga imahen nina Mars, Jupiter, Venus, Isis, o Osiris, pero mga imahen pa rin—mga imahen ni San Jose, ni San Bernabe, ni San Pablo, ng labindalawang apostol, ng mapalad na Birheng Maria, at maging ni Cristo. May mga kandilang nakasindi sa harap nila at yumuyuko ang mga tao sa harap nila. Itinatanong natin, “Bakit hindi ninyo sambahin ang Diyos? Bakit ninyo sinasamba ang mga imaheng ito?” At sumasagot sila, “Hindi namin sila sinasamba; iginagalang lang namin sila, at mga tulong lang sila sa pagsamba. Tinutulungan ng mga imaheng ito na pukawin ang aming espiritu at tinutulungan kaming sumamba.”

Narinig ko ang isang ministrong Protestante na nagsasalita sa isang grupo ng mga ministro, at sinabi niya, “Nakikita kong malaking tulong na may nakalagay sa harap ko na isang napakagandang larawan ni Cristong may koronang tinik.” Binanggit niya ang isang painting ng isang pintor, at sinabi, “Naka-frame ito sa akin; at kapag gusto kong lumapit sa Panginoon, gusto kong iwan ang lahat ng iba pa at umupo at

pagmasdan ang larawang iyon nang ilang sandali, at nagsisimula kong maunawaan nang higit at higit kung ano ang ginawa Niya para sa akin. Hinihila niyon ang puso ko sa pagsamba at pagpupuri.” “Bakit kayo’y nagsisipanumbalik na muli sa mahihina at walang kabuluhang mga pasimulang aral, na ibig ninyong muling paalipin sa mga yaon?” Walang pintor sa lupa na makapagpipinta ng aking Cristo. Kailangan mong pumunta sa Biblia para makuha ang larawang iyan. Kung gusto mong mapukaw at magkaroon ng diwa ng pagsamba, umupo ka sa harap ng iyong Biblia at basahin ang ikalimampu’t tatlong kabanata ng Isaias, o ang salaysay sa mga Ebanghelyo tungkol sa ginawa ni Cristo, at habang abala ka sa katotohanan ng Diyos ay mahihila ang puso mo sa pagsamba. Hindi mo kailangan ng mga larawan para makatulong sa iyong pagsamba. Ang mga iyan ay ang “mahihina at walang kabuluhang mga pasimulang aral” lamang ng sanlibutan. Sa kapanahunan ng biyaya ng ating Panginoong Jesu-Cristo, tayo’y dapat sumamba “sa espiritu at sa katotohanan.”

Kaya sinasabi ng apostol, “Nalulungkot akong makita kayong bumabalik sa mga bagay na ito”—“Ipinangingilin ninyo ang mga araw, at mga buwan, at mga panahon, at mga taon.” Ibig sabihin, bumabalik sila sa Sabbath ng mga Judio at sa iba pang mga banal na araw at mga kapistahan, sa taon ng Sabbath ng mga Judio at sa taon ng Jubileo. Pero, nakikita ninyo, ang mga bagay na ito ay hindi na nakatali sa atin ngayon. Bakit? Sapagkat ang araw ng Sabbath ng mga Judio ay natupad na sa Kanya na nagsabi, “Magsiparito sa Akin, kayong lahat na nangapapagal at nangabibigatang lubha, at kayo’y Aking papagpapahingahin” (Mateo 11:28). “May natitira ngang isang pagpapahinga (isang tunay na pangingilin ng Sabbath) sa bayan ng Diyos” (Hebreo 4:9). Natagpuan na natin ang ating Sabbath

kay Cristo, kaya ipinangingilin natin ang unang araw ng sanlinggo, ang araw ng Kanyang pagkabuhay na muli—hindi para magkamit ng merito kundi dahil masaya tayo sa pribilehiyong magtipon bilang isang samahan ng mga mananampalatayang sumasamba, at para samantalahin ang pagkakataong ipangaral ang Ebanghelyo ng biyaya ng Diyos. Ang Sabbath sa ikapitong araw ay alaala ng pagliligtas sa Israel mula sa Egipto. Hindi iyon para sa atin, pero natagpuan natin ang katuparan nito kay Cristo. Maaaring may magtanong, “Sigurado ka bang kasama ang Sabbath ng Kautusan sa mga anino?” Oo, buksan ninyo ang Colosas 2:16-17: “Kaya’t huwag kayong hatulan ninuman sa pagkain, o sa inumin, o tungkol sa araw ng kapistahan, o sa bagong buwan, o sa araw ng Sabbath: na ang mga ito’y anino ng mga bagay na darating; datapuwat ang katawan ay kay Cristo.” Hindi ba ninyo nakikita?—iyon ang Sabbath noong una, isang araw na pahinga sa bawat pito. Ngayon ay nasa akin si Jesus, at pitong araw na pahinga sa bawat pito ang nasa akin. May kapahingahan ako sa Kanya nang palagian at ako’y naligtas na sa Sabbath ng Kautusan.

Mayroon din namang mga banal na buwan. May buwan kung kailan nila ginaganap ang Paskua at ang Kapistahan ng mga Unang Bunga. Naroon din ang ikapitong buwan, kung kailan ang dakilang Araw ng Pagtubos at ang Kapistahan ng mga Tabernakulo. Pero lahat ng sinasabi ng mga buwan at mga kapistahang iyon ay natupad na kay Cristo. Siya ang tunay na Paskua: “Si Cristo na ating Kordero ng Paskua ay naihain na para sa atin: kaya’t ipangilin natin ang pista, hindi sa lumang lebadura, ni sa lebadura ng masamang akala at ng kasamaan; kundi sa tinapay na walang lebadura ng pagtatapat at ng katotohanan” (1 Corinto 5:7-8). Natupad ang Kapistahan ng mga Unang Bunga sa pagkabuhay na muli ni Cristo, at Siya ang

nagsabi, “Malibang ang butil ng trigo ay mahulog sa lupa at mamatay, ito’y nananatiling nagiisa: datapuwat kung mamatay, ay nagbubunga ng marami” (Juan 12:24). Nahulog si Cristo sa lupa sa kamatayan, at ngayon ay naging unang bunga ng mga nangatatutulong, at sumasamba tayo nang may mapagmahal na pasasalamat sa lahat ng kahulugan nito para sa atin. Ang dakilang Araw ng Pagtubos ay natupad na sa krus. Ang Panginoong Jesu-Cristo ang inihaing Handog na ang mahalagang dugo ay tumutubos sa kaluluwa. Mababasa natin, “Ang buhay ng laman ay nasa dugo: at Aking ibinigay sa inyo sa ibabaw ng dambana upang ipantubos sa inyong mga kaluluwa: sapagkat ang dugo ang tumutubos dahil sa buhay” (Levitico 17:11). Lahat iyan ay natupad kay Jesus. At Siya ang tunay na katuparan ng Kapistahan ng mga Tabernakulo, ang kapistahang nagdadala sa atin pasulong sa Kanyang muling pagdating, kapag dadalhin Niya ang walang hanggang katuwiran. Lahat ng mga ito ay ibinigay upang ituro ang pagdating ng pinagpalang Anak ng Diyos at ang Kanyang kahanga-hangang gawain.

“Ipinangingilin ninyo ang mga araw, at mga buwan, at mga panahon, at mga taon.” Marami sa Israel ang nahulog sa masamang ugali ng pagsangguni sa mga astrologo at iba pa, kaya nakilala sila bilang mga mapamahiin sa mga panahon; pero tahasang salungat iyon sa kalooban ng Diyos, at iniuugnay Niya iyon sa mga demonyo. Walang kinalaman ang mga Cristiano sa anumang ganoon. Ipinangingilin din nila ang mga banal na taon. Naroon ang taon ng Sabbath; ang bawat ikapitong taon ay kailangang ibukod bilang Sabbath sa Panginoon. Hindi mo maaaring pumili lang ng ilang bahagi ng Kautusan at iyon lang ang tuparin; kung obligado kang ipangilin ang Sabbath sa ikapitong araw, obligado ka ring

ipangilin ang Sabbath sa ikapitong taon. Pero sinasabi ni Pablo na bilang mga Cristiano ay naligtas na tayo sa lahat ng ito. Pagkaalipin lamang iyon at malaya na tayo roon.

“Ako’y nangangamba sa inyo, baka sa anomang paraan ay nagpagal ako sa inyo nang walang kabuluhan.” Talagang nag-aalinlangan siya kung tunay ngang nagbalik-loob sila. Naaalala niya kung paano nila ipinahayag ang kanilang mga kasalanan, at ang kagalakang taglay nila, at ngayon ay sinasabi niya, “Hindi ba totoo iyon?” Madalas ganyan din ang nararamdaman natin tungkol sa ilang tao. May mga nagsisimula nang maganda at mukhang tunay na mga Cristiano, pero maya-maya ay nadadala na sila ng isang bagay na lubhang salungat sa Kasulatan, at napapaisip ka kung pagkakamali lang ba ang lahat. Kung ang mga tao ay ligtas, sila’y tinatakan ng Espiritu Santo. Siya ang Espiritu ng Katotohanan at dumarating Siya upang patnubayan sila sa buong katotohanan. Salamat sa Diyos, kung minsan ay naibabalik sila, at saka mo nalalaman na tunay sila; pero kung hindi na sila maibabalik, mababasa natin, “Sila’y nagsilabas sa atin, nguni’t sila’y hindi sa atin; sapagkat kung sila’y sa atin, ay disin nagsipanatili sana sa atin: nguni’t sila’y nagsilabas, upang sila’y mahayag na hindi silang lahat ay sa atin” (1 Juan 2:19).

Ngayon ay tuwiran siyang bumaling sa mga nagbalik-loob sa pamamagitan niya, at sa pinakamagiliw na paraan ay sinabi niya, “Mga kapatid, ipinamamanhik ko sa inyo, kayo’y maging gaya ko, sapagkat ako nama’y gaya ninyo: hindi ninyo ako inapi kailanman.” Ano ang ibig niyang sabihin? Para bang sinasabi niya, “May panahon sa buhay ko na ipinangingilin ko ang lahat ng bagay na pinapasok ninyo ngayon; nang ang buong pag-asa ko sa Langit ay nakasalalay sa pagbuo ng sarili kong katuwiran;

at napakaingat ko sa lahat ng bagay na ito na pinapasok ninyo ngayon. Ipinangilin ko ang Paskua, ipinangilin ko ang Kapistahan ng mga Unang Bunga, ang mga palatuntunan ng dakilang Araw ng Pagtubos, at ipinangilin ko ang Kapistahan ng mga Tabernakulo. Ginawa ko ang lahat ng mga bagay na ito na sinisimulan ninyong gawin. Maingat ako sa pagkain at inumin; itinuring kong marumi ang ilang pagkain at ayaw kong magkaroon ng anumang kinalaman sa mga iyon. Pero dumating ako sa inyo bilang isa sa inyo. Wala kayong alam tungkol sa Kautusan, at dumating ako sa inyo bilang isang taong lubos nang napalaya mula sa Kautusan ni Moises, ganap nang malaya roon. Sana ay pumarito kayo kung nasaan ako. Pumuwesto kayo ngayon kasama ko; wala ako sa ilalim ng Kautusan kundi sa ilalim ng biyaya, at gusto kong kayo'y nasa ilalim ng biyaya sa halip na nasa ilalim ng Kautusan.” Sa harap ng Diyos, siyempre, ganoon na nga sila, kung tunay silang ligtas, pero nais niyang maging ganoon din sila sa kanilang diwa.

Sinasabi niya sa atin sa ibang lugar kung saan siya nakatayo:

Sa mga Judio ay nakipamuhay akong tulad sa Judio, upang aking mahikayat ang mga Judio; sa mga nasa ilalim ng Kautusan, ay tulad sa nasa ilalim ng Kautusan, upang aking mahikayat ang mga nasa ilalim ng Kautusan; sa mga wala sa Kautusan, ay tulad sa wala sa Kautusan, (bagama't hindi ako wala sa Kautusan sa Diyos, kundi nasa ilalim ng Kautusan kay Cristo,) upang aking mahikayat ang mga wala sa Kautusan ... Sa lahat ng mga tao ay ako'y naging lahat ng mga bagay, upang sa lahat ng paraan ay makapagligtas ako ng ilan. (1 Corinto 9:20-22)

Hayaan ninyong ilarawan ko ang kinatatayuan ni Pablo. Nakatayo siya sa gitna ng dalawang dulo. Sa kanan ay ang mga nasa ilalim ng Kautusan, ang mga Judio; sa kaliwa ay ang mga wala sa Kautusan, ang mga Hentil, na walang alam tungkol sa Kautusan ni Moises. Ngayon ay sinasabi niya, “Hindi ako kabilang sa alinmang grupo sapagkat ako'y naligtas sa biyaya; nakatayo ako rito sa pagitan ng dalawa, at dahil ako'y ipinanganak na muli, ako'y nagpapasakop kay Cristo. Para maabot ko ang Judio, pumupunta ako roon kung nasaan siya, at handa akong umupong kasalo niya at kumain ng uri ng pagkaing kinakain niya, at sumama sa kanya sa kanyang sinagoga, upang magkaroon ako ng pagkakataong mangaral sa kanya. At gagamitin ko ang Kautusan ni Moises para ipakita sa kanya ang kanyang kasalanan, at ang mga propeta para ipakita sa kanya ang Tagapagligtas. Pagkatapos ay pupunta ako sa mga Hentil, pero hindi ko ipinangangaral sa kanila ang Kautusan ni Moises.” Masasabi niya, “Nang dumating ako sa inyo, pumuwesto ako bilang isang taong wala sa ilalim ng Kautusan kundi nasa kalayaan ng biyaya, at ipinangaral ko sa inyo si Cristo bilang Tagapagligtas ng lahat ng sumasampalataya. Sana ay pahalagahan ninyo iyon nang sapat para tumayong kasama ko. Iniiwan ninyo ako at pumupunta kayo sa lugar na pinaglabasan sa akin ng Diyos bago Niya ako iniligtas. Hindi ba ninyo nakikita ang pagkakamaling ginagawa ninyo? Ipinagpapalit ninyo ang biyaya sa Kautusan.”

“Nalalaman ninyo na dahil sa kahinaan ng laman ay ipinangaral ko sa inyo ang Ebanghelyo nang una. At ang tukso na nasa aking laman ay hindi ninyo hinamak, ni itinakuwil man; kundi ako'y tinanggap ninyong tulad sa isang anghel ng Diyos, tulad din naman kay Cristo Jesus.” Sinikap niyang antigin ang kanilang puso sa pagpapaalala sa kanila ng mga unang araw na

iyon nang dumating siya sa Antioquia ng Pisidia, at sa Iconio, Listra, at Derbe, at ipinangaral ang Salita sa kanila. Ang lahat ng ito ay mga lungsod ng Galacia. Dumating ba siya nang may karangyaan at seremonya, may kamangha-manghang mga kasuotan, mga kandila at mga imahen? Hindi, walang ganoon. Dumating siya hindi bilang isang dakila at makapangyarihang pinuno ng relihiyon, hindi bilang isang nagpapanggap na may kapamahalaan sa kanila, kundi bilang isang abang tao na nangangaral kay Cristo at sa Kanyang pagkapako sa krus. “Nalalaman ninyo na dahil sa kahinaan ng laman ay ipinangaral ko sa inyo ang Ebanghelyo nang una.”

Ginamit ng Diyos si Pablo upang pagalingin ang maraming maysakit, pero hindi niya kailanman pinagaling ang sarili niya, at wala siyang hiniling na magpagaling sa kanya maliban sa Diyos. Tatlong beses siyang nanalangin na mapalaya, pero sinabi ng Diyos, “Hindi kita palalayain, kundi—‘Sapat sa iyo ang Aking biyaya,’” at sumagot si Pablo, “Kaya’t buong galak na ako’y magmamapuri sa aking mga kahinaan, upang ang kapangyarihan ni Cristo ay manahan sa akin” (2 Corinto 12:9). Maysakit siya sa loob ng maraming taon habang ipinangangaral niya ang Ebanghelyo. Darating siya sa gitna ng mga tao, mahina, pagod at hapung-hapo, at kung walang sapat na pera para tustusan siya, magtatrabaho siya at gagawa ng mga tolda para kumita ng pambili ng tinapay, at pagkatapos sa gabi ay maghahanap siya ng mga taong mapangangaralan tungkol kay Cristo. Ipinakilala niya ang Ebanghelyo sa mga taga-Galacia sa pamamagitan ng kanyang paglilingkod na hindi makasarili at ng kanyang kahandaang magdusa. Habang tinitingnan nila siya (noong mga panahong iyon, mga kawawang pagano pa sila), nagtaka sila kung bakit ganoon na lang ang pagmamahal niya sa kanila; namangha sila sa kanyang mensahe, at

sinampalatayanan nila ito, at sila'y naligtas. Ngayon ay sinasabi niya, "Nawala na sa inyo ang lahat ng iyon; wala na kayong pakialam sa akin; sumunod na kayo sa mga bulaang gurong ito, at nawala na ang inyong kagalakan." "Nasaan nga ang kapalaran na inyong sinabi? sapagkat ako'y nagpapatotoo sa inyo, na, kung maaari, ay dinukit sana ninyo ang inyong sariling mga mata, at ibinigay sa akin." Sa palagay ko, ang paghihirap na tiniis niya ay may kinalaman sa kanyang mga mata. Marahil ay may sakit siya sa mata na nagpahirap sa kanyang magbasa at makita ang mga nakikinig, at nagmukha siyang hamak kapag nakatayo siya sa harapan. Maaaring sinabi nila, "Kawawang Pablo! Kung maibibigay lang namin sa kanya ang aming mga mata, buong puso naming gagawin!" Ganoon ang naramdaman nila noon. "Ako baga'y naging kaaway ninyo, dahil sa sinasabi ko sa inyo ang katotohanan?" Ang masasamang gurong iyon ang gumulo sa kanila.

"Kayo'y pinagmamalasakitan nila, nguni't hindi sa mabuting paraan; oo, ibig nila kayong ihiwalay, upang kayo'y magmalasakit sa kanila." Sa ibang salita, dumating sila para gawin kayong biktima ng kanilang maling aral, sinisikap kayong impluwensiyahan sa masamang paraan para pumanig kayo sa kanila, sapagkat gusto nilang bumuo ng sarili nilang maliit na pangkat. Hindi ang inyong kabutihan ang hinahanap nila, kundi ang palawakin ang sarili nilang impluwensiya. "Datapuwat mabuti ang pagmalasakitan sa mabuting bagay sa lahat ng panahon, at hindi lamang kung ako'y kaharap ninyo." Ibig sabihin, mabuti para sa isang tao na maging masigasig sa tama; mabuting habulin ang mga tao dala ang katotohanan at dalhin sila sa liwanag; at ang mga nagsimula na sa katotohanan ay dapat sanang nagpatuloy roon.

At ngayon, sa kanyang matinding paghihirap ng kalooban, ay napabulalas siya, “Maliliit kong mga anak, na dahil sa inyo’y muli akong nagdaramdam ng sakit sa panganganak hanggang si Cristo ay mabuo sa inyo.” Sa ibang salita: naaalala ko nang kayo’y maligtas, dinanas ko sa aking kaluluwa ang mismong sakit ng panganganak, at ngayon ay dinaranas ko itong lahat muli dahil labis akong nababahala tungkol sa inyo. “Ibig ko sanang makaharap ninyo ngayon, at baguhin ang aking tinig; sapagkat ako’y nag-aalinlangan tungkol sa inyo.” Sa ibang salita, “Mabibigat na bagay ang isinusulat ko sa inyo, pero gusto ko sanang kausapin kayo nang magiliw at may pagmamahal kung naroon lang ako. Hindi ako sigurado tungkol sa inyo.” Hindi kailanman makapagbibigay ng katiyakan ang huwad na relihiyon, pero ang pinagpala at maluwalhating Ebanghelyo ng biyaya ng Diyos ay nakapagbibigay. Lubos tayong tinitiyak nito ng ganap at pangwakas na kaligtasan kung sasampalataya tayo sa Diyos. Sino ngayon ang sadyang tatalikod sa kalayaang nasa atin kay Cristo para sa pagkaalipin ng isang huwad na sistema?

Aral II: Isang Talinghagang Mula sa Diyos (Galacia 4:21-31)

Sabihin ninyo sa akin, kayong nagnanais na mapasailalim ng Kautusan, hindi ba ninyo pinakikinggan ang Kautusan? Sapagkat nasusulat na si Abraham ay nagkaroon ng dalawang anak na lalaki, ang isa ay sa aliping babae, at ang isa ay sa babaing malaya. Ngunit ang anak ng aliping babae ay ipinanganak ayon sa laman; samantalang ang anak ng babaing malaya ay sa pamamagitan ng pangako. Ang mga bagay na ito ay isang talinghaga: sapagkat ang dalawang babaing ito ay ang dalawang tipan; ang isa ay mula sa bundok ng Sinai, na nanganganak sa pagkaalipin, na siyang si Agar. Sapagkat itong si Agar ay ang bundok ng Sinai sa Arabia, at katumbas ng Jerusalem na ngayon, sapagkat siya ay nasa pagkaalipin kasama ng kanyang mga anak. Ngunit ang Jerusalem na nasa itaas ay malaya, na siyang ina nating lahat. Sapagkat nasusulat, Magalak ka, ikaw na baog na hindi nanganganak; sumigaw ka at humiyaw, ikaw na hindi nakararanas ng hirap ng panganganak: sapagkat higit na marami ang mga anak ng pinabayaan kaysa sa may asawa. Ngayon, mga kapatid, tayo, gaya ni Isaac, ay mga anak ng pangako. Ngunit kung paanong noon ang ipinanganak ayon sa laman ay umusig sa ipinanganak ayon sa Espiritu, gayundin naman ngayon. Gayunman, ano ang sinasabi ng Kasulatan? Palayasin mo ang aliping babae at ang kanyang anak: sapagkat ang anak ng aliping babae ay hindi magiging tagapagmana kasama ng anak ng babaing malaya. Kaya nga, mga kapatid, tayo ay hindi mga anak ng aliping babae, kundi ng babaing malaya. (tt. 21-31)

Sabihin ninyo sa akin, kayong nagnanais na mapasailalim ng Kautusan, hindi ba ninyo pinakikinggan ang Kautusan?” Napansin na natin na bagaman ang mga taga-Galacia ay mga Hentil na naligtas sa biyaya, nahulog sila sa impluwensya ng ilang gurong Judaizante (mga nagpipilit ng Kautusan) na nagsisikap na ilagay sila sa ilalim ng Kautusan. Sinasabi nila, “Malibang kayo’y magpatuli ayon sa kaugalian ni Moises, hindi kayo maliligtas” (Mga Gawa 15:1). Kaya sa sulat na ito, hinarap ni apostol Pablo ang dakilang tanong tungkol sa Kautusan at Biyaya. Ipinaliwanag niya ito, nilinaw, at ipinakitang malinaw na ang kaligtasan ay hindi sa pamamagitan ng mga gawa ng Kautusan kundi buong-buo sa pamamagitan ng pakikinig na may pananampalataya.

Walang duda na ang mga gurong Judiong ito na nakapasok sa grupo ng mga Cristiano ay ibinabalik ang mga mananampalataya sa Lumang Tipan. Kaya nilang ipakita ang sunud-sunod na talata ng Kasulatan kung saan para bang malinaw na ang Kautusan ang pinakamataas na batayan, at na sinabi ng Diyos, “Ang taong gumagawa ng mga bagay na iyon ay mabubuhay sa pamamagitan nila” (Roma 10:5), at, “Sumpain ang bawat isa na hindi nananatili sa lahat ng bagay na nasusulat sa aklat ng Kautusan upang gawin ang mga iyon” (Galacia 3:10). Kaya pinipilit nilang itanim sa isip ng mga mananampalatayang ito kung gaano kahalaga ang pagsisikap na payapain ang Diyos, at makamit ang Kanyang paglingap sa pamamagitan ng sariling pagsisikap ng tao.

Ngayon sinasabi niya, “Gusto ninyong mapasailalim ng Kautusan, ganoon ba? Gusto ba ninyong ilagay ang inyong sarili sa ilalim ng Kautusan ni Moises? Bakit hindi ninyo pakinggan ang Kautusan? Bakit hindi ninyo basahing mabuti

ang mga aklat ng Kautusan at tingnan kung ano talaga ang sinabi ng Diyos?” Ginamit niya rito ang salitang *Kautusan* sa dalawang magkaibang paraan. Sa una, tumutukoy ito sa Kautusan ni Moises, ang Kautusang ibinigay sa Sinai kasama ang mga patakaran at alituntunin, mga tuntunin at mga hatol na kalakip nito. Ngunit sa ikalawa, tumutukoy ito sa mga aklat ng Kautusan. “Sabihin ninyo sa akin, kayong nagnanais na mapasailalim ng Kautusan [ang tipan ng Kautusan], hindi ba ninyo pinakikinggan ang Kautusan [ang mga aklat ng Kautusan kung saan sinasabi sa atin ng Diyos ang tungkol sa mga tipan]?”

Pagkatapos ay ibinalik niya sila sa Genesis at sinabi, “Sapagkat nasusulat na si Abraham ay nagkaroon ng dalawang anak na lalaki, ang isa ay sa aliping babae, at ang isa ay sa babaing malaya.” Alam natin ang kuwentong iyon. Ang asawa ni Abraham ay si Sara, at nangako ang Diyos na sina Abraham at Sara ay magiging magulang ng isang anak na lalaki na siyang mauuna sa darating na Binhi, na sa Kanya pagpapalain ang lahat ng bansa sa lupa. Ngunit lumipas ang mga taon at para bang hindi na matutupad ang pangakong iyon. Sa wakas, nawalan ng pag-asa, si Sara mismo ang nagmungkahi na bumaba sila sa mababang kaugalian ng mga bansang nakapaligid sa kanila, at na si Abraham ay kumuha ng ibang babae, hindi naman bilang tunay na asawa, kundi isang babaeng dadalhin sa tahanan bilang pangalawang asawa. Sa kahangalan, pumayag si Abraham at kinuha si Agar. Bunga ng pagsasamang iyon, isinilang ang isang anak na lalaki na pinangalanang Ismael, at buong-pusong umasa si Abraham na siya na ang ipinangakong anak na sa pamamagitan niya darating ang Mesiyas sa sanlibutan. Ngunit sinabi ng Diyos, “Hindi, hindi siya iyon. Sinabi Ko sa iyo na magkakaanak ka kay Sara, at ang batang ito ay hindi ang ipinangakong binhi.”

Nakiusap si Abraham, “O, mabuhay nawa si Ismael sa harap Mo!” (Genesis 17:18). Ngunit para bang sinabi ng Diyos, “May makukuha siyang mana, ngunit hindi siya maaaring maging anak ng pangako. Sa takdang panahon, si Sara mismo ay magkakaanak, at sa anak na iyon matibay na mananatili ang Aking tipan.”

Ipinakikita ngayon sa atin ng apostol na ang mga pangyayaring ito ay may makahulugang simbolo. Hindi niya ibig sabihin na hindi talaga ito nangyari gaya ng nasusulat. Nangyari ito. Sinasabi ng Kasulatan sa 1 Corinto 10:11, tungkol sa mga tala sa Lumang Tipan, “Ang lahat ng mga bagay na ito ay nangyari sa kanila bilang [mga larawan]: at isinulat ang mga ito upang tayo’y paalalahanan, tayong inabot ng katapusan ng mga panahon.” Pansinin, “Ang lahat ng mga bagay na ito ay nangyari.” May mga taong nagsasabing hindi ito nangyari, na mga alamat lamang ang mga ito, o mga kuwentong-bayan, o ganoon, ngunit sinasabi ng Espiritu Santo, “Ang lahat ng mga bagay na ito ay nangyari.” Kaya ang nababasa ninyo sa Salita tungkol sa iba’t ibang tauhan sa Lumang Tipan, sa mga bansa, mga lungsod, at iba pa, lahat ng ito ay dapat tanggapin bilang tunay na kasaysayan. Sa nakaraang isandaang taon, habang malinaw at malakas na sumisigaw ang tinig ng arkeolohiya, wala ni isang bagay na natuklasan na sumasalungat sa anumang nakasulat sa Kasulatan, samantalang libu-libong tuklas ang tumulong na magpatotoo at magpatunay sa tala ng Biblia. Hindi naman ito kailangang patunayan pagdating sa pananampalataya, sapagkat pinaniniwalaan natin ang sinabi ng Diyos. Gayunman, ang mahahalagang tuklas na ito ay malaki ang naitulong upang mapatahimik ang mga nagdududa na ayaw maniwalang totoo ang mga pahayag ng Kasulatan. Nabuhay si Abraham, nabuhay si Sara, si Agar ay tunay na tao,

at ang dalawang anak ay mga tunay na tao. Mula kay Ismael nagmula ang mga Arabe, mula kay Isaac ang mga Hebreo. Mula pa sa simula, hindi na magkasundo ang dalawang batang lalaki, at hindi rin magkaibigan ang mga bansang ito. Iyan ang nagpapaliwanag sa gulo sa Palestina ngayon. Hindi sila magkasundo noong simula, at hindi rin hanggang ngayon. Ngunit ipinakikita ng apostol na ang mga inang ito at ang kanilang mga anak ay may makahulugang simbolo.

“Ngunit ang anak ng aliping babae ay ipinanganak ayon sa laman [kaya siya’y larawan ng lahat ng ipinanganak lamang ayon sa laman]; samantalang ang anak ng babaing malaya ay sa pamamagitan ng pangako [si Isaac ay anak ng biyaya].”

Talagang imposible, kung likas na pananaw ang pag-uusapan, na maging magulang sina Abraham at Sara noong panahong isinilang si Isaac. Iyon ay isang pagpapakita ng kapangyarihan ng Diyos, isang himala. Si Isaac ay anak ng pangako, kaya siya ay anak ng biyaya. Sinasabi sa atin ng apostol na ang mga bagay na ito ay isang talinghaga. Sa buong Salita, gumamit ang Diyos ng mga talinghaga upang makatanggap tayo ng mga dakilang aral na moral, espirituwal, at makalarawan mula sa mga pangyayaring ito, at dito, ang Espiritu ng Diyos mismo ang nagbubukas ng isa sa mga ito para sa atin.

“Ang mga bagay na ito ay isang talinghaga: sapagkat ang dalawang babaing ito ay ang dalawang tipan; ang isa ay mula sa bundok ng Sinai, na nanganganak sa pagkaalipin, na siyang si Agar. Sapagkat itong si Agar ay ang bundok ng Sinai sa Arabia, at katumbas ng Jerusalem na ngayon, sapagkat siya ay nasa pagkaalipin kasama ng kanyang mga anak. Ngunit ang Jerusalem na nasa itaas ay malaya, na siyang ina nating lahat.” Ang dalawang babaing ito ay kumakatawan sa dalawang tipan:

si Sara, sa tipan kay Abraham, at si Agar, sa tipan kay Moises. Ano ang pagkakaiba ng dalawang ito? Ang tipan kay Abraham ay tipan ng biyayang ganap na nagmumula sa Diyos. Nang sabihin ng Diyos kay Abraham, “Sa iyo at sa iyong binhi pagpapalain ang lahat ng bansa sa lupa,” wala Siyang inilagay na anumang kondisyon. Iyon ay pangako ng Diyos. Sinabi ng Diyos, “Gagawin Ko ito; wala Akong hinihingi sa iyo, Abraham, sinasabi Ko lang sa iyo kung ano ang gagawin Ko.” Iyan ang biyaya. Ang biyaya ay hindi nakikipagkasundo sa tao; ang biyaya ay hindi humihingi na may gawin tayo upang magkamit ng karapatan. Maraming tao ang nagsasalita tungkol sa kaligtasan sa biyaya pero tila wala ni katiting na pagkaunawa kung ano ang biyaya. Akala nila, binibigyan sila ng Diyos ng biyaya upang magawa ang mga bagay na magpapakarapat-dapat sa kanila sa kaligtasan. Hindi ganoon iyon. Mababasa natin, “Inaaring-ganap nang walang bayad sa pamamagitan ng Kanyang biyaya” (Roma 3:24), at ang salitang *walang bayad* ay literal na nangangahulugang “libre, walang kapalit.” Ang salita ring iyon ay isinalin na “nang walang dahilan” sa ibang bahagi ng Kasulatan. Sinasabi tungkol sa Panginoong Jesu-Cristo na natupad ang Kasulatang isinulat tungkol sa Kanya, “Kinapootan nila Ako nang walang dahilan” (Juan 15:25). Wala kailanmang ginawa si Jesus upang maging karapat-dapat sa masamang pagtrato sa Kanya ng mga tao, at kayo at ako ay walang magagawa ni isang bagay upang maging karapat-dapat sa mabuting pagtrato ng Diyos sa atin. Si Jesus ay pinagmalupitan ng mga tao nang walang dahilan; tayong mga ligtas ay pinakikitunguhan nang mabuti ng Diyos nang walang bayad. Sana'y nauunawaan ninyo ang kahanga-hangang katotohanang ito, at na ang inyong kaluluwa ay umaapaw sa kagalakan dahil dito! Napakagandang bagay ang maligtas sa biyaya! Isa sa mga

dahilan kung bakit inililigtas ng Diyos ang tao sa biyaya ay dahil, “Higit na mapalad ang magbigay kaysa tumanggap,” at nararapat lamang na sa Kanya ang mas mapalad na bahagi.

Maraming taon na ang nakalipas, isang mayamang babae sa New York ang nagpatayo ng isang magandang simbahan. Sa araw ng pagtatalaga, umakyat ang kanyang ahente mula sa mga tagapakinig papunta sa entablado at iniabot ang titulo ng ari-arian sa Episcopal na Obispo ng New York. Binigyan ng obispo ang ahente ng isang dolyar para sa titulo, at dahil sa isang dolyar na iyon, na tinanggap at kinilala, naisalin ang ari-arian sa Episcopal Church. Sasabihin ninyo, “Napakagandang regalo!” Oo, sa isang banda ay ganoon nga, sapagkat ang pag-aabot ng isang dolyar ay pagsunod lamang sa hinihingi ng batas. Ngunit sa kabila ng lahat, sa buong kahulugan nito sa Biblia, hindi iyon regalo, sapagkat nagkahalaga iyon ng isang dolyar; kaya ang titulo ay ginawa hindi bilang kasulatan ng pagbibigay kundi bilang kasulatan ng pagbebenta. Ipinagbili iyon sa Episcopal Church sa halagang isang dolyar. Kung kailangan ninyong gumawa ng kahit isang bagay upang maligtas, kung kailangan ninyong itaas man lang ang inyong kamay, tumayo, o magsabi kahit isang salita lang, hindi na iyon regalo. Masasabi ninyo, “Ginawa ko ito at iyon, at sa ganoong paraan ay pinagpaguran ko ang aking kaligtasan,” ngunit ang walang kapantay na pagpapalang ito ay ganap na libre. “Kung sa biyaya, hindi na sa mga gawa: kung hindi, ang biyaya ay hindi na biyaya. Ngunit kung sa mga gawa, hindi na ito biyaya: kung hindi, ang gawa ay hindi na gawa” (Roma 11:6). Iyan ang sinasabi sa atin ng Espiritu ng Diyos sa Salita.

Kaya nakikita natin ang tipan ng biyaya na inilalarawan kay Sara. Sinabi ng Diyos kay Sara, “Magkakaanak ka, at ang batang

iyon ay magiging daan ng pagpapala sa buong sanlibutan.” Tila imposible na mangyari iyon, ngunit sa mabuting panahon ng Diyos ay natupad ang Kanyang Salita, at sa wakas, sa pamamagitan ni Isaac ay dumating ang ating Panginoong Jesu-Cristo na nagdala ng pagpapala sa buong sangkatauhan. Si Agar naman ay isang aliping babae, at siya’y larawan ng tipan ng Kautusan, ng tipan kay Moises, na ginawa sa Bundok ng Sinai, sapagkat doon sinabi ng Diyos, “Ang taong gumagawa [ng mga bagay na iyon] ay mabubuhay sa mga iyon,” ngunit walang taong natagpuan kailanman na nakatupad nito nang ganap, kaya sa batayan ng Kautusan ay walang sinumang nagkamit ng buhay. Si Sara, na larawan ng biyaya, ay naging ina ng anak ng pangako; si Agar ay larawan ng Kautusan, at naging ina ng anak ng laman. Ang Kautusan ay nagsasalita lamang sa laman, samantalang ang mananampalataya ay anak ng pangako at ipinanganak sa pamamagitan ng kapangyarihan ng Diyos. “Malibang ang tao ay ipanganak na muli, hindi niya makikita ang kaharian ng Diyos” (Juan 3:3). Bakit kaya ang mga tao sa pangkalahatan ay napakabilis yumakap sa pagsandal sa Kautusan at takot na takot sa biyaya? Dahil ang legalismo ay nakaaaakit sa likas na pag-iisip ng tao.

Naaalala ko nang basahin ko ang serye ni Max Muller ng mga salin ng mga sagradong panitikan ng Silangan, na tatlumpu't walong malalaking tomo. Binasa ko ang lahat ng iyon upang maunawaan ang iba’t ibang sistema ng relihiyon sa mga lupain ng Silangan, at natuklasan ko na bagaman nagkakaiba sila sa sampung libong bagay, nagkakaisa silang lahat sa isang bagay, at iyon ay na ang kaligtasan ay makakamit sa pamamagitan ng sariling pagsisikap; ang pinagkaiba lamang ay kung anong klaseng pagsisikap. Lahat ay nagtuturo ng kaligtasan sa pamamagitan ng mga gawa, at bawat relihiyon, maliban sa

ipinahayag mula sa Langit, ay nagpapagawa sa tao ng kung ano o nagpapabayad ng kung ano upang makamit ang paglingap ng Diyos. Nakaaakit ito sa likas na tao. Pakiramdam niya, kusang alam niya na tinutulungan ng Diyos ang mga tumutulong sa sarili, at na kung gagawin niya ang kanyang makakaya, tiyak na magmamalasakit ang Diyos na may gawin para sa kanya. Ngunit ang pinakamabuti nating magagawa ay ganap na walang halaga. “Ang lahat ng aming katuwiran ay parang maruming basahan” (Isaias 64:6), at habang mas maaga nating natututuhan na wala tayong sariling kabutihan, na wala tayong maiharap sa Diyos upang pagpaguran ang ating kaligtasan, mas mabuti para sa atin. Kapag natutuhan na natin iyon, handa na tayong maligtas sa biyaya lamang. Lumalapit tayo sa Diyos bilang mga dukha, nangangailangan, at walang-magawang makasalanang, at sa pamamagitan ng gawaing ginawa ng Panginoong Jesu-Cristo para sa ating kaligtasan, tayong sumasampalataya sa Kanya ay nagiging mga anak ng pangako.

Si Agar ay larawan ng Jerusalem na narito sa lupa, sapagkat ang Jerusalem noong panahong iyon ang sentro ng relihiyong nakasandal sa Kautusan. Ngunit si Sara ay larawan ng Jerusalem na nasa itaas, “na siyang ina nating lahat,” o literal, “ating ina.” Ang Kautusan ay makalupang sistema; nagsasalita ito sa makalupang bayan, sa mga taong ayon sa laman, samantalang ang biyaya ay makalangit na sistema na may bisa para sa mga anak ng pangako. Ang Jerusalem na nasa itaas ay “ating ina.” Bakit? Dahil si Cristo ay nasa itaas. Si Cristo ay umakyat doon, at nang Siya mismo ang naglinis ng mga kasalanan ay naupo Siya sa kanan ng Kamahalan sa kaitaasan, at doon Siya nakaupo, itinaas bilang Prinsipe at Tagapagligtas, at mula sa tronong iyon ay dumadaloy ang biyaya pababa sa mga makasalanang tao.

Biyaya'y dumadaloy na tulad ng ilog,
Milyun-milyon na roo'y nabusog;
Dumadaloy pa ring sariwa't masagana,
Mula sa tagiliran ng Tagapagligtas na sugatan;
Walang dapat mapahamak,
Lahat ay mabubuhay, si Cristo'y namatay nang tiyak.

Nagtiwala na ba kayo sa Tagapagligtas na ito? Natanggap na ba ninyo ang biyayang iyon? Masasabi ba ninyo, “Oo, ako ay mamamayan ng Langit; ang Jerusalem na nasa itaas ay aking ina”? Maging si Abraham ay naghintay sa makalangit na lungsod na iyon. Nangako ang Diyos sa kanya ng mana sa lupa, at balang araw ay makakamit iyon ng kanyang mga anak. Sinisikap nilang kunin iyon ngayon ayon sa laman, at hirap na hirap sila. Balang araw, ayon sa pangako, makakamit nila iyon, at sa panahong iyon ay puro pagpapala na ang mapapasa kanila. Mangyayari iyon kapag nabuksan na ang kanilang mga mata upang makita ang Panginoong Jesu-Cristo bilang kanilang Mesiyas. Maraming tao ang nababahala tungkol sa Palestina. Interesadong-interesado ako sa nangyayari roon, at nakikita ko roon ang bahagyang katuparan ng Salita, ngunit ang dahilan kung bakit itinaboy ang mga Judio palabas ng Palestina labinsiyam na raang taon na ang nakararaan ay dahil “hindi nila nakilala ang panahon ng pagdalaw sa kanila,” at nang dumating ang kanilang sariling Tagapagligtas ay itinakwil nila Siya. Sinabi nila, “Wala kaming hari kundi si Cesar.” At nang itanong ni Pilato, “Ano ang gagawin ko kay Jesus na tinatawag na Cristo?” sumigaw sila, “Alisin Siya, alisin Siya, ipako Siya sa krus” (Juan 19:15), “Ang Kanyang dugo ay sumaamin, at sa aming mga anak” (Mateo 27:25). Napakatindi ng naging sagot sa

sumpang iyon sa paglipas ng mga siglo. Hindi nito pinawawalang-sala ang kasamaan ng pag-uusig sa mga Judio, ngunit ito ay katibayan ng hatol ng Diyos. Ayaw nila sa Tagapagligtas, at mula noon ay nasa ilalim na sila ng bakal na sakong ni Cesar. Ngunit ngayon ay bumabalik sila sa Palestina. Nagbago na ba ang kanilang saloobin, ang kanilang pag-iisip? Bumaling na ba sila sa Diyos at ipinahayag ang kasalanan ng pagpapako sa krus sa Panginoon ng kaluwalhatian? Hindi. Kung gayon, paano sila aasa ng pagpapala sa kanilang pagbabalik sa lupain? Hindi kataka-taka na may gulo, gulong magpapatuloy at lalala hanggang sa madidilim at nakakatakot na araw ng Malaking Kapighatian. Sila ay mga anak lamang ni Agar, ngunit balang araw, kapag ang iglesya ay dinala na sa itaas upang makasama ang Panginoon, at bumaling muli ang Diyos sa Israel, isang nalabi mula sa kanila ang maliligtas. “Titingin sila sa Akin na kanilang inulos, at tatangisan nila Siya, gaya ng pagtangis sa kaisa-isang anak” (Zacarias 12:10), at kapag kinilala na nila bilang Tagapagligtas at Panginoon ang Siyang minsan nilang itinakwil, lilinisin Niya sila sa kanilang mga kasalanan; ibabalik Niya sila sa lupain; dadalhin Niya sila sa pagpapala; lilipulin Niya ang lahat ng kanilang mga kaaway; at sila mismo ay magiging daan ng pagpapala sa buong lupa. Iyan ang plano ng Diyos ayon sa nakalatag sa Salita ng Diyos.

Nais kong himukin ang sinumang kaibigang Judio na saliksikin ang kanilang sariling Kasulatan. Hindi ba ninyo bubuksan ang inyong sariling Biblia at basahin ang Isaias 53, Awit 22, Awit 69, ang huling tatlong kabanata ng aklat ng Zacarias, at pagkatapos, kung may Bagong Tipan kayo, basahin ang sulat sa mga Hebreo at ang Ebanghelyo ni Mateo, at tingnan kung hindi ipakikita sa inyo ng Espiritu ng Diyos kung ano ang buong problema ng Israel ngayon? Ang lahat ng kanilang kaguluhan

ay dumating sa kanila dahil hinanap nila ang pagpapala hindi ayon sa Espiritu kundi ayon sa laman, kaya tinanggihan nila ang ipinangakong Binhi nang Siya ay dumating. At kayong mga Hentil, kung hinahanap ninyo ang kaligtasan sa pamamagitan ng pagiging miyembro ng simbahan, sa pagsunod sa mga seremonya, sa pagkakawanggawa, sa sarili ninyong mabubuting gawa, mga panalangin, at mga penitensya, hindi ba ninyo nakikita na kayo man ay naghahanap ng pagpapala ayon sa laman, gayong nais itong ibigay sa inyo ng Diyos batay sa purong biyaya? O, sana'y maging mga anak kayo ni Sara, ng tipan ng biyaya, na makapagsasabing, “Salamat sa Diyos, ang Jerusalem na nasa itaas ay ating ina.” “Ang ating [pagkamamamayan],” sabi ng apostol, “ay nasa Langit; mula roon ay hinihintay rin natin ang Tagapagligtas, ang Panginoong Jesu-Cristo” (Filipos 3:20). At si Abraham, sinasabi sa atin, “ay naghihintay ng lungsod na may mga saligan, na ang nagtayo at gumawa ay ang Diyos” (Hebreo 11:10). Si Abraham ay nasa Langit, at ang lahat ng kanyang espirituwal na mga anak na namatay noong nakaraan ay kasama niya roon. Ikinuwento ng Panginoong Jesus ang tungkol sa kawawang pulubi, na anak ni Abraham, na namatay at dinala ng mga anghel sa kandungan ni Abraham. Ang lahat ng tinubos na pumanaw na ay nasa iisang maluwalhating paraiso kung saan naroon si Abraham, at hindi magtatagal, kapag dumating si Jesus, tayong lahat ay sasama sa masayang pulutong na iyon.

At pagkatapos, hindi lamang ngayon kundi sa buong panahon ng sanlibong taon, napakarami ang magiging mga anak ng Diyos! Kaya sinipi ng apostol ang Isaias 54:1: “Magalak ka, ikaw na baog na hindi nanganganak; sumigaw ka at humiyaw, ikaw na hindi nakararanas ng hirap ng panganganak: sapagkat higit na marami ang mga anak ng pinabayaan kaysa sa may asawa.”

Kakaibang talata! Pansinin muna ang uri nito. Ang kabanatang nauuna rito ay ang Isaias 53. Doon ay mayroon tayong pinakabuo at pinakakumpletong hula tungkol sa pagdating sa sanlibutan ng Panginoong Jesus, ang Kanyang paghihirap, kamatayan at pagkabuhay na muli, na matatagpuan saanman sa Biblia. Para bang nakikita ni Isaias na Siya ay naghihirap, dumudugo, at namamatay sa krus, at sinabi niya: “Siya’y sinugatan dahil sa ating mga pagsalangsang, Siya’y binugbog dahil sa ating mga kasamaan: ang parusang nagdulot sa atin ng kapayapaan ay nasa Kanya; at sa pamamagitan ng Kanyang mga latay ay gumaling tayo. Tayong lahat ay naligaw na parang mga tupa; tayo’y lumihis, bawat isa sa kanyang sariling daan; at ipinasan ng PANGINOON sa Kanya ang kasamaan nating lahat” (Isaias 53:5-6), at tinapos ng propeta ang kabanatang iyon sa kahanga-hangang mga salita, “Pinasan Niya ang kasalanan ng marami, at namagitan para sa mga makasalanan” (t. 12). At ang kasunod na salita mismo, pagdating ninyo sa kabanata 54, ay “Umawit!” Sapat na iyon para mapaawit kayo: “Pinasan Niya ang kasalanan ng marami, at namagitan para sa mga makasalanan. Umawit!” Ano ang aawitin natin? Ang walang kapantay na biyayang ipinakita ng Diyos kay Cristo. Isinalin ni Pablo ang salitang iyon, *umawit*, bilang “magalak.” Bakit? Dahil namatay na si Jesus, naayos na ang usapin ng kasalanan, at ngayon ay malayang mapadadaloy ng Diyos ang libreng biyaya sa mga kawawang makasalanan. Ang biyaya noong nakaraan ay tulad ng isang babaing pinabayaang nag-iisa, na nananabik na maging ina ng mga anak, ngunit umiiyak at nagdadalamhating nag-iisa. At sa kabilang banda, narito ang legalismo na inilalarawan ng isa pang babae, at mayroon siyang libu-libong anak, mga taong nagsasabing maliligtas sila sa sariling pagsisikap, maliligtas sa sarili nilang kabutihan. Oo, kahanga-

hangang ina ang legalismo; may malaking pamilya siya noon, at ang kawawang biyaya ay tila walang anak kahit isa. Ngunit ngayon ay lumalaganap ang Ebanghelyo, at ano ang nangyayari? Ang biyaya, ang pinabayaan at kinaligtaan, ay nagiging ina ng mas maraming anak kaysa sa legalismo. “Sapagkat nasusulat, Magalak ka, ikaw na baog na hindi nanganganak; sumigaw ka at humiyaw, ikaw na hindi nakararanas ng hirap ng panganganak: sapagkat higit na marami ang mga anak ng pinabayaan kaysa sa may asawa.” Kaya ngayon ang biyaya ay may di-mabilang na milyun-milyong anak, at madaragdagan pa ng milyun-milyon sa maluwalhating panahong darating.

Milyun-milyon na ang nakarating sa maligayang pampang,
Tapos na ang kanilang pagsubok at pagpapagal,
At may puwang pa para sa milyun-milyong iba.

Sasama ka ba?

“Ngayon, mga kapatid, tayo, gaya ni Isaac, ay mga anak ng pangako.” Tiyak ba kayo na totoo ito sa inyo? Nanampalataya na ba kayo sa pangako ng Diyos? Nangako Siya ng buo, libre, at walang hanggang kaligtasan sa bawat isang nagtitiwala sa Kanyang Anak. Tayong mga nanampalataya ay mga anak ng pangako. Ngunit hindi ito maunawaan ng mga anak ng legalismo. Walang taong napopoot sa biyaya nang higit pa sa taong nagsisikap iligtas ang sarili sa sariling pagsisikap.

“Ngunit kung paanong noon ang ipinanganak ayon sa laman ay umusig sa ipinanganak ayon sa Espiritu, gayundin naman ngayon.” Noong madidilim na panahon, sa loob ng mahigit isang libong taon, halos nawala sa iglesia ang mga doktrina ng biyaya, at marami ang nagsisikap iligtas ang kanilang sarili sa

pamamagitan ng mga penitensya, ng mahahaba at nakakapagod na paglalakbay, ng libu-libong panalanging inuulit-ulit, ng pagbibigay ng kanilang kayamanan upang tustusan ang mga simbahan at magpatayo ng mga monasteryo. Napakarami ng mga anak ng legalismo, at binuksan ng Diyos ang mga mata nina Martin Luther, John Knox, John Calvin, William Farel, at marami pang iba, at natuklasan nila na habang sinisikap ng mga tao na iligtas ang sarili sa sariling pagsisikap, kalooban pala ng Diyos na iligtas ang mga kawawang makasalanan sa biyaya. Hinawakan ni Luther ang talatang, “Ang matuwid ay mabubuhay sa pananampalataya,” at nagsimulang umalingawngaw ang katotohanan sa buong Alemanya at Europa at pagkatapos ay lumaganap hanggang Britanya, at hindi nagtagal ay sumiklab ang mapait na pag-uusig at sumigaw ang mga tao, “Patayin sila, ang mga taong ito na naniniwala sa kaligtasan sa biyaya, na hindi naniniwalang maliligtas sila sa mga penitensya at sa sariling kabutihan ng tao; sunugin sila, gutumin sila, barilin sila, pugutan sila ng ulo, gawin ang lahat ng makakaya upang maalis sila sa mundo!” Hindi na sila inaalís sa ganoong paraan ngayon, ngunit kinapopootan at kinasusuklaman pa rin ng sanlibutan ang mga taong ligtas sa biyaya. Kung pupunta kayo sa isang pamayanan kung saan ang mga tao ay kampante sa kanilang pag-aaring-matuwid sa sarili, inaakalang makararating sila sa Langit dahil nagsisimba sila, dahil bininyagan sila noong sanggol, kinumpilan sa edad na labindalawa, nagbigay ng kanilang pera, at tumupad sa kanilang mga tungkuling panrelihiyon, at itatanong ninyo, “Ligtas ka na ba?” ang isasagot nila ay, “Walang makaaalam niyan hanggang makarating sa hukuman, pero sinisikap ko.” “Aba,” sasabihin ninyo, “maaari kang makatiyak”; at ikukuwento ninyo sa kanila ang kaligtasan sa

biyaya, at bubulalas sila, “Ano ito? Nakasusuklam na panatisismo!” at agad-agad ay sisimulan nila kayong usigin. Hindi matiis ng mga anak ng laman ang mga anak ng Espiritu.

“Gayunman, ano ang sinasabi ng Kasulatan? Palayasin mo ang aliping babae at ang kanyang anak: sapagkat ang anak ng aliping babae ay hindi magiging tagapagmana kasama ng anak ng babaing malaya.” Sinasabi ng Diyos, “Ang Aking mga anak ay mga anak ng pangako; ang Aking mga anak ay ang mga ligtas sa biyaya.” Alam na ba ninyo ang kaligayahan ng katotohanang ito sa sarili ninyong kaluluwa?

“Kaya nga, mga kapatid,” pagtatapos ng apostol, “tayo ay hindi mga anak ng aliping babae, kundi ng babaing malaya.” Sa ibang salita, wala tayong kinalaman sa tipan ng Kautusan, kundi tayo ay mga anak ng tipan ng biyaya.

Biyaya ang pinakamatamis na tunog

Na umabot sa aming pandinig kailanman,

Nang budhi'y nagparatang at katarunga'y sumimangot,

Biyaya ang nag-alis ng aming katakutan.

Ikatlong Bahagi: Personal (Galacia 5–6)

Aral 12: Pagkahulog Mula sa Biyaya (Galacia 5:1-6)

Kaya't tumayo kayong matatag sa kalayaang ipinagkaloob sa atin ni Cristo, at huwag na kayong pasakop muli sa pamatok ng pagkaalipin. Narito, akong si Pablo ay nagsasabi sa inyo, na kung kayo'y patutuli, si Cristo ay hindi magiging kapaki-pakinabang sa inyo. Sapagkat muli kong pinatotohanan sa bawat taong nagpapatuli, na siya'y may utang na tuparin ang buong Kautusan. Kayo'y nahiwalay kay Cristo, kayong lahat na ibig ariing-ganap sa pamamagitan ng Kautusan; kayo'y nahulog mula sa biyaya. Sapagkat kami, sa pamamagitan ng Espiritu, ay naghihintay sa pag-asa ng katuwiran sa pamamagitan ng pananampalataya. Sapagkat kay Jesu-Cristo ay walang kabuluhan ang pagtutuli, ni ang di-pagtutuli; kundi ang pananampalatayang gumagawa sa pamamagitan ng pag-ibig. (tt. 1-6)

Sa mga kabanata 5 at 6 ay naroon ang ikatlong bahagi ng sulat na ito, ang bahaging praktikal. Ipinakikita niya sa atin kung ano dapat ang bunga sa ating pang-araw-araw na buhay kung nanghahawak tayo sa pinagpalang katotohanan na ang kaligtasan ay lubos na sa pamamagitan ng biyaya, sa pananampalataya kay Cristo Jesus; kaya nagsimula siya nang ganito: “Kaya't tumayo kayong matatag.” Bakit? Dahil sa natapos na gawain ni Cristo, na sa pamamagitan nito ang lahat ng sumasampalataya ay hindi lamang iniligtas mula sa paghatol na nararapat sa kanilang mga kasalanan, hindi lamang iniligtas mula sa parusa ng nilabag na Kautusan, kundi iniligtas mula sa Kautusan mismo at ipinailalim kay Cristo. Ang mananampalataya ngayon ay lumalakad sa isang kalagayang

hindi pa nakilala kailanman. Narito nga siya sa sanlibutang ito, ngunit hindi siya walang kautusan, at hindi rin siya nasa ilalim ng Kautusan, kundi nagpapasakop siya sa Panginoong Jesu-Cristo; kaya nadala siya sa isang maluwalhating kalayaan—kalayaan, siyempre, hindi upang gawin ang kalooban ng taong ayon sa laman, hindi upang sundin ang utos ng laman, kundi kalayaan upang luwalhatiin ang Diyos, upang pagandahin ang mga aral ni Cristo sa pamamagitan ng isang banal at matagumpay na buhay habang dumaraan siya sa mundong ito. Ito ang kalayaang pinagdalhan sa atin ni Cristo, at ngayon, ang bumalik sa anumang sistemang legalistiko gaya ng Judaismo o ng mga laganap sa Sangkakristiyanuhan ngayon ay ang “pasakop muli sa pamatok ng pagkaalipin.”

Sa loob ng maraming siglo na ang mga Judio ay nasa ilalim ng Kautusan, wala ni isa sa kanila ang nakasumpong ng kaligtasan sa pagsasagawa ng mga seremonya ng Kautusan o sa pagsunod sa Kautusang ibinigay sa Bundok ng Sinai, sapagkat nabigo ang bawat tao, at inilagay silang lahat nito sa ilalim ng hatol. Ngunit dinala tayo ni Cristo sa kalayaan. Kay hangal nga kung babalik pa tayo sa ilalim ng Kautusan na nagbubunga lamang ng pagkaalipin. Masasabi ni Pablo, “Minsan ay nasa pagkaaliping iyan ako, ngunit iniligtas ako mula roon. Kayong mga dating pagano ay hindi nakaranas ng pagkaaliping iyon, ngunit may alam kayo sa kalayaan kay Cristo. Papasok ba kayo ngayon sa pagkaaliping pinagligtasan ng Diyos sa bawat Judiong Kanyang inililigtas? Kahangalan ang gumawa ng ganyang hakbang. Ngunit kung talagang gagawin ninyo iyan, mabuti pang gawin na ninyo nang buo, sapagkat hindi ninyo maaaring pumili lang ng ilang utos at sabihing, ‘Susundin ko ang mga ito,’ sapagkat sinasabi ng Diyos, ‘Sumpain ang bawat isa na hindi

nananatili sa lahat ng bagay na nasusulat sa aklat ng Kautusan upang gawin ang mga ito” (Galacia 3:10).

“Narito, akong si Pablo ay nagsasabi sa inyo, na kung kayo'y patutuli, si Cristo ay hindi magiging kapaki-pakinabang sa inyo.” Ibig sabihin, kung umaasa sila sa ritwal ng pagtutuli para sa kaligtasan ng kanilang kaluluwa, binabalewala nila si Cristo. Hindi niya sinasabi na kung may isang nailigaw nang sandali at tinanggap ang turo ng mga Judaizanteng ito, nawala na sa kanya si Cristo; kundi kung sa mga bagay na ito sila umaasa, itinuring nilang walang halaga si Cristo. “Sapagkat muli kong pinatotohanan sa bawat taong nagpapatuli, na siya'y may utang na tuparin ang buong Kautusan.” Kung gagawin mo ang unang hakbang, gawin mo na nang buo, sapagkat iisa ang Kautusan. Hindi mo maaaring kunin lang dito ang gusto mo at itapon ang iba. “Kayo'y nahiwalay kay Cristo, kayong lahat na ibig ariing-ganap sa pamamagitan ng Kautusan; kayo'y nahulog mula sa biyaya.” Siyempre, ang tunay na kahulugan ay ito: kung ang isang tao ay naghahanap ng pag-aaring-ganap sa pamamagitan ng Kautusan, sinisikap niyang maging matuwid sa harap ng Diyos batay sa sarili niyang pagsisikap bilang tao. Sasabihin mo, “Pero iniutos ng Diyos sa Kanyang bayan na gawin ang mga iyon.” Oo, sa Lumang Tipan, ngunit mababasa natin na “ang Kautusan ay naging tagapag-alaga natin [ang ating tagapag-alaga ng bata] hanggang kay Cristo,” ngunit ngayong dumating na si Cristo ay wala na tayo sa ilalim ng tagapag-alaga. Kung babalik ka sa Kautusan, isinasantabi mo si Cristo; hindi mo mapag-uugnay ang dalawang prinsipyo ng Kautusan at ng biyaya.

Sa Roma ay sinasabi sa atin na kung ang kaligtasan ay “sa pamamagitan ng biyaya, hindi na ito dahil sa mga gawa: kung

hindi, ang biyaya ay hindi na biyaya. Ngunit kung ito'y dahil sa mga gawa, hindi na ito biyaya: kung hindi, ang gawa ay hindi na gawa" (Roma 11:6). Kailangang isa lamang sa dalawa. Alinman sa pinagtatrabahuhan mo ang iyong kaligtasan sa sarili mong pagsisikap, o tinatanggap mo ito bilang libreng kaloob ng Diyos. Kung nagtiwala ka kay Cristo bilang iyong Tagapagligtas, tinanggap mo ito bilang kaloob. Kung may ginawa ka upang maging karapat-dapat dito, kung pinagtrabahuhan mo ito, kung binili mo ito, hindi na ito kaloob. Kaya mababasa natin, "Sa gumagawa, ang gantimpala ay hindi ibinibilang na biyaya, kundi utang. Ngunit sa hindi gumagawa, kundi sumasampalataya sa Kanya na umaaring-ganap sa masama, ang kanyang pananampalataya ay ibinibilang na katuwiran" (Roma 4:4-5). Kaya, kung babalik ka sa Kautusan matapos mong makilala si Cristo, sinasadya mong isantabi ang iyong Tagapagligtas. "Kayo'y nahulog mula sa biyaya."

Iyan ay isang pananalitang kinawiwilihan ng napakaraming tao. May isang lalaking lumapit sa isang kaibigan ko, isang ministrong Metodista, at nagsabi, "Nabalitaan ko na kayong mga Metodista ay naniniwala sa pagkahulog mula sa biyaya; totoo ba iyon?"

Sumagot siya, "Nabalitaan ko na kayong mga Presbiteryano ay naniniwala sa pagnanakaw ng kabayo."

"Hindi, hindi kami naniniwala diyan."

"Aba, hindi ba kayo naniniwala na posibleng magnakaw ng kabayo ang isang tao?"

"Oo, pero hindi namin iyon gagawin."

"Kami rin, naniniwala kami na posibleng mahulog ang tao mula sa biyaya, pero hindi kami naniniwala sa paggawa niyon."

Ngunit ano ba ang ibig nating sabihin sa pagkahulog mula sa biyaya? Narito sa Kasulatan ang pananalita, “Kayo’y nahulog mula sa biyaya.” Sa totoo lang, mas mabuting salin ang “Kayo’y lumayo mula sa biyaya”—tinalikuran ninyo ang biyaya. Ibig bang sabihin nito na kung ang isang tao ay naging Cristiano na ngunit nahulog sa anumang uri ng kasalanan, nawawala ang kanyang kaligtasan at hindi na siya Cristiano? Kung iyan ang ibig sabihin, bawat mananampalataya ay tumitigil na maging Cristiano araw-araw, sapagkat walang tao saanman na hindi nahuhulog sa anumang uri ng kasalanan araw-araw—mga kasalanan sa isip, sa salita, o sa gawa. Ngunit ang pagkahulog mula sa biyaya ay hindi ang paglubog sa kasalanan, sa imoralidad o sa iba pang masamang gawa; ito ay ang pagtalikod sa buo, malinaw at mataas na pamantayang Cristiano ng kaligtasan sa pamamagitan ng biyaya lamang, at pagbaba sa mababang antas ng pagsisikap na panatilihin ang sariling kaligtasan sa pamamagitan ng pagsisikap ng tao. Kaya ang taong nagsasabing, “Naligtas ako sa biyaya, pero ngayon ang pananatili ko ay nakasalalay sa sarili kong pagsisikap,” ay nahulog na mula sa biyaya. Iyan ang ibig sabihin ng “mahulog mula sa biyaya.”

Wala akong pakialam kung ano man ang inaakala mong kailangan mong gawin upang manatiling ligtas; anuman iyon, inilalagay mo ang iyong sarili sa ilalim ng Kautusan kung, matapos sumampalataya sa Panginoong Jesu-Cristo, iniisip mo na lalong tumitibay ang iyong kaligtasan dahil sa bautismo, sa pakikibahagi sa Hapunan ng Panginoon, sa pagbibigay ng pera, o sa pagsapi sa iglesia. Kung ginagawa mo ang mga bagay na ito upang makatulong sa pagliligtas ng iyong kaluluwa, nahulog ka na mula sa biyaya—hindi mo nauunawaan na ang kaligtasan ay sa pamamagitan ng biyaya lamang, ang libre at hindi

pinagtrabahuhan ng lingap ng Diyos. May magtatanong, “Hindi ka ba naniniwala sa paggawa ng mga bagay na iyon?”

Naniniwala ako, siyempre; hindi upang iligtas ang aking kaluluwa, kundi dahil sa pag-ibig kay Cristo.

Hindi ako gagawa upang kaluluwa ko'y iligtas,

Iyan ay ginawa na ng aking Panginoon;

Ngunit gagawa ako na tulad ng isang alipin

Dahil sa pag-ibig sa mahal na Anak ng Diyos.

Ang pagsunod ng Cristiano ay hindi batay sa prinsipyo ng Kautusan kundi ng pag-ibig kay Cristo.

Ang biyaya ng Diyos na kumikilos sa kaluluwa ang nagpapagalak sa mananampalataya sa kabanalan, sa katuwiran, at sa pagsunod sa kalooban ng Diyos, sapagkat ang tunay na kagalakan ay matatagpuan sa paglilingkod sa Panginoong Jesu-Cristo. Naaalala ko ang isang lalaking namuhay sa malalang kasalanan. Pagkatapos ng kanyang pagbabalik-loob, sinabi sa kanya ng isa sa mga dati niyang kaibigan, “Bill, naaawa ako sa iyo—ikaw na dating napakagaling magliwaliw. Ngayon ay tumahimik ka na; nagsisimba ka, o kaya'y nasa bahay ka lang at nagbabasa ng Biblia at nananalangin; hindi ka na nagsasaya kailanman.”

“Pero, Bob,” sabi ng lalaki, “hindi mo naiintindihan. Naglalasing ako tuwing gusto ko. Nanonood ako sa teatro tuwing gusto ko. Pumupunta ako sa sayawan kapag gusto ko. Naglalaro ako ng baraha at nagsusugal kahit kailan ko gustuhin.”

“Aba, Bill,” sabi ng kanyang kaibigan, “hindi ko naintindihan nang ganoon. Akala ko kailangan mong iwan ang mga bagay na iyon para maging Cristiano.”

“Hindi, Bob,” sabi ni Bill, “inalis ng Panginoon ang ‘gusto ko’ nang iligtas Niya ang aking kaluluwa, at ginawa Niya akong bagong nilalang kay Cristo Jesus.”

Hindi tayo nakikipagkasundo sa Panginoon at nagsasabing, “Kung ililigtas Mo ako, hindi ko na gagawin ito, at gagawin ko naman iyon,” kundi lumalapit tayo na nakataas ang mga kamay at nagsasabing, “Panginoon, wala akong magagawa upang iligtas ang aking sarili; kailangang Ikaw ang gumawa nito sa Iyong libreng biyaya, o mapapahamak ako magpakailanman.” Ngayon, kung bilang mga Cristiano ay bababa tayo mula sa mataas na antas na iyon at sisikapin pa ring gawing katanggap-tanggap ang ating sarili sa Diyos sa pamamagitan ng anumang pagsisikap ng tao, nahulog na tayo mula sa biyaya. Oo, naniniwala nga kami na posibleng mahulog mula sa biyaya, at naniniwala rin kami na mga tatlong-kapat ng Sangkakristiyanuhan ay nahulog na mula sa biyaya. Hindi ko sinasabing hindi sila makararating sa Langit, ngunit ang sinasabi ko ay maraming tunay na Cristiano ang bumaba na sa napakababang antas. Abalang-abala sila sa sarili nilang pagsisikap sa halip na sa maluwalhating natapos na gawain ng ating Panginoong Jesu-Cristo.

“Sapagkat kami, sa pamamagitan ng Espiritu.” Ang lahat ng bagay para sa mananampalataya ay sa pamamagitan ng Espiritu. Dumating ang Espiritu Santo upang manahan sa atin, at ginagawa ng Diyos ang Kanyang mga gawa sa atin sa pamamagitan ng Espiritu. Kaya sa halip na pagsisikap ng tao, sa halip na subukang gumawa ng anuman upang makamit ang lingkap ng Diyos, isinusuko natin ang ating sarili sa Espiritu Santo ng Diyos upang Siya ay kumilos sa atin at sa pamamagitan natin para sa kaluwalhatian ng ating Panginoong

Jesu-Cristo. “Sapagkat kami, sa pamamagitan ng Espiritu, ay naghihintay sa pag-asa ng katuwiran sa pamamagitan ng pananampalataya.” Ano ang pag-asa ng katuwiran? Ito ang muling pagdating ng ating Panginoong Jesu-Cristo at ang ating pagtitipon sa Kanya. Ngayon ay ginawa na tayong katuwiran ng Diyos kay Cristo, gayunman araw-araw ay nalulungkot tayo sa ating mga pagkukulang; hindi natin naaabot ang taas na ating ninanais. Gabi-gabi ay kailangan nating lumuhod sa harap ng Diyos at ipahayag ang ating mga kasalanan. Ngunit inaabangan natin nang may masayang pag-asa ang panahong babalik si Jesus at babaguhin ang mga hamak nating katawang ito, at sa panahong iyon ay magiging lubos na tulad Niya tayo.

Malapit ko nang madaanan ang malungkot na ilang na ito,

Malapit na akong magpaalam sa sakit,

Hindi na kailanman malulungkot o mapapagod,

Hindi na, hindi na muling magkakasala.

Kapag Siya'y nahayag, tayo'y magiging katulad Niya; sapagkat makikita natin Siya kung ano Siya. (1 Juan 3:2)

“Sapagkat kay Jesu-Cristo ay walang kabuluhan ang pagtutuli, ni ang di-pagtutuli; kundi ang pananampalatayang gumagawa sa pamamagitan ng pag-ibig.” Judio man o Hentil ang isang tao, walang pagkakaiba; mahigpit man siyang tagasunod ng Kautusan o sumasamba sa diyus-diyosan, walang pagkakaiba, “Sapagkat ang lahat ay nagkasala, at hindi nakaabot sa kaluwalhatian ng Diyos” (Roma 3:23). Kapag nagtiwala ang mga tao sa Panginoong Jesu-Cristo, dumarating ang Espiritu Santo upang manahan sa kanila, at sinasabing sila ay “nasa kay Cristo,” at, “Wala na ngayong anumang hatol sa mga nasa kay Cristo Jesus” (Roma 8:1), sapagkat magpakailanman ay kaisa na

tayo ng Kanyang Anak, ang Panginoong Jesu-Cristo. Ang ating mga gawang pantao at mga seremonyang panrelihiyon ay walang halaga pagdating sa pag-aaring-ganap ng kaluluwa. Ano ang may halaga? “Ang pananampalatayang gumagawa sa pamamagitan ng pag-ibig.” At habang lumalakad tayo sa pakikisama sa Panginoong Jesu-Cristo, habang ang ating mga puso ay nakatuon sa Kanya, habang ginagawang totoo ng pananampalataya si Cristo (“Ang pananampalataya ay ang katiyakan ng mga bagay na inaasahan, ang katunayan ng mga bagay na hindi nakikita.” [Hebreo 11:1]), matutuklasan natin na ito ang nagbibigay-katotohanan sa mga bagay na ating inaasahan, ang matibay na paniniwala sa katotohanan ng mga bagay na hindi pa kailanman nakita ng ating mga mata. Sinasabi sa atin ng pananampalataya na buhay si Jesus; sinasabi sa atin ng pananampalataya na naayos na ang usapin ng kasalanan, na tayo ay nasa kay Cristo. Habang nagpapatuloy tayo sa pananampalataya na nakatingin sa Kanya, at kumukuha sa Kanya ng bagong panustos ng biyaya araw-araw, ang pananampalataya ay gumagawa sa pamamagitan ng pag-ibig, at ang pag-ibig ang katuparan ng Kautusan; kaya hindi natin kailangang mapasailalim sa Kautusan upang mamuhay nang wasto. Ngayon, ang pinakanatural na lamang para sa mga Cristiano ay ang hangaring mamuhay para sa kaluwalhatian ng ating Panginoong Jesu-Cristo.

May isang doktor na pumasok sa isang silid habang dinadalaw ko ang isang pamilya na may mahal na anak na malubha ang sakit. Siya ang pinakamamahal ng kanyang ina. Sinabi ng doktor, “Ngayon, Ginang Ganito, may isang bagay akong imumungkahi. Dahil sa kalagayan ng bata, huwag ninyong hayaang iba ang mag-alaga sa kanya kundi kayo lamang. Malaki ang maitutulong sa bata kung kayo ang mag-aalaga sa kanya.

Napakanerbiyosa ng kalagayan niya ngayon.” Sa palagay mo ba ay nahirapan ang inang iyon na sundin ang utos na iyon? Dahil sa kanyang pusong-ina ay agad siyang sumagot, “Opo, Doktor, sisiguraduhin kong walang ibang mag-aalaga sa bata. Gagawin ko ang lahat ng makakaya ko para sa kanya.” Legalismo ba iyon? Hindi, iyon ay “pananampalatayang gumagawa sa pamamagitan ng pag-ibig.” Ganyan din ang Cristiano. Ang lahat ng ating pagsunod ay bumubukal mula sa debosyon ng puso sa Panginoong Jesu-Cristo. Nagagalak tayong gumawa ng mabuti, nagagalak tayong tumulong sa iba, nagagalak tayong ipangaral ang Kanyang Salita, maglingkod sa mga nangangailangan at nasa kagipitan; nagagalak tayo sa tinatawag mismo ni Jesus na “mabubuting gawa,” sapagkat mahal natin si Cristo at nais nating gawin ang mga bagay na sinasang-ayunan Niya. Anuman maliban dito ay ang “mahulog mula sa biyaya.”

Aral 13: Pananampalatayang Gumagawa sa Pamamagitan ng Pag-ibig (Galacia 5:7-15)

Kayo'y tumatakbong mabuti; sino ang humadlang sa inyo upang hindi kayo sumunod sa katotohanan? Ang paghikayat na ito ay hindi mula sa Kanya na tumatawag sa inyo. Ang kaunting lebadura ay nagpapaalsa sa buong masa. May tiwala ako sa inyo sa Panginoon, na hindi kayo mag-iisip ng iba: ngunit ang gumugulo sa inyo ay magdadala ng kanyang hatol, sinuman siya. At ako, mga kapatid, kung ipinangangaral ko pa ang pagtutuli, bakit inuusig pa ako? kung gayon ay naalis na ang katitisuran ng krus. Ibig ko sanang ihiwalay na nila ang kanilang sarili, ang mga gumugulo sa inyo. Sapagkat, mga kapatid, kayo'y tinawag sa kalayaan; huwag lamang ninyong gamitin ang kalayaan bilang pagkakataon para sa laman, kundi sa pamamagitan ng pag-ibig ay maglingkuran kayo sa isa't isa. Sapagkat ang buong kautusan ay natutupad sa isang salita, sa ganito nga; libigin mo ang iyong kapwa gaya ng iyong sarili. Ngunit kung kayo'y nagkakagatan at nagsasakmalan sa isa't isa, mag-ingat kayo na baka kayo'y magkaubusan sa isa't isa. (tt. 7-15)

Ipinakikita ngayon ni Pablo na ang kalayaang Cristiano ay hindi kalayawan upang mamuhay ayon sa laman, kundi kalayaan upang luwalhatiin ang Diyos. Pansinin kung paano niya ibinubuhos ang kanyang puso sa kanila habang iniisip niya ang kanilang paglihis. Sabi niya, “Kayo'y tumatakbong mabuti.” Ibig sabihin, binabalikan niya ang kanilang mga naunang taon at inaalala niya ang kanilang unang debosyon at kagalakan, kung gaano sila katapat, kung paano nila sinikap luwalhatiin ang

Panginoon. Ngunit nadungisan na ang kanilang patotoo, nawala na ang kanilang unang pag-ibig, hindi na sila ang dating masigasig at masipag na mga lingkod ng Panginoong Jesu-Cristo. Inilihis sila ng maling aral.

“Kayo’y tumatakbong mabuti; sino ang humadlang sa inyo upang hindi kayo sumunod sa katotohanan?” Ano ang naglihis sa kanila? Ang pagtanggap nila sa ideya na bagaman sila’y inaring-ganap sa pananampalataya, mapababanal lamang sila sa pamamagitan ng Kautusan, at napakakaraniwang pagkakamali iyan ngayon. Napakaraming tao ang nag-iisip na bagaman hindi kayang ariing-ganap ng Kautusan ang tao, kapag naaring-ganap na siya ay ang pagsunod naman sa Kautusan ang nagpapabanal. Ngunit kung paanong walang kapangyarihan ang Kautusan na mag-aring-ganap, ganoon din itong walang kapangyarihang magpabanal. Walang silbi ang subukang ilagay ang lumang likas sa ilalim ng Kautusan. Mayroon kayong dalawang likas, ang luma, ang makalaman, at ang bago, ang espirituwal. Ang lumang likas na iyon ay sukdulan ang itim, at ang bago ay sukdulan ang puti. Ang luma ay sukdulan ang sama, at ang bago ay sukdulan ang buti. Walang silbing sabihin sa lumang likas, “Kailangan mong sundin ang Kautusan,” sapagkat ang makalamang pag-iisip ay hindi napasasakop sa Kautusan ng Diyos. Sa kabilang dako, hindi na ninyo kailangang sabihin iyon sa bagong likas, sapagkat ito’y nagagalak sa Kautusan ng Diyos. Kaya ang ating pagpapabanal ay hindi sa pamamagitan ng Kautusan. Nakalimutan na ito ng mga taga-Galacia.

Kaya sa talatang 8 ay sinabi ng apostol, “Ang paghikayat na ito ay hindi mula sa Kanya na tumatawag sa inyo.” Ang salitang isinaling “paghikayat” ay mas mainam na isalin na

“pagkamadaling mahikayat.” Ang pagkamadaling mahikayat na ito, ang pagiging handa ninyong mahikayat ng mga bulaang gurong ito, “ay hindi mula sa Kanya na tumatawag sa inyo.” Kung gaano kadalang magbago ang paniniwala ng mga tao sa pulitika, ganoon din kadali silang magbago sa kanilang paniniwala sa relihiyon. Isang bagay sila ngayong araw, at iba na naman kinabukasan. Maganda ang kanilang simula, ngunit ang unang bulaang guro na dumating ay nakukuha agad ang kanilang pansin, at kapag bumanggit siya ng ilang talata ng Kasulatan, sasabihin nila, “Mukhang tama naman; may batayan siya sa Biblia,” kaya palipat-lipat sila sa iba’t ibang aral at hindi kailanman natatag kahit saan. Sinasabi ng apostol na ang pagiging madaling mahikayat ng mga gurong tao ay hindi mula sa Diyos. Kung lumalakad kayong kasama ng Diyos, nakikinig kayo sa Kanyang tinig at sa Kanyang Salita, at maiingatan kayo sa “sobrang pagkamadaling mahikayat.”

“Ang kaunting lebadura ay nagpapaalsa sa buong masa,” sabi sa atin sa talatang 9. Ang pangungusap ding ito ay matatagpuan sa 1 Corinto 5:6, kung saan binabalaan ni Pablo ang mga banal laban sa pagpapabaya sa imoralidad sa gitna nila. May isang masamang tao sa gitna nila. Namumuhay siya sa kasalanan at parang wala silang magawa tungkol dito, gaya ng ilang iglesya ngayon na ilang taon nang hindi nagdidisiplina kahit minsan, at pinababayaan ang lahat ng uri ng kasamaan. Hindi sila maglakas-loob na harapin at ayusin ito. Ipinagmamalaki pa ng mga taga-Corinto na malawak daw ang kanilang pag-iisip kaya nalalampasan nila ang pangangalunya at pakikiapid ng taong ito sa sariling kamag-anak, at sinabi sa kanila ni Pablo, “Kung gagawin ninyo ito, kailangan ninyong harapin ang katotohanan na ‘ang kaunting lebadura ay nagpapaalsa sa buong masa.’ Sasabihin ng ibang nakamasid, ‘Kung ang iglesya ng Diyos ay

hindi tumututol sa mga bagay na ito, bakit pa kami mag-iingat nang husto?”

Dito sa Galacia, hindi kasamaan sa pamumuhay ang tinutukoy ng apostol kundi maling doktrina, at sinasabi niya na kung hindi nila ito haharapin sa liwanag ng Salita ng Diyos, makikita nilang ito rin ay parang lebadura, at “ang kaunting lebadura ay nagpapaalsa sa buong masa,” at darating ang panahon na lubos na nilang mawawala ang pagkaunawa sa biyaya ng Diyos. Kawili-wiling pansinin na sa Salita ng Diyos ang lebadura ay laging larawan ng kasamaan. Napakaraming tao ang hindi nakakakita nito. Nagsasalita sila tungkol sa “lebadura ng Ebanghelyo.” Sa Mateo kung saan sinabi ng Panginoong Jesus, “Ang kaharian ng langit ay tulad sa lebadura, na kinuha ng isang babae, at itinago sa tatlong takal ng harina, hanggang sa umalsa ang lahat” (Mateo 13:33), ang akala nila ay ang tatlong takal ng harina ay kumakatawan sa sanlibutan, at ang babae ay ang iglesya na naglalagay ng lebadura, ang Ebanghelyo, sa sanlibutan, at sa paglaon ay mababago ang buong sanlibutan. Halos dalawang libong taon na nating ginagawa ito, at sa halip na magbalik-loob ang sanlibutan, ang nagpapanggap na iglesya pa ang lumalayo sa pananampalataya.

Isipin ninyo ang paglalabas ng isang utos na burahin ang pangalan ni Jehova sa lahat ng talatang nakasulat sa mga dingding ng alinmang iglesya sa Alemanya—Alemanya, ang lupain ng Repormasyon; Alemanya, kung saan inakay ni Luther ang mga tao palayo sa kadiliman ng katiwalian—at isipin ninyo ang bansang iyon na nagtatangkang burahin ang pangalan ni Jehova ngayon! Hindi natin nababago nang mabilis ang sanlibutan. Isipin ninyo ang Rusya kung saan ipinakilala ang Ebanghelyo mahigit isang libo’t limandaang taon na ang

nakararaan, at ngayon ay ginagawa ang lahat ng pagsisikap upang wasakin ang patotoong natitira pa sa lupaing iyon. Aabutin ng libu-libong taon sa libu-libong taon kung maliligtas man ang sanlibutan sa pamamagitan ng ating patotoo. Ngunit hindi iyan ang ating programa. Mababasa natin, “Pagparito ng Anak ng Tao, makasusumpong kaya Siya ng pananampalataya sa lupa?” (Lucas 18:8). “Kung paano ang nangyari noong mga araw ni Noe, gayundin ang mangyayari sa mga araw ng Anak ng Tao” (Lucas 17:26). Kasamaan at kahalayan ang pumuno sa sanlibutan noong mga araw ni Noe, at gayundin ngayon, kasamaan at kahalayan ang pumupuno sa sanlibutan. “Sila’y nagsisikain, nagsisiinom, nangag-aasawa, at pinag-aasawa, hanggang sa araw na pumasok si Noe sa daong, at dumating ang baha, at nilipol silang lahat” (Lucas 17:27). Nakikita natin ang ganito ring mga bagay na nangyayari ngayon, at balang araw ang bayan ng Panginoon ay hindi papasok sa daong, kundi aagawin sila paitaas upang salubungin ang Panginoon sa hangin, at pagkatapos ay ibubuhos ang kakila-kilabot na baha ng paghatol sa kawawang sanlibutang ito. Ang talinghaga ay hindi nangangahulugang magpapatuloy ang Ebanghelyo hanggang sa magbalik-loob ang buong sanlibutan; ang kabaligtaran pa nga ang kahulugan nito. Ang tatlong takal ng harina ay kumakatawan sa handog na harina, at ang handog na harina ay pagkain ng bayan ng Diyos at larawan ni Cristo, ang ating pinagpala at banal na Tagapagligtas. Hindi dapat magkaroon ng lebadura ang handog na harina, sapagkat iyon ay larawan ng kasamaan. Ang lebadura ay ang masamang aral na sumisira sa katotohanan. Tatlong uri ng lebadura ang binanggit ni Jesus. Sinabi Niya, “Mag-ingat kayo sa lebadura ni Herodes, mag-ingat kayo sa lebadura ng mga Fariseo, mag-ingat kayo sa lebadura ng mga Saduceo.” Ang lebadura ni

Herodes ay katiwalian at kasamaan sa pulitika, ang sa mga Fariseo ay pagmamatuwid sa sarili at pagpapaimbabaw, at ang sa mga Saduceo ay materyalismo. Sa alinman sa mga ito ay masasabi, “Ang kaunting lebadura ay nagpapaalsa sa buong masa.” Ang tanging nakapipigil sa paggawa nito ay ang ilantad ito sa apoy, at kapag hinatulan natin ang mga bagay na ito sa liwanag ng Ebanghelyo ni Cristo, hindi na sila makagagawa.

Ngunit bagaman binabalaan ni Pablo ang mga taga-Galacia, hindi niya sila binibitiwan. Tiwala siyang magiging maayos din sila, sapagkat alam niya kung gaano sila katapat noong pasimula. “May tiwala ako sa inyo sa Panginoon, na hindi kayo mag-iisip ng iba: ngunit ang gumugulo sa inyo ay magdadala ng kanyang hatol, sinuman siya.” Napakaseryosong salita niyan! Sinabi ng Diyos, “Huwag kayong padaya; ang Diyos ay hindi napabibiro: sapagkat anuman ang ihasik ng tao, iyon din ang kanyang aanihin” (Galacia 6:7). At sinasabi sa atin, “Walang pagtatangi ng tao sa Diyos” (Roma 2:11). Dapat itong magpatatag sa ating puso habang nakikita natin ang mga taong nasa matataas na puwesto ngayon na nagkakasala ng mga kakila-kilabot na krimen laban sa sibilisasyon. Nanginginig tayo habang nakikita natin kung gaano kawalang-pag-asa ang paglaban ng mga bansa sa mga taong ito at sa kanilang masasamang prinsipyo. Kung paanong nilalabanan pa rin ng mga malulupit na pinuno sa lupa ang Diyos! Ngunit asahan ninyo, kikilos Siya sa sarili Niyang kamay balang araw, at darating ang paghatol, kasintiyak na may Diyos sa langit. Sapagkat sinabi ng Diyos, tungkol sa binhi ni Abraham, “Sumpain ang bawat sumusumpa sa iyo, at pagpalain ang nagpapala sa iyo” (Genesis 27:29), at ang taong nagmamalupit sa binhi ni Abraham ay nasa ilalim na ng sumpa ng Diyos. Darating ang paghatol na iyon balang araw. Makatitiyak tayo

riyan. Walang matatakasan, sapagkat itinakda na ito ng Diyos. Maaaring paglaruan ng tao ang Diyos sa ngayon, maaari silang mag-alinlangan dahil parang matagal Siyang naghihintay, ngunit sinasabi noon ng mga Griego, “Mabagal gumiling ang gilingan ng mga diyos, ngunit napakapino ng kanilang giling.” Sa bawat aspeto ng buhay ay nananatiling totoo na ang Diyos ay Diyos ng paghatol, at, “Sa pamamagitan Niya ay tinitimbang ang mga gawa” (1 Samuel 2:3).

Pagkatapos ay sinabi ni Pablo, “At ako, mga kapatid, kung ipinangangaral ko pa ang pagtutuli”—ipagpalagay nating ipinangangaral ko ang lahat ng mga bagay na ito ng legalismo, uusigin pa ba ako gaya ngayon? Tiyak na hindi. Ngunit kung gagawin ko iyon, hindi ako magiging tapat sa aking dakilang tagubilin. “Bakit inuusig pa ako? kung gayon ay naalis na ang katitisuran [ang eskandalo] ng krus.” Ano ang ibig niyang sabihin sa “eskandalo ng krus”? Nakahihiyang wakas ng buhay ng isang tao ang mamatay sa krus. Ang krus noon ay tulad ng bitayan ngayon. Sinabi ni Cicero, “Ang krus ay napakahiya na hindi ito dapat banggitin man lamang sa magalang na lipunan.” Kung paanong ang taong may kamag-anak na nakapatay ng tao at binitay dahil dito ay ayaw itong pag-usapan, ganoon ang damdamin ng mga tao noon tungkol sa krus. Gayunma’y namatay ang Anak ng Diyos sa krus. Ay, ang kahihiyang nito! Ang Banal, ang Walang-hanggang Manlalalang, ang Siyang nagpairal sa lahat ng bagay, ay pumunta sa krus na iyon at namatay para sa ating mga kasalanan. Halos sinasabi ni Pablo, “Binabalewala ninyo ang krus na iyon kapag nagpapasok kayo ng anumang ibang waring paraan ng kaligtasan kapalit ng kamatayang ikinamatay ni Jesus upang alisin ang mga kasalanan.” At saka siya sumigaw, “Ibig ko sanang ihiwalay na nila ang kanilang sarili, ang mga gumugulo sa inyo.” O sa literal,

“Ibig ko sanang ihiwalay ng mga gumugulo sa inyo ang kanilang sarili,” ang mga taong ito na nais baluktutin ang Ebanghelyo ni Cristo.

Sa talatang 13 ay bumalik siya sa paksa ng kalayaan, “Sapagkat, mga kapatid, kayo’y tinawag sa kalayaan”—pinalaya na kayo, hindi na kayo mga alipin, malaya na kayo—“huwag lamang ninyong gamitin ang kalayaan bilang pagkakataon para sa laman.” Huwag ninyong sabihing, “Aba, ligtas na ako sa biyaya kaya malaya na akong gawin ang gusto ko.” Hindi, kundi, ligtas ako sa biyaya kaya malaya akong luwalhatiin ang Diyos ng lahat ng biyaya! May kalayaan akong mabuhay para sa Diyos, may kalayaan akong dakilain si Cristo na namatay para sa akin, at may kalayaan akong lumakad sa pag-ibig sa lahat ng aking mga kapatid. Maluwalhating kalayaan ito, ang kalayaan ng kabanalan, ng katuwiran. “Kundi sa pamamagitan ng pag-ibig ay maglingkuran kayo sa isa’t isa.” Yamang tinawag kayo sa kalayaang ito, maging handa kayong maging lingkod. Ang ating pinagpalang Panginoon ang nagbigay sa atin ng halimbawa; kinuha Niya ang lugar na iyon dito sa lupa: “Kung Ako nga, na inyong Panginoon at Guro, ay naghugas ng inyong mga paa; dapat din kayong maghugasan ng mga paa ng isa’t isa” (Juan 13:14). Dahil sa pag-ibig ay nagagalak tayong maglingkod. Tingnan ninyo ang inang iyon na nag-aalaga sa kanyang munting sanggol. Marami siyang kailangang gawin na hindi likas na kinagigiliwan ng kanyang puso. Pagkaalipin ba ang kanyang paglilingkod habang inaasikaso niya ang kanyang sanggol? Ay, hindi; nagagalak siyang gawin ang idinidikta ng pag-ibig, at ganoon din sa ating pakikitungo sa isa’t isa, gaano tayo dapat matuwa na may pagkakataon tayong paglingkuran ang kapwa mga banal. “Sa pamamagitan ng pag-ibig ay maglingkuran kayo sa isa’t isa.”

“Sapagkat ang buong Kautusan ay natutupad sa isang salita.” Para bang sinasabi niya, “Nagsasalita kayo tungkol sa Kautusan, ipinipilit ninyo na ang mga mananampalataya ay dapat mapasailalim sa Kautusan; bakit hindi muna kayo huminto at pag-isipan kung ano talaga ang itinuturo ng Kautusan?” “Ang buong Kautusan ay natutupad sa isang salita, sa ganito nga: libigin mo.” Ang taong umiibig ay hindi lalabag sa alinman sa mga utos. Kung iniibig ko ang Diyos gaya ng nararapat, hindi ako magkakasala laban sa Kanya. Tingnan ninyo si Jose, na nalantad sa matinding tukso, marahil higit pa sa pinagdaanan ng marami, ngunit ang sagot niya sa tumutukso sa kanya ay, “Paano ko magagawa ang malaking kasamaang ito, at magkasala laban sa Diyos?” Iniibig niya ang Diyos at iyon ang nag-ingat sa kanya sa oras ng tukso. At pagdating sa pakikitungo sa ating kapwa, kung iniibig natin ang ating kapwa gaya ng ating sarili, hindi natin lalabagin ang mga utos. Hindi tayo magsisinungaling sa isa’t isa, hindi tayo sasaksi nang hindi totoo, walang mangangalunya, walang paglabag sa Kautusan ng Diyos, hindi tayo papatay. Walang masamang magagawa sa iba kung lumalakad tayo sa pag-ibig. “Ang buong Kautusan ay natutupad sa isang salita, sa ganito nga: libigin mo ang iyong kapwa gaya ng iyong sarili.” Ang Espiritu Santo na nananahan sa bawat mananampalataya ay ang Espiritu ng pag-ibig, at ang bagong likas ay isang likas na ang Diyos mismo ang nagtanim; ang Diyos ay pag-ibig kaya likas sa bagong likas ang umibig. Kapag nakakita kayo ng isang mananampalatayang kumikilos nang walang pag-ibig, gumagawa ng hindi mabuti sa kapwa, makatitiyak kayo na ang lumang likas, hindi ang bago, ang naghahari sa kanya sa sandaling iyon. Ay, nawa’y lumakad tayo sa pag-ibig upang maluwalhati si Cristo sa lahat ng ating mga lakad! Sinabi noon tungkol sa mga unang Cristiano,

maging ng mga paganong nakapaligid sa kanila, “Tingnan ninyo kung paano sila nag-iibigan sa isa’t isa!” Lagi bang masasabi iyan tungkol sa atin? O kailangan bang sabihing, “Tingnan ninyo kung paano sila nag-aaway; tingnan ninyo kung paano sila namimintas; tingnan ninyo kung paano nila sinisiraan ang isa’t isa nang patalikod; tingnan ninyo kung paano nila ipinapahiya ang isa’t isa.” Napakalaking kahihiyan kung masasabi ang ganitong mga bagay tungkol sa atin! “Ang buong Kautusan ay natutupad sa isang salita, sa ganito nga: libigin mo.”

Ngayon sa kabilang dako, kung mabigo ang isa rito, “Kung kayo’y nagkakagatan at nagsasakmalan sa isa’t isa, mag-ingat kayo na baka kayo’y magkaubusan sa isa’t isa.” Kung pagpipirapirasuhin ninyo ang mabuting pangalan ng isa’t isa, maghahanapan ng mali sa isa’t isa, mag-aaway-away, mag-ingat kayo, sapagkat ang likas na bunga nito ay kayo’y “magkaubusan sa isa’t isa.” Alam ba ninyo kung bakit maraming patotoo na dating maliwanag para sa Diyos ay wasak na ngayon? Ito’y dahil pumapasok sa gitna ng bayan ng Diyos ang espiritu ng pakikipag-away, paghahanap ng mali, at pagbubulung-bulong, at hindi iyon mapagpapala ng Diyos. Kung kayo at ako ay nagkakasala rian, dapat tayong lumapit sa harapan ng Diyos at suriin ang ating mga lakad sa harapan Niya; oo, makiusap tayo sa Kanya na siyasatin ang ating puso, at ipahayag at hatulan ang bawat ganoong bagay bilang kasalanan sa Kanyang paningin upang tayo’y maging katulong at hindi hadlang sa Kanyang gawain.

“Kung kayo’y nagkakagatan at nagsasakmalan sa isa’t isa, mag-ingat kayo na baka kayo’y magkaubusan sa isa’t isa.” “Naku,” sabi ng isa, “lagi kong kinaiinisan ang sarili ko kapag may

nasabi akong hindi mabuti, at ipinapasya kong hindi ko na ito uulitin.” Ang problema ay hindi pa ninyo isinusuko ang dila ninyong iyan sa Panginoong Jesu-Cristo. Natatandaan ninyo ang salitang, “Iharap ninyo ang inyong mga katawan bilang handog na buhay, banal, kalugud-lugod sa Diyos, na siyang makatwirang paglilingkod ninyo” (Roma 12:1). Maraming tao ang naghandog na ng halos lahat ng bahagi ng kanilang katawan maliban sa kanilang dila. Itinabi nila ang dila para sa kanilang sarili, at hinahayaan nila itong dumaldal nang dumaldal hanggang sa unti-unti ay nagdadala ito ng maraming kalungkutan at hapdi sa gitna ng bayan ng Diyos. Hindi ba ninyo sasabihin, “Panginoon, ibinigay sa akin ang dilang ito upang luwalhatiin Ka; napakadalas kong ginamit ito upang hanapan ng mali ang iba, upang sirain ang mabuting pangalan ng isang kapatid na lalaki o babae, upang magsalita nang hindi mabuti o walang galang tungkol sa ibang tao. Panginoong Jesus, ibinibigay ko ito sa Iyo, ang dilang ito na binili Mo ng Iyong dugo. Tulungan Mo akong gamitin ito mula ngayon para lamang luwalhatiin Ka. At sa paggamit ko nito upang luwalhatiin Ka, gagamitin ko ito upang pagpalain at tulungan ang iba, sa halip na pahirapan at hadlangan sila.”

Maaaring hindi pa kayo kailanman lumapit kay Jesus, at baka sinasabi ninyo, “Mayroon bang kapangyarihang tulad ng sinasabi mo na kayang iahon ang isang tao mula sa buhay ng kasalanan, at bigyan siya ng lakas na mamuhay nang ganyan?” Oo, mayroon; lumapit kayo sa Panginoong Jesu-Cristo, magtiwala kayo sa Kanya, tanggapin ninyo Siya bilang inyong Tagapagligtas, iluklok ninyo Siya bilang Panginoon ng inyong buhay, at makikita ninyong magiging iba ang lahat, magiging bago ang lahat. Magkakaroon kayo ng kagalakan, ng ligayang hindi ninyo kailanman natagpuan sa lahat ng paliku-likong

daan ng kawawang sanlibutang ito. Sinasabi Niya, “Narito, Ako’y nakatayo sa pintuan, at kumakatok: kung ang sinuman ay makarinig ng Aking tinig, at buksan ang pinto, papasok Ako sa kanya, at hahapong kasalo niya, at siya’y kasalo Ko” (Apocalipsis 3:20). Buksan ninyo nang malapad ang pinto ng inyong puso ngayon, at sabihin:

Pumasok Ka, aking Panginoon, pumasok Ka,

At gawin Mong tahanan ang aking puso.

Pumasok Ka, at linisin ang kaluluwa ko sa kasalanan,

At manahan Kang kasama ko lamang.

Matutuwa Siyang pumasok at mamahala, at ang lahat ay gagawing bago sa liwanag ng Kanyang presensya.

Aral 14: Kalayaan, Hindi Kalayawan (Galacia 5:16-26)

Ito nga ang sinasabi ko, Lumakad kayo sa Espiritu, at hindi ninyo gagawin ang nasa ng laman. Sapagkat ang laman ay nagnanasa laban sa Espiritu, at ang Espiritu laban sa laman: at ang mga ito ay magkalaban sa isa't isa: kaya't hindi ninyo magawa ang mga bagay na ibig ninyo. Ngunit kung kayo'y pinapatnubayan ng Espiritu, wala kayo sa ilalim ng Kautusan. Hayag ang mga gawa ng laman, na ang mga ito: pangangalunya, pakikiapid, karumihan, kahalayan, pagsamba sa diyus-diyosan, pangkukulam, pagkapoot, pagtatalo, paninibugho, galit, pag-aaway, pagkakabaha-bahagi, mga maling aral, pagkainggit, pagpatay, paglalasing, kalayawan, at mga katulad nito: na tungkol dito ay sinasabi ko na sa inyo nang una pa, gaya ng sinabi ko na rin sa inyo noong nakaraan, na ang mga gumagawa ng ganitong mga bagay ay hindi magmamana ng kaharian ng Diyos. Ngunit ang bunga ng Espiritu ay pag-ibig, kagalakan, kapayapaan, pagtitiis, kagandahang-loob, kabutihan, pananampalataya, kaamuan, pagpipigil sa sarili: laban sa mga ganito ay walang Kautusan. At ang mga kay Cristo ay ipinako na sa krus ang laman kasama ang mga hilig at mga nasa nito. Kung tayo'y nabubuhay sa Espiritu, lumakad din naman tayo sa Espiritu. Huwag tayong maghangad ng walang kabuluhan karangalan, na nag-uudyukan sa isa't isa, at nagiinggitan sa isa't isa. (tt. 16-26)

Ang kasalukuyang bahagi ng sulat na ito ay napakalinaw na naglalahad sa atin ng katotohanan tungkol sa dalawang likas na nasa mananampalataya. Mahalagang tandaan na kapag tayo'y iniligtas ng Diyos, hindi Niya winawasak ang makalamang likas

na tinanggap natin sa ating likas na kapanganakan. Ang pagkapanganak na muli ay hindi nangangahulugang inalis na ang lumang makalamang likas na iyon, ni nangangahulugang binago ito, kundi ito ay ang pagkakaloob ng isang ganap na bagong likas na ipinanganak ng Espiritu Santo ng Diyos, at ang dalawang likas na ito ay magkatabing nananatili sa mananampalataya sa Panginoong Jesu-Cristo. Ito ang nagpapaliwanag sa pakikipaglabang naranasan ng marami sa atin mula nang tayo'y magbalik-loob. Sa katunayan, hindi ko na dapat sinabing “marami sa atin,” sapagkat ang lahat ng nagbalik-loob ay nakaranas, sa isang pagkakataon o iba pa, ng kaunting pakikipaglabang iyon sa pagitan ng laman at ng Espiritu. Sinabi ni Jesus, “Ang ipinanganak ng laman ay laman”—iyan ang lumang likas—“ang ipinanganak ng Espiritu ay espiritu”—iyan ang bagong likas, at ang dalawang likas na ito ay magkatabing nananatili hanggang matanggap natin ang pagtubos sa katawan, na mangyayari sa muling pagdating ng ating Panginoong Jesu-Cristo, kapag babaguhin Niya ang katawang ito ng ating kababaan at gagawin itong katulad ng katawan ng Kanyang kaluwalhatian. Sa panahong iyon ay malalaya na tayo magpakailanman sa lahat ng panloob na hilig sa kasalanan. Hanggang doon, kailangan nating matutuhan, at kung minsan sa pamamagitan ng napakasakit na mga karanasan, na ang makalamang likas, ang lumang likas na iyon, ay “hindi napasasakop sa Kautusan ng Diyos, at hindi nga maaari” (Roma 8:7).

Ang lumang likas na iyon ay napakabulok, napakasama, na hindi ito kailanman mapababanal, at ang bagong likas naman ay napakadalisay, napakabanal, na hindi na nito kailangang pabanalin. Kaya walang binabanggit sa Kasulatan tungkol sa pagpapabanal sa lumang likas. Ano kung gayon ang kailangang

pabanalin? Ang tao mismo, at siya'y pinababanal habang natututo siyang lumakad ayon sa udyok ng bagong likas. Siya'y pinapatnubayan ng Espiritu Santo ng Diyos, sapagkat ang mananampalataya ay hindi lamang ipinanganak ng Espiritu kundi tinatahanan din ng Espiritu.

Hindi natin dapat paghaluin ang pagkapanganak na muli sa pamamagitan ng Espiritu at ang pagtanggap sa Espiritu. Ang pagkapanganak na muli ay gawa ng Espiritu ng Diyos. Siya ang nagdudulot ng pagkapanganak na muli sa pamamagitan ng Salita. Tinatanggap natin ang Salita nang may pananampalataya, pinaniniwalaan natin ang Salita, at ang Espiritu ng Diyos, sa pamamagitan ng Salita, ang nagdudulot ng pagkapanganak na muli. Sinasabi ni apostol Santiago, “Sa Kanyang sariling kalooban ay ipinanganak Niya tayo sa pamamagitan ng salita ng katotohanan” (Santiago 1:18). Sinasabi ni apostol Pedro, “Ipinanganak na muli, hindi sa binhing nasisira, kundi sa hindi nasisira, sa pamamagitan ng Salita ng Diyos, na buhay at nananatili magpakailanman...At ito ang salitang ipinangaral sa inyo sa pamamagitan ng Ebanghelyo” (1 Pedro 1:23, 25). At kapag pinaniwalaan ko ang Salitang iyon, ako'y ipinanganak na muli; iyon ay isang panloob na pagbabago. Iyon ay pagkakaloob ng isang bagong buhay; iyon ay buhay na walang hanggan. Ngunit may higit pa ryan. Totoo sa lahat ng panahon, mula kay Adan hanggang sa araw ng Pentecostes, na saanman nanampalataya ang mga tao sa Salita ng Diyos ay ipinanganak silang muli, ngunit ang Espiritu Santo Mismo, bilang isang Persona ng Diyos, ay hindi pa noon dumarating upang manahan sa kanila. Ngayon, mula nang Pentecostes, sa ating pananampalataya ay tinatatakan tayo ng Espiritu Santo ng Diyos. Siya ang lumilikha ng bagong likas, at pagkatapos ay dumarating upang manahan sa taong

ipinanganak na muli, at habang natututo ang mananampalataya na kilalanin na ang Espiritu ng Diyos ay nananahan sa kanya, at habang ipinaubaya niya ang lahat sa Kanyang pamamahala, nakasusumpung siya ng paglaya mula sa kapangyarihan ng kasalanang likas na nasa kanya.

Pansinin kung paano ito sinabi ng apostol dito: “Ito nga ang sinasabi ko, Lumakad kayo sa Espiritu, at hindi ninyo gagawin ang nasa [o, ang hangad] ng laman.” Napakadaling sundin ang hangad ng laman. Hindi natin dapat iugnay sa salitang *nasa* ang ideyang lagi itong tumutukoy sa mga bagay na mababa at marumi. Ang salita mismo ay nangangahulugan lamang ng “hangad,” at anuman ang hangad ng laman, lagi itong kasuklam-suklam sa Diyos. Narito ang isang nagnanasa ng lahat ng uri ng makalamang pagpapakasasa, at hindi tayo nahihirapang makita kung gaano iyon kasama, ngunit narito ang isa pang naghahangad ng katanyagan sa sanlibutan, ng papuri at paghanga ng kanyang kapwa, at iyon man ay nasa ng laman, o ng isip, at kasing-kasuklam-suklam sa Diyos gaya ng nauna. Anumang uri ng makalaman o makasariling hangad ay isang nasa, at kung nais nating makalaya sa paglakad ayon sa mga makasariling nasang ito, kailangan nating lumakad sa Espiritu.

Iba ang tinatahanan tayo ng Espiritu, at lubhang iba ang lumalakad sa Espiritu. Ang lumakad sa Espiritu ay nangangahulugang ang Espiritu Santo ang namamahala sa atin, at makalalakad lamang tayo sa Espiritu kung ang ating buhay ay tunay na isinuko kay Cristo. May magsasabi, “Kung gayon, nauunawaan ko na ang ibig ninyong sabihin ay ang lahat ng mananampalataya ay may Espiritu Santo, ngunit marami sa atin ang hindi pa nakatanggap ng ikalawang pagpapala, at hindi

puspos ng Espiritu.” Hindi ko makita ang katagang “ikalawang pagpapala” sa Kasulatan, bagaman inaamin ko na sa buhay ng maraming Cristiano ay may karanasang tumutugma sa tinatawag ng mga tao na “ikalawang pagpapala.” Maraming Cristiano ang namuhay nang maraming taon sa medyo mababa, medyo makalaman, at makamundong antas. Mahal nila ang Panginoon, mahal nila ang Kanyang Salita, gustung-gusto nilang dumalo sa mga pagtitipon sa Kanyang bahay, natutuwa sila sa pakikisama ng mga Cristiano, at nagsisikap silang lumakad bilang mga matuwid na lalaki at babae sa sanlibutang ito, ngunit hindi pa nila tunay na isinuko nang buong-buo ang kanilang sarili at ang lahat ng kanilang tinubos na kakayahan sa Panginoon. May isang bagay silang ipinagkakait, may isang pakikipagtalo sa Diyos, at habang nagpapatuloy ito ay laging may labanan at pagkatalo. Ngunit kapag ang isang tao ay umabot sa puntong sinusunod niya ang Salita, “Kaya nga, mga kapatid, nakikiusap ako sa inyo alang-alang sa mga kaawaan ng Diyos, na iharap [isuko, ipaubaya] ninyo ang inyong mga katawan bilang buhay na handog, banal, kalugud-lugod sa Diyos, na siyang makatwirang paglilingkod ninyo” (Roma 12:1)—kapag ginawa ng isang tao ang pagsukong iyon, tunay na may nangyayari sa buhay niya na tumutugma sa isang uri ng ikalawang pagpapala; ibig sabihin, malaya na ngayon ang Espiritu ng Diyos na angkinin ang mananampalatayang iyon, at kumilos sa pamamagitan niya at gamitin siya sa ikaluluwalhati ng Diyos sa paraang hindi Niya magawa habang ang lalaki o babaeng iyon ay hindi pa ganap na nakasuko sa Panginoon. Napakadalas nating banggitin ang “ganap na pagsuko,” ngunit natatakot ako na ang ilan sa atin ay napakapabaya sa paggamit ng katagang iyon. Walang saysay na sabihing ganap akong nakasuko sa Diyos kung hinahanap ko pa

rin ang sarili kong kapakanan. Kung nakasentro ako sa sarili, kung nasasaktan ako dahil hindi ako pinupuri ng mga tao, o kung lumalaki ang ulo ko dahil pinupuri nila ako, kung gayon ay hindi nasusunod ang Espiritu ng Diyos sa akin. Kung si Cristo Mismo ay hindi ang tanging layunin sa harap ng aking kaluluwa, kung hindi ko masabing, “Sa akin, ang mabuhay ay si Cristo,” kung ang aking pinakamalaking malasakit ay hindi na si Cristo ay maparangalan sa akin, sa buhay man o sa kamatayan, kung gayon ay hindi pa ako ganap na nakasuko sa Kanya. Kung hindi ko masabi mula sa puso, “Hindi ang aking kalooban, kundi ang sa Iyo,” walang saysay ang pag-uusap tungkol sa pagsuko kay Cristo. Ang mananampalatayang nakasuko ay hindi na naghahanap ng para sa sarili kundi ng mga bagay na nauukol kay Cristo Jesus. Iyan ang taong “lumalakad sa Espiritu.” “Lumakad kayo sa Espiritu, at hindi ninyo gagawin ang nasa ng laman.”

Ang labanan ay ipinakikita sa talata 17: “Sapagkat ang laman ay nagnanasa [o naghahangad] laban sa Espiritu, at ang Espiritu laban [o salungat] sa laman: at ang mga ito ay magkalaban sa isa't isa.” Hindi talaga ito, “Kaya't *hindi ninyo magawa* ang mga bagay na ibig ninyo,” sapagkat naglaan ang Diyos upang magawa natin ang mga bagay na ibig natin, kundi dapat itong isalin na, “Kaya't *maaaring hindi ninyo magawa* ang mga bagay na ibig ninyo.” Narito ang labanan sa dibdib ng mananampalataya. Ang laman ay naghahangad ng isang bagay, ang Espiritu ng iba, at hangga't walang ganap na pagsuko sa kalooban ng Diyos, ang dalawang ito ay laging naglalaban, kaya maaaring hindi magawa ng mananampalataya ang mga bagay na ibig niya. Gumigising ako sa umaga at sinasabi, “Ngayong araw, hindi ko hahayaang magsalita ang dila kong ito ng kahit isang hindi mabait na bagay, kahit isang salitang hindi tulad ng

kay Cristo.” Ngunit may di-inaasahang pangyayaring dumarating, at halos bago ko pa namamalayan ay may nasabi na akong isang bagay na gusto ko na lang sanang kagatin ang aking dila. Ang bagay na hindi ko kailanman binalak gawin ay ginawa ko. At sa kabilang banda, ang mga bagay na binalak kong gawin ay hindi ko nagawa. Ano ang sinasabi nito sa akin? May labanan. Ang Espiritu ng Diyos ay walang ganap na karapatang dumaan sa aking puso at buhay, at dahil sa labanang ito ay maaaring hindi ko magawa ang mga bagay na ibig ko. Ako’y nahahadlangan, at ang aking buhay ay hindi buhay ng ganap na pagsuko gaya ng ninais ng Diyos. Gaano karami sa atin ang nakaaalam nito sa karanasan. O, ang mga talunang buhay, ang mga bigong buhay, kahit ng mga taong tunay na Cristiano, na nakaaalam ng kaligayahan ng pagkaligtas sa mahalagang dugo ng Panginoong Jesu-Cristo at nananabik na luwalhatiin ang Diyos, gayunma’y laging natatalo. Bakit? Dahil ang Espiritu ng Diyos ay wala sa Kanyang pinakamataas na lugar sa kanilang buhay.

“Ngunit kung kayo’y pinapatnubayan ng Espiritu, wala kayo sa ilalim ng Kautusan.” Hindi natin dapat isipin na ang daan ng paglaya ay sa pamamagitan ng pagtupad sa Kautusan. Maaari kong sabihin, “Mula ngayon, mag-iingat na akong mabuti, susundin ko ang Kautusan ng Diyos sa lahat ng bagay. Tiyak na hahantong iyon sa aking praktikal na pagpapakabanal.” Ngunit hindi, mabibigo na naman ako. Matutuklasan ko na ang pagnanais na gumawa ng mabuti ay nasa akin, ngunit ang paggawa nito ay ibang usapan, kaya kailangan kong matutuhan na ang aking pagpapakabanal ay hindi rin sa pamamagitan ng Kautusan, gaya ng aking pag-aaring-ganap. Ano kung gayon? Sinasabi niya sa atin, “Kung kayo’y pinapatnubayan ng Espiritu, wala kayo sa ilalim ng Kautusan.” Kung pasasakop kayo sa

Espiritu ng Diyos, kung Siya ang namamahala sa inyong buhay, kung pinapatnubayan Niya kayo, kung gayon ang katuwiran ng Kautusan ay natutupad sa atin na lumalakad hindi ayon sa laman kundi ayon sa Espiritu. At upang hindi tayo magkamali ng pagkaunawa, inilalahad niya sa atin ang mga nasa ng laman, upang mahila natin ang mga bagay na ito palabas sa liwanag, upang makita natin ang mga ito sa buong kapangitan nila, kaya kung ang alinman sa mga ito ay may puwang sa ating puso at buhay, mahatulan natin ang mga ito sa harapan ng Diyos.

Madalas tayong makasalubong ng mga tao ngayon na nagsasabing hindi sila naniniwala sa kasamaan ng likas ng tao, ngunit ang mga ito ang mga bagay na nagmumula sa likas na tao; at kahit ang mananampalataya, kung hindi siya mag-iingat, kung hindi siya lumalakad kasama ng Diyos ayon sa patnubay ng Espiritu, ay maaaring mahulog sa ilan sa mga ito.

“Hayag [maliwanag] ang mga gawa ng laman, na ang mga ito: pangangalunya, pakikiapid, karumihan, kahalayan.” Baka iniisip o sinasabi ng ilan sa inyo, “Sana’y hindi na niya ginamit ang mga salitang iyan; hindi ko gusto ang mga iyan; mga pangit na salita ang mga iyan.” Mahal kong mga kaibigan, ipaalala ko sa inyo, walang problema sa mga salita; ang mga kasalanang ipinahahayag ng mga salitang ito ang siyang napakapangit. Maraming taong ayaw sa mga salita ang namumuhay sa mga kasalanan, at hinihila ng Diyos ang mga bagay palabas sa liwanag at tinatawag ang kasalanan sa pangalan nito. May mga taong namumuhay sa kasalanan ng pangangalunya na ayaw marinig na tinatawag sa pangalan ang kanilang kasamaan. Tingnan ang mga salita ng Panginoong Jesus, “Ang sinumang humiwalay sa kanyang asawa, maliban sa dahilan ng pakikiapid, ay nagtutulak sa kanya na mangalunya: at ang sinumang mag-asawa sa babaing hiniwalayan ay nangangalunya” (Mateo 5:32).

May mga taong nangangalunya ayon sa talatang iyon, at may iba pang nagbabalak nito. Kung hinayaan ninyo ang inyong sarili sa anumang di-banal na pag-ibig, pinahihintulutan ang inyong sarili sa anumang di-banal na pakikipagmabutihan sa isang taong wala kayong karapatang pakasalan, kayo mismo ay nagkasala sa paningin ng Diyos ng kasalanang binabanggit dito. “Pakikiapid, karumihan, kahalayan”—iyon ay, mga masasama at maruruming kaisipang pinagpapakasasaan. Hindi ninyo mapipigilan ang pagpasok ng masasamang kaisipan sa inyong isip, ngunit mapipigilan ninyo ang pagpapakasasa sa mga ito. Ang kahalayan ay ang pagpapakasasa sa mga kaisipang marumi, masama at di-banal. Kung minsan ay lumalapit sa akin ang mga tao na labis na nababagabag at nagsasabi, “May masasamang kaisipang dumarating sa akin, kahit habang nananalangin ako, at kung minsan ay iniisip ko kung talagang nagbalik-loob ako o hindi.” Iyan ang laman na nagpapakita ng sarili nito. Maaaring dumating sa inyo ang mga bagay na ito, ngunit pinagpapakasasaan ba ninyo ang mga ito? Sabi ng isang taga-Wales, “Hindi ko mapipigilan kung may ibong dumapo sa ibabaw ng aking ulo, ngunit mapipigilan ko kung gagawa siya ng pugad sa aking buhok,” kaya maaaring hindi ninyo mapigilan ang pagdagsa ng masasamang kaisipan sa inyong isip, ngunit mapipigilan ninyo ang pagpapakasasa sa mga kaisipang iyon.

Pagsamba sa diyus-diyosan, ang paglalagay ng anumang bagay sa lugar ng tunay at buhay na Diyos. *Pangkukulam*. “Naku,” sasabihin ninyo, “luma na iyan. Noon ay sinusunog nila ang mga mangkukulam.” Ngunit ano ba ang pangkukulam? Ang salitang ito ay nangangahulugang “pakikitungo sa mga patay,” at sa palagay ko ay napakaraming mangkukulam sa Chicago. Madalas, habang naglalakad ako sa kalye, nakakakita ako ng mga karatulang gaya ng “Spiritualist medium,” o kung anong

ganoon, mga taong nagkukunwaring nakikipag-usap sa mga patay. Iyan ay pangkukulam, at iyan ay kasuklam-suklam sa paningin ng Diyos. *Pagkapoot*. Ito ay kasalanang dapat nating bantayan nating lahat. Sinasabi ng Kasulatan, “Ang sinumang napopoot sa kanyang kapatid ay mamamatay-tao” (1 Juan 3:15). Ang pagkapoot ay nagmumula sa lumang likas. *Pagtatalo*—pagiging palaaway. Marami sa atin ang aatras sa mga naunang kasalanang iyon, ngunit hindi tayo madaling pakisamahan, napakaramdamin natin, at ito ay tunay na katibayan ng lumang likas, gaya ng iba pang “mga gawa ng laman.” *Paninibugho*, ang palagiang paghahangad na mahigitan ang ibang tao, na makuha ang paghanga ng iba. Narito ang isang mangangaral na may kaunting kaloob, at naiinis siya dahil may ibang mangangaral na mas kinikilala. Narito ang isang medyo marunong kumanta, at may ibang kumakanta rin na mas hinahangaan, at nagkakagulo dahil doon. Narito ang isang guro sa Sunday school, at tila mas pinipili ang ibang guro kaysa sa kanya, at nagwawala siya at halos handa nang iwan ang kanyang gawain. Tuntunin ninyo ang mga bagay na ito hanggang sa pinagmulan nila at matutuklasan ninyo na lahat ay nagmumula sa laman, kaya dapat hatulan ang mga ito sa paningin ng Diyos. At pagkatapos, *galit*. Iyan ay pagkasuklam na sumisiklab. May galit na banal, ngunit ang galit na karaniwang pinadadala natin ay napaka-di-banal. Ang tanging banal na galit ay galit sa kasalanan. “Magalit kayo, at huwag magkasala” (Efeso 4:26). Sabi ng isang matandang Puritano, “Pinagpasyahan kong magalit nang hindi nagkakasala, kaya’t wala akong kagagalan kundi ang kasalanan.” At pagkatapos ay *pag-aaway*, na humahantong sa “pagkakabaha-bahagi.” Ang dalawang salitang ito ay malapit na magkaugnay. Lahat ng mga ito ay makasalanan. *Mga maling aral*, isang paaralan ng

opinyong itinayo na salungat sa katotohanan ng Diyos. *Pagkainggit*. Sinasabi ng Kasulatan, “Masiyahan kayo sa mga bagay na nasa inyo” (Hebreo 13:5). Ang isa ay may mas magandang bahay kaysa sa akin, ang iba naman ay may mas magandang kotse kaysa sa akin, at naiinggit ako sa kanya. Sabi ng isang Arabe, “Minsan ay nalungkot ako at nagreklamo dahil wala akong sapatos, hanggang makatagpo ako ng isang taong walang paa.” Wala ni isa sa atin na hindi tumanggap ng higit pa sa nararapat sa kanya. Bakit tayo maiinggit sa iba? Ipagpalagay nating may mga taong may napakagagarang mansyon at ako ay may kubo lamang.

Tolda man o kubo, bakit ko pa iintindihin?

Isang palasyo ang ginagawa para sa akin doon sa Langit!

“Masiyahan kayo,” sabi ng Espiritu ng Diyos, “sa mga bagay na nasa inyo.” Kapag narating ninyo ang kalagayang iyon, magiging higit na maligaya ang inyong buhay.

Pagpatay. Isipin ninyo, ang pagpatay ay isinama sa mga kasalanang gaya ng paninibugho at pagkainggit! Maraming pagpatay ang naging bunga ng mismong mga kasalanang ito, at alam ninyo, ang pagpatay ay hindi lamang ang pagsaksak ng kutsilyo sa isang tao o pagbaril sa kanyang ulo gamit ang rebolber. Maaari ninyong patayin ang isang tao sa inyong kalupitan. Marami akong kilalang taong namatay sa pagdadalamhati dahil sa kalupitan ng mga taong may karapatan silang umasa ng kakaibang pagtrato. Ipagkaloob nawa ng Diyos na maipakita natin ang napakaraming pag-ibig ni Cristo na tayo ay maging pagpapala sa mga tao sa halip na sumpa sa kanila. Pagkatapos ay *paglalasing*. Tiyak na hindi ko na kailangang pag-usapan ito sa mga Cristiano. Ito man ay gawa ng laman. Pagkatapos ay *kalayawan*. Tinatawag ito ng

sanlibutan na “pagsasaya” sa makalamang paraan. “At mga katulad nito: na tungkol dito ay sinasabi ko na sa inyo nang una pa, gaya ng sinabi ko na rin sa inyo noong nakaraan, na ang mga gumagawa ng ganitong mga bagay ay hindi magmamana ng kaharian ng Diyos.” Dito ay ginamit niya ang panahunang patuloy: “Ang mga sanay nang gumawa ng ganitong mga bagay, ang mga taong ang buhay ay tatak ng ganitong mga bagay.” Kung ang mga tao ay tatak ng mga bagay na ito, pinatutunayan nilang hindi sila Cristiano kailanman. Maaaring mahulog dito ang tunay na mga Cristiano, ngunit sila’y nalulungkot at naghihirap hanggang ipagtapat nila ang mga ito, ngunit ang mga taong hindi ligtas ay nagpapakasaya sa mga ito at nagpapatuloy nang hindi hinahatulan ang mga ito. Ang mga bagay na ito ay nagmumula sa laman. Ngayon ay mayroon tayong kabaligtaran—ang bunga ng Espiritu. “Ngunit ang bunga ng Espiritu ay pag-ibig, kagalakan, kapayapaan, pagtitiis, kagandahang-loob, kabutihan, pananampalataya, kaamuan, pagpipigil sa sarili: laban sa mga ganito ay walang Kautusan.” Pansinin ninyo na ang salita rito ay *bunga*, sapagkat hindi natin mababasa sa Biblia ang “mga bunga” ng Espiritu, kundi ang “bunga.” Ang siyamang-uring bungang ito ay sumisibol mula sa bagong likas habang ang isang tao ay pinakikilos ng Espiritu Santo ng Diyos. *Pag-ibig*, ang mismong buod ng likas ng Diyos. *Kagalakan*—sinasabi ng Kasulatan, “Ang kagalakan sa Panginoon ang inyong kalakasan” (Nehemias 8:10). *Kapayapaan*, na higit pa sa kasiyahan; ito ay malalim na kagalakang hindi nayayanig at hindi nababagabag ng lahat ng pagsubok sa lupa. *Pagtitiis*, ito ang umaakay sa inyo na magtitiis nang hindi nagrereklamo. *Kagandahang-loob*, ang ilan sa atin ay napakasungit at napakagaspang, ngunit dapat linangin ng Cristiano ang kaamuan, ang kagandahang-loob ni Cristo.

Pananampalataya, sa kahulugang pagtitiwala sa Diyos.

Kaamuan. Hindi tayo maamo sa likas; ang likas na tao ay laging itinutulak ang sarili sa unahan. Sabi ng espirituwal na tao, “Huwag na ninyo akong pansinin, kilalanin ninyo ang iba; payag akong manatili sa likuran.” Saanman ninyo makita ang ganitong mapagtulak na espiritu, malalaman ninyo na ang isang tao ay lumalakad pa rin sa laman. Kapag nakita ninyo ang pagnanais na magbigay ng makadiyos na pagkilala sa iba, makikita ninyo ang isang taong lumalakad sa Espiritu. At pagkatapos, ang *pagpipigil sa sarili* ay iyon lamang—“pagpipigil sa sarili,” ang buong katawan ay pinasusuko sa Espiritu ng Diyos. “Laban sa mga ganito ay walang Kautusan.” Hindi ninyo kailangan ng Kautusan upang pamahalaan ang taong lumalakad nang ganito sa Espiritu.

“At ang mga kay Cristo ay ipinako na sa krus ang laman kasama ang mga hilig at mga nasa nito.” Hindi nito sinasabing, “Ang mga kay Cristo ay [*dapat*] magpako sa krus sa laman.” Nagawa na nila iyon nang ilagak nila ang kanilang tiwala sa Panginoong Jesus. Nagtiwala sila sa Isang ipinako sa krus para sa kanila, kaya masasabi nila, “Ako’y ipinakong kasama ni Cristo: gayunma’y nabubuhay ako” (Galacia 2:20). Iyon ay isang bagay na tapos na. Kung naipako na ninyo sa krus ang laman, kung kinilala na ninyo ang katotohanang ang pagkapako ni Cristo sa krus ay inyo, huwag na kayong mamuhay sa bagay na doon kayo’y namatay na. “Kung tayo’y nabubuhay sa Espiritu, lumakad din naman tayo sa Espiritu.” Kung taglay natin ang bagong buhay na ito, kung kaugnay na tayo ngayon ng ating Cristong nabuhay na muli, hayaan nating Siya ang mamahala sa ating mga lakad, pasakop tayo sa Kanya, lumakad tayo sa Espiritu, huwag tayong maghangad ng katanyagan o karangalan, huwag tayong maghanap ng anumang hahantong

sa walang kabuluhang pagmamayabang, nag-uudyukan sa isa't isa, nagsasabi at gumagawa ng mga bagay na maaaring makasakit sa iba nang hindi kailangan, o nagiinggitan sa isa't isa.

Maaaring sabihin ng ilan sa inyo, “Napakataas ng pamantayang iyan, at natatakot ako na hindi ko iyan maaabot kailanman.” Tama, at hindi ko rin iyan maaabot kailanman sa sarili kong lakas, ngunit kung kayo at ako ay pasasakop sa Espiritu Santo ng Diyos at hahayaan Siyang gawing totoo ang mga bagay na ito sa ating buhay, tunay nating maaabot ang mithiing inilalagay sa harap natin dito, ngunit hindi ito tayo, kundi si Cristo na nabubuhay sa atin na ipinakikita ang Kanyang buhay, ang Kanyang banal na buhay, sa loob at sa pamamagitan ng mga bahagi ng ating katawan. Ipagkaloob nawa ng Diyos na makilala natin ang katotohanan nito!

Aral 15: Biyayang Kumikilos (Galacia 6:1-10)

Mga kapatid, kung ang isang tao ay mahulog sa isang pagkakasala, kayong mga espirituwal, panumbalikin ninyo ang gayong tao sa espiritu ng kahinahunan; na isinasaalang-alang mo ang iyong sarili, baka ikaw man ay matukso. Magdala kayo ng pasanin ng isa't isa, at sa gayon ay tuparin ninyo ang kautusan ni Cristo. Sapagkat kung inaakala ng isang tao na siya'y may kabuluhan, gayong siya'y walang kabuluhan, dinadaya niya ang kanyang sarili. Ngunit subukin ng bawat isa ang kanyang sariling gawa, at sa gayon ay magkakaroon siya ng ikagagalak sa kanyang sarili lamang, at hindi sa iba. Sapagkat ang bawat isa ay magdadala ng kanyang sariling pasan. Ang tinuturuan sa salita ay magbahagi sa nagtuturo sa kanya ng lahat ng mabubuting bagay. Huwag kayong padaya; ang Diyos ay hindi napabibiro: sapagkat anuman ang ihasik ng tao, iyon din ang kanyang aanihin. Sapagkat ang naghahasik sa kanyang laman ay mag-aani mula sa laman ng kabulukan; ngunit ang naghahasik sa Espiritu ay mag-aani mula sa Espiritu ng buhay na walang hanggan. At huwag tayong mapagod sa paggawa ng mabuti: sapagkat sa takdang panahon ay mag-aani tayo, kung hindi tayo manghihina. Kaya nga, habang may pagkakataon tayo, gumawa tayo ng mabuti sa lahat ng tao, lalo na sa mga kasambahay sa pananampalataya. (tt. 1-10)

Ngayon ay titingnan natin ang ilang natatanging paalala na may kinalaman sa pagpapakita ng biyaya, sa ating pakikitungo sa mga kapatid sa pangkalahatan at sa sanlibutan sa labas, sapagkat kung saan kumikilos ang biyaya sa kaluluwa, palaging may mabait na pagsasaalang-alang sa kapwa. Kung saan

nangingibabaw ang espiritu ng pamimintas, o kung saan puno ng masamang hangarin at kapaitan ang puso, makatitiyak kayo na, kahit sa ngayon man lang, nakalimutan na ng taong nagpapakita ng ganoong ugali na siya'y may utang na loob sa biyaya ng Diyos.

Una, nariyan ang kaso ng isang kapatid na nagkamali, bagaman hindi sinasadya. Sinasabi ng Espiritu ng Diyos, "Mga kapatid, kung ang isang tao ay mahulog sa isang pagkakasala." Hindi niya sinadyang magkasala. Hindi niya sinisikap patahimikin ang kanyang budhi, pero hindi niya nakayanan ang biglang tukso, gaya halimbawa ng nangyari kay apostol Pedro, na tunay na umiibig sa Panginoon, pero nang tanungin kung isa siya sa Kanyang mga alagad ay napuno siya ng takot kaya't ikinaila niya ang Isa na ipinangako niyang hinding-hindi niya iiwan. Mahalagang makilala ang pagkakaiba ng sinadya at pinag-isipang kasalanan, kung saan iwinaksi na ng tao ang mabuting budhi at tahasang tumahak sa landas ng kasamaan, at ng biglaan at hindi inaasahang pagkabigo dahil sa napakalakas na taksong dumating nang hindi siya handa. Kay rami ng nahuhulog sa ganitong mga kalagayan! Baka iyon ay ang lakas ng gana o ng makalamang pita. Baka iyon ay mainit na ulo o kapalaluan at kayabangang hindi hinahatulan. Nagpapatuloy ang isang tao nang hindi namamalayan ang panganib, napapasok siya sa mga kalagayang hindi niya pinaghandaan, at bago pa niya mapansin ang nangyayari, nakapagkasala na siya laban sa Isa na pinakanagmamahal sa kanya. Madali para sa ibang hindi nakauunawa sa mga nakatagong pinagmumulan ng kilos na sisihin nang napakabigat ang ganoong tao, lalo na kung ang kanyang pagkakamali ay nakapagdudulot ng kahihiyan sa patotoo ng Panginoon. Ang pinakamadaling gawin sa ganitong kaso ay ipilit na tanggalin siya agad, alisan ng lahat ng

pribilehiyo sa iglesia ang nagkasala. Pero dito ay may mas mabuting paraang inilalahad sa atin. Isinulat ni Pablo, "Kayong mga espirituwal, panumbalikin ninyo ang gayong tao sa espiritu ng kahinahunan; na isinasaalang-alang mo ang iyong sarili, baka ikaw man ay matukso." Hindi tanda ng pagiging espirituwal ang pagpapadala sa mabagsik na paghatol, kundi ang pagpapakita ng habag sa nagkamali at ang pagsisikap na maibalik siya sa pakikipag-isa sa Diyos. Sa espiritu lamang ng kahinahunan ito magagawa. Ang matigas at mapamintas na espiritu ay lalong magtutulak sa nagkakamali sa kasalanan at magpapahirap na maibalik pa siya sa bandang huli. Pero ang mapagmahal at magiliw na salita, kasama ang mapagbiyayang pagsisikap na siya'y maibalik, ay kadalasang nagliligtas sa kanya mula sa lalo pang pagbagsak.

Kung aalalahanin natin kung ano tayo mismo at kung gaano rin tayo kadaling mahulog, hindi tayo magiging sobrang higpit sa pakikitungo sa iba. Hindi sa tinatawag tayong pagtakpan ang kasalanan. Kailangang harapin iyon nang tapat, sapagkat sinasabi sa atin sa Kautusan, "Tunay na sasawayin mo ang iyong kapwa, at huwag mong pababayaang magkasala siya." Pero dapat nating ituro ang daan ng paglaya; at kapag isinasaalang-alang natin na tayo man ay laging nangangailangan ng tulong ng Diyos upang maingatan tayo sa kasalanan, mas malalaman natin kung paano pakikitunguhan ang mga naligaw ng landas sa oras ng tukso.

Pagkatapos, may isang mahalagang salita tungkol sa pagmamalasakit sa isa't isa na dapat laging makita sa mga mananampalataya: "Magdala kayo ng pasanin ng isa't isa, at sa gayon ay tuparin ninyo ang kautusan ni Cristo." Ang kautusan ni Cristo ay ang kautusan ng pag-ibig, at ang pag-ibig ay

naghahangad na tumulong sa iba sa kanilang kagipitan at makibahagi sa kanilang pasan. Kung may nag-aakalang mas mataas siya kaysa sa ganitong paglilingkod at nagmamataas sa kanyang dangal, ipinakikita lang niya kung gaano siya kaliit, sapagkat "kung inaakala ng isang tao na siya'y may kabuluhan, gayong siya'y walang kabuluhan, dinadaya niya ang kanyang sarili."

Dapat kilalanin ng bawat isa ang kanyang sariling pananagutan sa Diyos, kaya't dapat siyang mag-ingat na ang kanyang sariling gawa ay ayon sa ipinahayag na kalooban ng Diyos, gaya ng itinuturo sa Kanyang Salita. Habang lumalakad siya nang masunurin, mararanasan niya ang kagalakang nagmumula sa pakikipag-isa sa Diyos at hindi na siya aasa sa iba para sa kanyang kaligayahan. Isang kinikilalang prinsipyo ng Kasulatan na ang bawat tao ay dapat magdala ng kanyang sariling pananagutan, at ito ang kahulugan ng talatang 5, kung saan ang salitang *pasan* ay may ibang-ibang kahulugan kaysa sa pagkakagamit nito sa talatang 2.

Ang talatang 6 ay naglalatag ng prinsipyong malawak ang saklaw: "Ang tinuturuan sa salita ay magbahagi sa nagtuturo sa kanya ng lahat ng mabubuting bagay." Kung ginamit ng Diyos ang iba para turuan at tulungan ako sa daan ng buhay, ako naman ay dapat matuwang gawin ang aking makakaya para makatulong at umalalay sa kanya. Hindi lang ito tungkol sa mga mangangaral na lubusang nakatalaga sa gawain ng Panginoon na dapat masuportahan ng mapagbiyayang kaloob ng mga pinaglilingkuran nila, bagaman kasama iyon, kundi ito ay patuloy na pagbibigay at pagtanggap sa lahat ng larangan ng buhay. Ang taong ang hangad lang ay makinabang sa iba at walang pakialam na magbahagi sa kanila ay magkakaroon ng

buhay na parang Dead Sea. Sinasabing walang anumang mabubuhay sa katubigang iyon dahil wala itong labasan, at kahit milyun-milyong tonelada ng tubig-tabang ang bumubuhos dito linggu-linggo, dahil sa pagsingaw at sa mga minerál na naiipon ay nagiging napakapait at napakaasim nito kaya't wala itong mabubuhay. Ang taong mas nagmamalasakit na magbigay sa iba kaysa tumanggap para sa sarili ay laging sariwa at masaya sa kanyang karanasan at lalo pang masisiyahan sa mabubuting bagay na ibinabahagi sa kanya.

Kapansin-pansin na sa ganitong konteksto, na matatawag nating prinsipyo ng "pagbibigay at pagtanggap," itinaturo ng Espiritu Santo nang buong taimtim ang ating pansin sa kamag-anak na batas ng "paghahasik at pag-aani." Hindi kailanman kapaki-pakinabang ang kalimutan ang hinaharap. Ang taong kumikilos para lamang sa kasalukuyan ay parang taong walang pakialam sa darating na ani, kaya't iniisip niyang makatitipid siya sa kakaunting paghahasik, o kaya'y walang-ingat na nagsasabog ng masasamang binhi sa kanyang bukid, naghahasik ng ligaw na trigo, sabi nga ng mga tao, pero umaasang ibang-iba ang uri ng aanihin niya. Kung ano ang ating inihasik, iyon ang ating aanihin. Paulit-ulit itong idinidiin sa Kasulatan. Dito ay sinasabi sa atin, "Huwag kayong padaya; ang Diyos ay hindi napabibiro: sapagkat anuman ang ihasik ng tao, iyon din ang kanyang aanihin." Sa ibang bahagi ay inilatag din ng ating Panginoon ang ganito ring prinsipyo. Nagtanong Siya, "Nakapipitas ba ang mga tao ng ubas sa mga tinikan, o ng igos sa mga dawag?" (Mateo 7:16). At ipinahayag Niya na "ang bawat mabuting puno ay nagbubunga ng mabuti; ngunit ang masamang puno ay nagbubunga ng masama" (Mateo 7:17). Naghasik ng hangin ang Israel, sigaw ng propeta, at inihula niyang aanihin nila ang ipu-ipo (Hosea 8:7). Ang mga taong

naghahasik ng kasamaan ay iyon din ang inaani, giit ni Eliphaz (Job 4:8). Napakalinaw nito kaya't hindi na kailangang idiin pa. Pero kay dali nating makalimutan ito, at kay bilis nating umasa na sa isang kakaiba at di-natural na pagbabago, ang ating makasalanang kahangalan ay mababaligtad para magbunga ng mapayapang bunga ng katuwiran. Pero ito man ay sa kaso ng makamundong taong hindi ligtas, o ng Cristianong nagkakamali, matutupad ang batas na hindi nababago—inaani natin ang ating inihasik. Kaya't napakahalaga na lumakad tayo nang maingat sa harap ng Diyos, na hindi natin pinahihintulutan ang ating sarili sa anumang kalayawang hindi bagay sa isang nagsasabing kinikilala niya si Cristo bilang Panginoon. "Sapagkat ang naghahasik sa kanyang laman ay mag-aani mula sa laman ng kabulukan; ngunit ang naghahasik sa Espiritu ay mag-aani mula sa Espiritu ng buhay na walang hanggan" (t. 8). Hindi sa kinikita natin ang buhay na walang hanggan sa pamamagitan ng ating pag-uugali; tinatanggap natin ito bilang kaloob kapag sumampalataya tayo sa Panginoong Jesu-Cristo (Juan 3:36). Pero ngayon ay taglay natin ang buhay na walang hanggan sa mga katawang namamatay, at sa isang kapaligirang salungat, kung saan ang lahat ng nasa paligid natin ay laban sa bago at itinanim ng Diyos na kalikasang ibinigay sa atin sa muling pagsilang. Hindi magtatagal, sa pagbabalik ng ating Panginoon, papasok tayo sa buhay sa buong kapuspusan nito, at pagkatapos, sa Hukuman ni Cristo, aanihin natin ang ayon sa ating inihasik. Ang mga namumuhay para sa Diyos ngayon ay tatanggap ng masaganang gantimpala sa araw na iyon. At ang mga nagpapadala ngayon sa mga udyok ng laman at abala sa mga bagay na hindi lumuluwalhati sa Diyos ay malulugi.

Kaya't napapanahon ang paalala: "Huwag tayong mapagod sa paggawa ng mabuti," kasama ang tiyak na pangako, "sapagkat sa takdang panahon ay mag-aani tayo kung hindi tayo manghihina." Napakadali sa atin, matapos magsimula sa Espiritu, na sikaping tapusin ito sa laman, gaya ng nangyari sa mga taga-Galaciang ito. Pero ang galing lamang sa Espiritu ang gagantimpalaan sa araw ng pagpapakita. Ang galing sa laman—kahit mukhang relihiyoso—ay magbubunga lamang ng kabulukan at magdudulot ng pagkabigo sa bandang huli.

Sa pagtatapos ng bahaging ito, bumalik ang apostol sa pangkalahatang prinsipyo ng talatang 6, at ngayon ay pinalalawak niya ito upang saklawin ang lahat ng tao saanman. Ang taong espirituwal ay tumitingin sa mga bagay mula sa pananaw ng Diyos, kaya't hindi siya maaaring maging makitid, makasarili, o walang pakialam sa mga nangangailangang kaluluwa sa paligid niya. "Kaya nga, habang may pagkakataon tayo, gumawa tayo ng mabuti sa lahat ng tao, lalo na sa mga kasambahay sa pananampalataya." Sa ganito ay matutularan natin Siya na ang buhay ay inilaan sa paggawa ng mabuti, kapwa sa mga walang utang na loob at sa mga walang Diyos, at sa munting kawan na naghihintay sa kaaliwan ng Israel. Habang sinisikap natin, sa kapangyarihan ng Espiritung nananahan sa atin, na panatilihin ang ganito ring saloobin sa ating kapwa tao, makasalanan man o banal, natutupad natin ang katuwiran ng kautusang nagsasabi, "Ibigin mo ang iyong kapwa gaya ng iyong sarili." Hindi natin kailangang ilagay ang ating sarili sa ilalim ng Kautusan para magawa ito. Kailangan lang nating kilalanin ang ating kaugnayan sa niluwalhating Cristo, na siyang Ulo ng bagong nilalang na iyon na, sa biyaya, ay kinabibilangan natin.

Lagi ba tayong nagbabantay sa ganitong mga pagkakataon para ipakita ang kabutihan ng Diyos sa mga nakakasalamuha natin, at sa gayon ay dakilain ang Panginoon, na Siyang may-ari sa atin at Siyang ating pinaglilingkuran? Yamang ganoon kahanga-hanga ang pakikitungo Niya sa atin, paano pa tayo makagagawa ng iba kundi sikaping ipakita sa ating pakikitungo sa iba ang awa at kagandahang-loob na ipinakita sa atin?

Ito nga ang pamumuhay sa mas mataas na antas kaysa sa Kautusan. Ito ang kalayaan ng biyaya, na ibinibigay ng Espiritu Santo sa lahat ng kumikilala kay Cristo bilang Panginoon.

Aral 16: Pagmamapuri sa Krus (Galacia 6:11-18)

Tingnan ninyo kung gaano kahabang sulat ang isinulat ko sa inyo ng aking sariling kamay. Ang lahat ng nagnanais na magpakitang-tao sa laman, ay siyang pumipilit sa inyo na kayo'y magpatuli; upang huwag lamang silang pag-usigin dahil sa krus ni Cristo. Sapagkat maging ang mga tinuli man ay hindi rin tumutupad ng Kautusan; datapuwat ibig nilang kayo'y magpatuli, upang sila'y makapagmamapuri sa inyong laman. Datapuwat malayo nawa sa akin ang pagmamapuri, maliban na sa krus ng ating Panginoong Jesu-Cristo, na sa pamamagitan Niya ang sanlibutan ay napako sa krus para sa akin, at ako'y para sa sanlibutan. Sapagkat kay Cristo Jesus ang pagtutuli ay walang kabuluhan, ni ang di-pagtutuli, kundi ang bagong nilalang. At ang lahat ng magsisilakad ayon sa panuntunang ito, kapayapaan nawa ang sumakanila, at awa, at sa Israel ng Diyos. Buhat ngayon ay huwag nang bagabagin ako ninuman: sapagkat dala ko sa aking katawan ang mga tatak ng Panginoong Jesus. Mga kapatid, ang biyaya ng ating Panginoong Jesu-Cristo ay sumainyo nawang espiritu. Amen. (tt. 11-18)

May isang bagay sa talatang 11 na sa palagay ko ay nagpapasok sa atin mismo sa puso ni apostol Pablo. Malayo siya sa Galacia nang dumating sa kanya ang balita na may mga gurong Judaizante (mga nagpipilit ng Kautusan) na nakapasok sa iba't ibang kapulungan, at nagtuturo sa mga mananampalataya na malibang sila'y tuliin at tuparin ang Kautusan ay hindi sila maliligtas. Nakita niya na ang ibig sabihin nito ay tuluyang pagbaba mula sa katotohanan ng biyaya. Ang

mananampalataya ay hindi sumusunod para maligtas, kundi dahil siya'y ligtas na. Natutuwa siyang luwalhatiin ang Isa na tumubos sa kanya, at ang kanyang pagsunod ay bumubukal mula sa pusong puno ng pasasalamat sa Kanya na nagbigay ng Kanyang buhay para sa kanya. Hindi niya sinisikap gawing karapat-dapat ang sarili niya o panatilihing karapat-dapat ang sarili niya para sa Langit. Labis na nabagabag ang apostol sa narinig niya kaya umupo siya agad at isinulat ang sulat na ito. Nag-aalab ito sa matinding init ng kanyang nagniningas na sigasig para sa Ebanghelyo ng Diyos. Gaya ng nabanggit na natin, hindi karaniwan noong mga panahong iyon na ang mga tao mismo ang sumusulat ng kanilang mga liham. Ang pagsulat ng liham ay isang hiwalay na hanapbuhay, gaya pa rin hanggang ngayon sa iba't ibang lungsod sa Silangan, at kung marami ang gagawin ng isang tao, uupahan niya ang isa sa mga propesyonal na tagasulat ng liham, kung paanong dito at ngayon ang isang taong maraming sulatin ay umuupa ng isang stenographer. Hindi niya susubukang gawin ang lahat nang mag-isa. Kaya karaniwan ay idinidikta ng apostol ang kanyang mga sulat sa iba't ibang tao. Isinusulat nila ang mga iyon, at pinipirmahan niya at ipinapadala. Pero sa pagkakataong ito, maliwanag na wala siyang tagasulat na malapit, at labis na nabagabag ang kanyang espiritu kaya nadama niyang hindi siya puwedeng mag-aksaya ng kahit isang sandali sa pagpapadala ng sulat, kaya umupo siya agad at siya mismo ang sumulat. Tinutukoy niya ito sa talatang 11, “Tingnan ninyo kung gaano kahabang sulat ang isinulat ko sa inyo ng aking sariling kamay.” Hindi naman talaga mahabang sulat ito. Kung ihahambing sa sulat sa mga taga-Roma, napakaikli nito. Hindi ito hihigit sa ikatlong bahagi ng haba ng 1 Corinto, at mga kalahati lamang ng haba ng 2 Corinto. Kung ihahambing sa ibang mga sulatin sa

Bagong Tipan, maikli talaga ito; pero matutulungan tayo rito kung titingnan natin ang isang mas maingat na salin. Dapat itong basahin nang ganito: “Tingnan ninyo kung gaano kalalaking titik ang isinulat ko sa inyo ng aking sariling kamay.” At ipinahihiwatig nito hindi lamang na hindi siya sanay sumulat ng liham, kundi nahihinuha rin natin na may sakit siya sa mata at hindi siya nakakakita nang mabuti. Natatandaan ninyo noong nililitis siya sa Jerusalem, at iniutos ng pinakapunong saserdote na siya'y sampalin sa bibig, at sa galit ay sumigaw siya, “Hahampasin ka ng Diyos, ikaw na pader na pinaputi” (Mga Gawa 23:3), at may nagsabi, “Nilalait mo ba ang pinakapunong saserdote ng Diyos?” Agad siyang humingi ng paumanhin at sinabi, “Hindi ko nalalaman na siya pala ang pinakapunong saserdote.” Dapat sana ay alam niya, sapagkat naroon si Ananias na nakatayo, tiyak na suot ang kanyang kasuotang pansaserdote; pero kung si Pablo ay nasa kabilang dulo ng silid at malabo ang paningin, maaaring hindi niya nakilala ang lalaki. At may iba pang mga talata sa Kasulatan na nagpapahiwatig ng ganito ring bagay. Nasabi na niya sa sulat na ito, “Ako'y nagpapatotoo sa inyo, na, kung maaari, ay dinukit sana ninyo ang inyong sariling mga mata, at ibinigay sa akin” (Galacia 4:15). Hindi nila gugustuhing gawin iyon kung hindi malabo ang kanyang paningin. Kaya sa palagay ko, maaaring ito ang karamdamang kinailangan niyang tiisin sa loob ng maraming taon, kaya nang umupo siya para sumulat, para siyang isang taong halos bulag na sumusulat ng malalaki at kumakalat na mga titik. At dahil alam niyang hindi isang maayos na sulat-kamay ang ipinapadala niya, gaya ng ihahanda sana ng isang tagasulat, humingi siya ng paumanhin sa pagsasabing, “Tingnan ninyo kung gaano kalalaking titik ang isinulat ko sa inyo ng aking sariling kamay.” Sa palagay ko, ang

sulat na iyon na may malalaking titik ay dapat sanang umantig sa puso ng mga taga-Galacia, at dapat sanang nagpaunawa sa kanila kung gaano niya sila tunay na minamahal, kung gaano siya nababahala para sa kanila, na hindi na siya makapaghintay na sumulat sa kanila sa karaniwang paraan, kundi kailangan niyang ipadala ang sulat na ito sa lalong madaling panahon.

Pagkatapos ay nagtatapos siya sa mga salitang ito: “Ang lahat ng nagnanais na magpakitang-tao sa laman, ay siyang pumipilit sa inyo na kayo’y magpatuli.” Kung naging posible lang na panatilihin ang mga Cristiano sa loob ng kulungan ng Judaismo at gawin silang isa pang sekta ng mga Judio, nailigtas sana sila sa napakaraming pag-uusig na kinailangan nilang tiisin. Kaya sinasabi ng apostol, “Ang mga sugong ito mula sa Jerusalem na nag-iikot sa gitna ninyo ay hindi ang inyong kabutihan ang nasa puso, kundi gusto nilang magpakitang-tao sa laman; gusto nilang magpakita ng napakaraming tagasunod sa itinuturo nila, pero hindi sila tumatayo sa lugar ng paghihiwalay para sa pangalan ng Panginoong Jesu-Cristo. Puwede rin akong sumama sa kanila at magpakitang-tao sa laman, at hindi ko na kailangang pag-usigin dahil sa krus ni Cristo.” Ang krus na iyon ay hindi lamang ang lugar kung saan nagdusa ang Panginoong Jesus para sa ating mga kasalanan, kundi ito rin ang sagisag ng paghihiwalay. Ipinakita nito ang pagkapoot ng sanlibutan sa Anak ng Diyos, at nakiisa si Pablo sa Isa na itinakuwil ng sanlibutan, kaya ipinagmapuri niya ang krus na iyon.

Kapag ang mga tao ay tumatayo sa batayan ng Kautusan at sinasabi sa iyo na ang kaligtasan ay sa pagsisikap ng tao, sila mismo ay hindi kailanman nakapamumuhay ayon sa sarili nilang ipinapahayag. Maaaring narinig mo na ang ilan na

nagsasabing, “Sa palagay ko ay hindi kailangang maligtas ang mga tao sa pamamagitan ng dugo ng Panginoong Jesu-Cristo; sa palagay ko, kung gagawin ng bawat isa ang makakaya niya, iyon na ang lahat ng maaasahan.” Nakakita ka na ba ng taong ginawa ang lahat ng makakaya niya? Lagi mo bang ginawa ang pinakamabuting alam mo? Alam mong paulit-ulit kang nabigo, kahit sa mga bagay na alam mong tama—mga bagay na hindi mo ginawa na dapat sana ay ginawa mo, at mga bagay na ginawa mo na alam mong hindi mo dapat ginawa. Kaya kahangalan ang pag-usapan ang maligtas sa pamamagitan ng paggawa ng makakaya mo. Walang taong kailanman nakagawa ng kanyang pinakamakakaya, maliban, siyempre, sa ating banal at walang dungis na Tagapagligtas, ang Panginoong Jesu-Cristo.

May nagsasabi, “Sapat nang Ebanghelyo para sa akin ang sundin ang Sermon sa Bundok.” Malaking bagay ang sinasabi niyan. Nakakita ka na ba ng taong gumawa niyon, o nagawa mo na ba ito? Subukin mo ang sarili mo rito. Basahin mo ang Mateo 5–7, at subukin mo ang sarili mo nang tapat; suriin mo ang sarili mo, at tingnan mo kung gaano ka kalayo sa pagtupad sa mahahalagang tuntunin ng kahanga-hangang pananalitang ito na ibinigay ng Panginoong Jesu-Cristo. Walang duda na ikaw at ako ay dapat mamuhay ayon dito. Ipinakikita nito ang uri ng buhay na dapat makita sa bawat mananampalataya. Pero kung hindi ka nakapamuhay ayon sa Sermon sa Bundok, para man sa pagkakamit o sa pagpapanatili ng kaligtasan, agad mong inaalís ang sarili mo sa usapan. Hindi mo ito naisabuhay, at natatakot akong hindi mo ito maisasabuhay kailanman; kaya lubos kang makapagpapasalamat na inililigtas ng Diyos ang mga kawawang makasalanan sa pamamagitan ng biyaya. May iba namang nagsasabi, “Naniniwala ako na kung tutuparin

natin ang Kautusang ibinigay ng Diyos sa Sinai (ito'y banal, matuwid, at mabuti, sabi mismo ng apostol), iyon na ang lahat ng hihingin sa atin ng Diyos o ng tao.” Kung tungkol sa aktuwal na pamumuhay, sa palagay ko ay ganoon nga; pero muli kong itatanong: Natupad mo na ba ito? May kilala ka bang sinumang nakatupad nito? Tandaan natin ang mga salitang, “Sapagkat ang sinumang gumaganap ng buong Kautusan, at gayon ma'y natisod sa isa, ay nagkasala sa lahat” (Santiago 2:10). Kaya sa batayang ito ay walang pag-asa para sa sinuman sa atin. “Kung mabigo tayo,” sabi ng ilan, “naglaan ang Diyos ng mga sakramento.” Pero ang mga nagsasalita nang ganyan ay hindi kailanman nakatitiyak na tama ang pagtupad nila sa mga sakramento. Paano mo malalaman na ganap mong natutupad ang mga iyon? Maaari kang magkulang sa kadalisayan ng layunin habang nakikibahagi ka sa Hapunan ng Panginoon o sa bautismo. Kahit ang mga umaasang maliligtas sa sariling pagsisikap ay hindi ganap na nakatutupad ng Kautusan. Lahat tayo ay nabibigo, kaya kailangan nating kilalanin ang katotohanan na ang kaligtasan ay sa pamamagitan lamang ng libre at walang kapantay na biyaya ng Diyos.

Gusto nilang sumunod kayo sa kanilang mga lakad upang makapagmapuri sila sa inyong laman, sabi ng apostol. Gusto ng mga tao na magkaroon ng mga tagasunod; gusto nilang may mga taong sumama sa kanila sa anumang partikular na paninindigang kinukuha nila. Pinalalaki nito ang kapalaluan ng likas na puso na makapamuno ng isang malaking grupo.

Laban sa lahat ng pagsisikap na ito ng tao ay inilalagay ni Pablo ang krus ng ating pinagpalang Tagapagligtas: “Datapuwat malayo nawa sa akin ang pagmamapuri, maliban na sa krus ng ating Panginoong Jesu-Cristo, na sa pamamagitan Niya ang

sanlibutan ay napako sa krus para sa akin, at ako'y para sa sanlibutan.” Nang sabihin niya ang mga salitang ito, hindi lamang ang kahoy na pinagkamatayan ni Jesus ang iniisip niya; at tiyak na hindi rin niya iniisip ang krus sa tuktok ng tore ng isang simbahan, o sa altar ng isang simbahan, ni ang krus na nakabitin sa kadena sa baywang o sa leeg, o isinusuot bilang palamuti. Nang isulat niya ang tungkol sa “krus ng ating Panginoong Jesu-Cristo,” ang iniisip niya ay ang lahat ng nasasangkot sa pagpapako sa krus sa pinagpalang Tagapagligtas sa punong iyon. Ang krus ni Cristo ang sukatan ng pagkapoot ng tao sa Diyos. Isipin mo! Isinugo ng Diyos ang Kanyang Anak sa sanlibutan! Milyun-milyong tao ang nag-uusap tungkol dito tuwing Pasko, at hinihikayat ngayon ng mga negosyante ang mga tao na ipagdiwang ang Kanyang kapanganakan para makapagbenta sila ng mas maraming paninda. Makikita mo na kahit ang isang negosyanteng Judio ay babatiin ka ng maligayang Pasko kung may bibilhin ka sa kanya. Pero tandaan mo ito: nasabi na sa atin ng sanlibutan kung ano ang tingin nito kay Cristo. Maaaring ipagdiwang nito ang Kanyang kapanganakan sa pagbibigayan ng regalo; maaaring magdaos sila ng magagandang konsiyerto at malalaking pista sa pangalan ng Cristong ipinanganak sa Bethlehem; pero ipinakita na ng sanlibutang ito kung ano ang tingin nito kay Jesus nang madalian Siyang dalhin sa isang krus ng mga Romano. Nang itanong ni Pilato, “Ano nga ang gagawin ko kay Jesus na tinatawag na Cristo?” nagkaisa silang sumigaw, “Ipako Siya sa krus” (Mateo 27:22); at iyan ang Cristong sinasabi nilang sinasamba nila ngayon, ang Cristong ipinako nila sa krus. Ipagdiriwang pa nga nila ang Pasko sa mga taberna ng ating mga lungsod, ipagdiriwang ang kapanganakan ni Cristo sa pag-inom at pagsasaya sa Bisperas ng Pasko at sa Araw ng

Pasko, at tatawagin nila iyong pangilingin ng kapanganakan ni Jesus. Pero ang Cristo ng Bethlehem ay ang Cristo ng krus, at nagbigay na ang sanlibutan ng hatol nito tungkol sa Kanya. Sinabi nila, “Hindi namin ibig na maghari sa amin ang taong ito.” “Kung gayon,” sabi ng apostol, “ipinagmamapuri kong pumanig sa Taong itinakuwil ng sanlibutan.” Nang sabihin niya, “Malayo nawa sa akin ang pagmamapuri, maliban na sa krus ng ating Panginoong Jesu-Cristo,” iba lang itong paraan ng pagsasabing, “Ang aking ipinagmamapuri, ang aking kagalakan, ang aking kaluguran ay nasa Isa na ipinako ng sanlibutan sa krus.”

At ang krus ni Cristo ay ang lugar kung saan ipinakita ng Diyos ang Kanyang pag-ibig sa pinakaganap na kapuspusan. “Narito ang pag-ibig, hindi sa tayo’y umibig sa Diyos, kundi Siya ang umibig sa atin, at sinugo ang Kanyang Anak upang maging pampalubag-loob sa ating mga kasalanan” (1 Juan 4:10). Nang gawin ng tao ang pinakamasama niya, ginawa ng Diyos ang pinakamabuti Niya. Nang sabihin ng tao, “Alisin Siya, ipako Siya sa krus!” tinanggap Siya ng Diyos bilang kahalili ng mga makasalanan, at ang hatol na nararapat sa ating mga kasalanan ay bumagsak sa Kanya. Ginawa ng Diyos ang Kanyang kaluluwa na handog para sa ating kasalanan. Kaya nang sabihin ni Pablo, “Ipinagmamapuri ko ang krus ng ating Panginoong Jesus,” ang ibig niyang sabihin ay, ipinagmamapuri ko ang pag-ibig na nagbigay kay Jesus upang mamatay para sa akin, isang makasalanan.

Pero ipinakita niya na ang kamatayan ni Cristo ay ang aking kamatayan, at dapat akong pumuwesto kasama Niya, kinikilala ang Kanyang kamatayan bilang akin. Sa 2:20 ay mababasa natin, “Ako’y napako sa krus na kasama ni Cristo; gayon ma’y

nabubuhay ako; at hindi na ako, kundi si Cristo ang nabubuhay sa akin: at ang buhay na ikinabubuhay ko ngayon sa laman ay ikinabubuhay ko sa pananampalataya sa Anak ng Diyos, na umibig sa akin, at ibinigay ang Kanyang sarili dahil sa akin.” Kaya nang sabihin ni Pablo, “Ipinagmamapuri ko ang krus ni Cristo,” ito ang ibig niyang sabihin: tinatanggap ko ang krus ni Cristo bilang aking krus; tinatanggap ko ang Kanyang kamatayan bilang aking kamatayan; pumupwesto ako kasama Niya bilang isang namatay na sa sanlibutan, sa kasalanan, at sa sarili, at mula ngayon ay wala na ako sa ilalim ng Kautusan kundi sa ilalim ng biyaya. Ang Kautusan ang nagpako sa krus sa aking Tagapagligtas. Hinarap Niya ang mga hinihingi nito sa krus na iyon, at ngayon, dahil natugunan na Niya ang lahat ng hinihingi nito, ako’y napalaya na sa kapangyarihan nito at malaya nang lumakad sa harap ng Diyos sa biyaya, na hinahangad na luwalhatiin Siya sa isang buhay ng masayang pagsunod, sapagkat mahal ko ang Isa na namatay roon upang alisin ang aking kasalanan. Lahat ng ito, at marami pang iba, ay nasasangkot sa pananalitang, “Malayo nawa sa akin ang pagmamapuri, maliban na sa krus ng ating Panginoong Jesu-Cristo, na sa pamamagitan Niya,” sabi niya, “ang sanlibutan ay napako sa krus para sa akin, at ako’y para sa sanlibutan.”

Cristiano, nanindigan ka na ba nang ganyan? Nauunawaan mo ba na ang krus ni Cristo ay nangangahulugan ng lubos na paghihiwalay sa sanlibutang nagtakuwil sa Kanya? Iyan ang ipinahahayag natin sa ating bautismo; iyan ang kahulugan ng bautismong Cristiano. May narinig akong maraming mananampalataya na matagal na nag-isip bago gumawa ng hakbang na mailibing sa bautismo, dahil natatakot sila na hindi nila maisasabuhay ang ipinakikita sa magandang palatuntunang ito; at, siyempre, kung hiwalay kay Cristo ay

hindi nga natin kaya. Pero ano ba ang nasasangkot dito? Ang pagkilala na ako'y namatay na kasama Niya, na ako'y nailibing na kasama Niya, at na ito na ang katapusan ko bilang isang taong ayon sa laman. Kaya ako'y ibinangon na kasama ni Cristo upang lumakad sa panibagong buhay.

Naaalala ko ang ilang kapatid na nag-uusap tungkol sa kaugnayan ng isang Cristiano sa mga lihim na samahang may sumpaan. (Sinasabi sa akin ng Aklat na ito tungkol sa Panginoong Jesus na sinabi Niya, “Sa lihim ay wala Akong sinalitang anuman” [Juan 18:20], kaya alam ko na hindi Siya kailanman pumasok sa isang lihim na samahang may sumpaan, at tinawag Niya ako upang maging tagasunod Niya.) Sinabi ng isa sa mga kapatid na ito sa isa pa, “Kasapi ka ng ganito-at-ganitong samahan.”

“Ay, hindi,” sabi niya, “hindi ako kasapi.”

“Aba, kasapi ka; naroon ako noong gabing ikaw ay pinasok, at kapag naging kasapi ka na niyon, kasapi ka na hanggang kamatayan.”

“Tama; lubos kong tinatanggap ang sinasabi mo, pero inilibing ko na ang kasapi ng lodge na iyon sa Lake Ontario.”

Ang ibig niyang sabihin ay sa kanyang bautismo ay nagwakas na ang dating kalagayan.

May narinig akong isang mahal na dalagang dating lubog na lubog sa sanlibutan, pero sa wakas ay nadala siya sa nakapagliligtas na pagkakilala sa Panginoong Jesus. Dumating ang kanyang mga kaibigan isang gabi sa kanyang kaarawan para sorpresahin siya ng isang salu-salo, at gusto nila siyang isama sa isang lugar ng makasanlibutan at di-makadiyos na libangan. Sinabi niya, “Salamat at naalala ninyo ako, pero hindi

ako makakasama sa inyo; hindi na ako pumupunta sa mga lugar na iyon.”

“Kalokohan,” sabi nila, “madalas kang sumama sa amin.”

“Pero,” sabi niya, “inilibing ko na ang babaeng dating pumupunta sa mga lugar na iyon. ‘Hindi na ako, kundi si Cristo ang nabubuhay sa akin.’”

Ang bautismong Cristiano ay dapat magsalita ng paghihiwalay sa sanlibutang nagpako sa krus sa Panginoong Jesu-Cristo. Tingnan mo ang Israel. Naging alipin sila ni Faraon, at naroon ang matandang Faraon sa kabilang pampang ng dagat, sumisigaw, “Bumalik kayo rito at maglingkod sa akin; ilagay ninyong muli ang inyong leeg sa ilalim ng pamatok ng pagkaalipin.” At parang naririnig ko silang nagsasabi, “Paalam, Faraon; ang Dagat na Pula ay nasa pagitan natin; kami'y napako na sa krus para sa Egipto at ang Egipto para sa amin.” Iyan nga: “Ako'y [naging] napako sa krus na kasama ni Cristo; gayon ma'y nabubuhay ako; at hindi na ako, kundi si Cristo ang nabubuhay sa akin.” Kaya ang sanlibutan ay napako sa krus para sa akin at ako para sa sanlibutan. Hayaan ninyong magbigay ako rito ng isang babala. Maraming Cristiano ang humatol sa mga kasuklam-suklam, marumi, bulok at nakadudumhing bagay ng sanlibutan, pero hindi kailanman humatol sa makinang, kultura at mapagpahalaga sa sining na sanlibutan. Pero ang makinang at kulturang sanlibutan ay kasing-sama sa paningin ng Diyos ng bulok, nakaririmarim at maruming sanlibutan na kinasamahan ng marami noong mga araw bago sila nagbalik-loob. Maaari kang mawalan ng pakikisama sa Diyos sa pakikisama sa kulturang sanlibutan, gaya rin ng pagbaba sa mga hamak at di-makadiyos na lugar ng bastos na libangan ng sanlibutan.

O Cristiano, manatili kang malapit sa mga bakas ng kawan ni Cristo, at huwag mong hayaang matagpuan ka nila sa ibang parang. Narito ang tunay na pagtutuli. Ang pagtutuli ay isang palatuntunang nangangahulugan ng kamatayan ng laman. “Sapagkat kay Cristo Jesus ang pagtutuli ay walang kabuluhan, ni ang di-pagtutuli, kundi ang bagong nilalang,” o, sa literal, “isang bagong paglalang.” At iyan ang buong bagay. Ikaw at ako, sa pamamagitan ng krus, ay nakalabas na sa lumang paglalang, kung tayo'y ligtas, at ngayon ay nasa bagong paglalang na kung saan si Cristo ang niluwalhating Ulo. Tiyakin mo na sa iyong mga pakikisama, sa iyong kasiyahan, sa iyong libangan, sa iyong buhay-relihiyon, ay nananatili ka sa saklaw kung saan kinikilala si Cristo bilang Ulo at Panginoon.

At saka niya idinagdag, “At ang lahat ng magsisilakad ayon sa panuntunang ito”—anong panuntunan? Wala naman siyang inilatag na anumang panuntunan. Mayroon; sinabi niya na tayo'y isang bagong paglalang. Iyan ang paraan para subukin ang lahat ng maaaring ilagay sa harap ko. Ito ba ay sa bagong paglalang o sa luma? Kung ito ay sa luma, wala itong anuman para sa akin. Ako'y kabilang sa bago at dapat lumakad ayon sa panuntunang ito. “Ang lahat ng magsisilakad ayon sa panuntunang ito, kapayapaan nawa ang sumakanila, at awa,” sapagkat lagi nilang kakailanganin ang awa. Hindi nila kailanman makakamit ang kasakdalan sa buhay na ito, pero hindi kailanman nakalilimot ang Diyos sa Kanyang sarili. Kung minsan ay maaari tayong maanod nang napakalayo na nalilimutan na natin Siya; maaari pa nga nating maramdaman na para bang lubos nang patay ang ating puso sa Kanya, na para bang pinabayaan na Niya tayo; pero tandaan mo ang sinasabi Niya: “Hindi kita iiwan kailanman, ni pababayaang man” (Hebreo 13:5). May dobleng pagtanggì sa orihinal; ganito ito:

“Hindi, hindi kita iiwan kailanman, ni pababayaang man.” Hindi maisip na ang pinagpalang Panginoon ay bibitiw kailanman sa isang nagtiwala kay Jesus; kaya lagi Niya tayong pinakikitunguhan nang may awa, ibinabalik ang ating kaluluwa kapag tayo'y nabibigo.

Pagkatapos ay gumamit ang apostol ng isang kakaibang pananalita: “At sa Israel ng Diyos.” Sino ang tinutukoy niya sa “Israel ng Diyos”? Sa palagay ko ay hindi niya tinutukoy ang iglesya bilang iglesya, sapagkat katatukoy lang niya roon nang magsalita siya tungkol sa bagong paglalang. Sa palagay ko, kinikilala niya bilang tunay na Israel ang mga kabilang sa makalupang bayan ng Diyos na tunay na tumatanggap sa patotoo ng Diyos, at umaamin ng kanilang kasalanan at nagtiwala sa Tagapagligtas na inilaan ng Diyos. “Hindi lahat ng mula sa Israel ay Israel” (Roma 9:6). Hindi nagiging anak ni Abraham ang isang tao dahil lamang ipinanganak siya sa binhi ni Abraham. Hindi nagiging Israelita ang isang tao dahil lamang ipinanganak siya sa Israel. Kailangan niyang magkaroon ng pananampalataya ni Abraham upang pagpalain kasama ng tapat na si Abraham, at kailangan niyang tanggapin ang Tagapagligtas na dumating sa pamamagitan ng Israel kung siya'y magiging tunay na Israelita.

Ngayong pinalaki nang husto ng mga Judaizanteng ito ang isang natatanging tanda sa katawan sa pamamagitan ng isang palatuntunan, at sinabing ang taong walang tandang iyon ay marumi at hindi karapat-dapat sa pakikisama ng mga Cristiano, sinasabi ni Pablo, May tanda akong mas mabuti kaysa anumang pinag-uusapan ninyo. “Buhat ngayon ay huwag nang bagabagin ako ninuman: sapagkat dala ko sa aking katawan ang mga tatak ng Panginoong Jesus.” Ano ang ibig

niyang sabihin doon? Ang mismong katawan niya ay maraming beses nang nasugatan alang-alang kay Jesus—nang bumagsak sa kanya ang malulupit na batong iyon sa Listra, nang hagupitin siya at matatakan ng mga latay ang kanyang katawan; pero ipinagmamapuri niya ang mga bagay na ito at sinasabi, “Dala ko sa aking katawan ang mga tatak ng Panginoong Jesus.” May nagsabi, “Pagdating natin sa Langit, hindi tayo susuriin ng Diyos para hanapan ng medalya kundi ng peklat.” Iniisip ko kung nagkaroon na ba tayo ng anumang peklat alang-alang kay Jesus. Marami sa mga ito ay hindi peklat sa katawan; mga peklat ito ng puso; pero dakilang bagay ang magkaroon ng mga tatak ng Panginoong Jesus.

At ngayon ay tinapos ni Pablo ang sulat na ito nang walang anumang pagbati. Karamihan sa kanyang mga sulat ay may napakaraming pagbati sa iba't ibang tao, pero dito ay hindi siya nagpadala ng anumang natatanging mensahe sa sinuman sa kanila, sapagkat, nakikita ninyo, pinaglalaruan nila ang mga bagay ng Diyos; at matapos niyang ibigay sa kanila ang mahigpit na mensaheng ito, hindi niya sila papayapain sa pagpapadala ng magiliw na pagbati sa mga kapatid kay Cristo na para bang walang nangyaring humahadlang sa pakikisama. Kaya ang sinabi lang niya ay, “Ang biyaya ng ating Panginoong Jesu-Cristo ay sumainyo nawang espiritu. Amen.” Ipagkaloob nawa ng Diyos na ang bawat isa sa atin ay matamasa ang biyayang iyon!

Sa Diyos ang lahat ng kaluwalhatian.